BB
2 2
28

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
14 B
25

Digitized by Google

IOANNIS GANIVETI
AMICVS MEDICORVM,

CONTINENS DIFFERENTIAS,

I. De numero cœlestium orbium, &c.
II. De distinctione Zodiaci. &c.
III. De inquisitione Epidemiorum & mortis.
IV. De modis conseruandi sanitatem & obuiandi ægritudinibus.

CVI ACCESSERVNT

Opusculum, COELI ENARRANT.
Liber Abrahami Auenezræ De diebus criticis.
Directorium de figura cœli in Amicum Medicorum.
Et Astronomia Hippocratis.

Omnia primùm à

GONDISALVO TOLEDO FRANcorum Reginæ olim Medico in lucem emissa.

Nunc verò denuò

REVISA ET VTILISSIMIS ANNOtatiunculis in margine locupletata.

Francofurti Typis Nicolai Hoffmanni, Sumptibus Iacobi Fischeri.

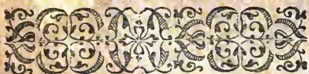
Anno M. DC. XIV.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

GONDISALVVS TOLEDO SERENISSIMÆ FRANCORVM REGINÆ MEDICUS, Lugdunensisque pro Rege electus,

ANTONIO TOLEDO filio suo prospera virtutum studia insectari.

PERIPATETICORVM sententia haud dubia fuit, quòd ars naturam ęmuletur. Sic vt figulus ex eodem luto vasa duo fictilia construit, ad laudem vnum, ad vituperium & reliquum. Pari enim ratione for- *Aristoteles.* *Paulus.*

Horatius. mat natura prius nos intus ad omnem fortunarum habitũ, iuuat, aut impellit ad iram.

Propertius. *Hic ſatus ad pacem: Hic caſtrenſibus vtilis armis.*

Naturæ ſequitur ſemina quiſq; ſuæ.

Sic mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor vſus:

Perſius. *Velle ſuum cuiq; eſt, nec voto viuitur vno.*

Terentius. *Et quot homines, tot ſententiæ. Suus cuiq; mos eſt. Sic vnus, quam rem alius laudat, vituperat.*

Ouidius. *Pectoribus mores tot ſunt, quot in orbe figuræ.*

Sic viſum eſt ſuperis: nulli Deus omnia ſoli

Contribuit: ſati durus vbiq; tenor.

Adagium. Quare agreſte prouerbium verum eſſe cenſeo, videlicet: *Lectum cani ſternere magnus labor.* Dicti ratio ſi quæritur: quia ſcilicet ſi accubiturus huc atq; illuc in gyrum vertitur: vt neſcias, vbi puluinar collo-

ces

ces. Idem de multis hominibus dici potest, quod de cane dictum vides. Multi enim sunt, quibus nihil ritè fiat: ita crebrò voluuntur, vt quã in partem sint casuri, aut quid velint, scire nequeant. Cùm illis placuisse credas, nihil egeris, omnis labor, omne perit obsequium. Si vrbanas illis offeras delitias, ruris frugalitatem laudant. Si ex vrbe deduxeris, frequentiam quærant, solitudinem execrentur. Si colloquio cœperis, fastidiant; indignenturque, si taceas. Absentes desiderant, præsentes despiciunt, amicos sæpe etiã oderint. Sed beatus, qui soli Deo operam dare, sanctisq; lucubrationibus inuigilare, & incumbere potest:

O miseras hominum mentes, ò pectora cæca, *Lucretius.*
Qualibus in tenebris vitæ quantisq; periclis, *Valerius Flaccus.*
Degitur hoc æui quodcunque est.

Ouidius. *Est amor, & rerum cunctis tutela suarum:*
Quisq; suum laudat, studiis certamina crescunt:
Et sua plus iusto carmina quisque probet.

Quidam Theologiam amantes, Astrologiam vituperant. Alii Astronomiam præferentes, Astrologiam paruipendunt. Alii iuri nimis indulgentes, fori strepitus, atque iurgia vana sequentes, naturalem Philosophiam & Medicinam, aliasque scientias, & artes nauseantur. Sermocionalem scientiam (quam Logicen vocant) prædiligentes alii, semper argutiunculis sophismatibusque immersi alia respuunt. Alii Medicinam peruenerantes, iura pontificia dedignātur. Sed quorsum hæc? nisi ad quorundam inuidorum oblatrantium garrulitates? Plautus. *Qui quasi mures semper alienum cibum edere conan-*

re conantur; liuore quodam moti de seipsis multum præsumentes, Astrologiã olfacientes, minimeq; gustãtes in declamationibus, prædicationibusque ad populum damnant. Verùm cùm omnium bonarum artium sint ignari, eam, quam non nouerunt, artem, vituperant. Sed crede mihi, *homine imperito nunquam quicquam iniustius est.* Nemo profectò cœcus de coloribus iudicare sanè poterit. Hi nihil, nisi quod ipsi faciunt, aut dicunt, aut amant, rectum putant. Inuidia moti omnia dente canino rodunt. *Terentius.* *Aristoteles.*

Dum malus obtrectat facta immortalia liuor. *Sibilius.*

Nec sinit adiutas ductoris crescere laudes. *Statius.*

O dirum exitium mortalibus: O nihil vnquam crescere nec magnas patiens exurgere laudes inuidia. His verò magis inuident, quos ad

virtutem rectiore tramite prodeuntes intuentur : & quos feliciorem ducere vitam cernunt. Quid generosum illum Ioseph in seruitutem redegit? Nempe inuidia fratrum. Vbi admirari licet, quàm rationis expers hæc ægritudo sit. Cũ enim exitum somniorũ timerent, seruum fecerunt fratrem suum. Atqui si vera erant somnia, quonam pacto illorũ exitus propulsari poterant? Sin falsæ visiones, quamobrem decepto inuidebant? Iam verò illorum sapientia in seipsos recidit. Quibus enim artibus vitare futura posse rati fuerant, his apertum futuris iter prębuere. Nisi enim venisset, nunquã in vincula coniectus fuisset. Nunquam cum ministris Pharaonis familiaritatẽ iniisset. Nunquam somnia rimatus esset, quibus rebus totius Ægypti principatum, & à fratribus (qui ad eum ob frumenti penuriam venerant

Genes. 37.

Genes. 42.

tant) adoratus eſt. Sic virtus in in- *Paulus.*
firmitate adaucta fuit, vt igne depuratur aurum. Pariformiter hi Theologelli Aſtrologiã damnantes fecere. nam ebur atramento candeſcunt: Rixanturque de lana *Adagium.*
caprina. Damnent ergo ſanctiſſimos, ſapientiſſimoſque doctores Chriſtianæ religionis proceres diuino afflatos ſpiritu, qui eam docuere: ex quib⁹ defenſiones ipſius Aſtrologiæ liquidò intueri poterunt: longè quidem ſapientius, quàm aduerſarii impugnare ſauciantur. Et ſi has, quas imprudenter, & à veritate ipſa alienas argutiunculas ſolui deſiderãt, Lucium Bellãtium Senenſem: & Iacobum Gohonhemem Oſtofranci natione Teutonicum, & ſanctum Thomam, Albertum magnum, Vincentium, Commentatorem Decreti, qui non minoris ipſo Decreto eſt autoritatis: dimiſſis Galeno,

Auicenna, Hippocrate, Marone, Ouidio, infinitisq; aliis: quos eò, quia extra Christianam fuere legem, in medium afferre non opus est, perlegant. Ex his omnibus itaque res apertè satis, imò luce clarius testari videt, eos rectè & sensisse, & scripsisse, qui Astrologiam veram esse scientiam, atque sanctam, omniq; carere superstitione, astruere conati sunt. quod si nostræ fidei principes hoc sentiunt: quis tam cœcutiens, vt cæteros idipsum non opinari dubitet? Astrologia enim semper in maximo apud omnes homines honore fuit. Et tanta profectò in ea arte fuit vtilitas, vt sine ea duce, & magistra nihil diuinum, siue humanum, nihil inferius, siue superius, nihil paruum, siue magnum, nihil suaue siue absonum percipi, cognosci, aut intelligi penè queat. Quo fit, vt optimo sanè iure à maioribus

Astrologiam esse veram & sanctam scientiam.

Esse artem liberalem.

ioribus noſtris liberalis vocitata ſit ars, ſiue quòd ab omni ignorantiæ nubilo ſtudioſorum mentes liberaret: ſiue quòd eam vtpote dignisſimam, ac nihil in ſe habens ſeruile, nulli licebat eam ediſcere, niſi libero liberaliterque educato homini. Sed quis eam ſatis pro dignitate laudare? quisvè eius dignitatem & munus recenſere valeat? quando ipſa deorum donum dicatur, quando ipſa vitæ gubernatrix, quando ipſa cauſarum omnium ratio, & explicatio horum omnium vna omnium voce atque ſententia prædicetur atque comprobetur. Vt non immeritò Poëta Latinus in eius commendationem protulerit: *Boetius.*

Fœlix, qui potuit rerum cognoſcere cauſas,

Atq; motus oẽs, & inexorabile fatum.

Et infra.

Per eã namq; Aſtrologiã omniũ

Aristoteles vegetabilium, ſenſibilium, rationalium, ſuperrationaliumque corporum nobis (vt dici ſolet) ad vnguem cauſæ, rationes, & effectus exprimuntur, atque deſcribuntur. Per eam omnium mortalium vita ſalutiferis præceptis excolitur. Per eam Eccleſiæ, populi, variæq; nationes diuino cultui ſeſe mancipantes gubernantur. Qua profeſſione nulla certè dignior, præſtabilior, aut admirabilior hac in vita humana cenſeri debeat. Verùm ſi vellem cuncta complecti, quæ de ipſius laudibus, excellentia ac dignitate meritò dici poſſent, ac deberent, hoc profectò nec ingenii mei parua vis, nec epiſtolaris anguſtia pateretur. Sed ne omnia ſilentio tranſeam, memoratum id vnum volo, principem Ptolomæum *in libro ſuo* ſcripſiſſe, *virum prudentem aſtris dominari.* Animaduertite, obſecro, an ne fuerit ipſius

Ptolemaus.

Ptole-

Ptolemæi mens ſacris literis ſimilis,atq; cõformis. Rogemus,quæſo, parumper nouos iſtos præceptores, an hæc ſententia fidei noſtræ Chriſtianæ ſit contraria: & an liberũ tollat arbitrium? Deſinat igitur aduerſarius contumeliis ſuis nobiliſſimã aſtrorum doctrinam impetere. Nemo ex verbis aduerſarii ſine aliqua ratione ſtultè temereque prolatis diuinam ſcientiam condemnandam exiſtimet: ſed pro ſuo quiſque ingenio vel Aſtrologiæ libros lectitando, vel ab aliis diſcendo, quanta fuerit eius doctrina, quantum ingenium, quanta dicendi vis,animaduertat. Ita enim facile ipſam quidem Aſtrologiam veram, ac iuſtam: aduerſarii verò calumnias falſas, iniquas,ac planè deteſtabiles eſſe cõperiet. Et quam doctrinam gladio plumbeo iugulare conatur, in expuentem recidere,quòd in cœlum *Adagium.*

expuitur, continget. O corpus ſine pectore! O rana Ægyptiaca! O beſtia multorum capitum! Laudat theoricam, ſed practicam damnat. Tuam patefacis ignorantiam. *Ariſtoteles.* Quid práctica ſine theorica, vel è contrario conferatur. Expertos non expertis certius operari, nemo, niſi tui ſimilis (vacuo capite) ambiget. Quid Medico aut infirmo prodeſſe poſſet, elleborum (quo tu indiges) atram bilem euacuare poſſe, niſi ad actum potentia reducatur? illam fore fruſtra, omnes & Philoſophi & Medici aſſerunt. *Seneca.* Sed ſcire debes, quòd veritas in omnem ſui partem eadem eſt. Quæ decipiunt, nihil habent ſolidi. Tenuè eſt mendacium, perlucet, ſi diligenter inſpexeris. Id vnum auſim aſſerere, quòd *qui Aſtrologiam ignorant, nullam Philoſophiæ, nullam vel naturalium, vel diuinarum rerum cognitionem habere poſſunt,*

possunt, omniumq́; bonarum artium ignari asseuerantur. Percunctare Medicum, quo nam modo venam pertundet, qua hora, quovè momento pharmacum ægrotis propinabit Astrologię indoctus? Cùm senex ille Hippocrates, *sub cane & ante canem molestam afferat pharmaciam.* Sectio. 4. Aph. 5. Quo etiam modo superflua membrorum secabit? Quomodo corpora humidiora, vel sicciora, quàm oportet, curabit Astrologiæ inscius? Dic & tu nauta, qua arte vel ingenio fretum transmeare satagis: partesque ponti, diuersasq; insulas agnosces Astrologiæ ineruditus? Dic & tu telluris cultor, quomodo poteris

Seni dentalia figere dorsi,
Aruaq́; mellifluis culta operire piris.

Astrologiæ ignarus? Quonam pacto architector ad ædiū, castrorumque ædificationem ligna secabit Astrologiæ inexpertus? Tu, qui pasto-

paſtoralem exerces artem in armentis, agnis, hœdiſque educandis: nonne Aſtrologia indiges? Sed dimiſſis his, quæ corpori iuuamentum afferunt: ad ea, q̃ diuino incumbunt cultui properemus.

Ioan. 20. Tu bone paſtor, qui oues à Chriſto IESV Domino noſtro commiſſas habes, vt eas paſcas: Quomodo feſta mobilia, Paſcha ipſum, aureum numerum, cęteráq; in Kalendario cõtenta (quæ à Nicolao de Cuſa Epiſcopo, atq; Cardinali Brixinenſi quàm ſubtiliter declarata reperies) edocebis, ſi Aſtrologiã negligis? Certè tibi idem continget, quod illi Quadrageſimæ temporis ignaro. *Pogius Florentinus.* Qui aſſeruit, quadrageſimã montes nequiuiſſe tranſire: propterea adeò tardo, ac feſſo gradu acceſſiſſe, vt iam nihil amplius, quàm hebdomadã vnam ſecũ ferret, reliquis in via relictis: & obinde hoc modico tempore,

quo

quo cum plebanis suis mansura erat, confiteri, & pœnitentiam agere hortabatur. O omnium hominum insulsissime, pica loquacior, optimum tibi non nasci, aut ocyssimè aboleri fuisset:

Dii faciant subitò fulminis igne cadas,
Liuore & rabie rumparis iniqua:

Ni sententiam mutaueris.

Inqes: *Astrologi multa mentiuntur.* Dic ergo, eos ignorare Astrologiã, quos tales noueris. Cur omnium fit, paucorum culpa scelus.

Sæpius impediunt iustos peccata malorũ. *Pamphylus.*

Non laudasti Astrologos Planetarum eclipsim ꝑdicentes, mortemque principum: caristiam victualium, & alia penè infinita, (quæ vera esse comperimus) prognosticantes: (æger,

Non est in Medico semper releuetur vt *Ouidius.*
Et quandoq; bonus dormitat Homerus. *Horatius.*

Verùm hoĩes imperiti facilius, quod stultè dixeris, reprehendere, quàm

quàm quod ſapienter tuleris, laudare poſſunt. Qua de re paucos ratio capit, aut probabilis oblectat intẽtio. Ad illud potius turba ducitur, quod ad remiſſionem *curarum conſtat euentum.*

Iuuenal. *Migrat in exilium virtus, vitiumq́ triumphat:*
Et in populis grande tribunal habet.

Sed quò me mea vocat Epiſtola. Aduerſario tandem omiſſo, fili mi Aſtrologiam venerare, & ei operã da: illam præ oculis Ptolemæi ſententiam habendo: quòd *Medicus Aſtrologus multa mala prohibere poteſt, quæ ſecundùm ſtellas ventura ſunt.* *Ptolem.* Verùm cùm in re minimè dubia teſtibus, id eſt, exemplis, non egemus: illud pro confeſſo tene, quòd iam tritum eſt ſermone prouerbium: *Nihil eſt inter mortales, quod adeò repentè exornet, nobilitet, & denuum Medicum clarũ & famoſum reddat, quàm hæc ipſa Aſtrologia:* vt ex iſto nunquam ſatis lau-

laudato libello (non ab re Amico Medicorum vocitato) quàm luculentissimè videre poteris: cuius autor Magister Ioannes Ganiuetus, in ipsa Astrologia, & in S. Theologia suo æuo facilè princeps, extitit. Qui in deuota Seraphici Francisci religione in conuentu Viennensi diu sanctè & honestissimè degens, diem clausit extremum: ibiq; ob suarum virtutum perfectionem, & excellentem in omni literarum & artium genere (& quã maximè in Astrologia) doctrinã: ab omnibus ferè Christianitatis, & regibus, & principibus, necnon ipso Põtifice maximo haud paruis annuis stipẽdiis donatus fuit. Quare eum fili mi perlegere nõ dedigneris: tibiq; familiarem constitue, & vale. Ex Lugduno prima Nouembris, Anno Domini M. D. VIII.

IN

IN HVNC LIBRVM, QVI AMICVS Medicorum inſcriptus, ac editus à Magiſtro Ioanne Ganiueto ordinis Minorum in Conuentu Viennenſi.

EIVSDEM AVTORIS PRÆfatio: in qua vtilitatem & diuiſionem operis ſui declarat.

IN NOMINE DOmini, *Amen. Incipit quidam breuis tractatus ad dirigendum Phyſicos in practica Medicinæ, quo ad influentiam cœli, tam tempore epidimiæ, quàm aliis temporibus anni, vt ſciant ipſi Phyſici horas & tempora, in quibus debent dare medicinas, vel applicare corporibus humanis: vt influentia iuuet opera medicinæ: quia ſæpe dantur medicinæ*

cinæ laxatiuæ sub influentia cœli ad oppositum renitenti. & quandoq; per oppositum propinantur medicinæ ad restringendum influentia cœli laxante & concurrente radice supercœlesti ad oppositum radicis, & desiderii radicis inferioris. Secundò compositus est præsens tractatus, vt poßint ipsi Physici Astrologi prognosticare pro ægro mortem, vel sanitatem poßibilem per influentiam cœli dominãtem, qua notitia habita per viam præsentis operis cum Dei auxilio poterint securius & citius subuenire infirmis ad sanitatẽ obtinendam, & satis copiosè, & succinctè per Dei gratiã ad propositum ponitur hic in præsenti tractatu: qui distinguitur in 4. partes, quæ vocantur Differentiæ. Operis distinctio.

1. *Et prima differentia in generali de numero cœlestium orbium, & de motoribus eorum, secundùm doctrinam Philosophorum antiquorum, & secundùm veritatem Theologorũ, opiniones friuolas Philosophorum corrigentium. Secunda differentia est de distinctione Zodiaci* 2.

cœli

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

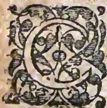
cœli stellati & suarum partiũ, & de eius correspondentia ad zodiacũ nonæ Sphæræ, quæ primum mobile dicitur.
3. *Tertia differentia est de inquisitione, à qua radice proueniant epidimia, & mors in hominibus, & plus vno tempore, quàm alio, & de modo cognoscendi & prognosticandi cursu naturæ & influentia cœli mortem, vel vitam ægro.*
4. *Quarta differentia est de modis conseruandi sanitatem, & obuiandi periculis ægritudinũ, & de ingenio expellẽdi morbos de corporibus humanis, quantum erit possibile artifici, seu ministro naturæ, & de modo medendi, & conficiendi medicinas, & fortificandi eas per influentiam cœli, & præcipuè per inuocationẽ nominis* Dei *supra totam influentiam cœli.* Et *qualibet istarum quatuor differentiarum continet septem capitula, in quibus capitulis elucidantur principia suarum differentiarum.*

PRIMA ERGO DIFFERENTIA EST DE numero cœleſtium orbium, & de motoribus eorum, ſecundùm doctrinam Philoſophorum antiquorum, & ſecundùm veritatẽ Theologorum, opiniones friuolas Philoſophorum corrigentium.

DE NVMERO ET ORDINE *cœlorum in generali: ad quem numerum peruenerunt Philoſophi, & vltra & ſupra Theologi reuelatione & doctrina Dei.*

CAP. I.

IRCA primum itaque huius primę differentiæ capitulum, ſciendũ eſt, ꝙ Philoſophi poſuerũt nouẽ cœlos

cœlos in generali, & quatuor elementa. Incipiendo igitur à parte inferiori, versus nos dixerunt, terram esse, & dixerũt eam esse sphæricam & rotundam : cuius rotunditatem probauerunt rationibus geometricis per aspectum ad cœlum, & ad lineam æquinoctialem cœli, & hoc maximè in partibus Indiæ, in quadam ciuitate, quę vocatur Arim, quæ distat ab Oriente 90. gradibus, à Gadibus Alexandri: & 90. gradib⁹ à Gadibus Herculis ab Occidente, & 90. à polo arctico, & 90. à polo antarctico. ita quòd ciuitas illa ratione geometrica probatur esse in medio terræ, distans ęqualiter à quatuor angulis æqualibus cœli: & habitatores illius loci veniendo versus Septẽtrionem per directum perpendũt polum arcticum eleuari super orizontem eorum, & quantum eleuatur eis veniendo versus Septentrionem

Terram esse rotundam.

trionem: tantùm antarcticus eis deprimitur. Quia si plana esset terra, & non rotunda æqualiter viderentur stellę ab habitantibus supra terrã in quacunq; regione essent. hoc idem patet per eclipses Solis, & Lunæ, quæ vna hora fiunt Orientalibus: alia verò hora fiũt ipsis habitantibus in Occidente: & aliquando est differentia trium horarum æqualium. ex quibus rationibus concluditur rotunditas terræ, supra quam habitant homines beneficio Dei, & animalia ad seruitium hominum.

Notãdum de Gadibus Alexandri & Herculis supratactis: quòd Gades idem sunt, quod termini, quos terminos seu Gades Alexander temporibus, quib⁹ debellauit Orientem, posuit in fine terræ habitabilis versus Orientem iuxta mare, videlicet Orientale, sub linea ecliptica de cõsilio peritorum *Gades quid.*

in arte Aſtrologiæ : & fecit inde hic fieri in littore illius maris turrim altam, quæ eſt ſignum memoriæ perpetuæ, & in ſignum diſtantiæ à medio terræ. Pariforma Hercules bellans in Hiſpania poſtquã deuicit reges illarum partium, videlicet, finium Hiſpaniæ, & fuit dominus Hiſpaniæ, fecit fieri de conſilio peritorum in aſtris iuxta mare, & hoc ſub linea ecliptica turrim quandam altam, quam appellauit Gades à parte, videlicet, Occidentis : ita quòd non erat vltra locus terræ habitabilis, & manet illa turris vſque ad hodiernum diem vocata ab incolis illius terræ vulgariter, *Le caſtel Pharaont.* vel *turris Herculis.*

Et eſt ſciendum, quòd illic mare elongauit ſe ab illa turri per dimidiam leucam dimittendo turrim : cùm turris fuerit primò in littore, & quantum mare elongauit ſe

ab illa

ab illa turri, de tanto transiuit versus partem Orientis: ita quòd Gades Alexandri penitus sunt coopertæ in mari. & ista habentur ex lectura theoricæ Planetarum: ita suo modo crescit aliquando mare septentrionale, dimittendo de tanto partem meridionalem sibi oppositam.

Post terram dixerunt esse aquã etiam protendentem figurã sphæricam & rotundam, cuius rotunditatem probauerunt pariformiter per aspectum ad cœlum, quotidiana nempe est nautarum experientia, quòd quantò plus alicui polorum vicinantur, tantò magis ipse eisdẽ eleuatur: & quantò magis elongãtur, tantò plus deprimitur. Est tamen non perfectè sphærica, sed figuræ semicircularis; miraculosè namque in vna parte eleuatur propter vitam animantium habendam vel tuendam. *Figura aquæ.*

Aeris & ignis.

Supra quam posuerunt aërem, & ignem etiam rotundarum figurarum: quæ elementa quatuor rotunda sunt propter cœlorum rotunditatem, ne vacuum, quod natura abhorret, poneretur: & inest rotunditas ipsis cœlis, & omnibus elementis principaliter ad repræsentandum perfectionem, & simplicitatem creatoris. Est enim figura rotunda omnium figurarum perfectissima, capacissima & simplicissima.

Elementorum qualitates.

Visa materia de consideratione rotunditatis terræ, & aliorum elementorum, videndum est de naturis quatuor elementorum. Terra in ordine inferiori habet siccitatem dominantem, & frigiditatem concomitantem. Aqua habet frigiditatem dominantem, & humiditatem concomitantem. Aër habet humiditatem dominãtem, & caliditatem concomitantem.

Ignis

Ignis habet caliditatem dominantem, & ſiccitatem cōcomitantem. Ex quo patet, quod vnumquodq; quatuor elemētorum ſibi propinquo aſſimilatur in vna qualitate, & in alia contrariatur eidem: primum & vltimum, terra & ignis per vnum medium copulantur, videlicet per ſiccitatem: & per duo cōtrariantur, ſcilicet per frigiditatem & caliditatem.

Et eſt aduertendum pro elucidatione iſtius tractatus, quòd maior pars eius & principalis fundabitur in his ꝓprietatibus quatuor elementorum, reducendo & comparando naturas & influentias ſeptem Planetarum ad proprietates quatuor elementorum, & conſequenter tractando de naturis, & proprietatibus ſtellarum comparando, & aſſimilando earum proprietates & influentias proprietatibus, & influentiis ſeptem Planetarum,

tarum, & proprietatibus simplicibus, vel quandoq; geminatis quatuor elementorum.

Cœlorum numerus & ordo. De numero cœlorum, sciendum est in generali, quòd Philosophi posuerunt nouem cœlos, & ordo talis est: Primò incipiendo à parte inferiori versus nos posue-
1. runt *cœlum Lunæ*, distinctum ab aliis cœlis: & hoc, quia viderunt motum Lunæ velociorem: & sub-
2. sequenter posuerunt *cœlum Mercurii*, propter rationes geometricas, quas experti fuerunt compositores tabularum. Deinde *cœlum Ve-*
3. *neris*: subsequenter *cœlum Solis*, me-
4. dium inter cœlos septem Planetarum, tanquam palatium principis existentis maioris virtutis sibi collatæ à Deo inter cæteros Planetas. In Sole namque posuit tabernaculum suum, & ipse Sol tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Exultauit, vt Gygas ad

curren-

currendam viam ſuam ab Oriente in Occidentem, ex declaratione textuali Nicolai de lyra ſuper Pſal. *Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.* hoc eſt, cœlum ſtellatum. Subſequenter aſcendendo ponunt *cœlum Martis,* habentis alium motum 5.
tardiorem Sole. Subſequenter ponunt *cœlum Iouis,* habentis motum 6.
tardiorem Marte. & hoc in 12. annis cõplendo reuolutionem ſuam ſub zodiaco. poſtque ponunt *cœlum Saturni*, ſeptimi & vltimi Pla- 7.
netarum habentis motum tardiorem Ioue, quia altior eſt, & complet ſub zodiaco curſum ſuum in 30. annis ſolaribus, poſtque aſcendendo ponunt *cœlum ſtellatum*, 8.
quod eſt octaua ſphæra, exiſtens magni ornatus, & mirabilis influentiæ, quos habet ab ipſo artifice, qui eam creauit: & mouetur in centum annis gradu vno con-

tra motum primi mobilis,&in isto fundamento ille magnus Philosophus Plato posuit annum suum reuolutionis rerũ omnium in triginta sex millib⁹ annorum, in quo tempore, & non in minori cœlum stellatum complet reuolutionem suam. Supra istos octo cœlos posuerunt Philosophi nonum cœlũ, *primum mobile*, quia viderunt, quòd octauum cœlum mouebatur duobus motibus, vno motu ab Oriente in Occidentem in die naturali, & in 100. annis gradu vno : econuerso ab Occidente in Orientem. Perpenderunt igitur discursu naturali, & ratione, quòd idem corpus non posset moueri contrariis motibus. Iudicauerũt itaq;, quòd vnus erat ei naturalis, & alter motus ab aliquo alio agente superiori : & sic posuerũt nonum cœlum, hoc est, primum mobile, quòd mouet orbes septem Planetarum, & cœ-

Reuolutio cœli stellati.

9.

& cœlum ſtellatum motu diuturno ab Oriente in Occidētem. Sed quia illi orbes, & cœli aliquid acquirunt proceſſu temporis de motu contrario ab Occidente in Orientem: iudicauerunt ratione naturali ſupra nonam ſphæram, & ſeptem orbes planetarum eſſe alium motorem mobilem: à quo fierent iſti motus, & iſtum motorem dixerunt primum mobile, hoc eſt, nonum cœlum. Ad iſta peruenerunt Philoſophi ratione naturali, & multi ſancti antiqui Patres, vt Adam, & primogeniti iuſti deſcendendo per generationem, de quorū numero fuit Noë & Abraham, hi namq; multa habuerunt de iſtis per reuelationem diuinam. Et iſta ſunt quoad dicta Philoſophorum, & quoad rationem naturalem. Et ſi qua habuerunt antiqui per reuelationem diuinam, tantò fortius ea ſunt tradita pro doctrina. Supra

illos Theologi ponunt decimum
10. *cœlum medium inter nonum cœlum, & cœlum empyreum* : & istud cœlum mouetur motu simplicissimo secundùm Theologos: & aliqui dicunt, istud cœlum esse cœlum cristallinum à materia multum lucida: & quodammodo vocatur *cœlum aqueum*, iuxta illud Psalm. Benedicite aquæ omnes, quæ super cœlos sunt domino, non quòd sit ibi aqua, nec materia cristalli: sed quædam materia subtilis, & multum nobilis in cõparatione vitri. Iuxta istam cõsiderationem quantò aliquod cœlum est altius, tantò aliqua conditione est nobilius.
11. Supra istud cœlum est *cœlum empireum*, quod est vndecimum, & est quietum, & non mouetur aliqua via, & est capacissimum: quia continet omnes alios cœlos infra se: & est locus sanctorum Angelorum, & sanctorum, & sanctarum,
&

& omnium saluandorum. Et iste est ordo cœlorum vndecim, videlicet, cœlestium orbiũ, & quatuor regionum elementarium. Primò enim est terra, & alia elementa tria, & septem cœli Planetarum, & cœlum stellatum, & duo cœli inter cœlum stellatum, & c[illegible]m empyreum. & sic in numer[illegible]nt quatuor regiones elemen[illegible], & vndecim orbes cœlestes: & si[illegible] in numero sunt quindecim: ita qu[illegible] à centro mundi vsq; ad thronu[illegible] veri Salomonis quindecim gradibus ascenditur ad habendum futuram gloriam. Supra istos orbes omnes posuerũt aliqui Theologi cœlum beatissimæ Trinitatis. Verùm hîc non fit mentio, nisi de cœlis materialibus, nec dicitur oppositum, nec propositum: sed adducitur ad propositum quodammodo quoddam dictum Philosophorum Athenien-

Altitudo à centro [illegible]erræ ad [illegible]premum [illegible]elum.

ſium, quorum quodam tempore vigintiquatuor ſolennes erant requiſiti à Principe Athenienſium, vt quilibet diceret opinionē ſuam de Deo, quid eſſet Deus. Principalior ipſorum quæſiuit inducias ſeptem dierum, poſt quos diceret, quid ei videretur. quos Princeps ei conceſſit, & aliis Philoſophis vigintitribus pari forma: & quilibet aliorū vigintitrium Philoſophorum poſuit in ſcriptis propriam opinionem promptus poſt 7. dies ad declarandum eā proteſtando, quòd principalis Philoſophorum primò diceret opinionē ſuam propriam. Tranſactis ſeptem diebus, cōuenerunt omnes ad Principem, & alii fuerunt parati præter primum, qui pro opinione ſua declaranda adhuc petiit inducias quindecim dierum, quibus dilapſis cōparuit coram Principe, iterum petens vnius menſis ſpatium: quo dilapſo

dilapſo tempus induciarum duplicari petiit: & ſic duplicando proceſſit ſuper inducias, petendo vſque ad ſpatium ſex menſium, & tandem attædiati tam Princeps, quàm alii Philoſophi, compulerunt ipſum verbis ad dicendum opinionem ſuam: & tunc dixit iſtam propoſitionem: *Deus eſt ſphæra intelligibilis, cuius centrum vbique eſt, circumferentia verò nuſquam.* Aliqui aliorum Philoſophorum dixerunt ſummum bonũ, ſummum verum: primam cauſam, à qua dependent omnia: & multas alias perfectiones mirabiles de Deo, ſcilicet, quis eſt mortalis, qui poſſit de Deo propriè loqui, nec de cœlo, in quo habitat: quia habitat in omnib⁹ cœlis, & in omnibus elementis, & vbique eſt per præſentiam, eſſentiam, & potentiam in inferno, & in cunctis elementis, & in cœlis materialibus, & extra cœlum per ſpa-

Philoſophorum ſententia de Deo.

tium infinitum, & intellectus humanus nequaquam apprehendere potest: nec Angelus valet sufficienter intelligere, quia esse suum, est infinitum esse, & essentia eius idem sunt in eodem. nostrum intelligere in corpore humano valde est obnubilatum: etiam animæ separatæ à corpore, intellectio est finita, & cuiuscunque Angeli: ita quòd intellectus creatus non potest attingere ad tantam intellectionem: & sufficit nobis, iudicio meo, hîc laudare opinionem illius Philosophi, *Deus est sphæra intelligibilis*, per quandam similitudinem, quia sphæra dicitur perfecta, rotunda, *cuius sphæra centrum est vbique, circumferentia verò nusquam.*

DE NV-

DE NVMERO ET ORDINE *orbium particularium Planetarum, & epiciclorum, & cunctorum cœlorum nobis influentium, secundùm doctrinam Astrologorum.*

CAP. II.

CIRCA secundùm huius differentiæ capitulum sciendum est, quòd numerus & ordo orbium particularium secundùm doctrinam Astrologorum talis est.

Incipiendo versus nos est totale cœlum Lunæ contiguum orbi ignis à parte inferiori in suo concauo continens infra se & sub se quatuor elementa infra concauum sui orbis: & à parte superiori in suo conuexo contiguatur orbi Mercurii: & in eodem cœlo totali Lunæ sunt quatuor orbes particulares habentes distinctos motus, quorum motuum vnus non assimilatur alteri. Et de istis orbibus

Orbis totalis Lunæ & eius particulares orbes.

primus vocatur *orbis totalis Lunæ*, continens intra se alios tres orbes: vt puta æquantem, deferentem, & epiciclum: primus igitur orbis Lunæ est orbis, qui dicitur *totalis*: secundus dicitur *æquans*: tertius *deferens*: quartus *epiciclus*, portans corpus Lunæ.

Orbes Mercurii.

Mercurius plures habet orbes, quàm alii Planetæ, & mot⁹ varios. Ideò esset expediens ad intellectionem huius declarationis depingere in isto capitulo orbes Mercurii: sicut docetur in *theorica Planetarum*: sed quia hîc non ponuntur, ponentur *in fine libri præsentis*. Et in summa, Mercurius habet sex orbes distinctos, & motus varios correspondentes istis orbibus: & primò habet cœlum totale, vt alii, & quatuor orbes secluso epiciclo, & epiciclum suum, in quo defertur corpus Planetæ, & mouetur. Residuum speculationis hui⁹ materiæ

teriæ remittitur theoricæ Planetarum:& in summa cœlum Mercurii habet sex orbes, & cœlum Lunæ quatuor: & sic in summa sunt decem.

Venus habet quatuor orbes, cœlum totale, & orbem æquantem, orbem deferentem, & epiciclum: & sic Venus habet quatuor orbes adiunctis inferioribus in numero. Isti tres cœli habent quatuordecim orbes. *Veneris.*

Sol princeps Planetarum creatus in medio septem Planetarum, tanquam cor in medio corporis humani est ordinatus in suis orbibus, siue epiciclo. Habet primò cœlum suum totale, secundò suum orbem æquantem, tertiò orbem deferentem:& sic in summa habet tres orbes particulares, numeratis his orbibus cum quatuordecim præcedentibus, erunt decem & septem orbes particulares. *Solis.*

Mars,

Martis, Iouis & Saturni.

Mars, Iupiter & Saturnus quilibet istorum habet cœlum suum totale, & orbem æquantem, & deferentem, & suum epiciclum. & sic quodlibet illorum cœlorum habet quatuor orbes, quasi particulares, qui simul iuncti faciunt duodecim : & iuncti simul cum præcedentibus faciunt viginti nouem, qui sunt orbes particulares septem Planetarum.

Cœlum octauum. Firmamentum.

Sequitur subsequenter de cœlo stellato, quod est octauum cœlũ, quod dicitur firmamentum, quia stellæ sunt firmatæ, & fixæ in eodem cœlo. totum illud cœlum est vnicum, & vnicus orbis, licet habeat duplicem motum: vnum ab Oriente, qui secundùm Astrologos vocatur violentus, quo motu fertur quolibet die ab Oriente in Occidentem, & ab Occidente in Orientem, complens reuolutionem totalem, licet in centum annis

nis moueatur motu naturali ab Occidente in Orientem gradu vno: & ille motus diuturnus cœli stellati, quo mouetur ex impulsu & tactu primi mobilis, dicitur violentus: quanquam vterq; motus cœli stellati alio modo posset dici naturalis, quia obedit suo superiori, id est, primo mobili, & præcipuè iste motus ab Oriente in Occidentem, cœli stellati diurnus posset dici naturalis, quia obedit imperio DEI, qui ordinauit, istum motum diurnum fieri per alium motum superiorem, videlicet per motum primi mobilis: connumerato itaque orbe octauo prædicto erunt orbes triginta. Licet enim duplicem ipsum firmamentum habeat motum, vt ex supradictis claruit, quamuis etiam multiformibus imaginibus ornatum sit cœlestibus muneribus; est tamen vnicus orbis

Motus cœli octaui violentus.

orbis totalis, quibus si connumeretur primum mobile, quod raptu quodam secum trahit triginta orbes prædictos in vigintiquatuor horis, & erunt in vniuerso orbes trigintavnus, ad quorum notitiam Astrologi, & Philosophi peruenerunt.

Primum mobile.

Circa quod est sciendum, quòd *omnes isti cœli & orbes, influunt nobis in istis inferioribus per motum, & radium; per motum, calorem; per radium virtutem.* Et est notandum, quòd licet cœli non habeant radios apparentes, vt Sol, vel vt corpus alterius Planetæ, vel stellæ lucidæ: attamen habent radios virtuales, cùm sint corpora clara & diaphana: qui radii mittũtur ad aërem, & influunt secundùm magis, & minus: vt diceretur de aliquo lapide pretioso, qui ex tactu haberet virtutem supra curam oculorum, vel super aliquem alium morbum, vel aliquã proprie-

Cœli an & quales habeant radios.

proprietatem laudabilem: lapis ille esset appreciandus & diligendus pro vtilitate: ita in p̃senti materia dicitur de corporibus habentibus virtutem, qua mediante operantur in nobis virtute eis data à Deo: dicitur rationabiliter, quod honorabilius est creatori, qui cœlos creauit, quòd dederit eis virtutem & influentiam, quàm quòd nullam haberent influentiam seu virtutem. Et in hoc magis ostenditur sapientia & potentia creatoris creando, & manutenendo res alicuius virtutis, quàm si essent inanes, & superfluæ & nullius virtutis, vel cõparationis: omnia creata cognita debent reduci per sapientes in laudem creatoris: & iste debet esse finis proprius acquisitionis omnium artium & doctrinarum licitarum, reducere, videlicet in laudem creatoris: & ista fuit imaginatio Auicen. de cognitione

Finis omnium artium.

orbium

orbium cœlestium, quod per hanc cognitionem eleuatur anima ad cognitionem & dilectionem Dei, & ad vitam rectam.

DE NVMERO ET ORDINE *intelligentiarum orbes cœlestes regentium & mouentium secundùm dicta & scripta, & opiniones Philosophorum antiquorum.*

CAP. III.

CIRCA tertium capitulum videndũ est de numero & modo intelligendi Philosophorum, & de modo loquẽdi Philosophorum, de intelligentiis mouentibus orbes cœlestes, quod capitulum magis ponitur hic improbando, quàm approbando: quia secundùm rei veritatem & doctrinam Theologorum in multis hic errauerunt à veritate, & posuerunt numerum intelli-

intelligentiarum separatarum secundùm numerum orbium, & posuerunt eas æternas & necessariò mouère cœlum: & per viam, per q̃ mouetur ordine communi: & fuit ista opinio Auicen. inter cæteros tractantis prolixius materiã intelligentiarum. Considerauit namq; ipse primam causam, quæ est supra omnes intelligentias, & à qua omnes intelligentiæ dependent, simplicissimam esse, & non posse, vt sic producere per se ratione eius primæ operationis, nisi vnicam intelligẽtiam, per illud principium: *Idem in quantum idem, non est natum facere, nisi idem*: & quia prima causa est simplicissima, potest producere vnicam intelligentiam in ratione primæ operationis, q̃ immediatè dependet ab ea: & istam intelligentiam vocauerunt Philosophi intelligentiam primi mobilis. Et quia est im̃ediata illa intelligentia ipsi

Intelligentia primi mobilis.

ipsi primæ causæ, mouet magno impetu & fortitudine corpus sui mobilis, seu cœli & omnia corpora cœlestia inferiora. Intelligentia verò primi mobilis, quia est prima intelligentia dependens à prima causa; maioris virtutis est, quã quæcunque intelligentia sequens: & quia est causata à prima causa, & est annexa suo cœlo ad motum ei' continuandum, ꝑducit per actum sui intellectus, & suę intelligentię, & per receptionem fortitudinis, quam habet à prima causa, producit intelligentiam secundam immediatè sub se, quæ dicitur intelligentia cœli stellati. Et ista prima intelligentia cum secunda intelligentia producit corpus cœli stellati: & secunda intelligentia mouet illud cœlum motu suo ordinario, & per istam viam tractauerunt Philosophi istum numerum intelligentiarum separatarum quàm-

Intelligentia cœli stellati.

plurima

plurima absurda, & veritati Theologicæ repugnātia asserentes, procedendo ab istis superioribus intelligentiis, vsque ad intelligentiam inferiorem, videlicet Lunæ, quā vocauerunt datricem formarum in istis inferioribus: & ascripserunt istis intelligentiis potestatem magnam, & scientiam, & virtutes alias, & superioribus intelligentiis maiores virtutes, & vniuersales. Et quòd superiores intelligentiæ sunt causæ inferiorum intelligentiarum, & quælibet intelligentia est causa sui cœli, vel sui orbis particularis, iuxta quod videtur sentire autor de causis, *propositione* 8. sic inquiens: *Omnis intelligentia scit, quod est supra se, & quod est sub se: veruntamen scit, quod est sub se: quia est causa eius: & scit, quod est supra se: quoniam acquirit bonitatem ab eo.* Ista propositio simpliciter est falsa: quia nulla intelligentia dependens

dens; est causa alterius intelligentiæ, nec bonitatis eius: sed Deus, qui est ipsa prima causa, qui creauit omnia, iuxta textum sacræ scripturæ: *In principio creauit Deus cælum & terram.* Et secundùm magistrum sententiarum quatuor creauit Deus in principio creationis omnium rerum: *Cælum empyreum, Angelos, materiam primam, & tempus*: & mox repleuit Deus illud magnum cœli empyreum Angelis, & non secundùm numerum orbium contra Philosophos tenentes illam opinionem, de quibus sanctis Angelis loquitur Daniel in textu Bibliæ, *Millia millium ministrabant ei* (hoc est, Deo) *& decies centena millia assistebant ei*: quanquam in his duobus numeris non sit numerus sanctorum Angelorum.

Quotnam Deus in principio creauerit.

Cap. 7.

Et est sciendum circa hoc, quòd nullus Theologorum scribentium de sanctis Angelis, dicit, numerum

Numerum Angelorum ignorari.

rum ipſorum, nec numerus in ſacra Scriptura reperitur. Tantus enim numerus eſt, quòd ſuper terram ignoratur: ideo fatuè opinati ſunt illi, qui voluerunt tractare numerum intelligentiarum ſeu Angelorum ſecundùm numerum orbium cœleſtium. Poſuerunt ſiquidem Philoſophi intelligentiam Lunæ regere quatuor elementa: & poſuerunt, quamlibet intelligentiam eſſe, & præſidere in toto ſuo cœlo, & in ambitu ſui cœli, & in omnibus contentis infra vſque ad centrum terræ, & animas hominum mediante vehementi imaginatione coniungi intelligentiæ Lunæ per vehementem, & fortem imaginationem: & inde eſt, quòd aliquando homines acquirunt magna, quæ deſiderant, ſi intelligentia Lunæ influat, quæ omnia ſunt abſurda, quia ſępè per imaginationem humores in

corpore humano alterantur. Vnde sequuntur aliqua incommoda, vel quæ videntur esse stupenda, & hoc aliquando accidit in animalibus de virtute imaginatiua, sicut habetur in quodam passu Bibliæ, de Iacob, qui ponebat duas virgulas duorum colorum super fonte: & inde oues bibendo illorum colorum retinebant similitudinem in virtute brutali imaginatiua: & quando veniebant ad generationem cum arietibus, remanebat illa similitudo duorum colorum in ipsis ouibus, per quam imaginationem fœtus generati erant duorum colorum. Hæc ponit Nicolaus de Lyra super illo passu Genes. Ponit etiam vltra, quòd quædam matrona nobilis in partibus Hispaniæ, habebat fortem imaginationem tempore generationis super quadam chorea Æthyopum, depicta in camera, & præsertim super quodam

Genes. cap. 30.

Historia de vi imaginationis.

dam magno Æthyope in ista chorea depicto: quæ matrona tempore partus peperit puerum similem Æthyopo magno depicto in chorea: nato itaq; puero, singulisque credentibus ipsam matronã cum aliquo Sclauorum Sarraceniæ cõcubuisse, cùm natus nulli parentum assimilaretur, decreuerunt iustitiæ administratores, de consensu etiam habito parentum, & mariti, ipsam post reuelationem partus, quæ cõmuniter in vnius mensis spatio completur, esse comburendam: ante tamen huius iustitiæ administrationem seu executionẽ vocati fuerunt quidam sapientes; ex quorum numero vnus petiit, vt locum concubitus videret, quo viso perpendit, generationem illã factam fuisse fortitudine virtutis imaginatiuæ. Dixitque illum magnum Æthyopem nati esse patrem adducens Bibliæ textum *in loco al-*

legato: qua deductione audita, liberata fuit matrona à combustione. Ex quibus claret, multa in istis inferioribus cõtingere propria rerum natura, non prouenientia ab influentia ipsius intelligentiæ Lunæ. Ex quo patet, in ista materia intelligẽtiarum separatarum Philosophos antiquos quibusdã veris multa falsa immiscuisse. Patet etiam ex hoc, quòd eorum opiniones non sint multum recitandæ, nisi breuiter: ac etiam nec tractandæ, nec sint tenendæ: sed improbandæ in præsenti materia. Nec mirum, si errauerunt loquendo de substantiis separatis: quia sæpe homines eleuati, & imbuti in magna scientia deficiunt in iudicio particulari multarum rerũ naturalium arti eorum subiacentium, & intellectus, nisi eleuetur per sacrã Scripturam, vel per specialem inspirationẽ sæpe deuiat à veritate, quod consi-

Non omnia fieri ex influentia Lunæ.

considerans Aristot. 2. *Metaph.* regratiatur antiquis Philosophis de doctrinis scriptis, & eorum laboribus: quia eorum labores sunt nobis occasio acquirendi veritatem. Ita regratiandum est istis in parte, circa hoc, quòd laborauerunt ad inquirendum veritatem, & posuerunt substantias separatas, & intelligentias, & animas rationales, & omnia ista perpetuò manere, intelligentias siquidem perpetuas à parte antè, & à parte pòst: non tamen tantùm errauerunt à veritate, quantum multi mundani, dicentes, se sapientes esse, & stulti facti sunt, dicentes, animas nostras rationales nō manere post mortem, nec esse intelligentias separatas, nec primam causam, iuxta illud Psal. 14. *Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.*

DE NVMERO ET ORDINE *harum intelligentiarū, & modo mouendi cœlos imperio Dei benedicti, & quid debet censeri, vel improbari in hac materia generaliter, & cum timore scribendo secundùm veritatem, & doctrinam Theologorum.*

CAP. IV.

IRCA quartum capitulum huius primę Differentiæ, hoc est, circa veritatem de numero & ordine harum intelligentiarum, intelligendum est, quòd numerus & ordo non sunt nobis noti, nisi per quasdam reuelationes, & scripta aliquorum Doctorum, potius vtentium ratione argumentatiua Theologica, quàm reuelatione diuina: sequentium in hac materia, in parte dicta beati Dionysii in *de Angelica hierarchia*, dicentis, quòd duplex

duplex poteſt in præſenti eſſe via, & potentia mouendi cœlos. *Duplex via mouendi cœlos.*

Prima imperio Dei benedicti, ſecluſa quacunque applicatione cuiuſcunque Angeli. Alia via magis formoſa: quòd Deus, qui eſt immobilis, manens dans cuncta moueri: dat certis Angelis, & de ordine determinato nouem ordinum Angelorum, videlicet de ordine virtutum, imperium mouendi cœlos, & ordine, quo mouentur, vel alio ordine, ſicut ſuæ voluntati placet: vel quòd cœlum ſtet ſine motu, quod non viderunt Philoſophi antiqui, nec potuerũt videre per eorum rationem naturalem. Dixerunt nempe, quòd ſi motus cœli ceſſaret, totus ordo inferiorum, & omnis actio hîc inferius deſtrueretur: ponendo tantam cõnexionem neceſſariam inter motum cœli, & iſta inferiora quatuor elementorum, & aliorum

elementatorum arguendo, quòd ſi motus cœli ceſſaret, omnia inferiora ceſſarent, & deſtruerentur: cuius tamen oppoſitum fuit tempore Ioſue, vt habetur in Biblia, *Ioſue* 10. *cap.* Habita quadam magna victoria per Ioſue, & filios Iſrael: in qua victoria miſit Dominus lapides, grandines, & magnos lapides de cœlo aëreo, id eſt, de aëre, qui lapides quamplurimos interfecerunt de inimicis legis Dei: quos Ioſue cum tota gente ſua tunc interfecit. Tunc locutus eſt Ioſue Domino in die, qua tradidit Amorrheum in conſpectu filiorum Iſraël: Dixitque coram eis, *Sol contra Gabaon, ne mouearis, & Luna contra vallem Abylon.* Steteruntque Sol & Luna, donec vlciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Item *ibidem: Nonne ſcriptum eſt hoc in libro Iuſtorum. Stetit itaque Sol in medio cœli, & non feſtinauit*

nauit occumbere spatio vnius diei, non fuit antè, & pòst tam longa dies obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Israël. Ex quo patet, quòd tota machina inferior elementorum potest regulari absque motu cœli, nec minus Deo volente fierent generationes & productiones rerum toto cœlo quiescente, quàm cum motu cœli. Dato quòd Aristot. dicat 2. *Physicor. Sol & homo generant hominem* : ita intellige de aliis animalibus : *Sol & asinus generant asinum* : hoc est, de facto sic est ordinatum à Deo : quia Sol tanquàm superior causa ęquiuoca cõcurrit ad influxum rerum inferiorum per virtutem sibi datã à Deo : & si Deus aliter ordinaret, aliter fieret, & æquè naturaliter tunc, sicut nunc. Non est ergo alligata ordinatio inferiori cœlo, nec intelligentiis seu Angelis, sed Deo immediatè. Et sicut fecit stare

Digitized by Google

totum cœlum tempore Iosue, & omnia cœlestia corpora cessare à motu bellantibus hominibus in terra,& facientibus alias operationes conuenientes: sic Deus potest imperare cœlo, vt moueatur ab Occidente in Orientē, sicut nunc mouetur ab Oriente in Occidentem:& ita velociter,sicut mouebatur tunc,ita moueatur nunc, imò velocius,si ei placeret. Et totus iste motus cœli sicut nunc, ita tunc obediendo imperio creatoris, sicut à parte rei fuit tempore Ezechiæ Regis Iudæ, qui fuit in quadam infirmitate, de qua secundùm cursum naturæ debebat mori; in qua infirmitate venit ad eum Propheta Domini Esaias ex parte Domini,dixitque regi: *Hæc dixit Dominus Deus: Præcipe,& ordina domui tuæ,morieris enim, & non viues.* *Qui rex conuertit faciem suam ad parietem, & orauit Dominum,& fleuit: quibus oratione*

4. Regum cap. 20.

& fletu

& fletu factis, dicit Dominus Esaiæ: Reuertere & dic Ezechiæ duci populi mei. Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas, & ecce, sanaui te. Die tertio ascendes templum Domini: & addam diebus tuis 15. annos, & de manu Regis Assyriorum liberabo te, & ciuitatẽ hanc, scil. Hierusalem. *Dixerat autem Ezechias ad Esaiam, quod erit signum, quòd Dominus me sanabit, & quòd ascensurus die tertia sum templum Domini? ita ait Esaias: Hoc est signum à Domino, quòd facturus sit Dominus sermonem, quem loquutus sum tibi, vt ascendat vmbra 10. lineis: aut vt reuertatur totidem gradibus. Et dicit Ezechias: Facilè est vmbram crescere 10. lineis: nec volo, vt hoc fiat: sed vt reuertatur retrorsum 10. gradibus. Inuocauit itaque Esaias Propheta Dominum, & reduxit vmbram per 10. lineas, quibus iam descenderat in horologio Acham eundo retrorsum 10. gradibus.* Et hæc materia de reuer-

ſione Solis per 10. lineas, habetur *Eſaiæ* 38. *cap.*

Quam materiam tractat beatus Dionyſius, & multi alii Theologi indagantes, qui illorum duorum dierum artificialium fuerit maior in tempore Ioſuæ, dum Sol ſtetit immobilis, & omnia corpora cœleſtia ſpatio vnius diei artificialis. Erat quoque tunc in menſe Iunii, quando dies artificialis verſus Hieruſalem habet quatuordecim horas, & ſpatio vnius diei artificialis quieuit Sol ita, quòd dies artificialis illa fuit vigintiocto horarum. Dies verò artificialis tempore Ezechiæ regis, in qua Sol fuit reuerſus 10. gradibus, erat 12. horarum, & tunc erat æquinoctium autumnale: Sol fuit reuerſus per 10. lineas ab Occidente in Orientem imperio creatoris, & pòſt, de Oriente reuerſus fuit ad Occidentem per viam, per quam

quam venerat, ita quòd dies illa artificialis fuit augmẽtata de duodecim horis, retrocedendo de decem horis, & reueniendo per viã, per quam retrocesserat de decem aliis horis. Ita quòd dies illa artificialis habuit 32. horas, & ita fuit maior, quàm illa, quæ fuit tempore Iosuæ, nec obstat textus Bibliæ, qui dicit de tempore Iosuæ, quòd nec tam magna dies antè, nec pòst sicut illa fuit. Respondet namque beatus Dionysius *in quadam epistola ad Policarpum*, quòd liber Iosuæ fuit scriptus circa finem vitæ Iosuæ: & quòd ly pòst in obiectione facta ad oppositum refertur ad tempus Scripturæ libri Iosuæ: & non refertur ad tempora simpliciter futura: & inter mortem Iosuæ, & regis Ezechiæ fluxerunt octingenti anni saluo pluri aliquibus annis. Ita quòd dies artificialis de reuersione Solis fuit

maior,

maior, quàm de tempore stationis temporc Iosuæ. Ista de textu Bibliæ,& alia, quæ sunt authentica, sunt adducta ad propositum contra opiniones, & scripta aliquorũ antiquorum Philosophorum, qui nõ habebant illuminationem sufficientem de Philosophia, & de potentia ipsius primæ causæ: quia ista sic simpliciter ponendo, sicut ipsi ponebant, detogabant potentiæ primæ causæ, & veritati veræ Philosophiæ attribuendo intelligentiis cœlorum virtutem, quam nõ habebant: ponendo etiam eas necessarias: dicendo, eas esse in eorum toto cœlo,& vsque ad centrum terræ.

Quam materiam pertractans Alexander de Alis *secundo sententiarum:* quærens, vtrum Angelus possit esse vbique simul & semel: & vtrum mouendo cœlum sit in toto cœlo. Respondet: Angelus ex mini-

ministerio potest mouere cœlum, non tamen est vbique: hoc est, in toto cœlo, sed in aliqua parte cœli: & potius videtur de parte Orientis, quàm de aliqua alia, & coniungitur cœlo, vt motor moto, nō vt perficiens suo perfectibili, vel forma corpori, vt dignè diceretur exemplariter: rex regens totum regnum, non est in toto regno, sed in aliqua parte regni. Sic Angelus mouens cœlum, mouet, non ex imperio voluntatis suæ; sed voluntatis diuinæ, & per aliam applicationem mouet, quàm per suam voluntatem solam, & Angeli mouendo cœlos imperio Dei, æquè sunt semper beati, & in gloria & illi Angeli, qui mittuntur ad nos propter illuminationem, & informationem nobis necessarias, aut propter executiones, sicut fuit de Angelo exequente Sodomam & Gomorram: & de illo, qui percus-

sit

Lib. 4. Reg. cap. 19. sit exercitum Cennacherib Regis Assyriorum, semper sunt in gloria. Ita quòd omnes spiritus sunt administratores voluntatis diuinæ: & ita est tenendùm in ista materia de motu cœlorum: *Deus mouet cœlos per sanctos Angelos*, & posset dare motum cœlis sine Angelis, & sicut placet DEO, cœlum mouere nunc ab Oriente in Occidentem, ita ab Occidente in Orientem, & sphæra cœlestis contra sphæram voluitur: & totum hoc imperio & obedientia creatoris: & inter cætera creata speculatio magna & admiratio ipsius conditoris relucet in cœlis materialibus, velut in quodam libro digito DEI scripto, teste Dauid eximio Prophetarum dicente: *Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum.*

DE.

DE ORNATV MIRABILI *ipsius cœli stellati : & hoc in generali.*

CAP. V.

IRCA quintum capitulum huius primæ Differentiæ, aduertendum est, quòd DEVS ornauit cœlum stellatum ornatu mirabili vltra ornatum primi mobilis; & vltra ornatum orbium septem Planetarum. Nam primum mobile est sine stellis, & Planetis: & est simplicissimum, & vniforme in corpore, licet mirabiliter actiuum. Sphæræ autem septem orbium, septem Planetarũ, sic stellis ornatæ sunt, quòd quodlibet cœlum totale est ornatũ vnica stella, seu vnico Planeta. Cœlũ verò stellatum est ornatũ tot & tantis stellis, quòd nunquã fuit Astrologus, qui sciret numerum totalem stellarum;

Numerum totalem stellarum ignorari.

larum: iuxta dictum cuiusdam Sapientis: *Qui stellas numeras, quarum tu nomina solus*: & loquitur de Deo, & subdit, *ordinem cœli, & pluuiæ guttas, & dies seculi, & arenam maris, quis dinumerauit? ipse solus*, id est, Deus omnia metiri, & dinumerare potest, qui omnia ambit sua sapientia. Certum est iuxta dictum Aristotelis, quòd quanquam plurimæ stellæ sint in cœlo stellato, quæ nõ sunt nobis visibiles, nec numerabiles propter paruitatem quantitatis earum, vt dat exemplum Aristoteles de Galaxia, id est, de circulo lacteo, quæ pars cœli est communiter lucidior in nocte serena, quàm aliqua alia pars cœli propter multitudinẽ stellarum paruarum, quæ influunt in aëre, & in terra: & mittunt radios suos ad nos. De talibus stellis non est nobis scientia propter defectum potentiæ visiuæ hominis, quæ nunquam potuit intueri,

tueri eas. Sed de stellis visis potest esse scientia & fides. Scientia quidem scientificis cognoscentibus aliquas proprietates, saltem principaliores. fides potest esse de talibus hominibus nescientibus proprietates, habentibus verò vocabula & ꝓpositiones auditas. Verbi gratia in Geometria: Ista propositio famosa, *triangulus est, habens tres angulos æquales duobus rectis. triangulus est figura plana vna superficie contenta habens tres angulos, qui æquiualent duobus rectis.* Ista propositio expertis in Geometria non est fides, sed scientia. Multis verò Philosophis legentibus *librum Posteriorum* Aristotelis, & alios libros, in quibus tales ꝓpositiones Geometricæ habentur, qui nesciunt eas propter quid, & propter causam cognoscere, & quid sit angulus rectus: quando videlicet linea perpendicularis cadit diametraliter super lineam re-

ctam, causat duos angulos rectos, qui æquiualent tribus aliis angulis acutis: talibus, inquam, hominibus ignorantibus Geometriam, in ista parte est illa propositio fides, quæ tamen peritis non est fides, sed scientia: ita dicitur ad propositum de cognitione stellarum. Illi enim, qui habent cognitionem, habent scientiam: aliis verò habentibus verba tantùm, est fides: habita verò scientia cessat fides eis, & est eis scientia: habentibus, videlicet notitiam de proprietatibus stellarum, illis est scientia de stellis.

Veniendo ad propositum de ornatu cœli stellati, ibi sunt quam plurimæ stellæ habentes proprietates consimiles septem Planetis, & est doctrina Ptolemæi *in quadripartito*, de stellis aliquibus Zodiaci, & de quibusdam earum proprietatibus, vt, verbi gratia: vires

stella-

ſtellarũ in vertice Arietis exiſtentium commiſtis viribus Saturni, & Martis. Aſſimilantur itaque vires Saturni & Martis: commiſtæ ſunt temperatæ in caliditate & frigiditate, & auctæ in ſiccitate, & talis eſt natura illarum ſtellarum, hoc eſt, quando venerit Ileg. ad illas ſtellas, hoc eueniet, quod eueniret, ſi iungeretur Saturno & Marti coniunctis: & ita intellige de aliis combinationibus ſtellarum generaliter.

℞ Earum verò ſtellarum, quæ in ore ſunt Arietis, vires viribus Mercurii ſimiles eſſe perhibentur, quæ modicum Saturni viribus aſſimilantur: opus verò earũm, quæ in eius pede poſteriori ſunt, ab operibus Martis non differunt, & quæ in eius cauda ſunt, vires Veneris ſumunt.

Stellarum igitur Arietis natura, propter æquinoctium tonitrua, *Natura ſtellarum arietis.*

& cor-

& corruſcationes adducit. Huius autem ſigni principia pluuias, & ventos efficiunt, eiusque medietas temperatæ complexionis eſt, extrema verò eiuſdem comburit, & mortalitatem generat: ac ipſorum, quæ ſunt ſeptentrionalia, calefaciunt & deſtruunt: quæ autem ſunt meridiana, congelant, & infrigidant.

Tauri. Stellarum verò Tauri, quæ in eius exiſtunt humero, à Veneris complexione non diſtant, & Saturni cōplexioni aſſimilantur modicum: Athoragæ, id eſt, pleiades verò complexio Martis, & Lunæ complexionis eſſe probantur: ac ſtellæ in vertice Tauri rubeæ aldebaram à Martis complexione non elongantur; aliæ autem, quæ ibi ſunt, complexioni Saturni coæquantur, & Mercurialis complexionis ſimilitudinem gerunt aliquantiſper. In eius aũt cornuum

Aldebaram.

cacu-

cacuminibus positæ idem, quod Mars operantur. Tauri autem signum vniuersaliter vtramq; complexionem significat, calidam, & frigidam cum temperamento: sed tamen procliuus est ad caloris significationem. principia suarum partium, maximè autem, quæ circa pleiades sunt, terræ motus, ventos, & nebulas faciunt, eius medietas humectat, & infrigidat. quod autem circa Aldebarã in eius extremo ponitur, est igneum: corruscationes & fulgura gignit. Ipsarum verò partium, quæ Septentrionales sunt, temperatæ complexionis existunt: & quæ sunt meridionales, instabilitatem, & motus inordinatos faciunt.

Geminorum. Stellæ geminorum, illæ, quæ in suis sunt pedib⁹, à Mercuriali qualitate non recedunt, quamuis modicum qualitati Veneris associentur. Lucidiores verò stellæ in eo-

rum coxis positæ, Saturninæ sunt: quæ autem in eorum capillis impressæ sunt: Quarum prima Mercurio in operibus assimilatur, & vocatur *Aulac.* altera verò complexionem Martis imitatur, & dicitur Abracale.

Aulac.

Abracale.

Signum autem Geminorum vtiliter facit temperiem, quorum principia magnæ sunt humectationis & destructionis: media verò temperata: extrema commistæ complexionis. & instabilis esse dicitur: earum partes septentrionales ventos, & terræmotus adducunt: & meridianæ igneæ sunt, & comburunt.

Cancri.

Stellæ Cancri duæ, quæ in pedibus obtinent locum, Mercurianæ, & modicum Martianæ sunt: earum verò, quæ sunt in eius Acubene Suturno, & Mercurio non repugnant. Acubene sunt quędam oblongæ in Cancri constitutiones.

Acubene.

nes. Illarum autem, quæ in eius pectore locantur, quæ Meclef vocantur: & quæ duo Asini vocantur à Martis, & Solis viribus non recedunt, & manifestum est, quòd hæc complexio abscindit & destruit. *Meclef.* *Asini.*

Signum Cancri generaliter facit serenitatem, & calores, cuius primordia, quæ circa præsepe locantur, calidum & turbidum aërem reddunt. necnon terræmotus, & obscuritatem afferre probantur: quæ autē sunt in eius medio, temperata sunt, & quæ in eius extremo, ventos adducunt, eius septentrionalia, & meridionalia ignea sunt, & comburunt.

Stellæ verò Leonis duæ, quæ in eius capite sitæ sunt, Saturno, & Marti modicum assimilantur. Trium verò, quæ in eius collo sunt, opera Saturninis operibus parificātur, & licet modicum Mercuriali- *Leonis.*

bus operibus assimilentur. Lucida stella in corde Leonis posita, quam vocant *Reginã*, vt Iupiter, & Mars operatur. stella in eius dorso posisita, claraque, stella in eius cauda locata Veneris, & Saturni viribus coæquatur: & modicum Mercurium in operibus imitantur. Duæ verò in eius coxis insitæ, à viribus Veneris & Mercurii nõ discedunt.

Regina.

Signum Leonis calorem & aërem turbidũ generaliter designat: eius partes præcedentes aërem calidum & turbidum, ac mortalitates annuntiãt: eius medietas temperatæ cõplexionis existit: & quæ ponuntur extrema, humectant, & destruunt: & quæ sunt in Septentrione, ignea sunt, & comburentia: quæ verò meridianam partem cœli sibi vendicant, humectant.

Virginis.

Stellarum autem Virginis illarum, quæ in eius vertice, & earum, quæ in eius oculo, necnon in eius

ala

ala meridiana extremè figurantur, opera à Mercurialibus effectibus non remouentur, & Martis operibus aliquantiſper aſſimilantur. Aliæ ſtellæ, quæ in eius ala ſeptentrionali; nec non, quæ in eius dorſo formantur, ab operibus Mercurialibus non diſcrepant, quamuis Martis gerant ſimilitudinem.

Signũ Virginis generaliter variat & mutat, cuius partes præcedentes, & mediæ temperatæ ſunt cõplexionis. Quod autem in eius extremo locatur, eſt aquaticum: & quod in Septentrione conſtituitur, ventos adducit: & quod in meridiana parte ponitur, humectat & tonitrua demonſtrat.

Stellæ, quæ ſunt in altum Libræ, illa, quæ eſt lucida in ſeptentrionali parte, vt Saturnus & Mercurius operatur: ſtella, quæ dicitur Acimech, à Veneris viribus non recedit: & Mercurio aliquantiſper *Libræ.* *Acimech.*

assimilatur. In eius autem pedis summitate positæ, ex ea parte, à qua protrahunt fimbrias, Mercurialibus, & Martis viribus coæquantur, & quæ in eius extremo duarum Acubene Scorpionis apparent in suis operibus, Saturnum & Mercurium imitantur: & quæ earum medietatem obtinent, Saturni viribus assimilantur, & modicum Martis sequuntur complexionem.

Signum autem Libræ generaliter humectat, & tonitrua demonstrat: cuius partes primæ maiorem calorem faciunt, & destruunt: mediæ temperatæ sunt: vltimæ aquaticæ, cuius partes septentrionales ventos adducunt: meridianæ temperatam cõplexionem reseruant.

Scorpionis. Stellæ Scorpionis illarum vires luculentæ, quæ in eius fronte sibi locum vendicant, à Martis viribus

bus non recedunt. trium etiam, quæ in eius ore ſunt: media, quæ lucidiſſima eſt, & parum habet rubedinis, vocaturque cor Scorpionis, à Martis viribus nõ ſeparatur, licet modicũ vires Iouis aſſumat: quæ ſunt in ipſius cauda, nobis Veneris & Saturni viribus aſſimilantur, & quæ in eius aculeo conſtitutæ, Martis & Mercurij vires imitantur: quæ in alatha ſunt locatæ, Martis & Lunæ gerunt ſimilitudinem.

Signum Scorpionis generaliter facit tonitrua, & eſt ſignum igneum, cuius partes præcedentes ventum magnum adducunt, & quæ in eius medio, temperatæ ſunt complexionis: extrema eius terræmotus oſtendunt, ſeptentrionalia comburunt: & meridionalia humectant.

Stellæ Sagittarij illa, quæ ſagittæ cacumen habet, Martis, & *Sagittarii.*

Lunæ viribus coæquatur. earum verò, quæ ipſius arcus formam exprimunt, illæ, quæ in loco contactus manus figurantur, vt Iupiter, & Mars operantur: quæ autem in alatheca vultus eius ſunt, Solis & Martis operibus concordant. Illarum verò, quæ ſunt in loco Sagittæ, viribus Iouis coæquantur, & modicum Mercurio concordant. In eius cruribus inſitæ, Iouis & Saturni viribus aſſimilantur. Quatuor autem, quæ ſunt in eius cauda, viribus Veneris & Saturni aſſimilantur.

Signum Sagittarii generaliter facit ventos, & eius principia humectant, partes mediæ temperatę, vltima ignea ſunt. ipſius ſeptentrionalia ventos adducunt. Meridiana fortiter humectant & variant.

Capricorni. Stellæ Capricorni, quæ eius adhærent cornibus, à Venerea com-

plexione

plexione non discedunt, & Mercurialia parum sequuntur opera: earum autem, quæ in eius ore videntur, Saturninis operibus coæquantur, & modicum Veneris, & Mercurialibus; & quæ in eius cauda formantur, à Iouis Saturnique viribus non discrepant.

Signum Capricorni generaliter humectat, cuius principia comburunt & destruunt: media temperata sunt, extrema pluuias ostendunt. eius septentrionalia & meridionalia fortiter humectant destruendo.

Stellæ Aquarii, quæ in eius sunt hauritorio, cum his, quæ in manu sinistra figurantur, vt Saturnus, & Mercurius operantur. quæ in coxis eius, à Mercurialibus operibus non dissonant, & reliquæ Saturninis, & modicum Iouinis assimilantur. *Aquarii.*

Signum Aquarii generaliter in-

frigidat, & est aquaticum. cuius principia sunt valde humida: eius media temperata sunt; extrema faciunt ventos. Illius Septentrionalia comburunt. Meridiana nimium ventum faciunt.

Piscium. Stellæ Piscium, quæ in vertice Meridiani Piscis, Mercurij, & Saturni sunt; in ejus autem ore, Iouis, & Mercurij sunt. supra ejus caudam, & supra filum meridionale constitutæ Saturni opera, & Mercurij modicum sunt. earum, quæ sunt in ipso corpore Piscis Septentrionalis, videlicet spina, Iouis opera, & aliquantisper Veneris sequuntur. In filo verò Septentrionali fixę, vt Saturnus & Iupiter operantur. stella quidem lucida supra ejus ligaturam constituta, Martis gerit similitudinẽ, & Mercurij modicum sequitur.

Signum Piscium generaliter infrigidat, & ventos generat, cujus

jus partes primæ temperatæ sunt: mediæ fortiter humectant, vltimæ comburunt: meridianæ aquaticæ: ejus partes Septentrionales ventos efficiunt.

Expertus in notitia stellarum & Planetarũ certius iudicabit, quàm ille, qui non habet, nisi notitiã Planetarum, & quandã proprietatem ipsorum. Ita quòd sit defectus in judicio, & in descensu practico ipsius speculatiuæ non est defectus ex parte artis, sed ex parte artificis.

Ornatus verò cœli stellati generaliter in tres partes distinguitur: in zodiacum, qui est zona torrida secundùm Aristotelẽ, sub qua zona incendunt septem Planetæ. Ex quibus fertur ab Aristotele, vitam viuentium in istis inferioribus regulari: & hoc habent ab illo, qui eos creauit. Alia verò pars cœli stellati est in parte meridiana multùm remota à nobis. Et ideò

Ornatus cœli stellati & eius partes.

1.

2.

illa pars non est nobis tam potentis influentiæ, quàm pars Septentrionalis.
3. Tertia verò pars, & ornatus cœli stellati dicitur septentrionalis: in qua est polus Arcticus: supra quem polum ex vna parte voluitur cœlum stellatum, & ista pars est potentior pars cœli post zodiacum ad influendum nobis. & ista sufficiant in generali de octaua Sphæra: quia in sequentibus erit prolixior sermo de eadem Sphæra.

DE NONA SPHAERA, SEV de primo mobili: & de eius virtute mirabili, collata ab infinita potentia Dei, quæ cunctorum est creatrix. Ad abbreuiandum autē materiam sexti Capituli, hic ponetur in paucis conclusionibus.

CAP. VI.

CIRCA sextum autem primæ Differētiæ capitulum est notan-

tandum, quòd nona ſphæra ſeu primum mobile ambit,& inuoluit omnes alias ſphæras inferiores, & cœlum ſtellatum, & ſecum trahit motu diurno in ſpatio 24. horarũ ab Oriente per meridiem ad Occidentem, omnia iſta corpora reuoluendo ad Orientem iterum: & iſta practica eſt magna & mirabilis, & eſt collata à creatore. Et iuxta hoc conſiderandum eſt circa principale, quòd iuxta zodiacum octauæ Sphæræ, in quo ſunt ſtellæ, & animalia duodecim ſignorum depicta ſtellis recipiunt influentiam à zodiaco primi mobilis, & omnes calculationes Alphonſi regis Caſtellæ illuſtris, quibus moderno tempore vtuntur Aſtrologi Latini, ſunt ad nonam Sphæram, ſcilicet ad principium Arietis nonę Sphæræ & figura cœli, quæ fit per Aſtrologos: fit ad æquinoctium nonæ Sphæræ, & quamplurima reducuntur

cuntur ad nonam Sphæram originaliter, quantùm ad fundamentum causarum naturalium.

Et est hîc notandum, quòd motus & calculationes Planetarum faciliter possunt reduci de nona Sphæra, scilicet de zodiaco nonæ Sphæræ ad zodiacum octauæ Sphæræ per numerum, qui dicitur motus octauæ Sphæræ, qui dicitur motus capitis Arietis mobilis: vel si calculationes Planetarum sint ad octauam Sphæram, debet addi motus & distantia capitis Arietis mobilis ad habendum motus, & vera loca Planetarum in zodiaco nonæ Sphæræ: & iste motus vocatur in tabulis Alphonsi Regis Castellæ motus accessus, & recessus capitis Arietis octauæ Sphæræ: & per hanc practicam æquationis dictæ tabulæ possunt verificari latitudines stellarum fixarum, & tantò melius reperien-

perientur loca vera ſtellarũ omni tempore, & cum inſtrumentis vero requiſitis fiat inquiſitio, & verificatio.

Et notare debes circa declarationem præſentis capituli, quòd vera loca Planetarum perquirantur à centro terræ comparando ad zodiacum nonæ Sphæræ. Ita quòd ſi oculus hominis eſſet in centro terræ, & mitteret radium viſiuum per centrum corporis Planetæ, vel lancea procederet à centro terræ per centrum corporis Planetæ, & tranſiret ad nonam Sphæram, vbi terminaretur finis lanceæ, vel viſionis in nona Sphæra, vel in octaua Sphæra: ibi dicitur eſſe verus locus Planetæ: & ab illa parte cœli recipit influentiam: & per hanc viam inquiruntur veri motus, & vera loca: Planetarum in nona, vel octaua Sphæra: & breuiter fit tranſitus iſtarum materiarum

rum generalium: quia erit expediens diligentius perquirere causas epidimiæ & infirmitatum, qua de causa iste tractatus est inceptus.

DE SITV, ET ORDINE SEptem Planetarum, & de quibusdam influentiis eorum in generali.

CAP. VII.

CIRCA septimum huius primæ Differentiæ capitulum, quod est de situ, & ordine Planetarum, sciendum est, quòd primò à parte inferiori est Luna in orbe suo recipiens influentiam ab aliis superiorib⁹ Planetis, & stellis mittens nobis tanquam nuntia cœlorum. Deinde Mercurius in secundo cœlo super eam: postque Venus, supra quam Sol in medio Planetarum existens, sicut rex in regno. Deinde Mars in quinto cœlo; subsequenter Iupiter in sexto cœlo,

cœlo, in ſeptimo verò & vltimo eſt Saturnus. Et omnes iſti ſeptem Planetæ continentur infra ſtellatam Sphæram.

Proprietas & influentia Saturni. De proprietatibus & influentiis in generali ſciendum eſt, quòd Saturnus eſt malę influentię frigidus & ſiccus: maſculinus, diurnus, ſignificator ſenum, & rerum grauium, vt terræ, lapidum, plumbi, & rerum fœtidarum, & profunditatum cõſilii & cogitationis: & valde valet ad ſcientias & doctrinas in cœlo bene diſpoſitus, & maximè ſi Mercurius ipſum aſpiciat, vel ſit in aliqua domorum Saturni iuxta verbum Ptolem. 38. & regit taciturnitatem ſilentii, & cultus agrorum.

Iouis. Iupiter generaliter fortunatus, maſculinus & diuturnus, & eſt ſignificator ſubſtantiæ, & operatur calorem temperatum cum humiditate temperata, influit in aëre genera-

neraliter, & ſanguine hominum, & animalium, & de ætate ſignificat iuuentutem.

Martis. Mars maſculinus, diurnus in die, nocturnus in nocte, verius tamen diurnus, quàm nocturnus: maſculinus, cùm fuerit Orientalis; fœmininus, cùm fuerit Occidentalis, calidus & ſiccus, & habet calorem exceſſiuum: ſed influentia ejus eſt cholerica: & influit ſuper cibaria mali ſaporis, & ſupra ferrũ, ſicut Iupiter ſuper ſtannum. Influit quoq; Mars ſuper proditores, & proditiones, & ſignificat fraudulentias & ſuperbiam.

Solis. Sol eſt maſculinus, & diurnus, & operatur calorem temperatum communiter, & ſiccitatem, & eſt ſignificator vitæ, influit in auro, & in lapidibus pretioſis, & in terra influit in mineris auri, vnde aurum naſcitur ex proprietate, ei data à Deo: & generaliter, Sol eſt ſignificator

cator Regum, Principum, & nobilium: vnà cum Domino decimæ domus cœli: & est lumen & candela cœli & mundi, & factor temporũ. & per eum fiunt alii sex Planetæ Orientales & Occidentales, & per eum fiunt apparentes & occulti, & per ipsum mouent omnes res, quæ mouentur infra Sphæram actiuorum & passiuorum, & per eum nascuntur omnes res nascentes: & maturantur omnes fructus per eum viuificantur signa, quando est in eis, & influunt terræ calorem, virtutem, & fortitudinem. & Planetæ fiunt retrogradi per certum aspectum ad eum, dempta Luna, quæ non patitur retrogradationem, sed tarditatem, & generaliter omnis Planeta habens aspectum ad eum fortificatur in sua influentia, & Luna recipit lumen suum, & fortitudinẽ ab ipso Sole, & quãtò pl⁹ Soli appropin-

pinquatur, tantò plus ab eo illuminatur, nisi tempore eclipsis Lunæ, & aliis temporibus semper illuminatur Luna vltra mediũ corporis sui: quia Sol maior est Lunâ octo vicibus, & septem vicibus ipse Sol maior est totâ terrâ, vt deducitur à Ptolemæo, ratione geometrica *in suo Almagesto*, ideo maius corpus de multo illuminans minus corpus illuminat illud vltra medietatem: & sic est de Sole ad Lunam.

Sol quanto maior Luna & quanto maior terra.

Veneris.

Venus fœminina, nocturna, est fortunata, frigida, & humida, habens influentiam frigidam in primo gradu, humidam in secundo: & est significatrix mulierum, & ludorum, & ornamentorum, & significat amorem, & dilectionem, & patientiam.

Mercurii.

Mercurius mistus, cum bonis bonus, cum malis malus, masculus diurnus, significator puerorum, &

scriba-

ſcribarum, & librorum, & ex infirmitatibus ſignificat infirmitates ſpirituales, animæ, vt maniam, inſaniam & ſimiles.

Luna fortunata eſt in ſua influentia: & eſt fœminina, nocturna, operatur frigus & humiditatem, & influit generaliter ſupra aquas. Et horum, vt ſeptem Planetarum, proprietates & influentiæ, quibus huic mundo ſenſibili præſunt, ſciantur in generali. *Luna.*

Conſiderandum, quòd ſecundùm quatuor combinationes generales poſſibiles ipſarum qualitatum primarum quatuor erunt Planetæ ipſarum qualitatum primarum generatiui pariter, & conſeruatiui: cùm quicquid ſit ſub ſphæra actiuorum & paſſiuorum paſſiuè ſe habeat ad actiuam virtutem ſtellis & cœlis veridicam, quæ natura dicitur à Philoſophis. Eſt igitur poſſibilis combinatio calidi *Combinationes qualitatum.*

cum

cum humido, calidi cum ſicco, frigidi cum humido, frigidi cum ſicco: non eſt autem poſſibilis combinatio calidi cum frigido, nec humidi cum ſicco, repugnante natura contrarietatis. *Contraria namq; in eodem ſe ſimul eſſe non permittunt:* imò potius mutuò ſe expellunt, & harum combinationum duę bipartitæ ſunt, ſcilicet frigidi cum humido, & calidi cum ſicco. Poteſt enim frigidum cōbinari cum humido ſimplici, & cum humido complexionali. Primam harum combinationum regit Luna, Secundam Venus: intellige per humidum ſimplex, humidū elementale: quod eſt in aqua & aëre. Per humidum verò complexionale, intellige humidum refractum per alias qualitates primas ſecum iunctas: quòd in mixto reperitur, quale eſt humidum noſtri corporis, & ſic ſuo modo intellige de

ſicco ſimplici, & de ſicco complexionali. Poteſt etiam calidum cõbinari cum ſicco ſimplici, & ſicco complexionali: primam combinationem regit Mars, ſecundam Sol: combinatio autem frigidi cum ſicco non poteſt ſic bipartiri, eò, quòd ambæ illæ qualitates ſunt mortiferæ. Et ſic relinquitur illa ſola, quæ eſt frigidi cum ſicco complexionali, quæ licet de per ſe non ſubſeruiat vitæ, ſubſeruit tamen eidem per accidens. eò, quòd ſiccum virtutem tantùm tenet, & frigidum bene coadiuuat. Et illæ qualitates ipſum calidum, & humidum, in quibus vita conſiſtit, benè obtemperant, & hanc complexionem regit Saturnus. Pariformiter calidum cum humido non poteſt eſſe bipartitum, eò, quòd calidum ſimplex ab humido ſimplici non conſeruaretur, quinimò potius vaporabiliter
reſol-

resolueretur. nec humidum simplex est caloris viuifici pabulum, imò potius ipsius extinctiuum. quapropter remanet solum possibilis combinatio calidi cum humido complexionali, & hanc regit Iupiter: & quia hæ combinationes qualitatum contrarietate participant. Contraria autem non sunt nata combinari, aut vniri, nisi in virtute alicuius agentis virtutem promiscuam, & commistibilem, seu applicabilem habentis. Ideo præter iam dictos Planetas ponitur alter hanc habens virtutem & naturam, & talis est Mercurius, & sic derelinquitur duntaxat septem esse Planetas huic mũdo sensibili persistentes, & virtutem regitiuam ipsius proximè habentes, qualitates quoque primas secundùm supradicta ritè causantes.

DIF-

DIFFERENTIA SECVNDA.

DE DISTINCTIONE Zodiaci cœli ſtellati, & ſuarum partium, & de eius correſpondentia ad zodiacum nonæ Sphæræ, quæ primum mobile dicitur.

DE DISTINCTIONE DVOdecim partium zodiaci cœli ſtellati, quæ duodecim ſigna dicuntur, & de eorundem influentiis & proprietatibus in ſpeciali.

CAP. I.

IRCA primum igitur capitulum ſecũdæ Differentiæ notandum, quòd zodiacus cœli ſtellati diuiditur in duodecim partes, quę *Zodiaci diuiſio.*

E duo-

duodecim signa dicuntur, & est primum signum Aries, secundum Taurus, & sic de singulis. Et dicitur zodiacus à ζωὴ Græcè, quod est vita Latinè: quia sub ipso incedunt septem Planetæ, quibus vnà cum zodiaco influitur virtus, & vita viuentibus supra terram. Et est notandum, quòd ista duodecim signa participant naturam quatuor elementorum influxiuè, & virtualiter, non tamen formaliter. Vt verbi gratia: signa Arietis, & Leonis, & Sagittarii sunt signa calida & sicca. Signa Tauri, Virginis & Capricorni sunt signa frigida & sicca per influentiam. & sunt signa terrea, hoc est, habent influentiam super proprietatem terræ. Alia tria signa sunt aërea, vt Gemini, Libra, & Aquarius. & sunt calida & humida in suis influentiis. Alia verò tria signa zodiaci sunt aquatica, & influunt in aqua:

Etymologia.

Signorum temperies.

in aqua: vt Cancer, Scorpio & Pisces, & sunt frigidæ & humidæ influentiæ.

Et inde est, quòd signa, quæ conueniunt in vna triplicitate, dicuntur habere concordiam: & inter Planetas regentes illam concordiam, puta triplicitatis igneæ: tres Planetæ dicuntur habere dominium, scilicet Sol, Iupiter, & Saturnus. Sol ratione caloris temperati, & iste in die magis habet dominium. Iupiter de nocte, ratione conuenientiæ caloris temperati, & humiditatis. Saturnus participat cum ambobus tam de die, quàm de nocte, & est tertius ibidem, scilicet, in triplicitate ignea. Secunda triplicitas est terrea, tres habet Planetas dominantes Venerem de die, Lunam de nocte, Martem communem. Triplicitas aërea tres habet Planetas rectores ipsius, Saturnum de

die, Mercurium de nocte, Iouem participem. Quarta triplicitas, quę dicitur aquea, tres habet similiter rectores, Venerem de die, Martem de nocte, Lunam participem. Habentque signa zodiaci diurnitatem & nocturnitatem, hoc est, aliqua signa influunt plus de die, quàm de nocte, & masculinitatem & fœminitatem: vt verbi gratia, incipiendo à signo Arietis. Aries est signum diurnum, masculinum: Taurus nocturnum, & fœmininũ; signum Geminorum diurnum & masculinum, & sic per ordinem duodecim signorum alternatim ꝓcedendo. Ita quòd Pisces, quod est signum duodecimum, est nocturnum & fœmininum. Est quoque Aries signum mobile. Taurus fixum. Gemini commune, & sic procedendum est in aliis Signis, super tribus istas denominationes eis secundùm ordinem nunc expressum

pressum attribuendo. Et est signũ Orientale Aries. Taurus meridionale. Gemini Occidentale. Cancer Septentrionale. Et sic suo modo procedendum est in cęteris suo ordine. Et dicuntur signa mobilia: quia influentiæ eorum tam pro tẽpore, quàm pro aliis effectibus faciliter mutantur, & opposito modo de fixis: sed communia sunt, quia duabus figuris in cœlo figurantur, & ratione primæ figuræ participant in stabilitate cum signo præcedenti, & ratione secundæ participant cũm mobilitate signi sequentis. Et signa ignea sunt Orientalia: Terrea, Meridionalia: Aërea, Occidentalia, & Aquatica Septentrionalia.

Distinxit itaq; Deus zodiacum in duodecim partes, & Astrologi per istam viam considerauerunt, nec reperitur alter numerus, maximè in inferioribus rebus in tanta

perfectione, ſicut eſt iſte numerus duodenarius, in quo numero ſunt partes aliquotę facientes ſuum totum ex multitudine: Vt verbi gratia: bis ſex faciunt ſuum totum, ſcilicet, duodenarium numerum, ter quatuor, duodecim. Sexies duo ſimiliter facinnt duodecim, & vbicunque eſt pars aliquota numeralis iſtius numeri duodenarii, poteſt reſultare ex illo numero per multiplicationem, numerus iſte duodenarius. & inde fundantur aſpectus in zodiaco, vt oppoſitionis, quæ ſunt ſex ſigna media pars zodiaci ratione multiplicationis de bis ſex. Trinus aſpectus ratione multiplicationis de tribus in quatuor, & ratione multiplicationis è conuerſo factæ prouenit aſpectus quadratus: Sed ſextilis aſpectus ratione multiplicationis de ſex, in bis quinque, non ſunt pars aliquota iſtius numeri duodenarii:

denarii: quia aliquotiens sumpta non potest reddere suum totũ adæquatè, & sic de vno, quia non est numer⁹: sed duntaxat principium numeri. Ita quòd non cadat aspectus cœli inter Arietem, & Taurum, sed benè inter Arietẽ & Geminos, & sic de aliis aspectibus.

Diuiditurque zodiacus in duas medietates, vna est à principio Arietis vsque ad finem Virginis, & vocatur Septentrionalis, eò, quòd est declinans ab æquinoctiali versus polum Arcticum, qui est Septentrionalis: & est medietas calida, quia Sol nobis sub ipsis plus vicinatur. Nam tota nostra pars terræ habilis est sub illa parte. Et sicut zodiacus diuisus est in duodecim partes, quæ signa dicuntur. Ita quodlibet signum diuiditur in triginta partes, quæ gradus appellantur: & sic per multiplicationem duodecim per triginta,

Zodiaci medietates.

Signorum diuisio.

resultant tres centum sexaginta gradus in longitudinem: & vnusquisq; gradus diuiditur in 60. qui minuta vocantur. & iterum minutum in 60. quæ 2. vocantur, & sic suo modo de tertiis, & quartis, & aliis fractionibus est suo modo censendum.

Graduum diuisio & subdiuisio.

Signa directa.

Signa sex à principio Cancri vsque in finem Sagittarii dicuntur directa, quia directè ascendunt supra terram, quando oriuntur: & quia mora ortus ipsorũ supra terram longa est, ideò cum ipsis plusquã medietas circuli æquinoctialis oritur, antequã penitus oriantur, & dicitur hæc medietas directa, & perfecta, & alia medietas dicta est opposita ratione obliqua seu torta & imperfecta. Diuisio etiam zodiaci penes quadras primá, quam cõstituunt tria prima signa, scilicet, Aries, Taurus, Gemini dicitur Orientalis calida & humida, sangui-

Obliqua.

ſanguinea: eiq; attribuitur prima ætas hominis, ſcilicet infantia, ſeu adoleſcentia, tempus quoque veris. Secunda conſtituitur ex tribus ſignis ſequentibus, & eſt calida & ſicca, cholerica, eidem attribuitur ætas ſecunda, ſcilicet iuuentus, & tempus æſtatis. Et ſic tertia, quam conſtituunt tria ſequentia ſigna, eſt frigida & ſicca, melancholica, eique attribuitur Autumnus, cum tertia ætate perfecti hominis ſtantis in principio decliuii, quod eſt ſenium: & vltima conſtituta ex vltimis tribus ſignis eſt frigida & humida, phlegmatica, eique attribuitur hyems cum vltima ætate, ſcilicet ſenectute. Similiter eſt de 24. horis diei naturalis, quarum 12. inęquales ſunt in die, totidem in nocte: prima eſt maſculina, & ſic cõſequenter vſque ad finem viginti quatuor horarum diei, & noctis. Sic quoq; prima quadra diei, quæ

incipit ab ortu Solis, continens ſex primas horas, vſque ad meridiem iucluſiuè vocatur Orientalis, ſanguinea, calida & humida. Eiq́ue attribuitur Ver, & prima ætas, & ſic deinceps eo modo ſupra de quadris zodiaci dictum eſt. Sic etiām prima quadra cœli ab aſcendente in medium cœli eſt quadra Orientalis, & ſic deinceps eo modo, quo dictum eſt de quadris prędictis: & eſt aſcendens, ſanguinea, maſculina, eiq́ue attribuitur Ver. Secunda, quę eſt à medio cœli vſq; ad lineam Occidentalem, eſt meridionalis, fœminina, deſcendens. Tertia à linea occidentali, ad lineā mediæ noctis, quæ vocatur angulus terræ. Occidentalis eſt, maſculina, aſcendens. Vltima dicitur Septentrionalis fœminina recedens. Item media pars cœli, quę eſt ſupra terram vocata hemiſphæra dextra nominatꝰ, & eſt maſculina.

& illa,

& illa, quæ est subtus terram, vocata hemisphæra est sinistra, & fœminina. partes quidem cœli non dicuntur præsentes in partibus mundi, neq; masculinæ, neq; fœmininæ, sic essentialiter sicut 12. signa & 24. horæ diei: sed accidentaliter: quia quadra cœli masculina ex motu cœli transformatur in fœmininam: fœmininaq; in masculinā: etiam masculini Planetæ accidentaliter transformantur in contrarium sexum, scilicet in fœmininum, quando videlicet sunt in quadra cœli fœminina, aut in signo fœminino: & sic suo modo è conuerso. Proportionabiliter, quando Planeta masculinus est in quadra cœli masculina, in signo masculino. Et Planeta fœmininus in quadra fœminina, & in signo fœminino, virtutem sui sexus habet duplicatam, & sic fortificatur. & sic signum masculinum, quan-

do eſt in quadra cœli fœminina, ſeu in loco fœminino, tunc debilitatur, & fit fœmininum, & ſic de fœminino in quadra maſculina, & loco maſculino.

Item ſciendũ eſt, quòd medium cœli pergens à linea meridiana ad Orientem in lineam mediæ noctis dicitur aſcendens, altera medietas pergens à media nocte per Occidentem remeando ad lineam meridionalem dicitur deſcendens.

DE NVMERO ET ORDINE ſtellarum, & imaginum viſibilium ſtellati cœli, tam in parte Septentrionali, quàm Meridionali iuxta dicta ſapientis Ptolemæi octauo Almageſti, & illuſtris Alphonſi regis Caſtellæ.

CAP. II.

CIRCA doctrinam numeri, & ordinis ſtellarum, & imaginum viſibilium cœli ſtellati: quæ imagi-

imagines & ſtellæ longo tempore ſunt cõſideratæ ab Aſtrologis manentibus in multis regionibus terræ habitabilis, & maximè in ciuitate Arini nominata & patria Indiæ, & per compoſitores tabularũ, cujuſmodi fuerunt Nemphrot, Hermes, Yconimus Ptolemæus, Albategin, Albumaſar, Algoriſmus. Inter iſtos, à quo ampliorem ſcientiam habemus de notitia Aſtrologorum, & de influentijs cõtingenter dependentibus, eſt Ptolemæus. Qui in partibus Ægypti, & in Rhodo inſula ſuas obſeruauit calculationes, & motus ſtellarum, & Planetarum ad illas regiones compoſuit & dictauit. & circa hoc conſiderauit *octauo ſui Almageſti*, id eſt, maioris libri perfecti, ponens numerum ſtellarum, quæ faciunt ad propoſitum Aſtrologorum, & aliorum inſtrumentorum practicæ artis Aſtrologiæ, & in nu-

Stellarum maiorum numerus.

mero totali ſtellæ maioris apparentiæ, & majoris influentiæ ſunt 1022. quas deſcribit Ptolemæus, per magnitudines tã in parte meridiana, quàm in parte orbis duodecim ſignorum, quàm etiam in parte Septentrionali. Exempli gratia de parte meridiana, in magnitudine prima ſunt ſtellæ ſeptem, in ſecunda magnitudine ſunt ſtellæ decem & octo. In tertia magnitudine 63. in quarta 64. in quinta 154. in ſexta 9. & nebuloſa vna, & in numero iſto ſtellæ partis meridianæ ſunt 319. de quibus eſt communis doctrina inter peritos Aſtrologos. & per iſtam viam procedit de ſtellis maioribus zodiaci per magnitudines, & ſtellę in orbe ſignorum tam illæ, quæ faciunt formas zodiaci ſtellati cœli, quàm illæ ſtellæ, quæ non ſunt in forma, ſed ſunt circa formas & imagines animalium zodiaci, & participant influ-

Partis meridianæ.

influentias orbis zodiaci, & connumerantur cum stellis zodiaci, & sunt in numero 346. *Septentrionalis.*

Stellæ autem maioris partis Septentrionalis tam illæ, quę faciunt formas imaginum, quàm illæ, quæ sunt extra formas, sunt in numero 360. & sic in numero totali stellæ majoris apparentiæ, de quibus est nobis tradita aliqua doctrina, sunt 1022. Multæ sunt aliæ stellæ visibiles, quæ non ingrediuntur istum numerum.

Et in isto capitulo est notandum, quòd in isto stellato cœlo sunt 48. imagines ad instar animalium, de quibus imaginibus quindecim in parte meridiana, duodecim in via Solis, & Planetarum vigintivnum à parte Aquilonari seu Septentrionis, de quibus imaginibus & stellis maioribus Alphonsus illustris rex Castellæ tempore suo verificauit latitudines stel-

larum

larum à via Solis ecliptica, ſeu à via æquinoctiali cum inſtrumẽtis magnis. Vt verbi gratia, ſtella, quæ vocatur Aldebaram, ſeu oculus ſiniſter Tauri, eius longitudo eſt in ſigno Tauri 27. gradibus, & 47. minut. eius latitudo à via ecliptica fuit tempore Alphonſi quinque gradus, & 10. minutis verſus meridiem: qua verificatione vtuntur pro maiori parte moderno tempore Aſtrologi in ſuis Aſtrolabiis, & quadrantibus, & ſic de aliis ſtellis fixis, quia non habent aliam verificationem ſtellarum veriorem. Et benè eſſet expediens moderno tempore ſtellas magnas per inſtrumenta debita & propria verificare: quia de 100. in 100. annis deberent verificari: quia Sphæra ſtellata mouetur gradu vno, verſus Orientem in 100. annis ſolaribus, & quia nõ habetur plena verificatio talium, defectus eſt in kalendariis conſi-

Aldebaram.

cõsiderando tempora magna, quæ fluxerunt à Iulio Cæsare. Defectus alter est in speculatiua Astronomiæ, & per consequens in practica iudiciaria de toto tẽpore per 100. annos à verificatione Alphonsi regis Castellæ: & satis puto istam verificationem sphæræ stellatæ esse semper propriã apud Sarracenos, & Indos, & alios, qui vtuntur multum Astrologiã, & sunt quamplurimi periti in eadem: & maximè aliqui Principes eorum cum seruitoribus scientificis in arte Astrorum. Et si tale opus & studium esset inter principes Christianorum, quando à Deo decorantur pace, prudentia, & sanitate, & bona voluntate, laudabile esset, & vtile eis, & multis aliis, & melius staret in talibus potentibus, quia habent, vnde possunt facere sumptus, & pauperes Clerici, qui non habent redditus, talia magna non possunt

face-

facere, dato, quòd habeant scire, & velle: quia non habent posse. & principes decorati pace, & aliis requisitis deberent in talibus occupari, nisi vacarent deuotioni, & diuinæ contemplationi, quæ vita & via elegantior & fructuosior incomparabiliter cuiuscunque speculatione scientiæ est.

Stellæ meridionales.

Veniendo ad declarationem imaginum, & stellarũ magnarum partis meridianæ. In qua parte,
1. prima est Cete, quæ dicitur belua marina, cuius imaginis stellæ
2. sunt 22. Secunda imago est Orionis, qui dicitur audax, & habet stel-
3. las 38. Tertia dicitur imago fluuii magni, & continet stellas 34.
4. Quarta imago est Leporis, & con-
5. tinet stellas in figura 12. Quinta dicitur imago Canis, & continet
6. stellas in forma animalis 18. Sexta imago est Algomeysa imago venatoris, & continet stellas vndecim.

cim. in capistro seu ligatura canis, extra formam sunt stellæ duæ. Septima dicitur imago nauis magnę, 7.
& continet stellas numero 45. Octaua imago est Hydræ Serpentis, 8.
& est Serpens serpentium, & continet stellas 25. Circa formam Serpentis, & extra formam Serpentis, sunt stellæ duæ. Nona, dicitur imago vocis, & cõtinet stellas septem. 9.
Decima dicitur imago Corui, & 10.
continet stellas 7. Vndecima imago dicitur Centauri, cujus pars anterior est ad formam hominis, & 11.
posterior ad formam equi, & continet stellas 37. Duodecima, dicitur imago Lupi, & continet stellas 19. Decimatertia, dicitur imago laris quasi claritas ignis, & continet septem stellas. Decimaquarta vocatur imago coronæ, & continet stellas 13. Decimaquinta vocatur imago Piscis, & cõtinet stellas vndecim, circa imaginem piscis sunt

sunt stellæ 6. quæ non sunt in forma Piscis, & sic in numero totali magnarum stellarum partis meridionalis sunt 15. imagines, & stellæ magnæ, tam in forma animalium, quàm extra formam 316. & iste est ornatus communis nobis notus partis meridionalis.

Duodecim signa Zodiaci.

Viso de ornatu cœli stellati in parte meridiana, videndum est cõtrarium de ornatu orbis duodecim signorum, & eius imaginibus, & de numero magnarum stellarũ, circa quam materiam notandum est, quòd ista pars cœli duodecim signorum, est fortioris influentiæ aliis duab. partibus cœli, quia ejus influentia fortificat per incessum 7. Planetarum sub isto circulo zodiaci, quæ sunt duodecim signa cœli, & licet in zodiaco sint imagines aliquæ duplices, vt Gemini, Sagittarius, Virgo & Pisces, tamen hîc in ista numeratione non numeran-

merantur, nisi in vno signo, & pro vno signo, licet imago sit duplex. Et est sciendum, quòd signum Arietis seu imago cœli Arietis habet 13. stellas in forma animalis, & 5. stellas extra formā Arietis, & circa Arietem participantes naturam ejus. Signum Tauri habet 32. stellas in forma animalis, & 11. stellas circa formam Tauri. Signum Geminorum habet 18. stellas cōponentes formam duorum fratrum, & 7. stellas circa formam. Signum cancri habet 11. stellas in forma animalis, & 4. stellas circa formam suam. Signum Leonis habet in forma 25. stellas, & 8. stellas circa formam suam. Signum Virginis habet 23. stellas in forma signi, & 6. stellas extra formā suam. Signum Libræ habet octo stellas in forma sua, & 9. stellas circa formā suam. Signum Scorpionis habet 21. stellas in forma sua, & tres extra formam.

mam. Signum Sagittarii habet 31. ſtellas. Signum Capricorni habet 28. ſtellas. Signum Aquarij habet 42. ſtellas in forma, & tres ſtellas extra formam, & circa ſignum Piſcium habet 34. ſtellas in forma amborum Piſcium, & in cathena, & 4. extra formam, & numerus totalis magnarum ſtellarum eſt 346. ſtellæ, quæ ſunt ſtellæ maiores orbis ſignorum. Et nota, quòd in orbe ſignorum ſunt aliæ ſtellæ paruæ, numero 600. quæ ſtellæ nō ingrediuntur iſtum numerum ſuperiorem, qui eſt numerus 346. ſtellarum.

Septentrionales. Circa verò imagines & ſtellas magnas partis ſeptentrionalis notandum eſt, quòd imagines ſunt 21. & ſtellæ ſunt 360. quæ ingre-
1. diuntur iſtum numerum. Prima imago dicitur Vrſa minor, & con-
2. tinet 7. ſtellas. Secunda imago dicitur Vrſa major, & continet 27. ſtel-

ſtellas. Inter Vrſam maiorẽ, & minorem eſt vna magna ſtella, quæ non eſt in forma. Tertia dicitur 3.
imago Draconis magni, & cõtinet 31. ſtellas. Inter Vrſam maiorem, & Draconem ſunt octo ſtellæ extra formam dictarum imaginum.
Quarta imago vocatur Inflamma- 4.
tus, & continet 11. ſtellas: extra formã ſunt duæ ſtellæ magnæ. Quin- 5.
ta imago vocatur Vociferans, & continet 22. ſtellas. Sexta imago 6.
vocatur Audiens, & continet duas ſtellas. Septima imago vocatur 7.
Corona Septentrionis, & continet 8. ſtellas. Octaua imago voca- 8.
tur Saltator, & continet 28. ſtellas: extra formã eſt ſtella vna. No-
na imago dicitur Vultus cadens, & 9.
continet 10. ſtellas. Decima imago 10.
vocatur Gallina, & continet 17. ſtellas circa imaginem Gallinæ, & extra formam ſunt ſtellæ 2. Vnde- 11.
cima dicit imago hominis habentis

tis palmam delibutam, & cõtinet
12. 13. ſtellas. Duodecima imago dicitur deferens caput Algor, & eſt imago hominis carnificis deferentis in manu ſua per capillos caput hominis decapitati, continens 26. ſtellas ſequentes caput Algor, & ſunt 3. ſtellæ extra formam. Deci-
13. matertia imago vocatᷣ Coralium,
14. & cõtinet 14. ſtellas. Decimaquarta vocatur Lator Serpentis, ſeu homo ſerpentarius, & continet 24. ſtellas, extra formam ſunt ſtellæ 5. quæ nõ ſunt de numero imaginis.
15. Decimaquinta vocatᷣ imago Serpentis, & continet 18. ſtellas. De-
16. cimaſexta vocatur imago Balahanæ, & continet 5. ſtellas. Decima-
17. ſeptima imago vocatur Aquila volans, & eſt imago magni honoris, & magnæ influentiæ in virtute, & continet 7. ſtellas, extra formam Aquilæ ſunt ſtellæ 6. participantes naturam ſtellarum Aquilę, & conueniunt

ueniunt in conditione & proprietate influentię cum Ioue. Decimaoctaua vocatur Delphin, & continet stellas 10. 18.
Decimanona vocatur imago Equi prioris, & continet stellas 4. 19.
Vigesima vocatur imago Equi secundi, seu Equi maioris, & continet stellas 20. 20.
Vigesima prima imago vocatur Mulier concathenata, quæ nō vidit virum seu maritum, & continet stellas 23. 21.
circa illā partem sunt 4. stellæ, quæ vocantur stellæ trianguli: quia stellæ 3. sunt in tribus angulis, & vna stella in medio trium angulorum, & participant istæ quatuor stellæ naturam Saturni.

Ex his igitur clarescere potest, quod stellæ habentes magnitudinem secundùm numerum totalem sunt 1022. & de numero stellarum non est Taugulca, id est, Cometa, cùm sit de natura elementari, licet regulet tam in mo- *Taugulca.*

tu, quàm in significatione, à corpore cœlesti, vnde causatur. Dicit namque Albumasar, quòd aduentus ignium, & stellæ Cometæ, maximè est in dominio Martis, cùm fuerit in coniunctione cum Ioue, & habet Cometa pro materia ignem & aërem: ignem ab influentia Martis: aërem ab influentia Iouis. Istud capitulum valet vtentibus instrumentis Astrologorum ad habendum horas, & mensuram temporis per stellas maiores, quæ nominantur in Astrolabio, vel in quadrante completo.

DE GRADIBVS LVCIDIS, & tenebrosis, & de aliis conditionibus graduum zodiaci per modum tabulæ ordinamus.

CAP. III.

CIRCA declarationem istius tertii capituli, notandum est

secun-

ecundùm doctrinam Theologo-
um, quòd cœlum non est æqualis
irtutis nunc: sicut in principio
reationis rerum, teste magistro
ententiarum *in 4. dist. 48. cap. fi.* vbi
onit expresse, quod lux Solis, &
unæ, & aliorum syderũ percussa
uit, & minorata ꝓpter peccatum
rimi hominis. Lucebant enim
nte peccatum primi hominis, se-
tem vicibus plus, quàm modò
uceant: & sic claritas Lunæ erat, vt
unc est claritas Solis. Et veniente
Domino ad judicium, recuperabi-
ur claritas Solis, & Lunæ, & syde-
um, eo modo, quo fuit in princi-
pio creationis rerum. Sæpe in sa-
cra Scriptura, & in textu Moysi,
Deus comminatur populo rebelli
se daturũ cœlum ferreum, hoc est,
influentias non propitias viuenti-
bus super terrã, & circa istam posi-
tionem imaginãdum est de gradi-
bus cœli, tam cœli stellati, quàm

nonæ Sphæræ, quæ numero total
sunt 360. sub quibus gradibus in
cedunt Planetæ. Vnde nō est ima
ginādum, quòd in principio crea
tionis fuissent illi gradus tenebro
si vacui puteales, & gradus, qui di
Azemena. cuntur Azemena, qui sunt gradu
debilitationis corporum, & priua
tionis membrorum, aut organo
rum operum: vt cœcitas, surditas
claudicatio, aut quæuis alia mem
brorum mutilatio, quæ quandi
homo vixerit, secū habebit. Cùm
igitur Luna fuerit sub his gradi
bus, aut principalis significator
hoc est, Planeta habens influenti
principaliorem super corpus nat
influit sæpe licet contingenter de
bilitationē membrorum, aut pri
uationem, vt dictum est. Verùm s
Planeta, qui habet principalem
influentiam, sit in domo propria
& Orientali à Sole, & in aliquo
angulo cœli, dato, quòd sit sub
gradu

gradu Azemena eius, impedimentum non eſt tantum, nec propè, ac ſi eſſet Planeta maſculinus, Occidentalis, cadens ab angulis ſub gradu Azemena. Eſt ergo imaginatio pręſentis capituli, quòd omnes iſti gradus debilis influentiæ, ſeu malignæ influentiæ fuerunt percuſſi poſt peccatum primi hominis, & ſic Deus vult eos manere in cœlo ad exercitium, & ad punitionem naturæ. Qui voluerit acquieſcere huic opinioni ſeu vię, acquieſcat, quia non video impedimentum ex parte veritatis: qui nõ voluerit, non cõſtringatur: quia non eſt veritas nobis neceſſaria ad credendum. Et in iſto capitulo ſunt ordinandæ paruæ tabulæ graduũ, in quib. tangentur gradus maſculini, & fœminini: gradus lucidi, & tenebroſi, gradus vacui & puteales, & gradus Azemena, & gradus augmentantes fortunam. Et ali-

quando potest esse, quòd idem est gradus augmentans fortunam, & gradus Azemena augmentans fortunam in bonis temporalibus, & influens ad debilitationem corporis, ratione gradus, qui dicitur Azemena: Vt exempli gratia, vndecim geminorum, vnde quandoque accidit, vt idem homo sit surdus vel claudus, & tamen opulentus in diuitiis. Ista patent in ordine tabularum paruarum inferius descriptarum.

Tabula

Tabula graduum maſculinorum, & fœmininorum.

Aries	*maſc.*	8	*fœmi.*	1	*maſc.*	6	*fœmi.*	7	*maſc.*	8		
Taurus	*fœmi.*	5	*maſc.*	6	*fœmi.*	6	*maſc.*	4	*fœmi.*	3	*maſc.*	6
Gemini	*fœmi.*	5	*maſc.*	11	*fœmi.*	6	*maſc.*	4	*fœmi.*	4		
Cancer	*maſc.*	2	*fœmi.*	6	*maſc.*	2	*fœmi.*	2	*maſc.*	11	*fœmi.*	7
Leo	*maſc.*	5	*fœmi.*	3	*maſc.*	7	*fœmi.*	8	*maſc.*	7		
Virgo	*fœmi.*	8	*maſc.*	4	*fœmi.*	8	*maſc.*	10				
Libra	*maſc.*	5	*fœmi.*	10	*maſc.*	5	*fœmi.*	7	*maſc.*	3		
Scorpius	*maſc.*	4	*fœmi.*	10	*maſc.*	3	*fœmi.*	8	*maſc.*	5		
Sagittar.	*maſc.*	2	*fœmi.*	3	*maſc.*	7	*fœmi.*	12	*maſc.*	6		
Capric.	*maſc.*	11	*fœmi.*	8	*maſc.*	11						
Aquarius	*maſc.*	5	*fœmi.*	10	*maſc.*	6	*fœmi.*	4	*maſc.*	2	*fœmi.*	3
Piſces.	*maſc.*	10	*fœmi.*	10	*maſc.*	3	*fœmi.*	5	*maſc.*	2		

Tabula graduum tenebroſorum, lucidorum, fumoſorum; & vacuorum.

Aries	*tene.*	3	*luci.*	5	*tene.*	8	*luci.*	4	*vac.*	4	*luci.*	5	*vac.*	1
Taurus	*tene.*	3	*luci.*	4	*vac.*	5	*luci.*	3	*vac.*	5	*luci.*	8	*ten.*	2
Gemini	*luci.*	4	*tene.*	3	*luci.*	5	*vac.*	4	*luci.*	6	*tene.*	5	*vac.*	3
Cancer	*luci.*	12	*tene.*	2	*vac.*	4	*fum.*	2	*luci.*	8	*vac.*	2		
Leo	*tene.*	10	*fum.*	10	*vac.*	5	*luci.*	5						
Virgo	*tene.*	5	*luci.*	3	*vac.*	2	*luci.*	6	*fum.*	6	*vac.*	5	*ten.*	3
Libra	*lnci.*	5	*tene.*	5	*luci.*	8	*tene.*	3	*luci.*	6	*vac.*	3		
Scorpius	*tene.*	3	*luci.*	5	*vac.*	6	*luci.*	6	*fum.*	2	*vac.*	5	*ten.*	3
Sagittar.	*luci.*	9	*tene.*	3	*luci.*	7	*fum.*	4	*luci.*	7				
Capric.	*tene.*	7	*luci.*	3	*fum.*	5	*luci.*	4	*tene.*	3	*vac.*	3	*ten.*	5
Aquarius	*fum.*	4	*luci.*	5	*tene.*	4	*luci.*	8	*vac.*	4	*luci.*	5		
Piſces.	*tene.*	6	*luci.*	6	*tene.*	6	*luci.*	4	*vac.*	3	*luci.*	3	*ten.*	2

Tabula graduum puteorum							Azemena,				& augmentantium fortunam.				
Aries	6	11	19	23	29		19								
Taurus	5	13	18	24	25	26	3	15	27	30	6	7	8	9	10
Gemini	2	12	17	26	30		11	1							
Cancer	12	17	23	26	30		1	3	14	15	7	9	vsq;	15	
Leo	6	13	15	22	23	28	2	5	7	10	19	27		28	
Virgo	8	13	16	21	25		3	13	20	30					
Libra	1	7	20	23	30		3	5	21	24					
Scorp.	9	10	17	22	27		7	12	18	20	19	29			
Sagitt.	7	12	15	24	27	30	13	20			1	7	18	19	
Capric.	2	7	17	24	28		13	14	20	24	26	27	28	29	
Aquar.	12	17	24	29			7	16	17	20	28	26			
Pisces.	4	9	24	27	28		13	20							

Gradus masculini & fœminini.

MASCVLINI gradus dicuntur, quia fortiores sunt fœmininis, & vir natus sub eis robustioris fortitudinis est, quàm natus sub fœmininis, & Planeta masculinus existẽs sub eis, fortioris est influentię, quàm sub fœmineis, & i• de est, q̄ aliquando mulieres sunt fortes, & assimilantur viris in colore, & sunt potentes ad labores: aliqui viri è cõtra sunt debiles, & assimilantur mulieribus. De gradib. masculinis & fœmininis aliqui considerauerunt aliter, quã Alkabitius, dicentes, primum gradũ primi signi, scil. Arietis, positũ in loco impari esse masculinum, & secundo positum in loco pari esse fœmininum: & sic deinceps vsque ad finem piscium, ita, quòd vltimus Piscium sic esset fœmininus: sed figura superius descripta datur secundùm Alkabitium, cuius via in hac materia est communior.

Lucidi

Lucidi gradus de se influunt ad pulchritudinem rerum, & ad serenitatem temporis; gradus tenebrosi è cõtra. Vacui gradus dicuntur illius influentiæ, quia opera, quæ inchoantur sub eis, communiter sunt vacua, & frustrata sine intento, si Planeta dominans sit sub eis maximè cadens ab angulis. *Lucidi & tenebrosi.* *Vacui.*

Puteales gradus dicuntur per istam imaginationẽ, quia quando Planeta est sub eis, est quasi in puteo, id est, debilis influentiæ, quoad virtutem caloris, & quoad alia opera vtilitatis, & tamen communiter, quando Planetæ superiores incedunt sub gradibus putealibus, frigus augmẽtatur in aëre. De gradibus augmentantibus fortunam, hoc est, censendum, Planeta existens sub eis, habet influentiam augmentationis fortunæ nato, vel inchoanti opus: si tamen sit capax, & non sit aliundè impetitus. *Puteales.* *Augmentantes fortunam.*

De gradibus Azemena dictum est ſupra. Sunt & gradus fumoſi, & ſunt, qui ſignificant verba vana, & verba ſuperbiæ & magnæ arrogantiæ.

DE DVPLICI MOTV COELI, *& de quadruplici motu ſeptem Planetarum.*

CAP. IV.

COELVM itaque ſtellatum mouetur ab Oriente in Occidentem, & è contra intra 24. horas. Et iſte motus dicitur eſſe violentus, vel raptus à Philoſophis, aptitudine & motu ipſius primi mobilis, quòd eodem tempore trahit ſecum cœlum ſtellatum, & orbes ſeptem Planetarum, & hoc imperio creatoris: & quia præter iſtum motum habet alium motũ, videlicet, ab Occidente in Orientem: & hoc in centum annis vno gra-

gradu: qui motus à Philoſophis dicitur naturalis. Cœli verò ſeptẽ Planetarũ cum ipſis Planetis mouentur in die naturali ab Oriente in Occidentem gyrando de Occidente in Orientem, in ſpatio eodem 24. horarum. Et iſte primus motus eſt nobis multũ apparens. Secundus motus cœlorum 7. Planetarum eſt ab Occidente in Orientem, & iſte dicitur motus eorũ naturalis, & in iſtis temporibus complent ſuas reuolutiones totales, vt verbi gratia: Saturnus, qui eſt altior cæteris, complet ſuam reuolutionem naturalem de puncto zodiaci ad eundem punctum reuertẽdo in triginta annis, ita quòd ſi ſit nunc in principio Arietis poſt triginta annos adæquatè nihil addito, neque remoto perueniet ad eandem partem zodiaci. Et Iupiter in 12. annis ab Occidente in Orientem circumiendo totum zodia-

Reuolutio Saturni.

Iouis.

Martis. diacum. Mars complet suam reuolutionem in duobus annis cum dimidio. *Solis.* Sol verò, qui inter cæteros Planetas mouetur magis regulariter, complet suam reuolutionẽ totalem zodiaci in vno anno, qui annus reductus ad dies & horas est 365. dierum, & sex horarum: & ista mensura temporis dicitur annus solaris: & de istis sex horis in 4. annis causatur annus bisextilis. *Veneris & Mercurii.* Venus verò & Mercurius, qui sunt inferiores Sole, mensurātur motu Solis in mediis motibus eorum, & aux Veneris, & aux Solis sunt semper in eodem loco, & mouentur de puncto ad punctum in vno anno Solari. *Luna.* Luna verò in suis mediis motibus mouetur de puncto ad punctum zodiaci, in 27. diebus, & 8. horis cum aliquibus minutis horarum. necdum Luna, quæ in coniunctione præcedente Solis fuit cum Sole, venit ad Solẽ,

quia

quia Sol pertransit in illo tempore, quasi vnum signum zodiaci, & expedit antequam Luna veniat ad Solem, iterum pro coniunctione, quòd peragret illud spatium zodiaci, quod Sol pertransiuit à tempore cōiunctionis ita, quòd Luna à coniunctione ad cōiunctionem plus habet de motu, quàm sit totus zodiacus. Et est notandū, quòd Luna & Planetæ aliquando mouentur versus Septentrionē, & aliquando versus meridiē. & duplex est causa, quia oportet, quòd Planetæ insequātur in motu suo, motum zodiaci. Et zodiacus habet declinationem, & cōsideratur eius declinatio à linea æquinoctiali, quæ est in capite Arietis, & Libræ: & ejus declinatio versus Septentrionē est 23. graduum cū dimidio grosso modo mensurando, & totidem graduum, videlicet 23. graduū cum dimidio est declinatio zodiaci

diaci versus meridiem, & est maximè Solis declinatio, quando est in fine Sagittarij veniēdo ad principium Capricorni. Et ita Planetæ dicuntur ascendere, vel descendere versus Septentrionem, & meridiem. Verbi gratia: Sol à principio Arietis, seu ab eius capite, vsque ad caput Cancri est sinister ascendēs, & à capite Cancri vsque ad caput Libræ est sinister descendens, & in tota illa parte ascendendo & descendendo est Planeta septentrionalis, & dicitur esse fortior. & à Libra vsque ad caput Capricorni dicitur Sol esse dexter: & descendens à Capricorno ad Arietem dexter ascendens: & in tota ista medietate est meridionalis & debilior, simili quoque modo, sicut dictum est de Sole, ita intelligēdum est de Luna, quòd scilicet ipsa habet motus ad septentrionē & meridiem, sicut habet ad Orientem & Oc-

& Occidentem. Vnde habet quatuor motus ad ſeptentrionem & meridiē: & hoc in quolibet menſe lunari. nam Luna à capite ſui Draconis ad nonageſimum gradum eſt ſiniſtra aſcendens: & à nonageſimo gradu poſt vſque ad caudam Draconis eſt ſiniſtra deſcendens: à cauda autem draconis ad nonageſimum gradum eſt dextra deſcendens, & à nonageſimo gradu poſt ſcilicet ad caput Draconis eſt dextra aſcendens. Et nota hîc de Luna, quòd quando ipſa eſt ſiniſtra aſcendens, tunc eſt fortioris virtutis, quàm quando eſt ſiniſtra deſcendens: & in parte ſiniſtra, quæ eſt ſeptentrionalis, eſt fortior, quā ſit in parte meridionali: & ſemper aſcendendo eſt fortior, quàm deſcendendo: & ita intelligatur de aliis Planetis. Et nota, quòd quando Luna eſt in principio Cancri, exiſtens ſiniſtra aſcendens verſus nona-

nonagesimum gradum à capite sui Draconis, est nobis propinquior in istis regionibus, quàm possit esse, & aliquandò contingit, quòd est in Cancro distans à capite sui Draconis per nonaginta gradus. Hîc est etiam notandum, quòd isti ascensus & descensus computantur pro vno motu eundo & redeundo, videlicet versus septentrionem vel meridiem. Ex his patet, ꝙ Luna mouetur ab Oriente in Occidentem motu firmamenti, & è cõuerso motu proprio & naturali, & linea ecliptica mouetur versus Septentrionem, veniendo iterum ad lineam eclipticam, hoc est, ad principium Arietis & Libræ, & à linea ecliptica tendit ad meridiem ascendẽdo, postea iterum descendendo non cessando ab istis motibus imperio creatoris.

Nota circa hoc, quòd sicut declaratum est de latitudine & motu

Lunæ,

Lunæ, verſus Septentrionem & Meridiem: ita conſiderauerunt Aſtrologi, & ſuper hoc fecerunt tabulas proprias de latitudinibus quinque Planetarum ad partem Septentrionalē, & ad partem Meridionalē, quantum videlicet mouetur Saturnus verſus Septentrionalem, & quantum Iupiter, Mars, Venus & Mercurius. Vnde latitudo Saturni verſus Septentrionem maior, quæ eſſe poſſit, eſt trium graduum, & duorum minutorum: & latitudo eius maior verſus meridiem eſt trium graduum & quinque minutorum. Latitudo Iouis maior verſus Septentrionem eſt duorum graduum, & octo minutorum, totidem verſus meridiem. Latitudo Martis verſus Septentrionem eſt quatuor graduum & 21. minutorum: verſus meridiem eſt ſeptem graduum, & triginta minutorum. Sol autem

non

non habet latitudinem, nisi iam dictam superius, quæ est declinatio eius ab æquinoctiali. Latitudo Veneris maior versus septentrionem est septem graduum & 22. minutorum: versus meridiē est duorum graduum & 20. minutorum.

Latitudo Mercurii maior versus septentrionem est quatuor graduum, & quinq; minutorum: versus meridiem est duorū graduum & triginta minutorum. Et nota hîc, quòd quantò plus aliquis Planeta eleuatur versus septentrionem in latitudine sua, tātò est fortior: & Planeta, qui habet latitudinem suam in septentrione, ille est fortior illo, qui habet eam in meridie. Verbigratia, in coniunctione magna, Saturni & Iouis, quæ anno Domini fluente 1425. completis triginta diebus Augusti nouemdecim horis cum quinque minutis horæ, Saturnus fuit eleuatus

tus ſupra Iouem in parte ſeptentrionis de aliquibus gradibus, & fuit illa coniunctio mutata de triplicitate in triplicitatem, videlicet de triplicitate aërea ad aquaticam: & fuit facta coniunctio in decimo tertio gradu Scorpionis cōpletis duodecim gradibus Scorpionis & triginta vno minutis. fuit quoq; facta in ſecunda domo cœli. Mars fuit in aſcendente in decimo ſexto gradu Libræ quindecim gradibus completis & quadraginta minutis completis, & ſeptimus gradus Libræ fuit aſcendens cœli ſuper ciuitatem Viennenſem, innuitur igitur propter eleuationem Saturni ſuper Iouem, quòd poteſtas eccleſiaſtica in multis partibus opprimetur à temporali poteſtate, maximè in ſubſtantiis eccleſiaſticis, & effectus illius conjunctionis nō videtur per integrum euacuari ante quinquaginta annos, quia

fuit

fuit mutatio de triplicitate ad triplicitatem, & longo tempore fraudes & bella debent habere locum propter Martem in ascendente, & sunt hæc dicta de illa magna coniunctione introducta solùm ad introductionem intelligẽtiæ motus Planetarum versus septentrionem & meridiem, & latitudinis & eleuationis Planetæ super Planetam in eadem parte latitudinis.

DE QVINQVE DIGNITATIBUS, *& propriè essentialibus septem Planetarum, & de eorum virtutibus, & fortitudinibus.*

CAP. V.

SCIENDVM circa declarationẽ præsentis capituli, & pro intellectione ordinis cœlorum figuram domorum Planetarũ debere depingi in loco isto circa præsens capitulum, vel in fine tractatus, sed competentius hîc. Et est vlterius scien-

ſciendũ, quòd quinq; ſunt digni-tates eſſentiales 7. Planetarum, q̃ vocantur eſſentiales fortitudines, & quilibet eorum habet eas in locis ſibi conuenientibus, & præter iſtas habent alias duas dignitates etiam eſſentiales minus principales. prima fortitudo principalis de quinq; vocatur *domus*. ſecunda *exaltatio*. tertia *triplicitas*, quarta *terminus*. quinta *facies*. ita quòd Planeta in ſua domo habet quinq; fortitudines, quæ dicuntur quinq; virtutum teſtimonia: ſed in ſua exaltatione ſeu regno habet quatuor teſtimonia virtutum. In ſua verò triplicitate habet tria virtutum teſtimonia: in ſuo autẽ termino habet duo teſtimonia virtutum: & in ſua facie habet vnum teſtimonium virtutis. Prima dignitatum eſſentialium minus principalium ipſorum Planetarum vocatur *dominatio horæ*. Secunda verò *dominatio* *nouenæ*,

Dignitates Planetarum quot.

nouenæ, id eſt, nonæ partis vnius ſigni, qua maximè vtuntur Aſtrologi Indi, & de iſtis duabus dignitatibus duæ tabulæ poni poſſunt ad propoſitum: vnde tabulam nouenarum & terminorũ ponunt circa finem capituli præſentis. Dominatio autem horæ ſiue tabula poteſt aſſignari per juncturas digitorum manus diuidendo diem artificialem in duodecim horas inæquales, ſimiliter & noctem, vnde in prima hora regnat Planeta, à quo denominatur illa dies, vt in die Solis ſeu Dominico Sol: & ante meridiem regnant ſex Planetæ, & poſt meridiem ſex alii, & procedendum eſt ſecundùm ordinem Planetarum in hoc verſu contentum,

Sol, Ve. Mer. Luna, Saturnus, Iupiter, & Mars.

Et quando numerus vigintiquatuor horarum eſt completus per iunctu-

iunćturas, reuertendum est ad iunćturam primam, quæ denotat primam horam diei immediatè sequentis. & incipiunt calculationes horarum istarum in ortu Solis, & circa hoc potest assignari breuis tabula scripta, in qua inchoatur à die sabbathi: quia Saturnus est altior Planetarum. Et nota, quòd in die Sabbathi ante meridiem Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius habent dominium sex horarum æqualium, vel inæqualium: & post meridiem, alij sex Planetæ sequentes, scilicet Luna, Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus habent dominium vsque ad principium noćtis, & à principio noćtis vsque ad mediam noćtem alii sex Planetæ per ordinem, & à media nocte vsque ad ortum Solis diei sequentis alij sex Planetæ per ordinem sequẽtes, & 25. Planeta sequens est principium diei sequentis, & dominus horæ, vt patet in tabula, quæ immediatè sequitur.

TABVLA AD SCIENDVM DOminium horæ.

Horæ diei.		Saturni dies.	Solis dies	Lunę dies	Martis dies	Mercurii dies	Iouis dies	Veneris dies
1	15	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*
2	16	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*
3	17	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*
4	18	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*
5	19	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*
6	20	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*
7	21	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*
8	22	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*
9	23	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*
10	24	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*
11		*Sol*	*Luna*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*
12		*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mer.*	*Mer.*	*Iup.*
13		*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*	*Luna*	*Mars*
14		*Lun.*	*Mars*	*Mer.*	*Iup.*	*Ven.*	*Sat.*	*Sol*

Digitized by Google

De prima dignitate essentiali.

CONSIDERANDVM igitur pro domorum declaratione, quòd cùm Sol & Luna fortiores sint aliis quinque Planetis, & habent majorem euidentiam quo ad generationes & corruptiones huius mundi, quàm alij: iustum est, vt habeant digniores domos in XII. signis: ideoque Cancer inter cætera nobis propinquior incipiens æstatem, dum ipsum signum intrat: & cùm hoc dicitur fœmininus, nocturnus: Luna verò inter stellas est nobis proxima vicinior terræ, faciliusque mouetur, cùm hoc frigida & humida fœminina nocturna notificans rerum principia. Ex ista similitudine antiqui sapientes nominauerunt Cancrum fore domum Lunæ, & Leonem sequentē immediatè esse domum Solis, ex hoc, quòd calidus & *Domus Lunæ, Solis.*

 siccus

ſiccus eſt maſculinus, & diurnus, ſicut Sol, & eſt medius ſignorum æſtatis, quæ ſunt Cancer, Leo, Virgo, ſicut Sol ponitur in medio omnium Planetarum. Rurſus namque Sol & Luna dant rebus generationem & crementum, iuſtum eſt, quòd Cancer & Leo, qui ſunt ſigna æſtatis, ſint eorum domus. Et quia Capricornus & Aquarius ſunt ſigna hyemalia frigida: Saturnus, eiſque ſimilis, nam frigidus & ſiccus contrarius luminaribus, ſcilicet Soli & Lunæ, & ipſorum naturis: iuſtũ eſt, quòd Capricornus & Aquarius ſint Saturni domus. Nam ſunt ſigna oppoſita Cãcro & Leoni: ita quod Aquarius principium medietatis, cœli, vbi dominiũ habet Luna rectè oppoſitum Leoni. Capricornus vltimus medii cœli, vbi Sol dominatur, reſpicit Cancrum in oppoſitum: & quia domus Saturni contrariantur &

Saturni.

tur & opponuntur domibus Solis & Lunæ: ideo dicitur malignus & aduersarius, & corruptor luminarium, scilicet quia Iupiter eo, quod significat temperantiam naturæ, & suus circulus est subtus, & inferior circulo Saturni, domum suam capit Sagittarium & Pisces, qui contrariantur domibus Saturni, licet proximiores sint inter ipsos, vel circa ipsos, prout Iupiter est proximior Saturno, & sibi aduersatur: sed dictæ domus Iouis similes sunt domibus Solis & Lunæ, & ipsas respiciunt trino aspectu, qui dicitur amicabilis, taliter, quòd Sagittarius calidus & siccus respicit trino aspectu domum Solis, scilicet Leonem, qui similiter dicitur calidus & siccus: Pisces verò frigidi & humidi etiã respiciunt trino aspectu domum Lunæ, scilicet, Cancrum frigidum & humidum, & hac de causa Iupiter dicit amicus *Iouis.*

cus generans fortunam Solis & Lunæ. Item Mars maliuolus & corruptor luminarium, cujus circulus est subtus circulū Iouis, domum suam habet Scorpionem, & Arietē signa proxima circa domos Iouis. Et sicut Mars excessiuè est naturæ peruersus siccus & ardens, & aduersatur Soli & Lunæ: & est ipsorum effectuum corruptor, sic similiter domus ipsius Martis aspiciunt quarto aspectu domum Solis & Lunæ: & dicitur ille aspectus peruersus taliter, quòd Scorpio, qui dicitur frigidus & humidus, respicit peruersè quarto aspectu Leonem, qui dicitur calidus & siccus: etiā Aries, qui est calidus & siccus similiter respicit Cancrum frigidum & humidum. Item Venus fortunata & benigna, cui⁹ circulus est subtus Solem: habet pro domo Taurum & Librā proximiores circa domū Martis, & respiciunt domum

Martis. *Veneris.*

mum Solis & Lunæ ſimili aſpectu, quæ dicitur ſatis amicabilis taliter, quòd Libra reſpicit ſimili aſpectu Leonem, qui partim ei ſimilis eſt: nam conueniunt in caliditate ſeu calore. ſimili aſpectu reſpicit Taurus Cancrum, qui ſimilis ei eſt in vna qualitate, ſcilicet frigiditate. Venus autem minus eſt fortunata, quàm Iupiter, eò quòd ipſius Veneris domus pares ſunt vna ſola qualitate domibus Solis & Lunæ: domus verò Iouis ſunt ei ſimiles bina qualitate, & ipſas aſpiciunt magis amicabili aſpectu, q̃ faciat domus Veneris. Sequitur Mercurius domificans in Geminis & Virgine, qui ſunt propinquiora ſigna circa domum Solis & Lunæ: ſunt verò ſigna cõmunia duorũ curſuũ. ideò conueniunt Mercurio, qui cũ fortunatis beniuolus eſt, & fortunatus: & cum peruerſis peruerſus & infortunat⁹: & ex ſeipſo tam *Mercurii.*

paruæ qualitatis eſt, quòd modò ſiccus, modò humidus ſecundùm illius naturam, cui ſociatur: & eſt debilior, quàm Venus beniuola. Et licet domus Iouis ſint ſigna cōmunia duplici curſu, ſicut domus Mercurij, nihilominus, quia ſunt ſimiles domibus Solis & Lunæ duplici qualitate, & ipſas cernunt aſpectu amicabiliori: ideò ſe non poſſunt variare, neque mutare de fortuna in fortunam, neq; Iupiter: ſed quilibet aliorum trium Planetarum, ſcilicet Saturnus, Mars & Venus pro ſua domo habent vnū ſignum mobile, & conuertibile, alterum verò fixum modo tali, ꝙ Saturnus in parte cœli media, quę eſt ęx Luna, cœpit pro domo Aquarium ſignum fixum, & in parte cœli, quæ eſt à Sole, cœpit pro domo Capricornum, quod eſt ſignū mobile & conuertibile, & Mars in parte cœli, quæ eſt à Sole, cœpit
pro

pro domo Scorpionem fixum, & Arietem mobilem ex parte cœli, quæ ex Luna eſt. Venus quidem in parte cœli, quæ eſt ex Luna, cœpit Taurum fixum & in parte cœli, quæ eſt ex Sole, cœpit Libram ſignum mobile: & quia Sol, & Luna majorem euidentiã habent in rebus hujus mundi, quàm cœteri Planetę: ideo dominantur in duabus cœli medietatibus. Ideoque quilibet aliorum quinque Planetarum vnam ſuarum domorum habet in medietate cœli, quæ eſt à Sole, in qua parte Sol participat in dominio cum Planeta dominante in illa domo: in altera verò medietate, quæ à Luna eſt, & in qua parte Luna participat in dominio cum Planeta dominante in tali domo participant.

De ſecunda dignitate eſſentiali.

CONSEQVENTER eſt videre

Exaltio. de exaltatione, cui quatuor aliæ dignitates accedunt:& est inter sapientes diuersitas de ipsa exaltatione: nã plures antiquorũm dixerunt, solùm aliquos grad⁹ esse Planetarum exaltationis, sicut 19. gradum Arietis dixerunt exaltationem Solis. tertium gradum Tauri, Lunæ. tertium Geminorum, capitis Draconis. tertium Sagittarij, caudæ Draconis. decimumquintum gradum Cancri, Iouis. Vigesimumoctauum gradum Capricorni, Martis. Vigesimumprimum Libræ, Saturni. Vigesimumseptimum Piscium, Veneris. Quindecimum Virginis, Mercurij. Humilitatem autem & casum dixerunt Planetas habere in locis oppositis. *Humilitas & casus.* Ptolemæus autem totum Arietem posuit Solis exaltationem, & sic de singulis alijs signis respectu aliorũ Planetarum, & hanc viam cõmuniter obseruamus tẽpore moderno;

no: dando quatuor dignitates essentiales Planetis. Ratione exaltationis, quo ad vnumquemq; gradum signi, in quo exaltantur: concedendo cum antiquis, quòd fortior exaltatio sit in gradibus supradictis, quàm in cæteris, nullus autem Planetarum exaltatur in Leone, Scorpione & Aquario.

De tertia dignitate essentiali.

DIGNITAS tertia essentialis dicitur triplicitas, cui tres succedunt fortitudines, seu virtutum testimonia, & de triplicitatibus sufficienter *in cap. 1. huius secundæ Differentiæ* est facta declaratio. *Triplicitas.*

De quarta dignitate essentiali.

QVARTA dicitur terminus, cui duæ accedunt virtutes seu fortitudinis testimonia, & est terminus illius naturæ, cujus naturæ est *Terminus.*

ſuus Planeta. Et eſt notandum, ꝙ duntaxat quinque Planetæ terminos dicuntur habere: nam Sol & Luna ſimiles eſſentiales fortitudines dicũtur habere in duabus cœli medietatibus: Sol in maiori, q̃ eſt à principio Leonis ſuæ domus vſque in finem Capricorni: & dicit maxima medietas propter aſcenſiones ſignorum, quæ incipiunt à dominio Solis, quæ ſunt maiores, & eſt medietas Solis, quia Sol in ipſa habet principatum ſimilem illi, quem Planetæ habent in ſuis terminis: & alia medietas, quæ eſt à principio Aquarii vſque in finem Cancri eſt medietas minima, & eſt medietas Lunæ: & in ipſa talẽ habet principatũ, qualem Sol habet in ſua. Ergo Sol & Luna in dictis duabus medietatibus duo virtutum eſſentialium habent teſtimonia, ſicut Planetæ in ſuis terminis. has duas virtutes, Sol & Luna habent

bent in duabus cœli medietatibus dictis: eò quod Sol & Luna sunt luminaria mũdi principaliora cæteris Planetis ipsi mundo persistẽtia. De terminis verò aliorũ quinque Planetarum secundùm sententiam proximiorem sententiæ Ptolemæi, *in quadripartito* subsequenter in modum figuræ sententia illico subiungetur.

De quinta dignitate essentiali.

VLTIMA verò essentialis dignitas dicitur facies, cui vnum virtutis succedit testimonium, cujus figuræ figura testimoniorum est annectenda: & est considerandum, ꝙ Planetis existentibus in oppositis locis harum essentiarum dignitatũ directè totidem essentiales debilitates succedunt: quot eis deberent dignitates, si essent in locis harum essentialium dignitatum. *Facies.*

De nouenis.

ISTIS igitur Planetarum domibus,& eorum exaltationibus,& triplicitatibus ex prædictis patefactis dominationes nouenarũ per modum tabulæ nunc ſunt annectendæ. Vnde intellectus tabulæ terminorũ eſt,quòd primi ſex gradus Arietis ſunt termini Iouis: & ſex ſequentes ſunt termini Veneris, & ſic deinceps: ſed intellectus tabulæ facierum eſt, quòd decem gradus Arietis ſunt facies Martis, & alii decem ſequentes ſunt facies Iouis. Intellectus tabulæ nouenarum infra patebit.

Nouena ſignorum.

Nota, quod quodlibet ſignum habet nouem nouenas, ex quibus Mars habet nouenam primam Arietis. Venus ſecundam: & ſic deinceps. Pro intellectu tamẽ tabulæ nouenarum eſt notãdum, quòd ſapientes Indi diuiſerunt quodlibet ſignum in nouem partes,quas voca-

vocauerunt nouenas, eò, quod-
libet continet nonam partem v-
nius signi, scilicet, tres gradus &
etiam partem vnius, videlicet 20.
minutis. Prima itaque nouena A-
rietis datur Marti, & Mars ipsi do-
minatur. Secunda datur Veneri, &
sic deinceps: vt patet in figura sub-
sequenti, nouenarum. Et habet
dominus nouenæ similiter, sicut &
dominus horæ vnā fortitudinem
essentialem minus principalem:
dominus tamen horæ præfertur in
fortitudine domino nouenæ. Et
sic si aliquis horum dominorum
duorū sit in ascensu, vel in aliquo
angulo, vel in domo rei q̄sitæ du-
plicatur & fortitudo, siue ad bonū,
siue ad malum. Exempli gratia, si
aliquis illorū esset in domo mor-
tis quæstione facta de morte, vali-
dius esset iudicium mortis: & for-
titudo domini horæ potest esse, si-
cut fortitudo domini ascendentis.
Verbi

Verbi gratiâ: si quæstio esset hora Iouis, & Iupiter esset in Virgine in opposito domus suæ, scilicet Piscium: & Virgo esset ascendens, tribueretur Ioui domino horæ, quasi virtus domus Iouis, scilicet quinque testimoniorum, quia dominus horæ esset in ascendente.

***

TABV-

Tabula Novenarum.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Aries	♂	♀	☿	☽	☉	☿	♀	♂	♃
Taurus	♀	☿	☽	☉	☿	♀	♂	♃	♄
Gemini	☿	☽	☉	☿	♀	♂	♃	♄	♄
Cancer	☽	☉	☿	♀	♂	♃	♄	♄	♃
Leo	☉	☿	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂
Virgo	☿	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀
Libra	♀	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿
Scorp.	♂	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☽
Sagitt.	♃	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☽	☉
Capric.	♄	♄	♃	♂	♀	☿	☽	☉	☿
Aquar.	♄	♃	♂	♀	☿	☽	☉	☿	♀
Pisces.	♃	♂	♀	☿	☽	☉	☿	♀	♂

Tabula terminorum, secundùm Ptolemæum, & Ægyptios.

Aries	♃	6	♀	6	☿	8	♂	5	♄	5
Taurus	♀	8	☿	6	♃	8	♄	5	♂	3
Gemini	☿	6	♃	6	♀	5	♂	7	♄	6
Cancer	♂	7	♀	6	☿	6	♃	7	♄	4
Leo	♃	6	♀	5	♄	7	☿	6	♂	6
Virgo	☿	7	♀	10	♃	4	♂	7	♄	2
Libra	♄	6	☿	8	♃	7	♀	7	♂	2
Scorpius	♂	7	♀	4	☿	8	♃	5	♄	6
Sagittarius	♃	12	♀	5	☿	4	♄	5	♂	4
Capricornus	☿	7	♃	7	♀	8	♄	4	♂	4
Aquarius	☿	7	♀	6	♃	7	♂	5	♄	5
Pisces.	♀	12	♃	4	☿	3	♂	9	♄	2

Tabula terminorum secundùm Alkabitium.

Aries	♃	6	♀	6	☿	8	♂	5	♄	5
Taurus	♀	8	♂	3	☿	6	♃	8	♄	5
Gemini	☿	6	♄	6	♃	6	♀	5	♂	7
Cancer	♂	7	♄	4	♀	6	☿	6	♃	7
Leo	♃	6	♂	6	♀	5	♄	7	☿	6
Virgo	☿	7	♄	2	♀	10	♃	4	♂	7
Libra	♄	6	♂	2	☿	8	♃	7	♀	7
Scorp.	♂	7	♄	6	♀	4	☿	8	♃	5
Sagitt.	♃	12	♂	4	♀	5	☿	4	♄	5
Capric.	☿	7	♂	4	♃	7	♀	8	♄	4
Aquar.	☿	7	♄	5	♀	6	♃	7	♂	
Pisces.	♀	12	♄	2	♃	4	☿	3	♂	9

TABVLA FACIERVM.

Aries	♂	10	☉	10	♀	10
Taurus	☿	10	☽	10	♄	10
Gemini	♃	10	♂	10	☉	10
Cancer	♀	10	☿	10	☽	10
Leo	♄	10	♃	10	♂	10
Virgo	☉	10	♀	10	☿	10
Libra	☽	10	♄	10	♃	10
Scorpius	♂	10	☉	10	♀	10
Sagittarius	☿	10	☽	10	♄	10
Capricornus	♃	10	♂	10	☉	10
Aquarius	♀	10	☿	10	☽	10
Pisces.	♄	10	♃	10	♂	10

DE QVIBVSDAM VIRTVtibus accidentalibus septem Planetarum, per quas influentiæ eorum fortificantur.

CAP. VI.

VIRES accidentales stellarum siue Planetarũ habentur multis modis. Primus est, quòd stella seu Planeta sit in angulo, vel in succedenti, aut quòd aspiciat ascendens. Secundus est, qñ Planeta est in quadam sua dignitate, vtputa sui gaudij, vt verbi gratia: Mercurius gaudet in ascendente. Luna in tertia domo ab ascendente. Venus in quinta, Mars in sexta. Sol in nona. Iupiter in vndecima. Saturnus in duodecima. Prçter istum modum gaudij Planetarum est alter mod⁹: Vt verbi gratia: Sol gaudet in triplicitate ignea. Similiter Mars, quia conuenit complexioni suæ. Luna dicitur gaudere seu gratulari in triplicitate aquea. Iupiter & Ve-

Modi fortuniorio-rum.

1.

2.

& Venus in triplicitate aërea. Saturnus in triplicitate terrea. Alter modus gaudendi eſt, quando Planeta eſt in dignitate amici ſui, vel amicæ. verbi gratia ponatur, quòd Iupiter ſit in Tauro, qui eſt domus Veneris, gaudet: quia eſt in domo amicæ ſuæ, & ſic deinceps.

Eſt & alter mod⁹ gaudij Planetarum, qui dicitur eſſentialis: & eſt, vt Planeta ſit in altera domorum ſuarum, vt Saturnus gaudet in Aquario. Iupiter in Sagittario. Mars in Scorpione. Venus in Tauro. Mercurius in Virgine. Mercurius etiam gaudet, cùm fuerit Orientalis in ſigno Geminorum. Etiá gaudet, cùm fuerit Occidentalis in ſigno Virginis. Rurſus gaudet, cùm fuerit ſub radiis Solis, non tñ combuſtus. Vnde combuſtio vocatur, quando Planèta eſt in radiis Solis ad ſextum gradum ante vel retrò Solem, ſed dicitur eſſe ſub radiis

poſt ſex

post sex gradus vsque in quindecimum, vel antè vel post, & post sex gradus euadit combustionem.

Præter istos modos gaudēdi est alter modus gaudendi, vt Planetæ diurni gaudent, quando sunt Orientales à Sole, & nocturni, è cōtra quando sunt Occidentales. similiter Planetæ masculini diurni gaudent in parte cœli masculina: fœminini in fœminina. Mercurius est cōuertibilis cū omnibus. est enim masculinus cum masculinis, & cum fœmininis fœmininus. Planetæ masculini sunt Saturnus: Iupiter, Mars & Sol. Fœminini Luna & Venus. Mercurius cōuertibilis. *Planeta masculini,* *Fœminini.*

Tertius modus fortuniorum accidentalium est, qn̄ Planeta directus vel vox est in suo cursu. 3. Quartus modus est, quando Planeta liber est à toto respectu, aut coniunctione infortunata. 4. Quintus, quādo Planeta est in loco cōcernente 5.

ascen-

aſcendens, & non eſt in deſcenſu, ſcilicet in oppoſito ſuæ exaltationis: & etiam, quòd non applicetur Planetæ ſtanti in ſuo deſcenſu. Sextus modus eſt, quando Planeta eſt receptus.

6. Vnde notandum, quòd duplex eſt receptio, ſcil. major & minor. major eſt, quando vnus Planeta jungitur alteri per corpus, aut per aſpectum, aut per applicationem, & vnus eorũ eſt in domo alterius, vel in exaltatione, quæ ſunt majores dignitates eſſentiales. tunc ille, cuius eſt domus vel exaltatio, recipit aliũ, quaſi in ſuo hoſpitio, & hæc receptio eſt perfecta, & optima: & vbicunq; eſt talis receptio, neceſſarium eſt, vt fiat res vel ſignificatio ſequentium ad bonũ: & ſi aliundè deberet eſſe malum, diminuit malum, ſicut accidit in figura cœli facta ſuper principio ęgritudinis cujuſdã notabilis mercatoris:

catoris ciuitatis Viennensis, in qua dominus domus mortis erat vnà cum domino ascẽdentis in ascendente: videlicet post ipsum ad tertium gradum: ita quòd ascendens erat domus Domini ascendentis, quare euasit ab ægritudine. aliàs n. quia dominus domus octauæ fuit in ascendente. Et quia ipse iunctus erat Domino ascendenti, signum fuisset mortis. Receptio minor est, quæ fit, dum vnus eorum, qui se aspiciunt, est in aliqua de minoribus dignitatibus essentialibus, quę sunt triplicitas, terminus, & facies.
Septimus modus est, quando Planetæ masculini, scilicet Saturnus, Iupiter & Mars sunt Orientales, scilicet dum de manè surgunt supra terram ante Solem: nam tunc fortiores sunt, & Planetæ fœminini, scilicet Venus, Mercurius, & Luna, quando sunt Occidentales, sc. quando occidunt post Solem. 7.

8. Octauus modus est, quãdo Planetæ masculini sunt supra terram de die in signo masculino: & in quadra cœli masculina, & de nocte sub terra in signo fœminino, & Planetæ fœminini de die sint subtus terram, & in signo fœminino, & de nocte super terram.

9. Nonus est, quando Planeta est,
10. & manet in signo fixo. Decimus est, quando est cum Sole in eodem gradu infra 16. minuta. imò per omnem aspectum Planetarũ ad Solem quiuis Planeta fortificatur, si aspiciat Solem. non tamen bonificatur per omnem aspectum ad Solem: quia per quartum aspectum, & oppositum ad Solẽ ipsorũm influentia deterioratur: & quando Planetæ sic fortificati sunt, cumulant bonum. Et quando Planetæ fortificati sunt in dignitatibus bonorum Planetarum, minuitur malitia ipsorum. Verbi gratia: Mars & Sa-

Saturnus, si sint in primis duodecim gradibus Piscium, qui sunt termini Iouis, diminuitur malitia ipsorum: & sic intelligitur de aliis dignitatibus Planetarum bonorũ: puta de domo, & exaltatione, & sic de aliis.

Considerandum circa pręsentis capituli declarationem de quibusdam accidentibus Planetarũ: quorum vnum est cõiunctio, & est, qñ duo Planetæ sunt in eodem gradu eiusdem signi: aspectus sunt quatuor, scilicet oppositus, qui est publicæ vel perfectæ inimicitiæ. Quartus occultæ & palliatę inimicitiæ. Trinus perfectæ amicitiæ. Sextilis mediæ amicitiæ. Aspectus, qui fuerint retrò, fortiores sunt illis, qui fuerint antè in eodem genere: & durant aspectus tantùm, quantùm radij. Omnis Planeta vsque in finem orbis sui luminis extendit radios suos. Vnde orbis Solis

Coniunctio quid.
Aspectus.
Planetarum radii.

lis, habet 15. gradus antè, & 15. gradus retrò. Orbis Lunæ habet duodecim gradus antè, & duodecim gradus retrò. Orbis Saturni habet nouem antè, & tot retrò. Orbis Iouis nouem antè, & tot retrò: sicut Saturnus. Orbis Martis octo antè, & totidem retrò. Orbis Veneris, sex antè & totidem retrò. Mercurij autem orbis habet 5. antè, & totidem retro. Et quando Planeta radios alterius ingreditur, tunc dicitur illi appropinquare seu ipsum accedere. Vnde notandũ est, quòd planeta inferior appropinquat suo superiori, & eidem coniungitur, & applicatur: & non è contra: ideo Saturnus nulli coniungitur: sed omnes alii ipsi.

Fortitudo Planetarum quot modis fiat.

Et intelligendum est, quòd fortitudo Planetarum quatuor modis principalibus fit, ex quorum mutua habitudine ipsa fortitudo augetur, vel minuitur, videlicet, coniun-

coniunctione, separatione, aspectu & accessu.

Separatio est inferioris Planetæ à superiore aspectu, vel coniunctione progressus, seu recessus. Accessus est è contra. Applicatio est propriè infra per coniunctionem, vel aspectum. Et postquam recedit ab illo gradu, separatur à Planeta superiore. Et Planeta fortior est sub luce, quam quando est combustus. *Separatio.* *Accessus.* *Applicatio.*

DE DETRIMENTO INFLUentiarum 6. Planetarum in generali: & de Luna in speciali. latius quantùm ad vtramque influentiam, & circa hæc ponuntur tabulæ ad propositum facientes.

CAP. VII.

PLANETÆ infortunãtur modis multis. Primo 5. Planetæ præter Solem, & Lunam patiun- *Quot modis Planetæ infortunentur.*

tur retrogradationem: & veniendo ad retrogradationem efficiunt debiles, & veniendo ad stationem primam vſq; ad medium retrogradationis ſunt pejoris influentiæ, quàm à medio retrogradationis vſque ad stationem ſecundam.

2. Item Planetæ boni infortunantur per coniunctionem vel oppoſitionem malorum, videlicet Saturni & Martis.

Item in quarto aſpectu eorundem infortunantur.

3. Item infortunantur boni Planetæ in terminis malorum, & in fine ſignorum, qui ſemper ſunt ter-
4. mini malorum. Similiter in domibus malorum, & in dignitatibus
5. malorum quibuſcunque. Item infortunantur boni Planetæ inter duos malos & dicuntur obſeſſi, hoc eſt, quando bonus Planeta ſeparatur à malo, & coniungitur al-
6. ter malo. Item quando mali ſunt eleua-

eleuati super bonos in eccentrico, vel epiciclo, vel in Septentrione. & multò deterius est, si illi mali non recipiant bonos. Item infor- 7.
tunantur Planetæ in combustione Solis, & in opposito Solis, & in quadrato Solis, & in capite sui Draconis, & cauda & in capite, & cauda Draconis Lunæ. Luna specialiter infortunatur in capite sui Draconis, vel in cauda, antè, vel pòst. infra duodecim gradus. Sol infra quatuor gradus ipsius capitis & caudæ Draconis Lunæ. Venus & Mercurius infra tres gradus. Alij Planetæ in eodem gradu. Item 8.
Planeta impeditur, cùm fuerit cadens ab angulo, vel in via combusta, quæ est à 13. gradu Libræ, vsque ad 9. Scorpionis inclusiuè.

Item Planeta impeditur, quãdo est tardus in suo cursu: Verbi gra- 9.
tia, de Luna. Luna mouetur medio motu in die naturali per 13. gradus,

& decem minuta cum quibusdam secundis: si Luna non moueatur, nisi 13. grad. vel 12. in die naturali, tunc dicitur tarda in suo motu & debilitatur eius influentia. ita dicitur de omnibus Planetis, si medius motus eorum in die naturali sit maior vero motu.

10. Item Planetæ masculini debilitantur in signis fœmininis, & in quadris fœmininis, & econtra Planetæ fœminini debilitantur in signis masculinis, & in quadris masculinis.

11. Item Planetæ diurni debilitantur, si in die sint sub terra, & in nocte supra terrã, & nocturni è conuerso.

12. Item omnis Planeta debilitatur in oppositione suę domus, vel aliarum suarum dignitatum.

13. Item Planetæ infortunãtur descendendo ad meridiem.

14. Item omnis Planeta infortunatur,

tur, quando coniungitur retrogrado, vel combusto, vel qui est in casu suo, vel in cadenti ab angulo.

Item vt sint tres superiores Occidentales à Sole, & tres inferiores Orientales impediuntur. 15.

Item vt sint in gradibus malis, 16.
vel non conuenientibus. Vt Planeta masculus in gradu fœminino, & è contra, & isti debilitationum modi seu infortuniorum possent poni ordinariè, quia primus est fortior in infortunio omnib⁹ aliis sequentibus: & sic de singulis.

Item nota, quòd Planeta retrogradus in domo fortunæ, vel in Terminis fortunæ, vel in alia dignitate, est minus malus, & minus lædit., quàm in domo mali, seu in alia dignitate mali, & ista sufficiant de impedimentis Planetarum in generali.

Quia verò Luna media est inter istum mundum inferiorem, & Pla-

netas ſuperiores, atq; ſtellas : ideo magis nobis apparēt effectus ejus : & ideo de impedimentis Lunæ, quoad influentiam ſupra res iſtas inferiores ſpecialiter eſt loquendum. Vnde decem ſunt cōmunes modi infortunii Lunæ, quos antiqui ſapientes enumerauerunt.

Modi infortunii Lunæ.

Primus eſt, ne ſit combuſta ante Solem per 12. gradus, & poſt ipſum ſimiliter : ſed leuius eſt poſt ipſum. Secundus eſt, ne ſit in gradu deſcenſionis ſuæ.

Tertius, ne ſit in oppoſitione Solis.

Quartus, ne ſit iuncta malis, aut in latitudine quarti aſpectus eorum vel oppoſitionis. Quintus eſt, ne ſit cum capite, vel cauda, vel infra 12. gradus, qui eſt terminus eclipſis. Sextus, ne ſit in vltimis gradibus ſigni, qui ſunt termini malorum. Septimus, ne ſit cadens ab angulis, aut in via combuſta,

quæ

quæ est Libræ finis, & initiũ Scorpionis: & hoc est deterius, quod sit ex impedimentis Lunæ: & maximè si fuerit inceptio de conjugio, vel de medicinis. Octauus, ne sit in 12. signo à domo sua, id est, in Geminis cum malo: vel fuerit in oppositione domus suæ, vel non aspiciens eam. Nonus, ne sit Luna cursu tardior: & hoc est, quam vocauerunt sapientes similitudinem cursus Saturni, quousque cursus ejus sit in die major trigesimo gradu: & si esset minus vnum minutum, hoc est, si fuerit cursus eius in die minus medio cursu eius, esset cursu tardior, vt scribitur *in lib. cursuum.* Decimus est, quem dixerunt Messehalac, & sapientes temporis nostri, hoc est, cùm fuerit Luna vacua cursu.

Et præter istos decem modos sunt alii modi, in quibus Luna dicitur esse infortunata præcipuè,

& principaliter inter omnes alios modos, quando patitur eclipsim. Iste modus est peior omnib⁹ aliis, & est modus iste primus ante decem modos tactos ab antiquis.

Item secundo impeditur Luna, quando est in parte cœli, quæ non aspicit domum suam, scilicet Cancrum. Tertio infortunatur Luna, quando est in tali parte cœli, quæ pars non aspicit locum suæ coniunctionis, in qua fuit renouata à sua antiquitate cum Sole.

Quartò, quando Luna est obsessa inter duos malos, videlicet inter Saturnum & Martem : & recedit ab vno, & coniungitur alteri malo. Quintò, quando Luna est in domo mala cœli, vel in malo signo: quia sicut signum turbat domum, ita domus turbat signum, & signum Planetam. Sextò Luna in ascendente mala est, & in octaua domo, & in sexta & in duodecima, & in

& in gradibus fumosis, tenebrosis, vacuis, & azemena. Septimò, quãdo Luna est in Capricorno : quia est tunc in opposito domus suæ, & in domo inimici sui, scilicet Saturni. Octauo, quando Luna est in suo cremento cum Marte, vel in decremento cum Saturno, & hoc in ægritudinibus: & causa est, quia crementum Lunæ iuuat ad calorem, & Mars similiter. Ideo si sit infirmitas calida istis duobus influentibus similiter calorem, infirmitas est periculosa. Ita dicitur de Saturno in decremento Lunæ : quia Luna tunc est influentiæ frigidæ, & similiter Saturnus est frigidę influentiæ, & non est ibi temperamentum in influentia superiori: ideo æger semper est in periculo moriendi.

Nono, si Luna separetur à domino domus octauæ, qui est dominus domus mortis, & iungatur

domino aſcendentis , qui eſt dominus vitæ : transfert naturam & lumen domini domus mortis ad dominum aſcendẽtis, id eſt, transfert naturam mortis ad dominum vitæ, & illud eſt vnũ ſignum mortis , & poteſt modus ille ampliorari , ſi Luna ſeparetur ab aliquo malo , & jungatur domino vitæ, transferendo lumen Planetæ mali ad dominum vitæ. & deterius eſt de ſeparatione Lunæ à domino octauæ,niſi eſſet mutua receptio inter eos,quia receptio alleuiat malum.

Et circa hoc latius declarando ponenda eſt duplex tabula de 28. manſionibus Lunæ. Pro declaratione harum tabularum 28. manſionum Lunæ, breuiter eſt notandũ,quòd quando Luna eſt in mala manſione, & in mala facie Planetarum,effectus inchoatus ſub eiſdem malè proſperabitur.

Item

Item notandum eſt, pro practica Medicinæ, quòd ſi Medicus velit inducere in corpore humano humiditatem, debet attendere, ꝙ Luna ſit in manſione humida: ſi patiens habeat tempus expectandi influentiam cœli competentem.

Item in practica componendi Medicinas: Medicinæ, quę faciunt ad humiditatem, debent componi tali conſtellatione dominante in cœlo.

Item notandum eſt, quòd per eandem viam, qui vult inducere ſiccitatem in corpore humano, vel componere Medicinas, quæ faciunt ad ſiccitatem, debet eligere, quòd Luna ſit in manſione ſicca.

Præterea notandum eſt circa præſentes tabulas, quòd corpora ſana debent regi & regulari, atque Medicinæ conficiendæ pro obſeruatione talium corporum debent

debēt fieri Luna existente in mansionibus tenentibus medium, id est, non habentibus influentiam siccitatis, vel humiditatis, & est notandum, quod de istis 28. mansionibus 4. sunt quamplurimùm malæ influentiæ generaliter ad omnia: & maximè in factis Medicinæ, scilicet tres mansiones, 16. 18. & 26. mansiones.

SEQVVN-

*SEQVVNTVR TA-
bulæ.*

Tabula

Tabula 28. mansionum Lunæ, ad octauam Sphæram.

		gr.	m̃	2			gr.	m̃	2		Nomina.	Qualit.
1	A	0	0	0	*Arietis.*	*ad*	12	51	26	*Arietis*	*Alnach*	*Temp.*
2	A	12	51	26	*Arietis.*	*ad*	25	42	51	*Arietis*	*Albocham*	*Sicca.*
3	A	25	42	51	*Arietis*	*ad*	8	34	17	*Tauri*	*Achoamazonne*	*Hum.*
4	A	8	34	17	*Tauri*	*ad*	21	25	43	*Tauri*	*Aldebaran*	*Temp.*
5	A	21	25	43	*Tauri*	*ad.*	4	17	9	*Gemin.*	*Albachaya alm.*	*Sicca.*
6	A	4	17	9	*Gemin.*	*ad*	17	8	34	*Gemin.*	*Albātia vel alch.*	*Temp.*
7	A	17	8	34	*Gemin.*	*ad*	0	0	0	*Cancri*	*Aldumach*	*Hum.*
8	A	0	0	0	*Cancri*	*ad*	12	51	26	*Cancri*	*Alnaza*	*Temp.*
9	A	12	51	26	*Cancri*	*ad*	25	42	51	*Cancri*	*Archaam*	*Sicca.*
10	A	25	42	51	*Cancri*	*ad*	8	34	17	*Leonis*	*Algebh*	*Hum.*
11	A	8	34	17	*Leonis*	*ad*	21	25	43	*Leonis*	*Ardaf*	*Temp.*
12	A	21	25	43	*Leonis*	*ad*	4	17	9	*Virgin.*	*Alzarfa*	*Hum.*

13	*A*	4	17	6	*Virginis*	*ad*	17	8	34	*Virginis*	*Alune*	*Temp.*
14	*A*	7	8	34	*Virginis*	*ad*	0	0	0	*Libræ*	*Achurch. vel acley-*	*Temp.*
15	*A*	0	0	0	*Libræ*	*ad*	12	51	26	*Libræ*	*Agrafa (mech*	*Hum.*
16	*A*	12	51	26	*Libræ*	*ad*	25	42	51	*Libræ*	*Azubene*	*Sicca.*
17	*A*	25	42	51	*Libræ*	*ad*	8	34	17	*Scorpio.*	*Alichel*	*Hum.*
18	*A*	8	34	17	*Scorpio.*	*ad*	21	25	43	*Scorpio.*	*Alchas*	*Pluui.*
19	*A*	21	25	43	*Scorpio.*	*ad*	4	19	9	*Sagitta.*	*Hycula vel axala*	*Pluui.*
20	*A*	4	17	9	*Sagitta.*	*ad*	17	8	34	*Sagitta.*	*Alymaim, vel ar-*	*Hum.*
21	*A*	17	8	34	*Sagitta.*	*ad*	0	0	0	*Capric.*	*Albeda (naire*	*Temp.*
22	*A*	0	0	0	*Capric.*	*ad*	12	15	26	*Capric.*	*Zodebeluch vel zã*	*Hum.*
23	*A*	12	51	26	*Capric.*	*ad*	25	42	51	*Capric.*	*Zobrach (deid*	*Temp.*
24	*A*	25	42	5	*Capric.*	*ad*	8	34	17	*Aquarii*	*Chadezoad*	*Temp.*
25	*A*	8	34	17	*Aquarii*	*ad*	21	25	43	*Aquarii*	*Zadalabra*	*Sicca.*
26	*A*	21	25	43	*Aquarii*	*ad*	4	17	9	*Piscium*	*Fragal mocaden*	*Sicca.*
27	*A*	4	17	9	*Piscium*	*ad*	12	8	34	*Piscium*	*Alsalgalmoad*	*Sicca.*
28	*A*	17	8	34	*Piscium*	*ad*	0	0	0	*Arietis*	*Alchue*	*Temp.*

Tabula 28. mansionum Lunæ, ad nonam Sphæram.

		gr.	m̃			gr.	m̃		Nomina.	Qualitates.
1	A	10	20	*Arietis.*	*ad*	23	11	*Arietis*	*Cornua arietis.*	*Medium.*
2	A	23	11	*Arietis*	*ad*	6	3	*Tauri*	*Venter arietis.*	*Sicca.*
3	A	6	3	*Tauri*	*ad*	18	54	*Tauri*	*Caput tauri.*	*Humida.*
4	A	18	54	*Tauri*	*ad*	1	46	*Gemin.*	*Oculus tauri.*	*Medium.*
5	A	1	46	*Gemin.*	*ad*	14	37	*Gemin.*	*Caput Canis.*	*Sicca.*
6	A	14	37	*Gemin.*	*ad*	27	29	*Gemin.*	*Sydus paruum.*	*Medium.*
7	A	27	29	*Gemin.*	*ad*	10	20	*Cancri*	*Brachium Leonis*	*Humida.*
8	A	10	20	*Cancri*	*ad*	23	11	*Cancri*	*Nebulosa.*	*Medium.*
9	A	23	11	*Cancri*	*ad*	6	3	*Leonis*	*Oculus Leonis.*	*Sicca.*
10	A	6	3	*Leonis*	*ad*	18	54	*Leonis*	*Frons.*	*Humida.*
11	A	18	54	*Leonis*	*ad*	1	46	*Virgin.*	*Capillus.*	*Medium.*
12	A	1	46	*Virgin.*	*ad*	14	37	*Virgin.*	*Cauda Leonis.*	*Humida.*

13	A	14	37	*Virginis*	*ad*	27	29	*Virginis*	*Canis*	*Medium.*
14	A	27	29	*Virginis*	*ad*	10	20	*Libræ*	*Spica volans*	*Medium.*
15	A	10	20	*Libræ*	*ad*	23	11	*Libræ*	*Coopertum vol.*	*Humida.*
16	A	23	11	*Libræ*	*ad*	6	3	*Scorpio.*	*Corn. Scor.*	*Sicca.*
17	A	6	3	*Scorpio.*	*ad*	18	54	*Scorpio.*	*Coro. Scor.*	*Humida.*
18	A	18	54	*Scorpio.*	*ad*	15	46	*Sagitta.*	*Cor Scorpii*	*Pluuialis.*
19	A	1	46	*Sagitta.*	*ad*	14	37	*Sagitta.*	*Cauda Scor.*	*Pluuialis.*
20	A	14	37	*Sagitta.*	*ad*	27	29	*Sagitta.*	*Turbis*	*Humida.*
21	A	27	29	*Sagitta.*	*ad*	10	20	*Capric.*	*Desertum*	*Medium.*
22	A	10	20	*Capric.*	*ad*	23	11	*Capric.*	*Pastor*	*Humida.*
23	A	23	11	*Capric.*	*ad*	6	3	*Aquarii*	*Glutiens*	*Medium.*
24	A	6	3	*Aquarii*	*ad*	18	54	*Aquarii*	*Sydus fortu.*	*Medium.*
25	A	18	54	*Aquarii*	*ad*	1	46	*Piscium*	*Papilio*	*Sicca.*
26	A	1	46	*Piscium*	*ad*	14	37	*Piscium*	*Hauriens* I.	*Sicca.*
27	A	14	37	*Piscium*	*ad*	27	29	*Piscium*	*Hauriens* II.	*Sicca.*
28	A	27	29	*Piscium*	*ad*	10	20	*Arietis*	*Pisces.*	*Medium.*

DIFFERENTIA TERTIA.

EST DE INQVISITIONE, A qua radice proueniat epidimia, & mors in hominibus, & plus vno tempore, quàm alio: & de modis cognoscendi & prognosticandi cursu naturæ, & influentia cœli mortem vel vitam ægro.

PRIMVM AVTEM HVIVS tertiæ Differentiæ capitulum est de distinctione & cognitione radicum epidimalium. Et radix, quoad propositum, potest aßignari quadruplex, duplex superior, & duplex inferior. Prima radix superior est voluntas diuina iustè puniens homines. Secunda radix superior, est corpus cœleste influens lethaliter. Tertia radix, quæ

est prima

est prima inferior, est fœtor inficiens organum per aërem corruptum circumdando nos totaliter. Quarta radix, quæ est secunda inferior, est indebitus modus viuendi per excessum cibi & potus & aliarum superfluarum occupationum carnalium, & nimiæ tristitiæ, & sollicitudinis. & de istis quatuor radicibus aliquid scribetur ad propositum Deo dante.

CAP. I.

CIRCA materiam primi Capituli huius tertiæ Differentiæ est videndum de radicibus epidimialibus, & fuit dictum, quòd radix possit esse quadruplex, duplex inferior, & duplex superior, vt dictum est superius in positione fundationis istius tertiæ Differentiæ: sed antequam procedatur ad eius specialem inquisitionem, videndum de quadam prognosticatione in gene-

in generali, & instinctu naturali, quæ reperitur hîc inferius in multis viuentibus, ad clarius elucidandum materiam inquisitionis causarum epidimialium, pro qua notitia habenda inchoatus est præsens tractatus iste. Et circa multiplices vias, quibus à largo donatore tribuitur futurorum euentuũ notitia. & quædam elegans dispositio naturæ receptionis somnîorum ab influentia cœli causata hora & puncto natiuitatis hominum aliquorum, qui quandiu viuerent supra terram, eorum somnia vera erunt: vtputa, si Saturnus sit in nona domo cœli, fortunatus in suis dignitatibus, non retrogradus, neque combustus, nec in casu suo, & maximè fortificabitur dispositio nati, si Mercurius aspiciat eum beneuolo aspectu, & receptus sit à Saturno: & si respiciens dispositionem influentiæ sit suis temporibus:

ribus ſcientificus, & prudens, & dominus ſuarum cupiditatum, apparebit talis, quaſi Propheta inter homines. Rurſus in ſomniis ſecluſa cœli influentia imprimuntur à Deo, vel ab Angelo mandato Dei in ſola vi animæ, & in parte intellectiua ſpecies rerum oſtēdentium quàmplurima futura contingentia in viſione noctis, vt dicit textus ſacræ Scripturæ de Daniele, & de multis aliis Prophetis: & hæc via ſecunda, per quam quibuſdam cōceditur futurorum notitia eſt longè ſecurior & excellentior prima. Si reducamus ad memoriam vias naturales & licitas prognoſticandi futura, quæ olim fuerunt conceſſæ aliquibus eleuatis hominibus in vigilia, ſiue ſomniis naturali inſtinctu: fortè quibuſdam videbitur mirandum. Veruntamen ſi illud brutis datum eſt, vt ouis lupū, quem nunquam aliàs vidit, cog-

noſcit inimicum: quantò plus homo intellectualis brutale animal debet inſtinctu naturæ excellere, & inimica, atque nociua præcognoſcere, fugere, & vitare. Quod ſi obiiciatur ratione experientiæ, quæ rerum eſt magiſtra, quamplurima animalia excedunt gradualiter in potentiis ſenſitiuis potentiam ſenſitiuam regulati hominis, vt Aquila limpidius & clarius videt omnī homine, & canis in olfactu excedit hominē: & ſic de multis aliis animalibus, tam in auditu, quàm in aliis ſenſib. excedunt hominis operationem via jam dicta: mirum non eſſe debet de ſenſibus, ſi aliqua animalia gradualiter excedunt in his hominem: ſed mirum eſſe debet, ſi in ſola vi animæ animal brutum excedat hominē, vt inſtinctu naturæ, & in prognoſticando futura periculoſa ſibi imminentia. Et in mari quampluri-

Animalia bruta inſtinctu natura praſcire futura pericula.

mum

mum pisces presentiunt tempestatem futuram, & de proximo nondum apparentem in aëre: & fugiunt ad inferiores partes maris se tuendo in stagnis, & aquis dulcib⁹. Pisces dicti Lucij præsentiunt tempestatem anteq̃ veniat, & fugiunt ad partem inferiorem aquæ in roborando se in vno cuneo capitibus submissis inferius versus partem terræ, & caudis eleuatis superius exponendo totum corpus pro custodia capitis sagacitate naturæ eis concessa à creatore omnia manutenente, & cõseruante: & si tanta industria reperiatur in non habentibus animam rationalem: quantò maior debet reperiri in homine rationali; & de facto reperitur: & adhuc fuit reperta secundùm magis & minus in viris eleuatis, & segregatis à mundanis cupiditatibus, quæ cupiditates quamplurimum impediunt naturam à

præcognitione & iudicio futurorum.

Et eſt notandum, quòd per materiam habemus notitiã de re dubiam. per formam verò certam. Forma ergo in conſideratione rerum eſt attendenda, vt prognoſticatio & præſcientia poſſit haberi. diſcurre ſingulas artes, & practicas ſcientiarum per conſiderationem intellectualem, & in omni practica reperies ſolertiam, & ſubtile ingenium proueniendi ad cognitionem. Vide artem Medicorum, qui ſuas obſeruant prognoſticationes de corpore humano iudicando de rebus non viſis, & latentibus in interioribus partibus corporum iudicant per ſigna exteriora: per vrinam, per pulſum, per ſudorem, & per faciem, & per quàmplurimas vias, ac experientias, & non æqualiter: quia alter altero videt clarius, & deſcendit ad iudicium particulare

lare limpidius & securius, & citius secundùm scientiam, & subtilitatem practicæ operantis. vide, & considera Artes liberales, & artistas in sua practica, qui habent industriam proueniendi per media ad conclusiones intentas: etsi vnus artista ostendit & demonstrat, ac declarat limpidius, quàm alter cõclusiones per media demonstratiua: quia alter clarius intelligit altero: *Nec dici meretur artista, qui semper libris inuentis vtitur, & doctrina aliorum, nihil de suo addendo ad minus formam loquendi verborum.* Intuere artes mechanicas, & considera per actum intellectus subtilitates & ingenia, quæ de die in diem reperiuntur per operarios ad alleuiandum labores & opera: & perpendes, nullum esse subtilem in sua arte sine noua inuentione. Quid loquar de laborantibus toto conamine super facto sciendi secreta

naturæ, paucis datur actus talia sciendi: & aliqui acquirunt quàmplurima clarè, & est eis, vt lumen Solis & sine magno labore ex quadam subtilitate naturæ. iuxta sententiam Ptolemæi *in centiloquio verbo 3.* Ille, qui facit opus ex natura, inueniet in sua natiuitate Planetam fortem ex natura illius operis: ita in prognosticãdo futura modo naturali, siue scientifico acquisito. eorum autem, qui futura prognosticant, alii ex sola vi animæ quodam instinctu naturæ, & ratione propria talis particularis indiuidui, talis potest esse capax præscientiæ epidimiæ de proximo futuræ, seu alterius pestis vel incõmodi & prædicere potest talia futura, & quamplurima remedia: & de talibus multa exempla habemus in scriptis antiquorum, cuius rei experientia fuit sequens magistra veritatis, alii prognosticãt futura occulta,

culta &futura signis. alii sola interrogatione: alii aliis mediis multis. Hęc autem omnia operatur supereminenter & im̃ediatius, vnus atq; idẽ spiritus quacunq; causa secunda diuidens singulis, prout vult: aliis dat notitiam futurorum per scientiã motus Planetarum & stellarum, & per aspectus, & coniunctiones inter corpora cœlestia, aliis dat præcognoscere futura per circulos & colores, qui apparẽt multis, & quibusdã temporibus in aëre circa corpus Solis & Lunæ, & aliorum syderum, & per cometas, & radios, & figuras in aëre, quandoque apparentes, & per multiplicationem pluuiarum tempore hyemali, & signis multis aliis, ex quibus sequitur doctrina. Rursus inter homines est præcognitio epidimiæ pestis, vel mortalitatis per multas species auium in aëre habitantium, vt coruus secundùm

dicta Poëtarum, & locutioně popularium præsentit futuram mortalitatem in suo cantu seu garritu plus solito garriendo super terras, & villas, in quibus aër est iam infectus, vel de proximo inficiendus. Aues passeres fugiunt naturaliter aërem corruptum, ex qua fuga homines sapientes prouident sibi de remediis iuxta posse. Vultures quodam instinctu naturæ præsentiunt bella futura hoĩum de transmarinis partibus transferendo ad istas partes, vel è contra: & quàmplurimæ aliæ aues, & alia animalia præsentiunt incommoda futura hominum: & in hoc, & in multis aliis subseruiunt homini suo modo, quæ omnia sunt facta propter hominem, & ad hominem habent ordinem, & homo ad Deum laudandum, à quo est præcognitio futurorum, & omne bonum: & si dat homini præcognitioně epidimiæ, ante-

antequam veniat, ſcire per cauſas naturales, & propter quid, vt poteſt præuidere prudens Aſtrologus ex ſua arte, maius donum habet, quàm Medic⁹, qui cognoſcit, quia eſt, & quando eſt epidimia, & non præcognoſcit antea, vt poteſt cognoſcere expertus Aſtrologus: & in quib⁹ villis, & regionibus principaliter cadet epidimia, per figuras cœli, & Planetas ſignificatores gentium, atq; locorum, & patriarum: & iſta de præcognitione in generali circa notitiam futurorum euentuum contingenter ex influentia cœli dependẽtium pro quadam perſuaſione, ſeu fundamento declarationis capituli epidimiæ, breuitatis cauſa ſufficiant de præſenti.

De prima radice ſuperiore.

Ad clarius intelligendum præcognitionem quàmplurimorum

effectuum in natura futurorum, ſciendum eſt, quòd prima radix ſuperior eſt diuina volũtas iuſtè puniens homines: de qua radice loquitur S. Scriptura in multis locis, & maximè in textu Moyſi, & ad propoſitum *Deuter.28.cap.* cuius textus talis eſt: *Si audieris vocem Domini Dei tui, vt facias atq; cuſtodias omnia mandata eius, quæ præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excellentiorem cũctis gentibus, qui verſantur in terra. Venientq; ſuper te vniuerſæ benedictiones iſtæ, & apprehendent te: ſi tamen præcepta eius audieris. Benedictus tu in ciuitate: & benedictus in agro.* Dat igitur benedictiones Deus quàmplurimas populo obſeruanti mandata eius, vt patet in textu Moyſi, & ipſe Dominus per Moyſen famulum ſuum dat maledictiones populo rebelli, vt patet *in eodem cap.* ad propoſitum, cuius textus Bibliæ *ibidem* talis eſt: *Quòd ſi audire nolueris vocem*

cem Domini Dei tui, vt custodias, & non facias omnia mandata eius, & ceremonias, quæ ego præcipio tibi, venient super te maledictiones istæ, & apprehendent te. Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro, maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquiæ tuæ, maledictus fructus ve͞tris tui: & fructus terræ tuæ: armenta boum tuorum, & greges ouium tuarū. Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens. Et subdit: *Adiungat tibi Domin⁹ pestilentiā, donec cōsumat te de terra, ad quā egredieris possidendā. Percutiet te Dominus egestate, febre, & frigore, ardore & æstu, & corrupto aëre, & rubigine, & persequatur, donec pereas, sit cœlum, quod supra te est, æneū, & terra, quam calcas, ferrea.* Et subdit: *Percutiet te Dominus vlcere AEgypti, & partē corporis, per quā stercora egerūtur, scabie quoq; & prurigine, ita, vt curari nequeas. Percutiet te De⁹ amētia & cæcitate ac furore mētis: & palpes in meridie, sicut palpare solet cœc⁹ in tenebris: & non*

diriges vias tuas: omni tempore calumnias sustineas, & opprimaris violentia, nec habeas, qui liberet te. Vxorem accipies, & alius dormiet cum ea. Domum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineam, & non vindemies eam. Et subdit: *Percutiet te Dominus vlcere pessimo in genibus, & in suris, sanariq; non possis à planta pedis, vsque ad verticem tuum.* Et subdit: *Insuper & vniuersos languores & plagas, quæ non sunt scriptæ in volumine legis huius, inducet Dominus super te, donec te conterat: & remanebitis pauci numero, qui prius eratis, sicut astra cœli præ multitudine, quoniam non audisti vocem Domini Dei tui. Et sicut ante lætatus est Dominus Deus super vos, bene vobis faciens, vosq; multiplicans: sic lætabitur disperdens vos, atque subuertens, vt auferamini de terra, ad quam ingrediemini possidendam.* Quamplurimas alias maledictiones Dominus populo rebelli præceptis eius promittit, quemadmodum exprimitur

tur *in eodem textu Bibliæ.* Sed hîc extractæ ſunt hæ, quæ magis propoſito videntur ſubſeruire, alias autem maledictiones infirmitatum talis textus Moyſi, vbi Deus comminatur plagam lepræ nolentibus audire Sacerdotes. Quis eſt, qui ægritudinibus à Deo illatis poſſit reſiſtere, eaſque curare, niſi humili deuotione Deum omnium creatorem ſuppliciter exorans? Illic enim ſopitum eſt omne medicinæ refugiũ. Vnde cùm Maria ſoror Moyſi murmuraſſet contra Moyſen fratrem ſuum more multorum: indignatus Domin⁹ fecit vocari Moyſen, & Aaron fratrem ſuum, qui, quodammodo erat particeps in murmuratione, & Mariam, & fuit eis locutus in oſtio tabernaculi, & puniuit Mariam faciendo eam leproſam, & ſubitò apparuit candor vultus eius vt nix, ex plaga lepræ. Et videns Aaron ſororem eorum,

ſupplicauit Moyſi quatenus peteret à Deo, & ſupplicaret pro ſanatione Mariæ, quod & fecit Moyſes, & ſtetit Maria ſeptem diebus ſeparata, leproſa & extra caſtra. octaua verò die fuit reducta ad ſanitatem per orationẽ & interceſſionem Moyſi, vt habetur *Num.12.cap.* in talib. plagis & peſtilentiis miſſis à Deo nõ eſt ad remediandum, niſi humilis, & deuota oratio.

De ſecunda radice ſuperiore.

VISO de prima radice ſuperiori, à qua omnia dependent, vidẽdum eſt de radice ſuperiori ſecunda, videlicet de corpore cœli, vnde cœleſtia corpora ſæpe influunt lethaliter, & poteſtatem illam, quã habent Planetę, & corpora ſuperiora influendo hîc inferius ſiue ad bonum ſiue ad malum totum habent à Deo: & inter corpora cætera cœleſtia ſunt duo Planetæ, qui dicuntur

tur maleuoli: vt puta Saturnus, & Mars, qui sæpe inducunt ex eorum influentiis pestilentias: primus ex frigore: secundus ex calore: ex frigore Saturnus rheuma, lepram, quæ dicitur elephantia, & omnia, quæ ex frigore superfluo contingunt. Mars inducit febres pestilentiales, sputum sanguinis, apam sub diaphragmate, & pleuresim, quæ est ægritudo apostemosa generata in pleuro panniculo denso ex materia subtili cholerica. Prudens Physicus Astrologus inter cętera debet considerare introitum Solis in Arietẽ ad tempus, quo verius poterit habere, & æquare domos & Planetas. Et ista influentia est pręstantior omnibus influentiis anni, demptis coniunctionibus superioribus Planetarũ, & si esset aliqua magna eclipsis: & iste introitus Solis in Arietem vincit omnes introitus Solis in cœlestes imagi-

imagines totius anni. Debet igitur considerare, quo modo se habet dominus sextæ domus, qui est dominus infirmitatum, an videlicet sit impeditus: & si sit impeditus, erunt infirmitates plurimæ, iuxta naturam suam & suæ domus, scilicet sextæ. Et istæ infirmitates erunt, secundùm combinationem naturæ suæ & suæ domus: Verbi gratia: Detur, quòd Saturnus esset dominus sextæ domus, & aliquod signum terreum faceret sextā domum ęgritudines eiusdem anni, vt plurimæ essent frigidæ & siccæ. Vltra hoc considerandum est, quòd si dominus sextæ domus habeat aspectū cum domino domus mortis, vel dominus domus mortis ad eum terminabuntur, vt plurimum tales ęgritudines, scilicet frigidæ & siccæ ad mortem. Et sicut dictum est de introitu Solis in Arietem, ita dicendum est de coniunctionibus Solis

Solis & Lunę totius anni, quod videlicet ipsas prudens Physicus & Astrologus eodem modo prouideat, & secundùm naturam Planetæ existentis in sexta domo, si quis sit, vel secũdùm aspectum ad istos duos: ille effectus poterit aliqualiter alterari: licet non omnino apocopari. Debes etiam considerare, si iste introitus Solis in Arietem, vel aliqua de coniunctionibus luminariũ sit in octaua domo, tunc deterius est. Et nota, quòd si eclipsis Solis & Lunæ sit in aliquo angulorum natiuitatis alicuius, vel in aliquo angulorũ reuolutionis natiuitatis: tunc natus pati habebit secundùm exigentiam anguli, vt si fiat eclipsis in medio cœli, patietur in honore, & fama: si in ascendente, in corpore, & sic de aliis. Peius tamen, si fiat in ascendente, & inter istas eclipses peius cecidit eclipsis Solis. Et nota, quòd effectus eclip-

sis

Quandiu duret eclipsis Lunæ & quamdiu Solis.

sis Lunæ euacuatur per decursum mensium, & ad longius durat vno anno. Eclipses autem Solis euacuantur per decursus annorum: & prolixius durãt effectus eius duodecim annis. Videatur hoc verbum 24. *centiloquii* Ptolemæi. Si petatur, cur certo anno mortalitas veniat super vnum locum, & non super alium vicinum ei. Respondetur, quòd ideo, quia vnusquisq; locus habet signum proprium, & Planetam proprium: & est illud signum alicuius loci, *quod erat ascendens tempore ædificationis illius loci:* & ille Planeta est illius loci, qui Planeta tunc temporis fuerit fortior in figura cœli, vel qui fuit dominus ascendentium: quia si illud signum constituat signum octauum, vel si Planeta loci sit in illa figura dominus octauæ domus, vel ipse sit in octaua domo, tunc erit super illo loco mortalitas illa, cuius

Cur morbus aliquis sæpe inuadat certum locum, vicinos verò non.

Signum cuiusque loci quod.

ius illud signum & ille Planeta sunt signum, vel Planeta secũdùm infortunium ipsorum. Vnde signum Viennen. ciuitatis est Libra, & Planeta eius est Saturnus: sicut Leo est signum ciuitatis Romæ, & Sol dominus eius. Venus est Planeta ciuitatis Lugdunensis. Si petatur, quomodo scietur hoc, videlicet, quòd tale signũ, & talis Planeta sunt talis, vel talis loci. Dicendum, ꝙ si non sciatur initium fundationis ei⁹, vtputa positionis primi lapidis, non scietur, nisi à posteriori per effect⁹. Quòd si Astrologus videat, quòd sub tali signo, vel influentia talis Planetæ ferè sẽper aliquod euidens illi loco contingat: ꝙ est de natura talis signi, vel talis Planetæ, signũ est euidens propositi. Cæteri enim Astrologi capiunt iudicium anni per introitum Solis in Arietem ad punctum introitus Solis in primum minutum

nutum Arietis. Si in figura cœli, quæ tunc erit, ſint Planetæ mali in domo octaua, quę eſt domus mortis, dicitur eodem anno peſtis, iuxta conditionem illorum Planetarum, & ſi Luna in eodem introitu ſit prope coniunctionem Solis, ſicut poteſt accidere, & aliquando accidit infra duos, vel tres, aut quatuor gradus: tota gens patietur ruinam, & infirmitatem de natura Lunæ influxam, & non expectabuntur duo menſes, ſed ſatis citò poſt introitum & coniunctionem Lunæ, vel aliud infortunium Lunæ, & ſecundùm quod corpora humana ſunt magis tenera, & capacia citius, & fortius patientur, & infra menſem ab introitu Solis in Arietem, & ab infortunio magno Lunæ. Et ſic de aliis Lunæ infortuniis ſecundùm magis & minus huiuſmodi effectus apparebunt.

Rurſus conſiderandæ ſunt magnæ

gnæ coniunctiones altiorum duorum Planetarum, ſicut verbi gratia: cōiunctio Iouis & Saturni fuit anno fluente Domini 1425. vltima die Auguſti, vt præmemoratum eſt, & fuit in decimotertio gradu Scorpionis,& fuit mutata coniunctio de triplicitate aërea ad aquatiquam, & fuit in ſigno aquatiquo iudicandæ ſunt pluuię multę, quas conſequitur corporum humanorum humectatio exceſſiua, quæ eſt cauſa putrefactionum humorum, quam conſequitur febris, & ratione exceſſus nimii, conſequitur pernicioſior febrium ſpecies, quæ eſt peſtilentialis: & maximè, quia in eadem cōjunctione Saturnus fuit eleuatus in Septentrionem ſuper Iouem, qui Saturnus eſt malæ influentiæ, & ſecundum quòd conjunctiones luminarium veniunt in menſibus ſuis habendo ſimbolizationem cum Saturno habente auto-

autoritatem in eadem conjunctione, secundùm hoc prouenit maior vel minor influentia mali de natura ipsius Saturni: & ista, quę dicuntur hîc, sunt quædam generalia non descendendo ad specialia, vt expedit, quandoque in infirmitatibus, & in iudicio infirmitatum & medicinarum.

DE TERTIA RADICE, QVAE *est prima inferior.*

PRIMA radix inferior est fœtor inficiens organum per aërem corruptum, vel circumdando localiter. Necesse namque est ad vitæ continuationem aspirare, & respirare propter vehementē vitalis spiritus in corde existentem calorem, qua aspiratione, corrupto existente aëre, attrahuntur vapores putridi, misti aëri ad ipsum cor inficientes spiritus vitales cordis, & eisdem misti transmittūtur singulis membris

bris totum corpus inficiendo infectione febrili, cùm febris sit prima passio cordis, & consequenter aliorum membrorum: & hæc infectio aëris circumdantis nos non procedentis à corpore humano corrupto, aut infecto non est adeò vehemẽs, sicut si procedat ab aliquo corpore humano infecto, & hoc ratione simboleitatis naturæ: & hæc etiam est causa, quare potius ab hominibus infectis inficimur, quàm à bestiis infectis.

DE QVARTA RADICE, quæ est secunda inferior.

SECVNDA radix inferior est abusus rerum non naturalium, scilicet cibi & potus: somni, & vigiliæ: motus & quietis: inanitionis & repletionis: accidentiũ animę pariter & coitus. excessus nempe in cibo & potu ferè omniũ nunc temporis communiter occurrentium

ægri-

ægritudinum eſt cauſa. Quicquid namque cibi aut potus diminuto caloris naturalis dominio, non ſubiicitur penitus, in ægritudinis materias conuertitur. Somni etiam multitudo corpus nimia humiditate replet: vigilia autem nimia exceſſiuè deſiccat, ſic motus comparandus eſt vigiliæ, & quies ſomno: quibus ſuo modo comparatur inanitio & repletio: inanitio namque nimia plurimùm calefacit eò, quòd calor per ipſam ipſi humido humani corporis nimium dominatur, & exiccat ex eo, quòd humidum ratione exceſſiui caloris multum conſumitur, nec per appoſitionem noui humidi reſtauratur purè: repletio nimia nimium infrigidat & humectat. infrigidat namque, quia calorem noſtri corporis penitus obtundit & ſuffocat: & humectat, quia ratione paucitatis caloris humiditates corporis non

Cibus & potus.

Somnus & Vigilia.

Inanitio & repletio.

non consumuntur. Accidentia quoq; animę, cuiusmodi sunt gaudium, timor, spes, & desperatio vltima alteratione humana corpora alterant & indisponunt. Ait enim Arnaldus de Villa Noua *in suis areolis simplicium medicinarum*, his verbis: *Quæ medicina est plus confortans, quàm gaudium? & quæ plus calefaciens, quàm ira? quæ plus infrigidans, quàm tristitia? quæ plus nutriens, quàm bona spes? & quæ plus interficiens, quàm desperatio?* ***Accidentia animi.***

Deinde coitus plus cunctis rebus immutat corpus supercalefaciendo in principio: finaliter nimium infrigidando: & cum hoc excessiuè corpus exiccat. infrigidat namque per spirituum resolutionem, & exiccat per humidi naturalis deperditionem. His omnibus obuiare possumus incommodis per administrationem rerum naturalium contrariarum disposi- ***Coitus.***

 tio-

tionum dispositionibus prædictis. vt aëri corrupto remediandum est cum aëre rectificato cum aromatibus, & propriè ad fœditatem inclinantibus. sicut enim caliditas, & humiditas sunt principia corruptionis: sic frigidum & siccum sunt principia conseruationis: ab eadem fit itaque hæc rectificatio cum camphora, & aspersione aquę rosatæ mistæ aceto optimi vini, & similium. ignis etiam præcipuè lignorum rorismarini, & iuniperi, & in eorum absentia lignorum pini, aut saltem lignorum quercuum, mirè huic obuiat indispositioni: & sic de cæteris secundùm eorum cõtraria contemplare.

Aeris corrupti rectificatio.

QVOMODO REVOLVTIO natiuitatis, si constaret perito Astrologo, posit multa mala impedire nato, quæ sunt poßibilia ei euenire, vel de facto euenient, quæ mala non sunt necessa-

necessaria, sed contingentia cursu naturæ.

CAP. II.

CIRCA presens capitulum est cõsideranda propositio Ptolemæi, *quinto sui centiloquii*, cum sententia commenti. vnde propositio talis est: *Astrologus optimus multum malum prohibere potest, quòd secundum stellas venturum est, cùm eius naturã præsciuerit: sic enim præmuniet eum, cui malum futurũ est, vt possit illud pati.* Ex hac propositione trahitur illud vulgare: *Sapiens dominabitur astris.* Nã vt declaratur ab Haly *in cõment.* volente sentẽtialiter, ꝙ illud malũ cœlestis influentiæ, non sit æquale suscipiendũ, quia si aliquis sit dispositus à natura ex influentia corporum cœlestium ad patiendum ęgritudinem calidam & siccam, sapiens poterit præuidere illi corpori administrando illi corpori,

frigida & humida, quæ diſponent tale corpus ita, quòd aut illud malum penitus annullet, aut ſaltem influentiam illã tolerabilius moderabitur. Et circa iſtam materiam declarandùm eſt, quid ſit reuolutio natiuitatis, & quomodo ab Aſtrologo intelligatur. Vnde in natiuitate cuiuslibet animati corporis, dum naſcitur, notetur certus & proprius gradus cœli, ſub quo gradu Sol tunc incedit, vel peragratur, & tunc eadem hora & parte horæ conſideratur minutum temporis diei naturalis dictæ natiuitatis: qua hora & minuto egreditur infans de ventre matris illud inſtans, & menſura temporis dicitur eſſe hora ſuæ natiuitatis, & propriè conſideratur locus Solis in cœlo, vt verbi gratia: Si puer naſcitur Sole exiſtente ſub quarto gradu Leonis, & certo minuto eiuſdem gradus, ille locus Solis dicitur ſemper

quamdiu viuet, esse gradus natiuitatis dictæ. & dum Sol sequenti anno venit ad eundem gradum Leonis, & eiusdem minuti signi Leonis, dicitur tunc esse reuolutio dictæ natiuitatis: & sic quolibet anno vitæ completur ipsius nati vna reuolutio Solis, quæ dicitur reuolutio natiuitatis suæ: & tunc ad illam horam, & numerum horæ, in qua Sol reuertitur ad illum locum, potest considerari ascendens cœli quolibet anno, sicut factum fuit pro natiuitate: & consideranda sunt loca Planetarum, & alia requisita ad figuram cœli, & per hoc potest videri, & debet, quia consilia non sunt de præteritis, sed de futuris. Nam *melius est prauenire, quàm praueniri.* Cuius rei exemplum habetur in libro Guidonis Bonati *de partibus Italiæ*, propriè de Forliuio, qui suo tempore magnus fuit Astrologus, & tantus,

quòd post ipsum non fertur fuisse tantus citra mare, de quo sit memoria. Ponit enim *in quodam libro suo*, qui notabilis est liber inter Astrologos, quòd tempore cujusdã Imperatoris Romanorum, qui vocabat Henricus, à quo idem Guido habebat omni anno stipendia morando in ciuitate Bononiensi, & non in Alemania, vbi est curia Imperatoris, qui Imperator habebat multos Astrologos, tam Physicos, quã alios in domo propria, qui laborabant pro Imperatore dando consilia, & præueniendo periculis futuris in tantum, quòd quodam anno laborauerunt pro calculatione reuolutionis natiuitatis eiusdem Imperatoris, & fecerunt vniformiter illi de domo Imperatoris figuram cœli consimilẽ, sicut vnus fecit, ita alter: & viderũt Martem in eadem figura reuolutionis in angulo terræ, quæ est domus quar-

quarta cœli ſubtus terram & perpenderunt Martem, tunc fore malæ influentiæ: & hoc videbant per aliquot menſes antè horam reuolutionis natiuitatis, & judicauerũt in deſcenſu practico Imperatorem eodem anno pati debere febres calidas de natura Martis, & in iſta opinione conuenerunt omnes Aſtrologi de domo Imperatoris: Guido verò Bonatus exiſtens ibidem habebat figuram natiuitatis Imperatoris, & laborabat pro Imperatore ad judicium reuolutionis natiuitatis, & fecit figuram per antè reuolutionem natiuitatis Imperatoris: & reperit Martem venturum ad quartam domum cœli, & tũc eum eſſe maleuolæ influentiæ: & deſcendendo ad judiciũ practicum, nõ judicauit febres calidas ex natura Martis Imperatori infligendas, ſed venenum miniſtrandum Imperatori ad eum interfi-

ciendum: licet ante Imperator miſerat eidẽ Guidoni iudicium cum cœli figura Aſtrologorum in curia ſua ex•ſentium: conſuluit igitur Guido per ſcriptum Imperatori, ſi qui habentes, aut mutua colloquia ſecreta, & hinc inde reperti mutuò conuenientes in curia ſua deprehenderentur, aut ſi qui coquinam non deputati accederent, quòd vni certiſſimo & fideliſſimo ſuæ curiæ id exequendum cõmitteret: cuius negotii executio, & ſolicitudo ab Imperatore commiſſa eſt magiſtro hoſpitii: qui ſolicitus exiſtens in expeditione commiſſi operis reperit duos milites curiæ Imperatoris eſſe illarum conditionum tactarum. Sæpè enim in ſecreto mutua habebant vltra ſolitum colloquia: & cum eorum non intereſſet coquinam intrare, ſæpius petierunt introitum in eandem. Vnde ipſos magiſter hoſpitii cepit,

cepit, & carceribus mancipauit. Vnde horum militum vno Ioanne Francisci nominato nequaquam crimen patrationis nefandæ fateri volente, pluries tamen supplicio corporis torto per industriam inuenerunt iustitiæ executores, quatenus literam confessionalem nomine dicti Ioannis Francisci facerent, quam & fecerunt, & socio eius monstrauerunt: qua visa ille secundus miles retulit hæc verba: *Proditor ille primus fuit consentiens in hoc patrocinationis, seu patrationis nefas, me semper illi maledicto operi renitente*: quibus verbis auditis executores iustitiæ propositum habuerunt, & ipsos, velut Guido ex Astrorum scientia præcognouit intentionem potionandi Imperatorem, repererunt. Quare ipsi secretæ punitionis sententiam inierunt: & hoc, ne Imperatoris curia aliqualis infamiæ notam videretur incurre-

re. aliter etenim grauiorem iustitię sententiam incurrissent. Et quia titulus loquitur de reuolutione natiuitatis, cujus natiuitatis hora, & gradus cœli ignoratur: ideò ponenda est hîc practica secundùm sententiam Ptolemæi, *in quadripartito*, super hora non certa æstimatam secundùm verisimilem cõjecturam esse horam temporis natiuitatis, cuius practicæ duplex est fundamentum. Primum est, quòd super hora incerta æquentur domus cœli modo pręcisiori, quo fieri possibile est, & Planetis positis in suis locis inquirendus est Planeta, qui fortior extitit in figura facta super locum cõjunctionis aut oppositionis luminarium præcedentis dictã natiuitatẽ, quo fortiori Planeta inuento debemus considerare locum illius Planetæ in figura natiuitatis æstimatæ, quot gradus & quot minuta ipse pertrãsiuit

signi,

ſigni, in quo eſt eiuſdem natiuitatis tēpore, tunc habeatur hoc pro fundamento, ꝙ Planeta, qui fuerit fortior hora cōiunctionis, vel oppoſitionis; ponatur in tali gradu illius ſigni, in quo fuit natiuitas æſtimata, in quoto fuit repertus in aliquo ſigno: Verbi gratia: Fuit cōiunctio luminarium præcedens aliquam natiuitatē in quarto gradu Capricorni, Mars ibidem in loco coniunctionis, eſt ibi fortior, & per conſequens dominus. Videndum eſt vltra, quantum Mars perambulauit in ſigno ſuo, in quo reperitur hora natiuitatis, & detur exempli gratia, quòd Mars perambulauit 6. grad. 52. minut. Leonis. Eſt ergo Mars hora natiuitatis in fine 7. gradu Leonis. habebis hoc pro primo fundamento, quòd Planeta, qui eſt fortior cæteris in loco coniunctionis, hora coniunctionis perambulauit, ſeu inuenit

hora natiuitatis in 7. gradus signi, in quo est dicta hora natiuitatis, non hora coniunctionis, vel præuentionis: sed natiuitatis, & hoc est primum fundamẽtum. Secundum fundamentum huius inquisitionis, Verbi gratia: Ascendente alicuius natiuitatis, & de facto practicatum est tale: considerari debet figura cœli facta æstimatione propinquiori modo, quo fieri potuit ad inquirendum ascenden. natiuitatis, & videri, in qua parte cœli est ille Planeta, qui fuit fortior in loco coninnctionis, & hora coniunctionis, & cui duorum angulorum, scilicet ascenden. & medii cœli sit ipse Planeta propinquior. Vt exempli gratia: sit ipse Mars inuentus secundùm figuram æstimatiuam propinquior angulo 10. domus, ergo 7. grad. signi æstimatur principiũ 10. domus: & si ipse Planeta esset inuentus in hora natiuitatis

tatis ꝓpinquior angulo aſcenden. formaretur tota figura cœli ſic, ꝙ ſeptimus gradus ſigni æſtimatiui eſſet aſcẽden. ita, quod de 30. grad. alicuius ſigni, qui omnes ſunt dubitati in principio operationis, aut propter defectum horologiorum, aut indiligentiam illorum, qui debebant aduertere ad punctum horæ natiuitatis reperitur per iſtam viam vnus, & proprius & indubitatus per fortitudinem loci coniunctionis, vel oppoſitionis, & per propinquitatem eiuſdem Planetæ duorum angulorum hora natiuitatis. Et ad plenius declarandum ponitur aliud exemplum. Fuit prę ſentata de facto quędam natiuitas, quæ natiuitas fuit anno fluente Domini 1381. cõpletis, 26. diebus Februarii, 21. hora, die mercurii, quæ fuit 27. Febr. hora Iouis, & facta fuit figura coniunctionis Solis, & Lunæ immediatè præcedentis

hanc natiuitatem, quæ coniunctio fuit in Piscib⁹ 15. grad. 16. minut. & ibidē Venus extitit fortior, habendo triplicitatem & exaltationem in loco coniunctionis, & hora natiuitatis prædictæ æstimatæ Venus fuit in 2. gradu 12. minut. Aquarii, scilicet in 3. grad. Aquarii prope angulum medii cœli. Fuit ergo sic processum viâ artis sequēdo viam naturę, quòd tertius gradus Aquarii fuit repertus initium 10. domus, & 22. minut. ejusdem 3. grad. quia Venus hora natiuitatis fuit inuenta prope angulum medii cœli imò in cuspide anguli, & si figura cœli contineret plenam veritatem 12. minut. grad. Aquarii, esset principium 10. domus: sed cōpositores tabularum non potuerunt ad tantas deuenire fractiones: ideo sufficit posterioribus artistis: quia de 10. minut. non est vis magna in opere. Et est hîc notandum, quòd aliam

aliam practicam ponit Ptolemæus *in suo Centiloquio verbo 51.* locus Lunę in ipsa natiuitate est grad. ascenden. de circulo hora casus spermatis, & locus Lunæ hora casus spermatis est grad. ascenden. hora natiuitatis.

Et est notandum, quòd circa hoc triplex est mora puerorum tẽporis in ventribus matrum, videlicet major mora, media mora, & minor. Mora maior est 287. dierum. Media mora est 273. dierum. Minor verò mora est 258. dierum cum aliquib. horis & minutis horarum à casu spermatis, vsque ad horam natiuitatis, quod tempus dicitur breuius fieri circa octo mẽses, quoad natiuitates hominum, & hæc doctrina Ptolemæi tradita hîc *in Centiloq.* securiòr est, quàm alia doctrina *de quadripartito*, eiusdem Ptolemæi in q̃rendo ammodar natiuitatis per multiplicationẽ digni-

Triplex mora puerorum in ventribus matrum.

dignitatum essentialium Planetæ fortioris in loco coniunctionis, vel oppositionis Lunæ immediatè p̄cedentis, & hæc via operandi est facilior habentibus vera Planetarum loca ad magnum tempus, & expedit Astrologo, & vltra hoc seu vltra natiuitates speciei humanæ est via generalis in cunctis speciebus animalium, siue ad tres menses, siue ad maius, siue ad minus: ista est regula generalis sic certa, quòd non fallit, nisi esset abortiuum, quòd semper ille locus de circulo nonæ Sphæræ, sub quo est Luna hora casus spermatis, est gradus cœli ascendentis in contactu Orientis hora eiusdem natiuitatis cuiuscunque animalis, qua hora egreditur ab vtero matris: & sic reuertendo doctrinaliter ad natiuitates hominum per horam natiuitatis, potest sciri hora generationis, & mora fœtus in vtero matris,

& mul-

& multa alia accidentia circa præsentem materiam. Et circa hanc materiam est vlterius sciendum, quòd scita natiuitate alicuius, & habito gradu ascenden. & aliis domibus ad clima tuum, vel vtrum meridianum, multa poteris judicare in reuolutionibus annorum de acciden. contingen. nato, vtputa, si veniret eclipsis Solis vel Lunæ in gradu ascenden. nati, vel ꝓpè ad duos, vel tres grad. antè, erit in periculo natus, ne infra dimidium annum, vel citius aliquid horrendum eueniat ei in corpore, & fortius, si sit eclipsis Solis in angulo ascenden. scilicet in cuspide ad tot grad. sicut dictum est: & si sit post, non erit adeò perniciosum accedens: est tamen in periculo. Dicitur etiã de Marte idem, & de Saturno, sed non tantùm, si in reuolutionibus annorũ veniant ad grad. ascendent. vel propè, sicut dictum

ctum est, maximè si fuerint infortunati retrogradi, vel combusti: etiã multa alia possunt deduci ad istam materiam de ascenden. nati, & de reuolutionibus annorum, vt si applicuerit finis ascenden. natiuitatis alicuius ad domos malas, imminet super dedecora & malam famã, & plus, si in domo illa mala fuerit Planeta malus. & hæ ad propositum sunt domus malæ de angulis 4. & 7. de post angulos 6. 8. & 12. & bonæ sunt ascenden. 5. 10. & 11. & cæteræ sunt neutrales, quòd si in his bonis domibus fuerit bonus Planeta, augebit bonam famam, & honorem, sed si in bonis domibus fuerit malus Planeta, & in malis domibus bonus, erit res mista.

QVIA REVOLVTIO NATIuitatis, & hora natiuitatis communiter ignoratur: ideo ostendit hoc caput,

put, qualiter prognosticetur super cura infirmorum, per quæstionem, aut per aggressum infirmitatis, considerando & inquirendo tunc influentiam cœli.

CAP. III.

QVIA, vt dictum est, reuolutio natiuitatis cõmuniter ignoratur, & quandoq; dies, mensis, annus & hora: & si annus sciatur, nõ propter hoc aliquando mensis, vel dies, & per consequens hora ignoratur. Ideo Astrologi antiqui veniendo ad curam infirmorum, habuerunt aliter prognosticare, & prouidere remedio iuxta posse, & hoc per duplicem viam. Et prima via est aggressio infirmitatis, considerando horam & punctum horę, in qua infirmitas inuasit ęgrum, & qui potest habere certitudinaliter principium aggressus infirmitatis, multa potest prædicere de

ipsa

ipſa infirmitate, & de remediis opportunis, & videre, ſi infirmitas ſit curabilis, an non: & aliquando eſt deceptio ex parte ægri: quia ipſe dicit principium ſuæ ægritudinis in aliqua hora, vtputa in hora poſt mediam noctem, & principium aggreſſus infirmitatis fuit ad duas, vel tres horas antè; quia æger conſiderat horam, in qua incepit vinci à morbo, & per prius fuit aggreſſus, ſcilicet quando fuit facta prima motio infirmitatis, & hoc notetur diligenter. Et ſuper tali principio debet fieri figura cœli, quæ figura & diſpoſitio cœli oſtendit mortem vel vitam ægri: & hoc intellige de quacunque ſpecie ægritudinis videre: & ſi infirmitas ſit longa, vel breuis. Et ſi non bene habetur principium aggreſſus infirmitatis, totũ judicium deficiet, & videbitur Aſtrologus deficere, & non eſt defectus ejus, ſed ægri

malè

malè recitantis principium ęgritudinis. Si verò benè habeatur principium aggressus infirmitatis, & perquiratur ad eandem horā dispositio cœli, ista via est securior procedendi ad judicium, quàm à via, quæ fit per quæstionem. Secunda igitur via talis esse dignoscitur, veniet ad Astrologum nuntius pro infirmo, & proponet quęstionem de cura infirmi: tunc Astrologus considerabit diligenter horam præsentationis nuntij, & quæstionis & applicationis nuntij, eum scilicet Astrologum, & perquiret Astrologus ad eandem horam & punctũ horæ per horologium benè ordinatum, vel per instrumenta Astrologica, si Sol luceat: aut de nocte per eleuationem stellarum visibilium Astrologo notarum horam, & punctum horæ, & videat ordinationem cœli duodecim domorum & Planetarum quemlibet

Plane-

Planetam locando in loco proprio. Et hîc nota de quæstione, quòd q̄stio fundatur in istis principiis influentia cœli mouet quærentem, & disponit in illa hora citius, quàm in alia ad quærendum. disponit quoque Astrologum, cui quæritur, ad ipsam questionem capiendā: & sic vi quadā influentiali cœli voluntates quærentis & eius, cui q̄ritur, quodammodo vniunt. Si diceres, q̄stio cadit sub arbitrio quærentis, ergo non cadit sub influentia cœli. ad quod dicitur secundùm dictum Leopaldi, quod est *Rubrica tractatus* 8. *de quæstionibus*. & est humana conditio interim amorū instinctu cœlestium corporum imitari naturā & ordinem, nō desistit. & ob hoc, quale est in circulo, tale est in animo. quia vultus huius seculi subiecti sunt vultibus cœlestibus, iuxta *verbum* 9. Ptolemæi *in suo Centiloquio*: & ideo quæstio-

ſtionum reſpõſio rata eſt. Et debet quæſtio propriè illa, quæ debet fieri de rebus arduis, eſſe radicalis, id eſt, ſpatio 24. horarum in mente quærentis radicata: & addunt quidam cum confidentia quærentis de veritate reſponſionis ab Aſtrologo obtinenda, ſed fortaſſe non tantùm in quæſtionibus ægritudinum egebimus ceremoniis. Huius rei veritatem approbat Guido Bonati, videlicet, quòd quæſtio ſit radicata, ſic dicens: *Modus quærendi eſt inuocato nomine Dei, & quæſtione habita per diem & noctem in mente accedat intentione veraci ad Aſtrologum: & poſtea ipſe addit ea, quæ ſequuntur, quæ notentur ſuis locis. Expertus ſum pluries, & inueni verum, quando hora interrogationis finem alicuius ſigni inueni in linea Orientali, ſcilicet, quòd aſcendens fuit inter finem vnius ſigni, & principium alterius ſigni, dicebam, quòd quærens non quærebat ex intentione, aut*

quòd

quod quærebat causa tentandi. Alio modo potest Astrologus errare: vt si dominus ascendentis, & dominus horæ non fuerint idem, vel non fuerint eiusdem triplicitatis, vel non sint eiusdem complexionis cum ascendente; si enim ita inueneris, nõ erit quæstio radicalis. Hæc expertus sum multotiens, quoniam res exit secundùm qualitatem solicitudinis interrogantis, & secundùm quod ipse venerit ad te sub necessitate, quasi tristis, aut cogitans, aut sicut sperans, quòd tu possis, & scias respondere ei veritatem ad quæstionem suã: Illum enim potes aspicere securè: & dicit idem paulò antè: *Si æquales fuerint fortunæ, & infortunæ: tunc Astrologus non debet recipere aliquam quæstionem.* Et dicit idem secundùm Messehalac, quòd Astrologus non debet aspicere sibiipsi, ne fortè decipiatur in re sua: quoniam vix fiet, quin ipse habebit remorsum de ascendente. Vnde oportet, quòd interroget alium Astrologum, aut det

quæstio-

quæstionem suam alteri, vel scripto, vel sine scripto, tali videlicet, qui sit solicitus de re sua, & quòd ille porrigat eam sibi iterum suo motu, quando voluerit, vel ponat in mente sua, dicens: *quando occurrerit mihi tale signum, sit pro ascendente quæstionis, quam facere intendo pro me.* Et nota circa hoc, quòd aliquādo potest esse defectus, qui accidit ex parte quærentis, si veniat tentativè vel derisoriè: & circa hoc considera, si Luna sit in fine signorum, & maximè signorum cōmunium, aut duplicium corporum, quòd idem est, seu mobilium. Caueat Astrologus, quia communiter, qui venit ad eum, & ei applicatur ad quęrendum, communiter venit ad decipiendum & tentandum, & iste defectus est ex parte malitiæ quærentis. Alter defectus potest esse ex parte influentiæ cœli: & illum tradit Ptolemęus *in Centiloquio, ver-*

bo 14. ſic inquiens: *Quantus erit error Aſtrologi, ſi ſeptima domus cœli, & eius dominus fuerit impeditus.* & ſubditur *in commento, cùm ſit aſcendens & eius dominus, ſignificatores interrogantis ſeptima, & eius dominus erunt ſignificatores rei quæſitæ:* cùm igitur infortunati fuerint, ſignificant malitiā, quam conſequitur Aſtrologus in re illa, pro qua interrogatur: & prima pars eſt, vt fiat error illi requiſita. Aſtrologi verò Indi, quando infortunati fuerunt ſeptima & eius dominus, interrogationē differebant, & loqui de illa timore erroris. Alius defectus eſt ex parte Aſtrologi imperiti in ſcientia Aſtrorum, qui eſt defectus maior, & communior: cùm multi nempe ignorantes principia Aſtrologiæ ſe Aſtrologos faciunt, & hi ſi quid iudicent, à caſu iudicant, & eiſdem plerunque error contigit, & nimirùm cum vnicuique inerudito,

dito, & in sua sententia inexperto idipsum frequentissimè contingere videatur. Præter istas tres vias potest Astrologus decipi, si sit nimis affectatus ad aliquam partem non prosequendo veritatem: vt tangit Ptolemæus *in Centiloquio, verbo duodecimo*, sic dicens: *Amor & odium remouēt hominem à rectitudine, magnanimus paruipendit magna, sed pusillanimus magnificat parua: & est æqualitas inter vtrumq;*: cuius verbi commentum est tale. duas esse infirmitates animæ à Philosophis deprehēsum est à bona rei discutione illā prohibentes. Parcunt n. pro amore rebus multis, quas scrutari debent, & scrutantur cum odio, ꝙ nunquam perficietur propter malam significationem. ob hoc autem Physicis, & Astrologis, à Græcorum regibus donatiua dabantur: vt eorum rata essent iudicia, & non timerent aliquos, &

 remo-

remouerentur eorũ ſolicitudines, & ne dignitas, honor, vel diuitiæ eos à via auerterent rectitudinum, & magnanimus non diſcutit magna, ſed præterit propter ſuam animoſitatem. puſillanimus verò animũ imbecillem ſignat: & ille verſatur circa minima: ita vt lõga eius contentio eum à maioribus impediat: animus verò commendatur in omni ſcientia, qui medius eſt inter has vtraſque naturas: & ad hæc multum valet diſcretio horæ Planetarum: nam ſi quærens applicetur Aſtrologo in hora Planetę maleuoli, vtputa Saturni, aut Martis, ſuſpicio potius eſt ad malũ, quàm ad bonum, & maximè ſi Planeta maleuolus ſit aliundè impeditus & retrogradus, aut combuſtus, aut in caſu ſuo, vel cadens ab angulis: & hoc intelligendum eſt etiam de applicatione cuiuſcunque ex parte alicuius ægrotantis, ſiue vrinam
defe-

deferentis, aut de ipſo ægro quærere volentis, non etiam viſa vrina ſuſpicio eſt ad malum ægroti. licet non ſit teſtimonium.

DE DECLARATIONE DOmorum cœli, quæ oſtendunt influentiam ſuper ægro, & Medico, & medicinis, ac natura infirmitatis.

CAP. IV.

CIRCA materiam & inquiſitionem domorum cœli, quæ pertinent ad ægrum, & ad Medicum, & ad alia, quæ ſunt de factis Medicorum, ac de natura infirmitatis, ſciendum ſequendo Arnaldum de Villa Noua, qui videtur loqui in iſta materia magis propriè & clarè, & copioſius, quàm antiqui Aſtrologi. Ipſe enim notat quatuor domos cœli ad propoſitum, videlicet primam, quæ dicitur aſcendens: & angulum medii

cœli, quæ dicitur 10. & sextam, & quartam domum cœli, quæ dicitur angulus terræ. Et circa istas quatuor domos ipse considerat ea, quæ accidunt infirmis, & eis accidere possunt. Nam prima domus, quæ est ascendens, & eius dominus assignatur ægro. domus 10. cœli assignatur Medico. Sexta domus assignatur infirmitati. Quarta medicinis & apothecarijs, & quibuscunque seruitoribus infirmorum: excipiendo Medicum, qui pro se habet 10. domum. Et sensus est iste: *Si prima domus, quæ est ascendens, habuerit bonos Planetas sub se, & bene fortunatos, quòd non sint retrogradi, nec cõbusti, aut quomodolibet aliter infortunati, æger erit boni regiminis, & obtemperabit, id est, obediet Medico, & amicis, & suis seruitoribus, & iuuabit se ad curam quantũ poterit. si verò in ascendente sit malus, vel infortunatus, patiens sibi ipsi nocebit, & erit mali regiminis, & inobe-*

obediens suis rectoribus. Si verò in decima domo, quæ significat Medicum, sit malus, vel infortunatus Planeta, medicina non proficiet ægro: & cum hoc dato, quòd benefaciet Medicus, incriminabitur à vulgo de opere, & dictamine suo circa dictum infirmum dicendo, quòd eius culpa æger non potuit subleuari, dato, quòd non sit culpa Medici: vtputa si infirmitas est ad mortem, vt est sæpe: & potest cognosci per aggressum infirmitatis benè habitum, aut per quæstionem veracem, vt exempli gratia, tangendo vnum inconueniens. si dominus ascendentis figuræ cœli coniungatur domino mortis sine receptione, & multæ sunt aliæ viæ, de quibus dicetur suo loco.

Sexta domus cœli, & dominus ejus ostendunt infirmitatẽ, & causam infirmitatis, vt exempli gratia, si sexta domus sit de signo terreo, ostendit causam infirmitatis ex frigiditate: & sit melãcholia & morbus melãcholic⁹: si de signo aëreo,

ſignificat ægritudinem eſſe ex caliditate & humiditate, & per conſequens ex ſanguine, & ex morbis ſanguinis: ſi ſit de ſigno aqueo, ſignificat cauſam infirmitatis eſſe ex frigiditate, & humiditate, & per conſequens ex phlegmate, & ex morbis phlegmaticis. ſi verò ſit de ſigno igneo, ſignificat cauſam infirmitatis eſſe de caliditate, & ſiccitate: & per conſequens ex cholera, & ex morbis cholericis: & ſi malus Planeta, vel infortunatus ſit in ea, ſignificat ægritudinem ad malum determinari debere, vel ſaltem malitiam illius morbi deſignat.

Quarta autem domus, & dominus eius ſignificat medicinam. Si igitur ipſa impedita fuerit per præſentiam mali Planetæ in ea, aut impediti, ſignificat, quòd aut medicina talis eſt ex rebus nimis antiquis, aut non valentibus compoſita. aut

quòd

quòd vel ab apothecario comburentur, aut aliter indebitè præparentur: aut quòd ab ipsis ministrãtibus ipsi ægro indebitè ministrabuntur. Et de dominis prædictarum domorum intelligendum, quòd si mali, aut impediti fuerint, suspicionem mali, dant secundùm exigentiam ipsarum dictarum domorum.

Considerandum tamen circa dicta, quòd videtur prima facie esse cõtrouersia inter Ptolemæum & Arnaldum de Villa Noua, de domo significante super Medico: Vnde sententia Arnaldi de Villa Noua nunc recitata est, sed sententia Ptolemæi *in Centiloquio, verb. 57.* est, quòd si septimas domus, & dominus eius sint impediti, significat errorem & turbationem Medici, circa curam infirmi. sic enim inquit: *Cùm fuerit septima & eius dominus impediti, remoue Medicum ab ægro:*

 & vult

& vult commentum, quòd cùm domus 7.& eius dominus sunt impediti, significat errorem & turbationem Medici erga curam ægri. Sententia autem Arnaldi videtur rationabilior, & magis declarata: & intellige omnia dicta hæc de hora quæstionis, vel de hora inuasionis ægritudinis, de hora autem mansionis principalius sunt intelligenda. Concordari autem possunt hi Doctores hoc modo, quia Ptolemæus vult, quòd septima & ejus dominus iudicāt profectum, quē Medicus faciet infirmo, quia si fuerit impedita,& dominus eius, Medicus turbabit, nec videbit, vt consueuit in opere. sed si sit bonus Planeta in 7. vel dominus eius, cū bono aspectu ad dominum ascendent. proficiet Medicus ægro: sed decima, & eius dominus ostēdunt iudicium Medici, & declarant diligentiam, scientiam, vel ignorantiam,

tiam, & famam Medici, quam acquiret erga vulgus, & fortunã adiutorij à cursu cœlesti, casu vel fortuna, seu arte, si ars ad eius regimen concurrat: quia si sint infortunati, Medicus inculpabitur & criminabitur justè vel iniustè, si sit oppositum, laudabitur ipse.

Ex duobus modis supradictis sumendi ascendens, & constituendi domos cœlestes pro iudicio ægritudinũ, possunt addi duo modi minus principales. Primus est, considerare horam applicationis nuntii ex parte ægri requirẽtis Medicum ad curam, vel portantis ei vrinam. Secundus est, considerare horam applicationis Medici ad ægrum: & hîc est notandum, quòd si dominus sextæ domus sit retrogradus, vel combustus, vel in domo mortis coniunctus Marti, vel Saturno, & sine receptione, scilicet cùm non recipitur dominus

ſextæ à domino, dominus mortis eſt ſignum mali.

Et hîc nota, quòd eſt differentia inter ſignum mali, & ſignum mortis, quia ſignum mali non ſemper arguit mortem, ſed tamen quandocunque vnum ſignum mali poteſt ſignificare mortem, quando eſt multum potens, & non ſunt teſtimonia ſanitatis ad oppoſitum mali, de communi curſu, duo vel tria ſigna mali, ſecundùm eorum fortitudinẽ poſſunt arguere mortem, velut latè declarabitur *in capit. ſequenti.*

Item ſciendum, quòd ſi ſexta domus ſit de ſigno fixo, ſignificat longitudinem ægritudinis: ſi de mobili, ſignificat abbreuiationem: ſi commune ſit, ſignificat differentiam: pro quo conſiderandum eſt, quòd ſi decem gradus pręcedentis ſigni, de duobus ſignis conſtituentibus domum, ſint de domo aliqua,

qua, tunc tota domus eſt ab illo ſigno denominanda. ſi verò tres, aut quatuor eſſent principiũ domus, tunc domus non eſſet denominanda ab illo ſigno primo, ſcil. à ſequenti. Verbi gratia, detur, quòd decem gradus, vel adhuc nouem gradus Tauri eſſent principium ſextæ domus, tota domus principaliter denominaret à Tauro: & ſic de alijs domibus. ſi verò non eſſent, niſi tres aut quatuor gradus, ſextæ domus non denominaretur à Tauro: imò à ſequente ſigno, ſcilicet à Geminis.

Item intelligendum eſt, quòd ſi Saturnus ſit dominus ſextæ dom⁹, infirmitas debet eſſe prolixior: quã ſi Mercurius, vel Venus, vel Luna haberent dominium ſextę domus: quia mobiliores ſunt, quàm Saturnus. Ita quòd tarditas motus Planetæ, ſeu velocitas, quæ duplex eſt conſideranda in hac materia. Pri-

ma eſt, qua videlicet vnus Planeta tardior eſt altero in ſuo motu, vt Saturnus tardior eſt aliis: & ſecunda ſuperius eſt declarata, quando videlicet Planeta minus mouetur in die naturali ſuo medio motu. Et quia non ſufficit ad complementum huius tractatus, tãgere ſolùm domos accidentales cœli, quæ faciunt ad declarationem infirmitatum, ſed etiã expedit aliquid ſcribere generaliter de 12. domibus cœli, & de ſignificationib. earum, ideò paucis percurram.

Prima domus & eius ſignificatione.

Prima domus, cuius initium oritur in circulo hemiſpherii orientalis, vocatur Acalie, id eſt, aſcendens, & hæc ſignificat corpora, & vitam, & initia operationum de interrogationibus, ſcilicet oratione, locutione, & rumoribus, & quicquid cogitat in animo ſuo interrogans: & ſignificat initium vitæ in natiuitate: quia dóminus triplici-

tatis

tatis ascendentis. Primus signat vitam, & naturas nati, seu interrogantis, & eius delectationes seu voluptates, & quid diligat, & quid odio habeat, & quid boni seu mali esse inueniet initio vitæ suæ. Et dominus triplicitatis secundus significat vitam, & corpus, & virtutem, seu fortitudinem, & medietatem vitæ. Et dominus triplicitatis tertius significat id, quod sui socii significauerunt, & significat finem vitæ.

Item prima domus significat quærentem, vel pro quo est quæstio, & generaliter agentem, & significat prima domus initium corporis & vitæ.

Secunda domus est domus substantiæ, & victus & ministrorum, & finem annorum vitæ significat, id est, finem iuuentutis. de dominis triplicitatis domus substantiæ, de primo, scilic. secundo & tertio, 2.

vide,

vide, quis eorum sit fortior in esse, & hunc facies meritò autorē substantiæ, & significatorem acquisitionis ejus: quia si fuerit in medio cœli, inueniet hanc à rege, vel à principe, vel ab homine magnæ autoritatis, & si fuerit in domo fidei, erit melius. similiter dominus triplicitatis primus dat substātiam in initio vitæ, secundus in medio, & tertius in fine ejus.

Item secunda domus est census, & mercationum substantiæ, & victus, vt prædictum est.

3. Tertia domus est domus fratrū, sororum, propinquorum & dilectorum fidei, & religionis, mandatorum, legatorum, mutationum, itinerum, minorum significat esse vitæ, ante mortem. Dominus triplicitatis domus fratrum, primò significat fratres majores, secunpus medios, tertius minores. eritq; eorum dignitas, & eorum esse secundùm loca eorum. Item

Item tertia domus eſt auxilij, epiſtolarum, & nuntiorum: & eſt fratrum & ſororum, vt dictum eſt.

Quarta domus eſt patrũ, & hæreditatum, finis rerum, & theſaurorum, & omnium abſconditorũ, & occultorum, & ſignificat de eſſe vitæ hominum finem. Dominus triplicitatis domus patrum, primus ſignificat patres, ſecundus ſignificat ciuitates & terras: tertius fines rerum, & carceres. 4.

Item quarta domus ſignificat finem quæſtionis, & locum: & domus patrum, matrum, & hæreditatum, vt tactum eſt.

Quinta eſt domus filiorum, & delectationum, ac donationum, & ſignificat, quid ſit futurum poſt mortem, ex laude vel vituperatione. Dominus triplicitatis domus filiorum. Primus filios ſignificat, & vitam: ſecũdus delectationem: tertius legatos. 5.

Item

Item quinta domus est gaudii, & legatorum, vestimentorum, ciborum & donationum.

6. Sexta domus est domus infirmitatum, & seruorum, significat finem vitæ, & quid futurum sit antè senectutem. Dominus triplicitatis domus infirmitatum. Primus significat infirmitatem, & qualitudines, seu languores ab infirmitatibus & malis. Secundus significat vernaculos, & seruos. Tertius, quid inueniet ex eis, & eorum vtilitatē, & opera: & est significatiuus bestiarum, & pecorum, omniumque quadrupedum, ac fortitudinis eorum multitudinis & paucitatis eorum moribus in manu eius, vel aggressionis, & illorum ab eo carceres quoque ac detentiones.

Item sexta domus est periculi, laboris, & tristitiæ infirmitatum & sanitatum.

7. Septima domus, est domus mulierum,

lierum, nuptiarum, contentionum, participationum, & significat medium finis vitæ erga senectutem. Dominus triplicitatis domus nuptiarum. Primus significat mulieres, secundus contentiones, tertius comestiones, & participationes.

Item septima domus est patientis, vt si castrũ esset obsessum. Prima domus significat inuadentem. Quarta locũ seu castrum, & septima illos, qui sunt obsessi in castro.

Item significat furem fugientem & exulem.

Octaua domus est mortis, & significat timorem & mortem: atque Almanerich, id est, subſtãtias, & hæreditates mortuorum, quas deberẽt hæredes habere post mortem eorum, & significat annorum finem vitæ post senectutem. Dominus triplicitatis domus mortis. Primus significat mortẽ, secundus præce-

præceptum, vel res antiquas, tertius Almanerich, id eſt, quæ hæreditanda ſunt à mortuis, ſicut *ſuperius* diximus.

Item octaua domus ſignificat bella, bellicos clientes, auxiliatores, calliditates, quæſtum.

9. Nona domus, eſt domus peregrinationũ, & itinerum maiorum fidei, & religionis, ſapientiæ, philoſophiæ, librorum, epiſtolarum, legatorum, narrationum, & ſomniorum, & ſignificat dimidium vitæ. Dominus triplicitatis domus peregrinationis, primus ſignificat peregrinationem, & omne, quod accidit ei: & ſecundus ſignificat fidem & religionem, & valetudinem harum, atque modum. Tertius eſt ſignificator ſapientiæ, ſomniorum, ſtellarum, auguriorum, ac veritatum eorum, ſcilicet exiſtentium in eis, ac mendacij.

Item nona domus ſignificat Ecle-

clesias, præbendas, epistolas, legatos, pecunias, studia, somnia, scientiam, & electiones fiendas.

Decima domus est domus regia, & operum sublimationis, ac exaltationis regni, & memoriæ, & vocis, scilicet, imperii, & magisteriorum, ac matrum: & significat dimidium annorum vitæ. Dominus triplicitatis domus regiæ. Primus significat opus, & exaltationes, id est, sedem, sublimationem, & mãsionem altissimam. Secundus vocem Imperij, & audaciã in eadem. Tertius stabilitatem eius, & durabilitatem. 10.

Item decima domus significat artes hominum, & eorum magisteria, ardua negotia, substantiam furtim sublatam, & insidias, habitationes nobilium, & alta loca.

Vndecima domus, est domus fiduciæ, fortunæ, laudis, amicorum, ministrorum, & auxiliatorum, & signi- 11.

ſignificat finem annorum medietatis vitæ, & poſt medietatem vitæ, dominus triplicitatis, domus fiduciæ. Primus ſignificat fiduciam, ſecundus amicos, tertius vtilitatem, ſeu profectus eorum.

Item vndecima domus, eſt domus fortunæ, amici, & amicæ, ſubſtantiam regis ſignificat, reditus, & tributa, regis, & principis: quia eſt ſecunda domus à domo regia, & ſignificat virum regi ſuccedentem, milites, vel pedites, poſt aliquam poteſtatem ſecundam, & omne, in quo fiducia habetur ad rem ſeparatam.

12. Duodecima domus, eſt domus inimicorum, laborum, triſtitiæ, inuidiæ, calliditatum, ſuſurrationum, ingeniorum, falſorum, & beſtiarum, & ſignificat vitæ finem: & quod contingat matribus in cõceptione ſua ex bono, vel malo. Dominus triplicitatis domus inimico-

micorum. Primus significat inimicos, secundus laborem, tertius bestias & pecora.

Item duodecima domus significat jurgia, mendacia, potationes, perjuria, meretrices, & personas abjectas, ac lusores taxillorum, & est hæc in generali significatio duodecim domorum cœli, quæ variantur omni instanti.

DE DECLARATIONE PLA- *netarum influentium super varios morbos, & de cognitione, an morbi sint curabiles, an non.*

CAP. V.

SEQVITVR declaratio Planetarum, & graduum cœli influentium super varios morbos, & nota hîc, quòd hîc nil tangit de morbis illatis à Deo: de quibus S. Scriptura satis loquitur, sed de morbis prouenientibus cursu naturæ, & influen-

Infirmitatum differentia.

fluentia cœli. Super istis infirmitatibus naturalibus, est notandum, quod aliquæ infirmitates humani corporis nõ semper durant, & dolorem inferunt, sicut iliaca, colica, podagra, chiragra, gutta, & similia: aut semper durant, & dolorem nõ inferunt, sicut cœcitas, surditas, gibbositas, membrorum mutilatio, & similia: aut semper durant, & dolorem inferunt, sicut continua febris, acuta, & cõsimiles morbi. Infirmitates, quæ leuiter possunt curari, & in breui tempore, mensurantur influentia Lunæ, vt febris acuta, sed quæ diutius durãt, vt quartana, mensurantur motu Solis, licet minera proueniat à Saturno: cura tamen & tempus curæ mensuratur ab influentia Solis. Vlterius considerandum est, quòd vnusquisq; Planeta significat proprias infirmitates secundùm propriam proprietatem, & influentiã,

quæ

quæ infirmitates secundùm signa, & gradus Azemena lucidos, vel tenebrosos angulos succedentes vel cadentes augmentantur, durãt, crescunt, vel decrescunt.

Vnde Saturninæ ægritudines, sunt phthisis, catarrhus, febris hectica, splenetica, hydropisis, ventris solutio, & grauiores morbi, vt lepra, maximè elephantia, podagra, cancer, & similia. & quæ magis proueniunt ex frigiditate. *Ægritudines Saturnina.*

Iupiter significat squinantiam, peripneumoniam, pleuresim, apoplexiam, spasmum, cephaleam, lethargiam, cardiacam, & generaliter omnes infirmitates, quæ proueniunt ex abundantia sanguinis, vel corruptionis eius, vt sunt synochus, synocha, & similes ægritudines. *Iouis.*

Mars significat infirmitates hepatis, febres tertianas, continuas, epidemiam, hemicraneam, erysi- *Martis.*

M pelas,

pelas, quod est apud cholericum, aborsus, putredinem, & omne, quod ex calore nimio calorem & dolorem infert choleram, maximè rubeam, & infirmitates prouenientes ex ea.

Solis. Sol habet influentiã supra fluxum reumatis descendentis ad oculos, & super oris lęsionẽ, & super morbos siccos & calidos, qui non proueniunt ab influentia Martis.

Veneris. Venus habet influentiam super morbos frigidos & humidos, vt sunt apostema, fistulæ, humores, superfluitates maximæ circa genitalia, & mulierum pudenda.

Mercurii. Mercurius habet mentis perturbationem, maniam, melancholiam, epilepsiam, pręcipitationem, tussis & sputi abundantiam.

Lunæ. Luna habet paralysim, vultus obliquitatem, membrorum commotionem, & quæ ex opilatione neruorum proueniunt.

Et no-

Et nota, quãdo dominus aſcendentis, vel Luna, vel pars fortunæ fuerint in gradu Azemena, vel tenebroſis, vel putealibus, ſignificat infirmitates radicatas. In gradu lucido recentes: & peius ſignificant in his Arietis, Cancri, Scorpionis, Capricorni, & Piſcium, & quandoque in his ſignis ſignificant lepram, apoſtema, puſtulas, ſcabiem, impetiginem, & ſerpiginem ſecũdùm formas domorum, & graduum, in quibus reperti fuerunt dominus aſcendentis Luna & pars fortunæ.

Præter iſta cõſideranda eſt Luna in ſingulis ſignis, & ſi ſit Luna in Ariete cum Marte, aut Sole, erit infirmitas in capite, & dolebit ei pulſus capitis, & febrem calidã patietur, & anxietatẽ, & vix loquet᷑: in pectore nimium dolorẽ patietur, & in pulmone, & habebit vehementiſſimum pulſum, expedit,

vt phlebotometur vena cordis, & vtatur cibariis frigidis: quia periculum est de phrenesi, & secundùm cõiunctionem Lunæ ad malos, vel secundùm aspectum ad malos periculum, est de morte infra septẽ dies. Est enim Luna cum bonis bona, & fortunata, cum malis verò mala & infortunata, maximè cũ Marte in incremento Lunæ, & cum Saturno in decremento Lunæ, intellige, quod dictum est.

An morbus sit curabilis vel non.

Viso generaliter de Planetis, & gradibus cœli influentibus super varios morbos, videndum est in alia parte capituli, an morbi sint curabiles, vel non. Et circa istam materiam, primò requiratur prudentia iudicantis: Vt verbi gratia: lepra dicitur infirmitas incurabilis, quia cum difficultate curatur, & rarò: quia non omnis species lepræ est curabilis per artem, sed aliqua species tantùm: & sic de

mul-

multis infirmitatibus, suo modo loquendo: & iudicio cõmuni Medicorum, quorum intereſt prima determinatio pręſentis locutionis. Sed veniendo ad ſpecialia, & ad iudicia Aſtrologorum, multa *superius* dicta *in iſto capitulo* ſunt conſideranda: & ad propoſitum, quando præſentatur Aſtrologo iudicium, an aliqua infirmitas ſit curabilis, vel non.

Circa hoc eſt notandum, quòd Aſtrologus poteſt habere per duplicem viam principium ſuæ inquiſitionis: aut per aggreſſum verum infirmitatis, aut per quæſtionem: vnde idem eſt iudicium Aſtrologi per quæſtionem, & per aggreſſum infirmitatis: ſed verius per aggreſſum, ſi verè haberi poſſit, & vt pateat aliquantulum clarè, dabo tibi tale exemplũ anno fluente Domini Ieſu 1418. die 24. Auguſti, completis tribus horis poſt meri-

diem, diei Mercurij cum 12. grad. cœli in fundamento temporis, hora Saturni, Clericus quidã, vocatus Ioannes Morterij, quæsiuit pro quodam famulo fratris sui infirmo, qui de fine infirmitatis suæ, mors, vel cura. cujus cœli figura incidit talis super Viennens. quæstionis hora.

Nota tamen antea, quòd duodecim gradus cœli correspondent in mensura temporis 48. min. horę dando eleuationi cuilibet gradui cœli 4. minut. horæ, & è conuerso. Et nota etiam, quòd 15. grad. cœli capiuntur pro vna hora in recipiendo ascendens, ita quòd hora diuiditur in 15. partes, & de illa hora fluxerunt 12. partes horæ, scilicet 12. gradus, & non restabant, nisi tres ad complendum horam. Ita quòd fuissent quatuor horæ, & horæ æquales post meridiẽ. aspexi hanc figuram cœli, quæ fuit hora quæ-

quæſtionis, & dedi aſcendens, & dominum ejus, & Lunam infirmo, & vidi Martem dominum exaltationis aſcẽdens ad vnum gradum prope aſcendens, & cum hoc aſpicientem partẽ fortunæ à quarto aſpectu eam infortunantem. Primum fuit ſufficiens judicium mortis, ſcilicet vicinatio Martis iam proxima ad gradum aſcendentis, & cum hoc Mars erat ſub gradu Azemena, quod eſt coadiutorium quoddã ad malũ, & aſpectus quartus ad partem fortunæ erat iuuans ad i[illegible]um, quia infortunata ratione Martis. Iudicaui ex vicinatione mala Martis, tanquam à ſufficienti cauſa, licet aliæ duæ bene cooperatæ fuerint, eum moriturum infra diem naturalem: & cauſa eſt, quia primò ex parte temporis communis erat tempus epidimiale: & iſta eſt cauſa minor, ſed principalis Aſtrologica: quia

ſignificat finem annorum medietatis vitæ, & poſt medietatem vitæ, dominus triplicitatis, domus fiduciæ. Primus ſignificat fiduciam, ſecundus amicos, tertius vtilitatem, ſeu profectus eorum.

Item vndecima domus, eſt domus fortunæ, amici, & amicæ, ſubſtantiam regis ſignificat, reditus, & tributa, regis, & principis: quia eſt ſecunda domus à domo regia, & ſignificat virum regi ſuccedentem, milites, vel pedites, poſt aliquam poteſtatem ſecundam, & omne, in quo fiducia habetur ad rem ſeparatam.

12. Duodecima domus, eſt domus inimicorum, laborum, triſtitiæ, inuidiæ, calliditatum, ſuſurrationum, ingeniorum, falſorum, & beſtiarum, & ſignificat vitæ finem: & quod contingat matribus in cõceptione ſua ex bono, vel malo. Dominus triplicitatis domus inimico-

micorum. Primus significat inimicos, secundus laborem, tertius bestias & pecora.

Item duodecima domus significat jurgia, mendacia, potationes, perjuria, meretrices, & personas abjectas, ac lusores taxillorum, & est hæc in generali significatio duodecim domorum cœli, quæ variantur omni instanti.

DE DECLARATIONE PLAnetarum influentium super varios morbos, & de cognitione, an morbi sint curabiles, an non.

CAP. V.

SEQVITVR declaratio Planetarum, & graduum cœli influentium super varios morbos, & nota hîc, quòd hîc nil tangit de morbis illatis à Deo: de quibus S. Scriptura satis loquitur, sed de morbis prouenientibus cursu naturæ, & influen-

Infirmitatum differentia.

fluentia cœli. Super istis infirmitatibus naturalibus, est notandum, quod aliquæ infirmitates humani corporis nō semper durant, & dolorem inferunt, sicut iliaca, colica, podagra, chiragra, gutta, & similia: aut semper durant, & dolorem nō inferunt, sicut cœcitas, surditas, gibbositas, membrorum mutilatio, & similia: aut semper durant, & dolorem inferunt, sicut continua febris, acuta, & cōsimiles morbi. Infirmitates, quæ leuiter possunt curari, & in breui tempore, mensurantur influentia Lunæ, vt febris acuta, sed quæ diutius durāt, vt quartana, mensurantur motu Solis, licet minera proueniat à Saturno: cura tamen & tempus curæ mensuratur ab influentia Solis. Vlterius considerandum est, quòd vnusquisq; Planeta significat proprias infirmitates secundùm propriam proprietatem, & influentiā,

quæ

quæ infirmitates secundùm signa, & gradus Azemena lucidos, vel tenebrosos angulos succedentes vel cadentes augmentantur, durāt, crescunt, vel decrescunt.

Vnde Saturninæ ægritudines, sunt phthisis, catarrhus, febris hectica, splenetica, hydropisis, ventris solutio, & grauiores morbi, vt lepra, maximè elephantia, podagra, cancer, & similia. & quæ magis proueniunt ex frigiditate. *Ægritudines Saturnina.*

Iupiter significat squinantiam, peripneumoniam, pleuresim, apoplexiam, spasmum, cephaleam, lethargiam, cardiacam, & generaliter omnes infirmitates, quæ proueniunt ex abundantia sanguinis, vel corruptionis eius, vt sunt synochus, synocha, & similes ægritudines. *Iouis.*

Mars significat infirmitates hepatis, febres tertianas, continuas, epidemiam, hemicraneam, erysi- *Martis.*

pelas, quod est apud cholericum, aborsus, putredinem, & omne, quod ex calore nimio calorem & dolorem infert choleram, maximè rubeam, & infirmitates prouenientes ex ea.

Solis. Sol habet influentiã supra fluxum reumatis descendentis ad oculos, & super oris lęsionẽ, & super morbos siccos & calidos, qui non proueniunt ab influentia Martis.

Veneris. Venus habet influentiam super morbos frigidos & humidos, vt sunt apostema, fistulæ, humores, superfluitates maximæ circa genitalia, & mulierum pudenda.

Mercurii. Mercurius habet mentis perturbationem, maniam, melancholiam, epilepsiam, pręcipitationem, tussis & sputi abundantiam.

Lunæ. Luna habet paralysim, vultus obliquitatem, membrorum commotionem, & quæ ex opilatione neruorum proueniunt.

Etno-

Et nota, quãdo dominus aſcendentis, vel Luna, vel pars fortunæ fuerint in gradu Azemena, vel tenebroſis, vel putealibus, ſignificat infirmitates radicatas. In gradu lucido recentes: & peius ſignificant in his Arietis, Cancri, Scorpionis, Capricorni, & Piſcium, & quandoque in his ſignis ſignificant lepram, apoſtema, puſtulas, ſcabiem, impetiginem, & ſerpiginem ſecũdùm formas domorum, & graduum, in quibus reperti fuerunt dominus aſcendentis Luna & pars fortunæ.

Præter iſta cõſideranda eſt Luna in ſingulis ſignis, & ſi ſit Luna in Ariete cum Marte, aut Sole, erit infirmitas in capite, & dolebit ei pulſus capitis, & febrem calidã patietur, & anxietatẽ, & vix loquet: in pectore nimium dolorẽ patietur, & in pulmone, & habebit vehementiſſimum pulſum, expedit,

vt phlebotometur vena cordis, & vtatur cibariis frigidis: quia periculum est de phrenesi, & secundùm cõiunctionem Lunæ ad malos, vel secundùm aspectum ad malos periculum, est de morte infra septẽ dies. Est enim Luna cum bonis bona, & fortunata, cum malis verò mala & infortunata, maximè cũ Marte in incremento Lunæ, & cum Saturno in decremento Lunæ, intellige, quod dictum est.

An morbus sit curabilis vel non.

Viso generaliter de Planetis, & gradibus cœli influentibus super varios morbos, videndum est in alia parte capituli, an morbi sint curabiles, vel non. Et circa istam materiam, primò requiratur prudentia iudicantis: Vt verbi gratia: lepra dicitur infirmitas incurabilis, quia cum difficultate curatur, & rarò: quia non omnis species lepræ est curabilis per artem, sed aliqua species tantùm: & sic de mul-

multis infirmitatibus, suo modo loquendo: & iudicio cõmuni Medicorum, quorum interest prima determinatio pręsentis locutionis. Sed veniendo ad specialia, & ad iudicia Astrologorum, multa *superius* dicta *in isto capitulo* sunt consideranda: & ad propositum, quando præsentatur Astrologo iudicium, an aliqua infirmitas sit curabilis, vel non.

Circa hoc est notandum, quòd Astrologus potest habere per duplicem viam principium suæ inquisitionis: aut per aggressum verum infirmitatis, aut per quæstionem: vnde idem est iudicium Astrologi per quæstionem, & per aggressum infirmitatis: sed verius per aggressum, si verè haberi possit, & vt pateat aliquantulum clarè, dabo tibi tale exemplũ anno fluente Domini Iesu 1418. die 24. Augusti, completis tribus horis post meri-

 diem,

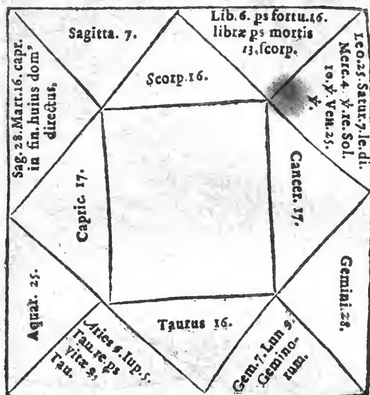
diem, diei Mercurij cum 12. grad. cœli in fundamento temporis, hora Saturni, Clericus quidã, vocatus Ioannes Morterij, quæsiuit pro quodam famulo fratris sui infirmo, qui de fine infirmitatis suæ, mors, vel cura. cujus cœli figura incidit talis super Viennens. quæstionis hora.

Nota tamen antea, quòd duodecim gradus cœli correspondent in mensura temporis 48. min. horę dando eleuationi cuilibet gradui cœli 4. minut. horæ, & è conuerso. Et nota etiam, quòd 15. grad. cœli capiuntur pro vna hora in recipiendo ascendens, ita quòd hora diuiditur in 15. partes, & de illa hora fluxerunt 12. partes horæ, scilicet 12. gradus, & non restabant, nisi tres ad complendum horam. Ita quòd fuissent quatuor horæ, & horæ æquales post meridiẽ. aspexi hanc figuram cœli, quæ fuit hora quæ-

quæſtionis, & dedi aſcendens, & dominum ejus, & Lunam infirmo, & vidi Martem dominum exaltationis aſcēdens ad vnum gradum prope aſcendens, & cum hoc aſpicientem partē fortunæ à quarto aſpectu eam infortunantem. Primum fuit ſufficiens judicium mortis, ſcilicet vicinatio Martis iam proxima ad gradum aſcendentis, & cum hoc Mars erat ſub gradu Azemena, quod eſt coadiutorium quoddā ad malū, & aſpectus quartus ad partem fortunæ erat iuuans ad i[illegible]um, quia infortunata ratione Martis. Iudicaui ex vicinatione mala Martis, tanquam à ſufficienti cauſa, licet aliæ duæ bene cooperatæ fuerint, eum moriturum infra diem naturalem: & cauſa eſt, quia primò ex parte temporis communis erat tempus epidimiale: & iſta eſt cauſa minor, ſed principalis Aſtrologica: quia

Mars erat in ſigno mobili,&aſcendens erat ſignum mobile, & non diſtabat Mars ab aſcendente, niſi per vnum gradum, & corrumpebat aſcendens,& grad.aſcendentis ratione ſuæ vicinitatis: & aſcendens ſignificat vitã,& principium rerum in omnibus rebus: & quia erat ſignum mobile, de ſignificatione temporis non dedi,niſi diem naturalem: quia ſi fuiſſet ſignum ſtabile, dediſſem ſeptimanam, vel menſem, quia ſignificatio ſignorum mobilium velox eſt, & fixorum tarda, comm[illegible]ium verò mediocris, iux[illegible]iam requiſitã, & rerum ſignificationes. Ex iſtis dictis iudicaui, eum moriturum infra diem naturalem, niſi eſſent adiutoria influentiæ cœleſtis ad oppoſitum mortis, quæ non vidi in figura. Rurſus conſideraui Lunam,& locum Lunæ, & dominum Lunæ: vnde reperi Lunã in grad.9.

Gemi-

Geminorum ex parte situs stellarum infortunatam, quia Luna infortunatur in Geminis communi infortunio: quia Gemini facit 12. à Cancro, qui est domus Lunæ, Ceterùm consideraui Mercurium, qui est dominus Lunæ, eò quòd

Luna est in Geminis, scil. in domo Mercurij, & vidi Mercurium infortunatum propter suam retrogradationem inter stationem primam, & medium suæ retrogradationis: & quia assignantur ascendenti, & Lunæ significatores corporis humani dominus ascendentis, & dominus Lunæ, qui significatores sunt ipsius animæ, & infirmitatum, quæ possunt accidere ipsi, vtputa alienatio mentis & rationis, mania, melancholia & phrenesis. Et quia vidi Mercurium infortunatum: quia retrogradum inter stationem primam, & medium suæ retrogradationis, vbi est peior, & quia Mercurius de sua influentia habet istas infirmitates, quando est malæ influentiæ, & in malo loco, quia in octauà domo, & influentia ipsius Mercurij, sic infortunati principaliter, & Martis ab alio latere, qui infortunabat

nabat gradum ascendentis, & ascendens de sua natura significat caput hominis, iudicaui istum infirmum fieri phreneticum, ratione malæ naturæ Martis, & hoc in breui tempore, vt tactum est: & sic iudicaui ipsum moriturum phreneticum, & infra diem naturalem, vt tactum est. Cæterùm consideraui Mercurium, qui per motum suum retrogradum separabatur à Sole appropinquando Saturno, transferendo lumen & naturam domini domus mortis ad Saturnum dominum ascendentis, q̃ est domus vitæ, & per talem translationem luminis, licet translatio sit debilis, iudicaui eum moriturum; dicitur, ꝙ est debilis translatio duplici de causa. Primò, quia fit per retrogradationem. Secundò, quia translatio fortis & propria fit infra sex gradus, quando Planeta leuior separat̃ ab aliquo

Planeta ſuperiori, & non elongatur ab eo vltra ſex gradus, & applicatur alteri ſuperiori, & infra ſex gradus, & iſta translatio luminis eſt propria & principalis, cùm verò Planeta leuis ſeparetur à ſuperiore, & eſt infra radios ſuos: & radij eorum commiſcentur ad inuicem, dicitur luminis translatio cõmunis, licet non ſit ad ſex gradus, ſiue per coniunctionem corporalem, ſiue per aſpectum: & hîc in figura eſt translatio luminis per coniunctionem corporalem, quæ eſt fortior ſuo modo, quàm per aſpectum. Præter dicta ſuperius videndum eſt ad partes, quæ faciunt ad ꝓpoſitum, videlicet ad partem fortunæ, quæ omnium partium fortiſſima eſt: inueni partem fortunæ in hac figura in 16. grad. Libræ aſpiciente Martem quarto aſpectu, per gradus conſimiles, ſcilicet 16. Capricorni, & 16. Libræ. & iuxta ſen-

xta ſententiam Ptolemæi *in Centiloquio, verbo* 91. deteſtabilius in ſignificatione ægrotantis eſt, vt ſit ſignificator interrogationis ingrediens ſub radios, vel vt ſit pars fortunæ infortunata, & vult cõmentum, cùm pars fortunæ infortunata fuerit, deſtruet vitam, nec amittet actiones ſuas: quoniam ipſam ægrotantẽ feſtinare faciet ad mortem. aliæ duæ partes, quæ ſunt: Prima pars vitæ, Secũda pars mortis, non multum faciunt hîc, nec in alijs figuris ad propoſitum vitæ, vel mortis, ſicut pars fortunæ. Cæterum conſideraui domum octauam, & Planetas ibidem exiſtentes: & quia Sol repertus fuit in domo octaua quæſtionis hora, vnà cum Saturno domino domus aſcendentis, & cum Venere & Mercurio retrogrado inter ſtationem primam, & medium ſuæ retrogradationis, iudicaui malum infirmi

ampliandum & festinandum. Viso iudicio mortis & intimato eodem ipsi nuntio: quia ꝓpe Astrologum erat infirmus: nuntius denuntiauit amicis, & magistro ipsiꝰ infirmi, scilicet fratri suo, vt prouideretur de ordinatione spirituali & temporali ipsius infirmi, quod factũ est: & post duas horas à receptione Sacramentorum recepit infirmus phrenesim, sicq; secutum fuit in crastinũ Iouis manè circa 8. horas post mediam noctẽ laborabat infirmus cum phrenesi interficere magistrũ suum, & aliquos alios: sed Domino nolente fuerunt præseruati dono speciali: & post multa opera phrenetici, & aliorum de domo: eadẽ die Iouis, post decem horas à media nocte, hora Mercurii phreneticus fuit derelictus aliquantulum solus fenestris clausis,& porta cameræ, & subitò phreneticus cum fortitudine

dine remouit postem anteriorem latrinæ, cùm esset iuuenis fortis, & potens, & capite submisso inferius se proiecit in latrinam, vitam sic finiendo. Istud exemplum positum, hîc est claro modo declarando fundamenta, vt per illud judicium multa alia iudicia possint fieri de morte, vel de vita infirmorum habitis principiis aliqualiter.

Visa secunda parte huius capituli, in qua tractatum est de cognitione mortis, vel vitæ exemplariter, videndum est in tertia parte de tribus partibus, quibus vtuntur Astrologi, specialiter in hac materia infirmitatum. Et primò de parte fortunæ, quæ non solùm materiæ ægritudinum conuenit: sed & simul materiebus iudicialibus, & Astrologicis, & ad videndum, quomodo debet perquiri, & reperiri in aliqua parte: & variatur pars fortunæ omni instanti.

Circa

Digitized by Google

Pars fortunæ quomodo perquiratur. Circa ꝗ eſt ſciendum, quòd pars fortunæ, quæ eſt principalior omnium partium Aſtrologorum, perquiritur in cœlo iſto modo. Primò, conſideratur diſtantia, quæ eſt inter Solem & Lunam, & hoc tam de die, quàm de nocte ſecundùm ſententiam Ptolemæi. Verbi gratia, in exemplo poſito: Sol fuit inuentus in decimo gradu Virginis, & Luna in nono gradu Geminorum, conſidera diſtantiam quæ eſt inter Solem & Lunam, per numerum graduum & ſignorum, & reperies 20. grad. Virginis, poſt locum Solis, & reperies poſtea ſignum Libræ, Scorpionis, Sagittarii, Capricorni, Aquarii, Piſcium, Arietis & Tauri: & hoc ſecundùm ſucceſſionem ſignorum zodiaci, quia ſic debet fieri cõputatio. Interdum completa eſt diſtantia, quę eſt inter Solem & Lunã: quia Luna tunc erat in nono gradu Geminorum,

norum, qui sunt addendi in distantia Solis & Lunæ: & ita habes octo signa integra enumerata inter Solem & Lunam, & 20. gradus Virginis completos & 9. primos gradus de principio Geminorum: & isti distantiæ ad operandum citius, & certius adde gradus signi ascendentis, qui fuerunt 17. ita quod 17. gradus Capricorni ascendebat: & sic habes octo signa per prius & 20. gradus Virginis, & 9. Geminorum, vsque ad Lunam, & 17. gradus Capricorni ascendit, & reperies in numero istorum graduum 46. gradus, de quibus gradibus recipies 30. grad. & facies vnum signum, & istud addes aliis octo signis superius dictis, & sic habebis nouem signa, & remanent tibi 16. gradus de illis 46. Habes ergo pro fundamento primo, quòd inter Solem & Lunam appositis gradibus signi ascendentis, scilicet Capricorni, qui

qui ſunt 17. ſunt 9. ſigna, & 16. gradus. hoc facto procedatur per iſtam viam. Incipit computatio à ſigno aſcendente, ſcil. à principio ſigni aſcendentis, ex quo 17. gradus Capricorni fuerunt appoſiti, & vbi terminabit numerus ſignorum, & graduũ, ibi erit pars fortunę. Numera à Capricorno, poſt venit Aquari⁹, poſtea Piſces, & poſtea Aries: & ſic de ſingulis per ſucceſſionẽ ſignorum. Ita quòd Virgo eſt nonum ſignum, poſt Capricornum, reſtant ibi ſexdecim gradus ipſius ſigni Libræ, vbi terminatur numerus inter Solem & Lunam, & computando ab aſcendente conſimilem diſtantiam, vbi terminatur numerus, ibi eſt pars fortunæ in cœlo. Fuit igitur pars fortunæ in ſextodecimo gradu Libræ. Quod ſi velis idem per aliam viam facere, dimitte gradus ſigni aſcendentis, qui fuerunt ſeptemdecim

decim gradus Capricorni : & recipe ſequentes gradus Capricorni, qui ſunt 13. & non addes iſtos 17. in calculatione tua: ſed conſidera diſtantiam inter Solem & Lunam, & per ſucceſſionem ſignorum, & vbi terminat numerus graduum, incipiendo computare à gradu ſigni aſcendentis, & non à principio ſigni : & idem reperies quod prius, ſcilic. 16. gradus Libræ. quod poteris probare in exemplis diurnis, vt in iſto exemplo. Quia conſimilem habet proportionem Sol ad aſcendens, quam habet Luna ad partem fortunæ : & ratio partis fortunæ poteſt reperiri antè & retrò, pars fortunæ de nocte recipitur à Luna in Solem, ſecundùm opinionem plurium Aſtrologorũ, & quaſi de communi curſu ipſi inſequuntur iſtam viam de nocte: & tunc, ſi à Luna in Solem proiiciatur, ſimilis proportio eſt inter Lunam,

nam, & aſcendens, & Solẽ, & partem fortunæ: declaratio eſt, quia tanta præcisè omni tempore diurno computãdo tam gradus quàm minuta, eſt diſtantia inter Solem & aſcendens, quanta eſt inter Lunam, & partem fortunæ, ſcilicet de nocte tanta eſt diſtantia præcisè inter Lunam & aſcendens, quanta eſt inter Solem, & partem fortunæ. Sententia Ptolemæi *in iſta parte*, quia iſta duo luminaria imminent ſuper fortunã, & ſemper à fortiori eorum inchoandum eſt, vnde dicunt ſequentes Ptolemęum aſcendens cœli omni tempore mundi, ſuo modo Solis habet ſimilitudinem, quia ſicut à Sole calor, per quem fit motus in iſtis inferioribus, ortum habet: ita & ab aſcendente accidentalia opera ortum habent. Eſt igitur Sol naturale principium, & origo virtutis vitalis, ſicut Luna eſt principium virtutis

tutis naturalis, & Saturnus virtutis retentiuæ: & sic de aliis Planetis dicitur *infra* teste Prolemæo, *in suo Centiloquio, verb.* 86. sic etiam ascendens est vitæ domus in modum Solis. est etiã Sol principalissimus omnium Planetarum existens omnium Planetarum dominus, & ipse fortificat omnes Planetas, vt *supra* tactum est, & purificat omnes Planetas, & stellas existentes sub suis radijs; ita quòd dum euadunt radios Solis, sunt purificati Planetæ, & stellæ suo modo, quo aurum igne examinatum, & ferrum à fornace ferri extractum existit purificatum: sic etiam domus ascendens est omnium domorum principalissima, & fortioris virtutis. Sicut igitur Sol est naturale principium: ita Luna est finis per humiditatem, & crementum rerum augmentabilium: vnde à Sole ad Lunã pars fortunæ sumitur, & obtinet ascendens

dens

Digitized by Google

dens locum Solis, & pars fortunæ locum Lunæ. & ad finem rei judicat ipse locus Lunæ, & pars fortunę: & ista est ratio Ptolemęi. Alij dicunt, vtputa Albumazar, & plurimi alii, quòd ista duo luminaria, vnum est luminare diei, reliquum est luminare noctis, scilicet Luna majoris fortitudinis est de nocte, quàm sit ipse Sol. Ideò secundùm ipsos inchoandum est de nocte à Luna in Solem in perquirendo partē fortunæ in cœlo. Vnde mihi verisimiliter videretur propter tātam multitudinem sequentium istam opinionem secundam à Luna in Solem, quòd non posüerunt ista sine fundamento scientiæ naturalis Philosophiæ & Astrologię: & in hac materia sic procederem, saluo meliori judicio, si de nocte perquireretur pars fortunæ, & Luna esset in Cancro, vel in Tauro, vel in aliqua alia dignitate sua es-

ſentiali, & eſſet fortis, vtpute in angulo medii cœli, & Sol nō eſſet in loco conuenienti ſibi, vtputa in ſigno Aquarii, vel Libræ, inchoarem perquiſitionē partis fortunæ à Luna in Solem: & ſic de aliis partibus, vbi duo Planetæ conueniunt ad vnum effectum: à fortiori, tunc inchoandum eſt exemplum Sol, & Saturnus ambo ſunt ſignificatores partium, & vterque iſtorum Planetarum eſt diurnus, ſed Sol eſt fortior in influentia diurna Saturno: ideo accipitur pars partium à Sole in Saturnum, & ſic de aliis ſignificatoribus partium.

Et nota, quòd ſi Sol & Luna ſint in eodem minuto, vt hora cōiunctionis, tunc erit pars fortunæ in minuto aſcendentis, & in oppoſitione erit in minuto Occidētis in principio ſeptimæ domus.

Pars mortis accipitur à Luna in grad. & minut. domus octauæ, &addi- *Pars mortis.*

& additur, quòd perambulauit Saturnus in signo, in quo est, & proiicitur ab initio signi Saturni. Et nota, quòd si minutum haberi non possit, sufficit gradus, dicente Albumazar *differentia quinta tractatus sui primi commenti introductorii, non contingit error in iudiciis ex parte impreßionis ad vnum gradum, quare à fortiori patet propositum.*

Pars vitæ. Pars vitæ accipitur in die à Ioue in Saturnum, & de nocte è contra, & proijcitur ab ascendente.

Videndum nunc in parte vltima capituli huius de signis mortis, & testimoniis sufficientibus ad mortem, & de signis, quæ dicuntur signa mali, non tamen mortis, & de signis & testimoniis vitæ, quæ veniunt in figura cœli per quæstionem, vel per aggressum infirmitatis, aut per reuolutionem annorum natiuitatis, & vt in pluribus.

Testimonia mortis. Primò ponuntur testimonia mortis.

mortis, quæ ſe tenent ex parte almuten aſcenden. Secundò ex parte almuten domus mortis. Tertiò ex parte domini domus infirmitatis. Quartò ex parte Lunæ, & domini Lunæ.

Notandum igitur generaliter, primò, quòd nunquam tenetur fieri mortis judicium, niſi vnus ſignificatorum, ſcilicet dominus aſcendentis, vel Luna fuerit corruptus, vel vnus alterum debilitet etiam, quòd fortunæ ſint cadentis prius ab angulis. Secundò, quòd omnis malus peior eſt in angulis, quàm in cadenti: & quantò tardior in motu, vel impeditus, tantò pejor. Tertiò notandum, quòd in omnibus ſignis malis dicendum, quòd receptio minuit malum, & maximè receptio fortis.

Primum igitur ſignum mortis ſit tale, quando dominus aſcendentis jungitur ſimiliter, & Luna *Primum ſignum mortis.*

N domi-

domino rei quæſitæ erit res, q̃ quęritur. Exemplum, ſi dominus aſcẽdentis, & Luna iuncti fuerint domino domus mortis, moritur patiens ab illa infirmitate, niſi recipiat eum dominus domus mortis, qui eſt dominus rei, de qua eſt q̃ſtio: & ſcias, quòd ſi dominus domus mortis iungatur domino aſcendentis iudicabis eum eſſe moriturũ, niſi ſit fortis receptio inter eos. Et nota bene hoc documentum ſequens, quòd deterius eſt, quòd dominus aſcendentis iungatur malo vel domino domus mortis, quã quòd malus vel dominus mortis iungatur aſcendenti.

2. Secundum ſignum, ſi dominus aſcendentis, vel ſignificator principalis cœli dederit vim, aut coniungatur Planetæ, qui eſt in domo quarta, morietur infirmus, quoniam hæc eſt domus foueæ. Vnde nota, quòd dare vim ſit, aut per

con-

coniunctionem Planetarum ad inuicem, aut per aspectum eorum, aut per coniunctionem radiorum ipsorum.

Tertium signum, si dominus ascendentis, & Luna sint in quarta, aut octaua domo, vel combusti à Sole, aut cadentes vel coniuncti cùm domino 8. domus, ipsi dant certum testimonium mortis: & si vnus ipsorum tantùm, scilicet dominus ascendentis, vel Luna se habuerit, vt dictum est. Notandum est, in quibus respectibus ipsi sunt ex Planetis beneuolis, aut infortunatis: & iudicare secundùm bonos, aut malos testes, quos habent. Nã si dominus ascendentis sit retrogradus, vel cadens, aut fuerit in octaua domo, & ex retrogradatione separetur à domino 8. domus, hoc affirmat mortem non dubitare, nisi ex eius retrogradatione fuerit à Sole combustus. 3.

domino rei quæsitæ erit res, q̃ quęritur. Exemplum, si dominus ascẽdentis, & Luna iuncti fuerint domino domus mortis, moritur patiens ab illa infirmitate, nisi recipiat eum dominus domus mortis, qui est dominus rei, de qua est q̃stio: & scias, quòd si dominus domus mortis iungatur domino ascendentis iudicabis eum esse moriturũ, nisi sit fortis receptio inter eos. Et nota bene hoc documentum sequens, quòd deterius est, quòd dominus ascendentis iungatur malo vel domino domus mortis, quã quòd malus vel dominus mortis iungatur ascendenti.

2. Secundum signum, si dominus ascendentis, vel significator principalis cœli dederit vim, aut coniungatur Planetæ, qui est in domo quarta, morietur infirmus, quoniam hæc est domus foueæ. Vnde nota, quòd dare vim fit, aut per

con-

coniunctionem Planetarum ad inuicem, aut per aspectum eorum, aut per coniunctionem radiorum ipsorum.

3. Tertium signum, si dominus ascendentis, & Luna sint in quarta, aut octaua domo, vel combusti à Sole, aut cadentes vel coniuncti cum domino 8. domus, ipsi dant certum testimonium mortis: & si vnus ipsorum tantùm, scilicet dominus ascendentis, vel Luna se habuerit, vt dictum est. Notandum est, in quibus respectibus ipsi sunt ex Planetis beneuolis, aut infortunatis: & iudicare secundùm bonos, aut malos testes, quos habent. Nã si dominus ascendentis sit retrogradus, vel cadens, aut fuerit in octaua domo, & ex retrogradatione separetur à domino 8. domus, hoc affirmat mortem non dubitare, nisi ex eius retrogradatione fuerit à Sole combustus.

Nam si denuntiat mortem proximam, hoc facit Luna, quando applicatur Planetæ stanti subtus terram, & maximè in quarta domo: & tenet veritatem illud, nisi fuerit in parte ascendentis subtus terram: sed contrarium est, si applicetur Planetæ super terram existenti. Et nota, quòd stellæ existentes supra terram vitam significant, & illæ de subtus terram mortem ampliant.

4. Quartum signum est, si dominus ascendentis vel Luna, vel dominus sextæ sint combusti, vel retrogradi, & dominus ascendentis sit in domo mortis conjunctus Marti, vel Saturno, oportet infirmum mori ab illa infirmitate.

5. Quintum signum, si dominus ascendentis & sextæ sint malæ influentiæ, & reperiantur in octaua domo cœli, argumentum potens est mortis. Vnde nota differentiam

inter

inter potens & ſufficiens : quia ſignum ſufficiens eſt ſignum completum mortis. ſignum autem potens eſt ſignum non adeò completum.

Sextum ſignum, ſi dominus aſcendentis vel Luna ſint impediti, ſignum eſt mortis, vel longæ infirmitatis. Et notandum eſt, quòd omnia ſigna mortis, vel mali veritatem habent, niſi vincant ſigna vitæ, vel boni. Notandum, quòd ſi idem Planeta æquales habeat dignitates eſſentiales in aſcendente & in octaua, ſignificatio eſt mortis, maximè ſi ille Planeta ſit aliundè impeditus : eodē modo poſſumus dicere de domino ſextæ & octauę, quòd tunc eſt ſignificatio mortis, aut ſaltem infirmitatis. 6.

Secundò conſideranda ſunt ſigna mortis, ſumpta ex parte domini domus mortis : quorum primū ſit tale. Si dominus domus mortis *Signa mortis ex parte domini domus mortis.*

 fue-

fuerit in quarta domo infortunatus, morietur infirmus.

2. Secundum ſignum, quando malus eſt dominus octauæ, & bonus Planeta ſeparatur ab eo, qui eſt dominus infirmitatis, & ille dominus infirmitatis reperitur in aſcendēte, maximè in prima med. ſignum eſt mortis, quia transfert naturam domini mortis ad dominum vitæ, & fortius eſt, quando dominus octauæ eſt retrogradus, vel aliter impeditus, & tunc infirmus nocet ſibiipſi, & eſt mali regiminis, & deterius eſt, quando dominus ſextæ eſt malus in aſcendente.

3. Tertium ſignum, quando dominus rei quæſitæ vel Lunæ recedit ab infortunio, & vadit ad aliud infortunium, per malum aſpectum, vel per applicationem corporalem, ſignificat malum effectum fiendum, & maximè in-

infirmitatibus est signum mortis.

Quartum signum malus in octaua, vel dominus octauæ malus significat mortem, si recipiat dominum ascendentis, vel Lunam, qui non sint aliundè infortunati, significat euasionem post timorem mortis, propter receptionem, & maximè si receptio sit fortis. 4.

Quintum signum videas ad vim Planetarum, si ipsi fuerint supra terram, sicut Planetæ diurni, & è contra est de nocturnis & associa significatori dominum triplicitatis primæ, & dominum horæ: & si plures infortunati fuerint in domo 6. vel 12. vel 8. aut domini domus eorum, morietur ęger. Itidem malus eorum aspectus cum significatione est malus per se. 5.

Tertiò consideranda sunt signa sumpta ex parte Lunæ: quorum primum sit, quando Luna est *Ex parte Luna.* 1.

dens locum Solis, & pars fortunæ locum Lunæ. & ad finem rei judicat ipse locus Lunæ, & pars fortunę: & ista est ratio Ptolemęi. Alij dicunt, vtputa Albumazar, & plurimi alii, quòd ista duo luminaria, vnum est luminare diei, reliquum est luminare noctis, scilicet Luna majoris fortitudinis est de nocte, quàm sit ipse Sol. Ideò secundùm ipsos inchoandum est de nocte à Luna in Solem in perquirendo partē fortunæ in cœlo. Vnde mihi verisimiliter videretur propter tātam multitudinem sequentium istam opinionem secundam à Luna in Solem, quòd non posuerunt ista sine fundamento scientiæ naturalis Philosophiæ & Astrologię: & in hac materia sic procederem, saluo meliori judicio, si de nocte perquireretur pars fortunæ, & Luna esset in Cancro, vel in Tauro, vel in aliqua alia dignitate sua es-

ſentiali, & eſſet fortis, vtputa in angulo medii cœli, & Sol nõ eſſet in loco conuenienti ſibi, vtputa in ſigno Aquarii, vel Libræ, inchoarem perquiſitionẽ partis fortunæ à Luna in Solem: & ſic de aliis partibus, vbi duo Planetæ conueniunt ad vnum effectum: à fortiori, tunc inchoandum eſt exemplum Sol, & Saturnus ambo ſunt ſignificatores partium, & vterque iſtorum Planetarum eſt diurnus, ſed Sol eſt fortior in influentia diurna Saturno: ideo accipitur pars partium à Sole in Saturnum, & ſic de aliis ſignificatoribus partium.

Et nota, quòd ſi Sol & Luna ſint in eodem minuto, vt hora cõiunctionis, tunc erit pars fortunæ in minuto aſcendentis, & in oppoſitione erit in minuto Occidẽtis in principio ſeptimæ domus.

Pars mortis accipitur à Luna in grad. & minut. domus octauæ, &addi- *Pars mortis.*

& additur, quòd perambulauit Saturnus in signo, in quo est, & proiicitur ab initio signi Saturni. Et nota, quòd si minutum haberi non possit, sufficit gradus, dicente Albumazar *differentia quinta tractatus sui primi commenti introductorii, non contingit error in iudiciis ex parte impreßionis ad vnum gradum, quare à fortiori patet propositum.*

Pars vitæ. Pars vitæ accipitur in die à Ioue in Saturnum, & de nocte è contra, & proijcitur ab ascendente.

Videndum nunc in parte vltima capituli huius de signis mortis, & testimoniis sufficientibus ad mortem, & de signis, quæ dicuntur signa mali, non tamen mortis, & de signis & testimoniis vitæ, quæ veniunt in figura cœli per quæstionem, vel per aggressum infirmitatis, aut per reuolutionem annorum natiuitatis, & vt in pluribus.

Testimonia mortis. Primò ponuntur testimonia

mortis,

mortis, quæ ſe tenent ex parte almuten aſcenden. Secundò ex parte almuten domus mortis. Tertiò ex parte domini domus infirmitatis. Quartò ex parte Lunæ, & domini Lunæ.

Notandum igitur generaliter, primò, quòd nunquam tenetur fieri mortis judicium, niſi vnus ſignificatorum, ſcilicet dominus aſcendentis, vel Luna fuerit corruptus, vel vnus alterum debilitet etiam, quòd fortunæ ſint cadentis. prius ab angulis. Secundò, quòd omnis malus peior eſt in angulis, quàm in cadenti: & quantò tardior in motu, vel impeditus, tantò pejor. Tertiò notandum, quòd in omnibus ſignis malis dicendum, quòd receptio minuit malum, & maximè receptio fortis.

Primum ſignum mortis.

Primum igitur ſignum mortis ſit tale, quando dominus aſcendentis jungitur ſimiliter, & Luna

N domi-

domino rei quæsitæ erit res, q̃ quæritur. Exemplum, si dominus ascẽdentis, & Luna iuncti fuerint domino domus mortis, moritur patiens ab illa infirmitate, nisi recipiat eum dominus domus mortis, qui est dominus rei, de qua est q̃stio: & scias, quòd si dominus domus mortis iungatur domino ascendentis iudicabis eum esse moriturũ, nisi sit fortis receptio inter eos. Et nota bene hoc documentum sequens, quòd deterius est, quòd dominus ascendentis iungatur malo vel domino domus mortis, quã quòd malus vel dominus mortis iungatur ascendenti.

2. Secundum signum, si dominus ascendentis, vel significator principalis cœli dederit vim, aut coniungatur Planetæ, qui est in domo quarta, morietur infirmus, quoniam hæc est domus foueæ. Vnde nota, quòd dare vim fit, aut per

con-

coniunctionem Planetarum ad inuicem, aut per aspectum eorum, aut per coniunctionem radiorum ipsorum.

Tertium signum, si dominus ascendentis, & Luna sint in quarta, aut octaua domo, vel combusti à Sole, aut cadentes vel coniuncti cùm domino 8. domus, ipsi dant certum testimonium mortis : & si vnus ipsorum tantùm, scilicet dominus ascendentis, vel Luna se habuerit, vt dictum est. Notandum est, in quibus respectibus ipsi sunt ex Planetis beneuolis, aut infortunatis : & iudicare secundùm bonos, aut malos testes, quos habent. Nã si dominus ascendentis sit retrogradus, vel cadens, aut fuerit in octaua domo, & ex retrogradatione separetur à domino 8. domus, hoc affirmat mortem non dubitare, nisi ex eius retrogradatione fuerit à Sole combustus. 3.

Nam si denuntiat mortem proximam, hoc facit Luna, quando applicatur Planetæ stanti subtus terram, & maximè in quarta domo: & tenet veritatem illud, nisi fuerit in parte ascendentis subtus terram: sed contrarium est, si applicetur Planetæ super terram existenti. Et nota, quòd stellæ existentes supra terram vitam significant, & illæ de subtus terram mortem ampliant.

4. Quartum signum est, si dominus ascendentis vel Luna, vel dominus sextæ sint combusti, vel retrogradi, & dominus ascendentis sit in domo mortis conjunctus Marti, vel Saturno, oportet infirmum mori ab illa infirmitate.

5. Quintum signum, si dominus ascendentis & sextæ sint malæ influentiæ, & reperiantur in octaua domo cœli, argumentum potens est mortis. Vnde nota differentiam

inter potens & sufficiens: quia signum sufficiens est signum completum mortis. signum autem potens est signum non adeò completum.

6. Sextum signum, si dominus ascendentis vel Luna sint impediti, signum est mortis, vel longæ infirmitatis. Et notandum est, quòd omnia signa mortis, vel mali veritatem habent, nisi vincant signa vitæ, vel boni. Notandum, quòd si idem Planeta æquales habeat dignitates essentiales in ascendente & in octaua, significatio est mortis, maximè si ille Planeta sit aliundè impeditus: eodē modo possumus dicere de domino sextæ & octauę, quòd tunc est significatio mortis, aut saltem infirmitatis.

Signa mortis ex parte domini domus mortis.

Secundò consideranda sunt signa mortis, sumpta ex parte domini domus mortis: quorum primū sit tale. Si dominus domus mortis

fuerit in quarta domo infortunatus, morietur infirmus.

2. Secundum ſignum, quando malus eſt dominus octauæ, & bonus Planeta ſeparatur ab eo, qui eſt dominus infirmitatis, & ille dominus infirmitatis reperitur in aſcendēte, maximè in prima med. ſignum eſt mortis, quia transfert naturam domini mortis ad dominum vitæ, & fortius eſt, quando dominus octauæ eſt retrogradus, vel aliter impeditus, & tunc infirmus nocet ſibiipſi, & eſt mali regiminis, & deterius eſt, quando dominus ſextæ eſt malus in aſcendente.

3. Tertium ſignum, quando dominus rei quæſitæ vel Lunæ recedit ab infortunio, & vadit ad aliud infortunium, per malum aſpectum, vel per applicationem corporalem, ſignificat malum effectum fiendum, & maximè in-

infirmitatibus est signum mortis.

Quartum signum malus in octaua, vel dominus octauæ malus significat mortem, si recipiat dominum ascendentis, vel Lunam, qui non sint aliundè infortunati, significat euasionem post timorem mortis, propter receptionem, & maximè si receptio sit fortis. 4.

Quintum signum videas ad vim Planetarum, si ipsi fuerint supra terram, sicut Planetæ diurni, & è contra est de nocturnis & associa significatori dominum triplicitatis primæ, & dominum horæ: & si plures infortunati fuerint in domo 6. vel 12. vel 8. aut domini domus eorum, morietur ęger. Itidem malus eorum aspectus cum significatione est malus per se. 5.

Tertiò consideranda sunt signa sumpta ex parte Lunæ: quorum primum sit, quando Luna est *Ex parte Lunæ.* 1.

cum Marte in quarta domo, siue aspectu Planetæ beneuoli, hoc inquit signum mortis.

2. Secundùm, si Luna fuerit in angulo terræ cum Marte, & Planetæ beneuoli sint cadentes, hoc inquit signum mortis.

3. Tertium, si Luna sit Orientalis ad 12. grad. prope Solem, signum est mortis, & quantò propinquior Soli, & in combustione, tantò peior.

4. Quartum, si Luna fuerit infra 3. grad. Scorpionis primos corrupta ex Saturno, fert mortem.

5. Quintum, si gradus, qui sunt inter Lunã & primum gradum mortis, sint substracti à principio signi ascendentis, accipiendo pro quolibet signo 30. gradus: si sint, & adueniat, quòd in termino, in quo hic numerus finietur & terminabitur, sint Planetæ maleuoli, vel quòd receptor dispositionis fuerit male-

maleuolus, hoc inquit signum mortis.

Et nota hîc primò, si maleuolus Solem vel Lunam corrumpat sine hoc, quòd non sit testis fortunæ, hoc inquit signum mortis.

Nota secundò, quòd si Luna fuerit cum Saturno, in decremento in principio infirmitatis ostendit longam infirmitatem, vel mortem: sed in cremento ostendit sanationem, & è contra de Marte cum Luna: quia crementum Lunę est calidum, & decrementum frigidum, vt *supra* tactum est. Et generaliter sapientes cauent, ne sit Luna in principio mensis cum Marte, in fine eius non nocet.

His p̃dictis signis adiungi possunt hæc signa de intentione Haly Habenragel. Vult enim sic; si hi tres significatores, scil. Sol, Luna, vel Almuten, ascendentes aut fortior eorum: & maximè si Sol vel

Luna fuerint domini temporis, & habuerint aſpectum cum domino domus mortis, non poteſt liberari. Si verò fuerint liberi ab infortunis, & non habuerint aſpectum propriè cum domino dom⁹ mortis: & ſi duo ſint liberi, nō habendo reſpectum cum domino domus mortis, euadet. Et ſi vnus ſit ſaluus ab infortunis, & alii duo non aſpexerint dominum domus mortis, euadet. Si infortuna duorum non fuerit per coniunctionē, aut per infortunam potentem, & maximè ſi illa infortuna fuerit dominus quartæ, octauæ, vel duodecimæ: quia ſi duo habuerint aliquam talem infortunam, erit mirabile, ſi euaſerit. & ſi fuerit Almuten aſcenden. & Luna: & maximè, ſi ipſa fuerit domina temporis, id eſt, quæſtione exiſten. mortua, vel etiam Sol, ſi fuerit dominus temporis, omnes hi ſignificatores, aut

fortior

fortior eorum habuerit aſpectum cum domino domus mortis, non poteſt liberari à morte. & quali-bet vice dum aliquis illorum ſi-gnificatorum applicuerit infortu-næ, fortificatur infirmitas, quouſ-que ſeparetur ab eo. & ſi Lunam in principio infirmitatis aſpexerit infortuna, vel iuncta fuerit cum ea, mortem in eadem infirmitate ſignificat, & ſi aſpectus ille, vel cõ-iunctio fuerit de fortuna, ſignifi-cat illius ſalutem. Et iſta refert Ha-ly, *in ſeq. cap. de intentione Dorothei.* Vnde aduertendum, quòd ſi do-minus aſcendẽtis, & dominus do-mus mortis ſe aſpiciãt aliquo aſpe-ctu, ſiue amicitiæ, ſiue inimicitiæ: fortius tamen, ſi inimicitiæ. Peius autem, ſi coniungantur per cor-pus, ſignum eſt mortis, niſi fuerit receptio inter eos: quòd ſi idem Planeta malus, vtputa Mars ſit do-minus aſcendentis & 8. ſicut acci-

deret, si Aries esset ascendens, quia tunc Scorpius esset domus 8. & q̃stio fieret hora Martis, & quòd Mars sit aut in ascendente, aut in 8. domo, & peius in 8. est signum mortis. Vnde quando dominus quærentis, & rei quæsitæ conueniunt, tunc est signum potens cõsecutionis effectus. Aliud de eadem materia datur documentum: Detur, quòd Scorpio ascendit, 6. domus à Scorpione est Aries, si tunc Mars sit in ascendente, vel in sexta domo, & esset hora Martis, & esset quæstio de sanatione, vel infirmitate, aut peioratione, argumentum potens est peiorationis infirmitatis: quia ascendens & sexta cõueniunt sub dominio Martis. & ista trahuntur *ex 37. verbo Cẽtiloquii.* Vnde notandum, si Luna fuerit impedita in principio infirmitatis, vel quæstionis hora per aspectum malorum, vel per coniun-

iunctionem, frequentissimè erit crisis ad malum; nisi Planeta ille maleuolus, cui Luna applicatur, habuerit domum supra natiuitatem infirmi, quia mali juuāt suos, interficiendo alios. Notandum etiam, quòd si Luna vel dominus sextæ, vel dominus ascendentis fuerint combusti, vel retrogradi, aut dominus ascendentis fuerit in domo mortis, coniunctus Marti vel Saturno, de vita non sperabitur; aut Luna impedita coniuncta domino domus mortis, vel domino domus mortis, & cùm impedita in 8. vel in 12. seu 4. & prope caudam. Et hîc nota hoc signum mortis, quòd si in grad. ascendentis vel prope ad 2. grad. fuerit malus, argumentum est mortis infirmi, & numerus graduum illius distantiæ ab ascendente, si sint signa mobilia, denotant dies, & de fixo plus temporis denuntiant, & si de

communi, communiter. hæc pro præſenti ſufficiant mortis ſigna: & ſi plura volueris aliqua præter iſta licet, puta in Ioanne Hyſpalenſi inuenies ſicut iſta. Dicit Ioannes Hyſpalenſis *in Iſagogis in ſexta domo*, vbi dicit: *ſi quis quærit pro infirmo, an ſit liberandus, vel non, aſpice, ſi dominum aſcendentis inueneris in bono loco, & ſi eſt in angulo, & non combuſtus à Sole, id eſt, ſub eius luce & melius, ſi dat vim Planetæ fortunæ: & melius ſi ſit in angulo ipſe Planeta fortuna: & melius, ſi dominus aſcendentis recipitur ab ipſo Planeta, citò liberabitur.* ſimiliter de Luna, vel de dño aſcendentis. Si aũt dominus aſcẽdẽtis dat vim domino domus octauæ. eſtq; dominus 8. domus Planeta fortuna, à quo dominus aſcendentis recipitur ad mortem, ægrotabit: ſed euadet: ſi nõ eſt receptus, deficiet. Si dominus octauę domus eſt Planeta infortuna: & dat ei vim dominus

minus aſcendentis ſit, vel non ſit receptus, deficiet: & pejus, ſi ſit dominus 8. domus in quouis angulo: ſi dominus aſcendentis ſit infortunatus à domino domus ſextæ, vel duodecimæ, & ipſe vel Luna aſpiciat Planetã infortunã quouis aſpectu, & pejus, ſi fuerit in ſignis fixis, ipſe vel Luna pejus, & in hoc eſt Saturnus: vel ſi eſt Planeta infortunatus ex itinere tardo, vel retrogrado, ægrotabit diutiſſimè, ſi Planeta ſit infortunata, qui impediat dominum aſcendentis, & ipſe velox, vel citò exibit ſignũ, in quo eſt: & melius, ſi eſt in ſigno mobili, vel aſpicit ipſum aliquis Planeta fortuna quouis aſpectu, citò euadet à morbo: aſpice etiã, quot gradus ſint inter ſupplemẽtum aſpectus Planetæ fortunæ & infortunæ, & cuilibet gradui diem tribue. Similiter, ſi Luna habet aſpectum adhuc incõpletum, quouis

Pla-

Planetæ dat cuilibet gradui diem, ſi dominus aſcendentis eſt in domo 6. ingreſſus, intraturus ſtatim, id eſt, ex ea liberabitur: ſic ſi dominus ſextæ domus, eſt in aſcendente, in ingreſſu eius euadet. Planeta fortuna in angulo ſignificat bonum, infortuna malum : ſi ergo dominum corporis ſignificat permutationem in alium morbum, ſi dominus aſcendentis habet incõpletam conjunctionem, vel aſpectum incompletum cum domino domus 6. vel 8. vel 12. & etiã quando aſpicit infortunam, & dominus aſcendentis eſt infortunatus ex eis, quando conſummabitur aſpectus vel coniunctio, ea hora deficiet infirmus ſemper, ſi dominus aſcendentis eſt ſub luce Solis, & peius eſt, ſi eſt in angulo, cùm pertinget ad combuſtionem, deficiet. Si Saturnus vel Iupiter eſt dominus, & tranſierunt combu-

ſtio-

ſtionem Solis, cùm ſint Orientales, liberabitur, ſi Occidentales, è contra: & Mars ſi eſt junctus infra decem grad. & eſt Orientalis, liberabitur: ſi eſt Occidentalis, & eſt minus 18. grad. morietur, ſi plus, liberabitur: cùm Luna à loco Solis 12. grad. diſtiterit, cùm eſt Occidentalis, liberabitur, ſi Orientalis, morietur.

Nunc cõſequenter procedendum eſt ad ſigna mali, de quorum numero ſit hoc primo ſumptum à domino aſcenden. aut domo aſcenden. Reſpice igitur aſcenden. quod eſt ægroti, ſi ſit ibidem malus, vel dominus ejus malus ſignificat malum, & infirmus erit mali regiminis, & ſibiipſi nocebit, & procurabit malum ſuum. Secundum, ſi dominus aſcenden. vel dominus ſextæ ſit retrogradus, vel combuſtus, vel in domo mortis coniunctus Marti, vel Saturno, maxi-

Signa mali.

1.

2.

maximè per malum aspectum, signum est mali. Tertium, si domi-
3. nus ascendentis fuerit in domo 5. vel 11. transibunt angustiæ magnę super ægrum, nisi fortunatè fuerit receptus ipse dominus ascenden-
4. tis. Quartum, quando dominus ascenden. vel Luna, vel pars fortunæ fuerit in gradu Azemen. vel tenebroso, vel puteali, significat infirmitates radicatas in gradu lucido recentes: & pejus significant in his signis Arietis, Cancri, Scorpionis, Capricorni, Piscis: & quandoq; in his signis lepram, apostemata, pustulas, scabiem, impetiginem, & serpiginē, secundùm formā domorum & graduum, in quibus reperti fuerūt dominus ascenden. Luna, & pars fortunæ.

Nota, quòd à domino domus octauæ ferè nullum signum sumitur, duntaxat mali: sed potius penes eum sumuntur mortis signa.

Pri-

Primum itaque signum mali sumptum à Luna sit illud. si Luna aspiciat malos ex quarto vel opposito, malum significat. *Signa mali à Luna.* 1.

Secundum signum, quando Luna est impedita, vel domina domus mortis, vel in octaua, vel in duodecima, vel in domo quarta, malum significat. 2.

Tertium, si Luna fuerit in loco malo, & in signo fixo, prolongabitur morbus; si autem in mobili signo, citò sanabitur: si in communi, sanabitur termino medio: & egreditur de morbo in morbum alium, secundùm aspectum Lunæ cum Planetis, & aspice locum Lunæ, si dederit vim domino sextæ, fortificabitur morbus. 3.

Quartũ, quando Luna coniungitur Saturno in signo Arietis, & Aries sit ascendens: vel faciat domum sextam, vel octauam, antiqui in principio ægritudinum, vel quæ- 4.

quæſtionum iudicauerunt mortem, ſed non eſt dicendum judicium mortis: & ratio eſt, quia Saturnus in Ariete non habet illam autoritatem, quã habet in Libra, vel in ſuis domibus: ideo refrenatur ibi malitia Saturni: ideo prognoſticare non debemus infirmo mortem, ſed potius recidiuationem, ſeu recidiuam ægritudinem: tamen euadet, quando Luna jungitur Saturno in Tauro, & Taurus facit aſcendens, aut ſextam domũ, aut octauam, tunc temporis Luna trahit malas influentias Saturni, & facit bonas: quia Luna eſt in exaltatione ſua, & Saturnus tunc non habet prauum dominium ſupra Lunam. Quando verò Luna coniungitur Saturno in Geminis, tunc Saturnus operatur omnes prauas influentias præter proditionem: quia Luna eſt debilis, nõ potens reſiſtere Saturno, quia eſt in ſi-

in signo duodecimo à domo sua: quando verò Luna coniungitur Saturno in Cancro, domina est in domo sua, & ideo Saturnus non habet potentiam malè operandi: idcirco Saturnus præbet Lunæ omnes bonas suas operationes, & conuertit naturam suam ad ipsam Lunam, & tunc efficitur mobilis in influentia. Si hæc conjunctio fiat in Leone, Saturnus non habet potentiam operandi bonum, quia est in domo firma, & in domo Solis, & inimici sui. Si in Virgine, indifferens est, tam ad malum, quàm ad bonum. Si in Libra, tunc Saturnus cōuertit naturam Lunæ ad se. Si in Scorpione, mala opera exercet Saturnus, & Luna non potest refrænare ipsum. Si in Sagittario, refrænatur malitia Saturni. Si in Capricorno, & Aquario, Saturnus potens est ad malum operandum, & Luna debilis. Si in Piscibus,

ſcibus, mediocriter ſe habet: & ſi iſta velis ampliare, intelliges de cõjunctione aliorum Planetarum cum Saturno: conſidera amicitiã, vel inimicitiam, fortitudinem, vel debilitatem ipſius Saturni, & aliorum Planetarum, qui eis coniunguntur, & ſic procede ad iudicium. Conſidera etiam horam, quando infirmus cadit in lecto, vtrum Luna tunc exeat à cõbuſtione, tunc enim creſcit ægritudo, quouſque veniat ad oppoſitionis gradum, ſcilic. plenilunium, tunc ſi fuerit cum malo Planeta à malo ſigno, tunc de morte eſt timendum: & ſic etiam, hoc eſt ſignum mali: quia, vt dictum eſt, à domino domus octauæ ferè nullum ſignum ſumitur duntaxat mali, ſed potius mortis. Igitur, vt quadripartitum in ſignis mali, quemadmodum in aliis ſit, teneamus ordinem, loco ejus ſunt ſumenda

da ſigna mali à domino domus ſextæ, quæ eſt ægritudinis domus, quorum primum ſit iſtud. Si dominus ſextæ ſit in malo loco, vt in ſexta, vel in duodecima, vel octaua malum ſignificat. Secundum, ſi dominus 6. ſit impeditus à domino aſcendentis per malum aſpectum, & eſt in gradu Azemen. & in angulis, incurabilis eſt infirmitas, & ſemper nociua & doloroſa in ſuccedentibus durat: ſed non ſemper nociua & doloroſa, & reuertitur ſecundùm qualitatem ſigni in cadentibus, non ſemper durat, non ſemper doloroſa, ſed pro tũc inuaſit infirmitas citò receſſura: ſed ſecũdùm qualitatem ſigni, & Planetæ pro tunc magis, vel minus impeditorum cõſideratur iudicium infirmitatis penes conuenientiam & diſpoſitionem domini domus ſextæ. Tertium, ſi in ſexta domo ſit malus patiens, tranſibit

Signa mali à domino domus ſextæ.

1.

2.

3.

bit de ægritudine in ægritudinem. Si autem bonus patiens, citò curabitur.
4. Quartum recitatum est intra signa mortis permiscuè. His signis mali addendum est primò, quòd si Planeta, qui significat impedimentum, sit in grad. Azem. significat incurabilitatem, & sic notanda est graduum natura, sub quibus sunt Planetæ facientes ad iudicium. Si verò alter istorũ duorum sit impeditus ascenden. & Luna, & alter fortunatus, infirmitas nõ erit tanta. Secundò, & de translatione luminis, si separatur Planeta à domino, vel à domina domus mortis, & transferat lumen mortis per conjunctionem, vel aspectum ad dominum ascenden. hæc translatio malum significat. Tertiò, & est Aphorismus Astrologorum, scilicet *de Centiloquio* detestabilius in significatione ægroti est, vt sit significator interrogationis

nis ingrediens radios, vel pars fortunæ infortunata. Quartò de eisdem Aphorismis timor magnus est super infirmo, cùm interrogationis hora ambo luminaria fuerint sub terra. Quintò si pars fortunæ cadat prope caudã ad quartum gradum sub terra, vel in octaua, vel vadat ad caudam, vel ad malos, vel habeat aspectum malum Luna ad malos. Et numera gradus, inter partem fortunæ, & caudam, vel inter Lunam, & partem fortunæ, vel inter illum, qui erit propinquior parti fortunæ infortunatæ. Et si ascenden. 6. & 8. sint mobilia, dic gradus, qui sunt inter partem fortunæ infortunatam dies, vel minus, quòd erit effectus mali. Si ascenden. 6. & 8. sint firma, dic tempus effectus mali plusquam dies. & si Luna sit domina 6. vel 8. erit effectus hora Lunæ: & sic de aliis horis ali-

cuius dominorum harum domorum.

Deinceps videnda ſunt ſigna boni, quæ ferè omnia ſumuntur ex parte almuten aſcenden. quorum primum ſit, ſi dominus aſcenden. fuerit in vno angulorum, & fuerit bonus Planeta, ſine malo aſpectu, & non ſub radiis Solis, neque retrogradus, & fuerit in ſitu cœli fortunato, ſignum eſt vitæ.

Signa boni.

1\.

2\. Secundum, ſi dominus aſcenden. ſit fortunatus, quando Luna peruenit ad eum corporaliter, tũc incipiet apparere criſis ad bonum, maximè ſi prima applicatio Lunæ ſit ad dominum aſcenden. corporaliter antequam applicetur corporaliter alicui alteri Planetarum, quia dominus aſcendentis ſignificat animam, & vitam, Luna corpus, & eius ſalutem oſtendit, & ideò ſi Luna non fuerit infortunata, bonum.

Ter-

Tertium, si dominus ascenden. fuerit velox, & aliud ingrediatur signum, vel aliam domum, velociter deficiet infirmitas, non sit tamen in domo 8. vel 12. 3.

Quartum, & nota bene, quòd si dominus ascenden. recipiat dominũ domus mortis iunctum sibi directum, vel postquã incipit esse dominus mortis dirigi, significat bonum propter receptionem, licet talis aliundè aspectio seu coniunctio sine receptione significet mortem, cum aliis circumstantiis: & quando transierit aspectum, seu coniunctionẽ domini dom⁹ mortis, & domini ascenden. apparebit effectus sanitatis, licet præcesserit timor mortis in ægro, & iudicium eiusdem in Medico. 4.

Quintum signum, Luna aspiciens Venerem, Venus Solem, Sol Iouem. maximè si Iupiter sit in ascẽden. vel in nona, Iupiter erit al- 5.

muten, hoc est, habens dominium in figura, hoc significat bonum, & fortunæ habent náturam vitæ, nisi
6. sint domini domus mortis. His bonis signis, annectenda sunt hæc, quorum sit primum. Si Luna applicetur Mercurio, vel Veneri per aspectum vel coniunctionem: & vnus illorum applicetur Soli, vel Marti, dato, quòd coniunctio vel aspectus istorum non sint boni, & Mars applicetur Ioui, qui Iupiter sit fortis, tam ex parte situs cœli, quàm ex parte dignitatum essentialium, Iupiter habet colligere lumen illorum, tanquam superior, & terminare omnia illa lumina inferiorum ad bonam crisim, & ad
7. bonum terminum. Secundum, si Almuten vitæ, id est, Almuten ascenden. fuerit in quarta domo fortunatus, sanabitur æger, quòd si fuerit illic boni & mali, secundùm fortiores iudica: sed si postea

se stra-

se strauerit in lectum, morietur.
Tertium, si significator fuerit in 8.
10. crescens lumine, & numero,
abbreuiabitur morbus. Quartum, 9.
& est Aphorismus Astrologorum,
scilicet *de Centiloquio* Ptolem. Saturnus Orientalis, Mars Occidentalis: ægros minus impedit, Iupiter in Septentrione, Venus in Meridie, bonum augent, cùm ipsi fuerint domini ascenden. infirmi, vel quæstionis. Et quia materia infirmitatum non sufficienter declaratur per exemplum vnius quæstionis, aut duarum quæstionum. Ideo hîc alia duo exempla annectentur pro maiori declaratione.

Anno fluente Dñi Iesu 1420. die sabbathi, quæ fuit secundus dies mensis Iunij, completis octo horis post meridiem, quidam Sacerdos proposuit quæstionem super propria infirmitate grauellæ, & statu suæ sanitatis & vitæ: cuius

quæstionis hora talis incidit cœli figura super Viennensem ciuitatem, & fuit quæstio præsentata hora Mercurii.

Capricorn. 6.	Sagittarius 15. / Scorp. 24.	Libra 15. pars vitæ. 12.18. Scorpio.
Capr. 26. pars Planc. interfic. 16. 6. A-quar.		Virgo 4. ♄ 12. 2. Virg. direct. ☊ 22. ho. Virg.
♓. 4. ☾. 9. 4. Pi. vs. ps mot. 7. 28. ☋. 22. ho. ♂ 12. 5. pi. 12. pi. dir.		Canc. 26. Merc. 11. 17. Leo. dir. ♀ 22. 50. Leo. dir.
Aries 15.	Taurus 24. par. fort. 3. 3. Gemini.	Canc. 6. ☉. 16. 91. canc. pars infirmita. 9. 18. cancri. / Gemini 15. ♃ 28. 52. Gemin. direct.

ASPEXI in hac quæstione, & dedi ascenden. & dominum eius quærenti, septimam domum cœli & eius

& eius dominum Medico. sextam domum cœli infirmitati: fuit ergo Saturnus significator quærentis, & inuentus est in domo mortis, circa principium, significans malum effectum, & feci Lunam participem querenti, & inueni eam in decimo gradu Piscis aspicientē Saturnum ex opposito, & dantem sibi vim, & Luna in tali aspectu non recipiebatur à Saturno: quia si esset receptio, minueretur de malo.

Item notaui, Lunam & dominum ascendentem non aspicere ascenden. quæ faciunt ad malum prognosticandum.

Item consideraui partem Planetæ interficientis in decimoseptimo gradu Aquarii, in domo vitæ in ascendente, & in potestate Saturni, & esse Saturnum interfectorem principalem, & Lunam adiutricem.

Item consideraui partem fortu-

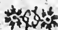
næ in quarta domo cœli, quæ domus significat finem & foueam, & fuit pars in quarto gradu Geminorum aspiciens Lunam quarto aspectu, & ambo luminaria esse subtus terram, hora quæstionis omnia faciunt ad malum effectum veniendum ipsi quærenti: & ex his omnibus iudicaui mortem ipsi quærenti ad tardius infra annum: nec pars vitæ, quæ erat in nona domo cœli in decimooctauo gradu Scorpionis, poterat juuare, ad oppositum tantorum testimoniorum mali. Consideraui vlterius ex parte Medici venientis ad adjutorium quærentis loco, & tempore paucam facere vtilitatem quærenti, quia Luna, quæ est domina pro principio septimæ domus, est impedita infortunio, vt iam patuit. & Sol, qui est dominus pro majori parte huius septimæ domus, cadit in sexta domo cœli in domo infirmitatis,

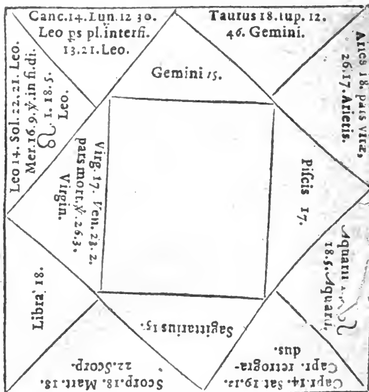
mitatis, significans quærenti malum, & duo Planetæ, qui sunt in septima domo cœli, Venus & Mercurius modicum possunt iuuare Medicum : quia quærens non est capax in opere dependentis adjutorii. Consideraui sextam domum cœli, quæ est ex parte Cancri & Leonis. domina primæ partis domus est Luna. & per hoc ostendit infirmitatem, quæ est in quærente quæstionis hora esse frigidam & humidam excessiuè. quia Luna est infortunata, vt *supra* patuit; quia pars infirmitatis cadit in hac domo sexta, in decimo gradu Cancri in gradu Azemena. & sub radiis Solis, quæ omnia faciunt ad malam influentiam cœli contra quærentem. Et nota præter iam dicta, Solem in sexta domo cœli separari à Saturno aspectu sextili, & aspicere ascendentem ex opposito, & est quidam modus translationis

luminis domini mortis ad dominum vitæ, concludendo in hac q̄stione, & figura cœli inconuenientia, Luna, cum parte mortis ambo aſpiciunt ex oppoſito Cœli, Saturnum interfectorem quærentis quæſtionis, & Luna nuncia Cœli velox in ſuo motu recipit deleganem effectus influentiæ Cœli, quoad partem mortis & Saturni interfectoris. Et ſuper hoc conſideraui gradus cœli, qui ſunt in aſcenden. & Lunam, qui ſunt quadraginta quinque, & verti eos ad menſuram temporis: & quia aſcendens eſt mobile, & Luna eſt velox in ſuo motu, conſideraui gradus diſtantiæ cœli, qui ſunt aſcenden. & Lunam vertere in dies, & nō in aliam menſuram temporis, & in complemento illius temporis poſt quadraginta quinque dies euenire effectum: ſicque ſecutum fuit, venit ipſe quærens ad infir-

infirmitatem fortiorem, decubans in lecto post dies triginta quinque à quæstione, per eum facta super statu suo, procedens de malo in peius, spatio decem dierum, & per vnā diem, post quadraginta quinque dies, à quæstione facta fuit in phrenesi, & die Iouis in crastinum, quæ fuit quadragesima septima dies à quæstione facta, & quindecima dies Augusti, hora prima post meridiem, hora Saturni migrauit ad dominum.

SEQVITVR VLTIMVM EXemplum formatum per figuram cœli, vt decet, & illo exemplo posito finietur capitulum quintum Differentiæ tertiæ.

ANNO fluente Domini IESV 1431. & die ſeptima incompleta menſis Auguſti, quę fuit dies Martis cõpletis ſeptem horis à media nocte hora Solis, quidam magiſter in Artibus, & Doctor in Medicina, vocatus Henricus Amici, natus de

tus de Bruxella in Brabantia petiuit pro Domino Decano Viennense actu infirmo, quæstionem, quid de infirmitate, eius sanitas vel mors: cuius quæstionis hora talis incidit super Viennen. cœli figura & ordo Planetarum. Aspexi in hac figura seu quæstione, & ordine cœli: & dedi ascenden. & Lunam infirmo, & vidi Lunam euntem ad coniunctionem Solis, infra radios Solis: hoc fuit vnum testimonium mortis. Consideraui partem Planetæ interficientis in 14. grad. Leonis inter Lunam, & Solē, & infra radios Solis in principio domus 12. esse signum mali aggrauantis infirmum. Consideraui tertiò partē mortis in 26. grad. Virgin. in ascenden. in domo vitæ malum testimonium. Consideraui quartò partem vitæ præsentis figuræ in 26. gradibus Arietis in domo mortis: ita quòd est quædam

mala combinatio: vita seu pars vitæ in domo mortis, & pars mortis in domo vitæ: & vniformiter in cõsimili numero graduum signorum Arietis & Virginis in 26. vtriusq; eorũ, qui gradus sunt termini malorum, Saturni & Martis. Consideraui vlterius ad propositum malorum signorum, seu significatione parte fortunæ in 7. grad. Virginis, 6. grad. completi, & 9. minut. in domo 12. quæ omnia dicta sunt testimonia mali: ex quibus signis & testimoniis malis iudicaui mortem ægri futuram in breui ex eadem infirmitate. Cæterùm aspexi Mercurium dominum ascendentis prope ascendent. ad vnum grad. in domo 12. in fine suæ directionis venientem ad principium retrogradationis, & corrumpentem ascenden. & ex hoc iudicaui ægrum venire ad phrenesim, ad tardius infra diem naturalem,
licet

licet esset quamplurimũ prudens: & ita euenit de phrenesi, & citius ante diem naturalem,& mors post duos dies,& infra duos dies.

DE INVENTIONE ALMVten ascendentis, qui dominus principalis dicitur, & aliarum domorum cœli, & totius cœli, & de statu Planetæ corrumpentis vitam.

CAP. VI.

SCIENDVM est,quòd iste terminus Almuten in figura in lingua Arabum, qui magni sunt Astrologi, in lingua Latina interpretatur vincens.& est sensus talis: *Planeta est Almuten ascenden.* hoc est, *idẽ Planeta est fortior in ascendente, omnib. aliis Planetis.* Primò igitur videndũ est,ꝙ signũ,quis gradus sit in ascẽdente,& tunc videre oportet, quis Planeta sit fortior in virtutibus essentialibus: quia ille est dominus ascen- *Almuten quid.*

ascendentis: Verbi gratia: Ponatur, quòd aliquis gradus faciei secundæ Arietis, quæ est facies Solis, sit in ascendente, & quòd quæstio sit diurna, videndum est, quis Planeta sit ibi fortior. Aries est domus Martis. Ideo habet quinque virtutes Sol, quia exaltatur in Ariete, habet virtutes quatuor, & propter triplicitatem diurnã tres, & propter faciem vnam, quæ sunt in summa virtutes octo: & sic habemus, quòd Sol est ibi fortior. Ideò iudicãdus dominus ascendentis, si quæstio esset nocturna, & Aries esset in ascendente à 20. grad. vsque ad 25. qui sunt termini Martis. tunc Mars haberet propter domum virtutes quinque, & propter terminum virtutes duas, quæ essent in summa, virtutes septem. Sol verò propter exaltationem, habet virtutes quatuor, & nõ plures, quia nullam triplicitatem habet

bet in eo, quia quæstio est nocturna, & nullam in terminis, neque in faciebus: restat igitur, vt Mars sit fortior ibidem. Ideo erit dominus ascenden. Ponatur etiam, quòd quæstio sit nocturna, & quòd secunda facies Arietis ascendat, quę est facies Solis: tunc Mars propter domum habet quinque virtutes: Sol propter exaltationem habet virtutes quatuor, & ꝓpter faciem vnam, quæ sunt in summa virtutes quinque, & sic ambo sunt æquales in supradictis virtutibus. Ideo videndum est, quis istorum duorum sit dominus ascenden. Primò namque videndum est, si aliquis istorum sit in ascenden. quia si sit, & licet solũ haberet virtutes tres, & alter virtutes sex existens in alia domo: ille, qui erit in ascendent. cum tribus virtutibus, erit dominus ascenden. Si verò aliquis Planeta esset in primo grad. ascenden. & ha-

& haberet solùm duas virtutes, esset dominus ascenden. nõ obstante, quod alius existens in alia domo haberet omnes virtutes, quas habere posset. & hoc nota bene. Nam Planeta quãtò propinquior est gradui ascenden. tantò est fortior: & quantò remotior, tantò debilior. Si igitur nullus istorum Planetarum esset in ascendente, quos dicimus esse æquales in virtutibus: sed esset in aliis domibus: tunc videndum est, quis sit in fortiori domo, vt in angulis, vel in succeden. & habentibus aspectum ad ascenden. & ille, qui in fortiori domo, & in meliori aspectu, erit dominus ascend. si verò ambo essent in vna domo, tũc videndũ est, quis eorum sit fortioris virtutis in signo, & domo illa, & ille, qui erit fortioris virtutis in domo illa, erit dominus ascenden. si autem ambo in domo illa essent æqualis virtutis,

tutis, videndum est tunc, si aliquis eorum esset significator rei quæsitæ in quęstione, vt si quęstio esset de bello, Mars, qui significat bellum, esset significator rei quæsitæ: & ideò dominus ascenden. Et nota, quòd si Planeta sit dominus horæ, addit fortitudinem magnã. Si fortè nullus istorum esset significator rei quæsitæ, tunc videndum est, quis eorum habet aspectũ ad meliorem Planetam, & fortiorem aspectum, & ille erit dominus ascenden. & si ambo haberent vnum aspectum ad vnum Planetam, vel æqualem, videndum est tunc, quis eorum sit magis amicus illius Planetę, ad quẽ habent aspectum, & ille erit dominus ascend. Quãdo autem isti Planetæ sunt ita æquales in potentia, tunc videndum est, quis eorum sit in meliori, vel deteriori gradu, vt in augmentante, & lucido, qui augent fortunam,

nam, aut in puteis tenebrosis Azemen. qui minuunt fortunam, aut in gradu masculino, si est de die, aut in fœmininis, si est de nocte. Nota etiam, quòd quinque dignitates domorum præferendæ sunt aliis quatuor essentialibus, vtputa triplicitati & termino, nisi Planeta repertus esset in triplicitate, vel termino. tunc enim præferendus esset. Ita etiam dicitur de domibus, si aliquis Planeta sit dominus rei quæsitæ, & reperiatur in domo rei quæsitæ cum dignitatibus essentialibus numero: & alter reperiatur in domo sua essentiali, non tamen in ascendent. præferendus est ille, qui est dominus rei quæsitæ. De domino aliarum domorum debet dici, sicut de domino ascenden. saluo, quòd ille Planeta, qui est significator rei quæsitæ, quam illa domus significat, se haberet in illo signo, quòd est in principio illius

lius domus virtutes tres, & alter Planeta haberet sex, tunc dico, quod ille Planeta, qui est significator rei quæsitæ, esset dominus illius domus. Cauendum à retrogradatione Planetarum, & ab aliis infortuniis. Et nota, quòd quando Planeta est in medio suæ retrogradationis, tunc est debilior, & peior, quã in aliquo loco epicicli, & quando incipit dirigi, tunc acquirit virtutem, & gaudere dicitur, & eius bonitas augmentatur, vsque ad medium suæ directionis. & sicut dictum est de intentione Almuten super ascenden. sic suo modo dicendum est de intentione Almuten aliarum domorũ totius cœli.

Domus quælibet quotnam habeat virtutes.

Præter iam tactas supra virtutes essentiales Planetarum sunt quædam virtutes & fortitudines accidentales ipsorum acciden. eisdem ratione domorũ. vnde ascendent. 12. virtutes habet 10. domus 11. virtutes

tutes habet 11. 10. virtutes habet 7. domus 9. virtutes habet 4. octo habet virtutes. 5. domus 7. virtutes habet. 9. domus habet 6. virtutes, tertia habet quinque, secunda habet quatuor, octaua domus habet tres virtutes, 12. habet 2. virtutes, sex. domus in fine virtutum, & habet vnã virtutẽ, seu vnum testimonium. Domus etiã cœli præter fortitudines, & debilitates iam dictas habent bonitates, & malitias, & sunt similiter fortunatæ pluribus occasionibus. Prima causa ex natura sui ipsius. Secunda propter situm, quẽ habent in cœlo. Tertia causa propter coniunctionem vel aspectum, quem habet vna domus ad alteram. Quarta causa propter aspectum, quem habent ad primã: & propter hoc nona domus, & tertia, quæ aspiciunt primam, licet sint cadentes, sunt fortiores, quàm secunda, & octaua infortuna, & in

Bonitates & malitia.

omni

omni bono. Quinta causa, secundùm quod signa inueniuntur in domibus. Sexta causa, secundùm quod Planetæ reperiuntur in domibus, quia Planetæ fortificāt domos, sicut è contra domus fortificant Planetas. Septima causa, secūdùm significationes, quas significant. Et nota hîc, quòd finis Libræ, & signum Scorpionis sunt de se infortunium signorum, & domorū, vbi & quando habent situm in figura, & in ordine cœli.

Nota etiam hîc, vt elici potest ex nunc dictis, quòd domus cœli ascendentis est super omnes alias mirè tam in fortitudine, quàm in bonitate priuilegiata. Vnde Sol, Mercuri⁹ & Iupiter in ascend. fortificantur, & fortunantur. Luna, Mars, & Saturnus in ascend. infortunantur, & infortunant ascenden. Ven⁹ verò mediocriter se habet, quia est Planeta Occidentalis: & ca-

& cadit fortitudo ipsius ascenden. similiter & aliarum domorũ principaliter super cuspide anguli, id est, super primo gradu. Vnde Planeta, cùm fuerit in primo gradu anguli, habet totam fortitudinem, & ponitur fortitudo ipsius in numero 8. Cùm autem distat ab angulo 5. gradibus, perdit fortitudinem vnam: & si ad decem perdit duas fortitudines: & si ad 15. perdit tres: & si ad 20. perdit quatuor: & si ad 25. perdit quinque: & sic non remanent ei, nisi tres fortitudines: quia est in fine virtutum illius domus, & iam incipit sentire fortitudinem immediatè sequentis domus: & hoc est, quod alibi dicitur, quòd 5. grad. vltimi alicuius domus valde sapiunt naturam domꝰ immediatè sequentis. Et aduertendum est, quòd præter fortitudines supradictas, quas habent Planetæ ratione domorum, adhuc

Planetarum fortitudo essentialis intenditur & augmentatur ratione domorum Planetarum in hunc modum. Sol tam de die, quàm de nocte æqualiter fortificatur ratione Leonis domus eius, & sic de Luna respectu Cancri: quia Sol, & Luna non habent, nisi vnum simplex signum pro sua domo, videlicet Sol, Leonem, & Luna Cancrum, vt *supra* patuit. Alii verò Planetæ duo habent signa. Vnum videlicet, diurnum, & aliud nocturnum. hinc est, quod Saturnus de die principalius respicit Aquariũ, qui est signum diurnum: de nocte Capricornum, qui est signum nocturnum: & hoc intelligitur, si Saturnus sit de die in Aquario, vel respiciat Aquarium, & de nocte in Capricorno, vel respiciat Capricornum: & sic suo modo dicendum est de aliis Planetis respectu suarum domorum. Vnde domus

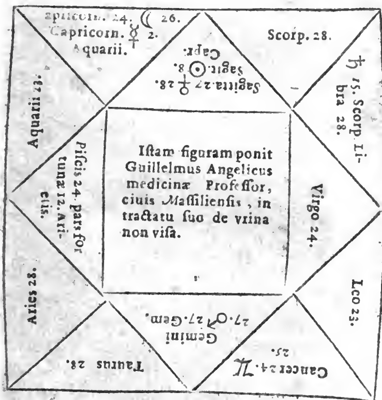
P diur-

diurna Iouis est Sagittarius,& nocturna Piscis. Martis diurna est Aries,& nocturna Scorpius. Veneris diurna est Libra , & nocturna Taurus. Mercurii diurna est Gemini, & nocturna Virgo.

Planeta interficiens & corrumpens vitam.

Viso modo inueniendi Almuten ascend. & aliarum domorum, & totius cœli omni hora,& omni instante in prima parte *huius capitis*. Videndum nunc circa secundam partem istius capituli de statu Planetæ interficientis,& corrumpentis vitam. Et circa hoc, vt clarius pateat, ponatur exemplum ex alio factum & practicatum. cuius forma talis est. Interrogato de statu cujusdam per viam quæstionis, qualis esset conditio, sanitas, seu ægritudo, & prædominans qualitas qualisque corporis dispositio, secundùm influentiam datam à Deo, & causis secundis, & quantùm intellectus respondentis Astro-

ſtrologi illuminatur à Deo ſequendo ſcientiam acquiſitam, regratiando Deo, à quo omnia bona procedunt, cuius quęſtionis hora talis incidit cœli figura, vel in hora, quia tunc fuit quæſtio cœli, fuit talis exiſten. & figura, & erat.

VISA figura cœli, ad pun-

 ctum

ctum quæstionis prima fronte videbatur personam esse sanam, pro qua fiebat quæstio, propter Solem in decima domo, & partem fortunæ in ascendente. Circa hujus quæstionis declarationem, & figuræ, primò perquirendus est dominus ascendentis, per multiplicationem dignitatum essentialium: & debet considerari, quis Planetarum ab eo separatur, vel à quo ipse dominus ascenden. separatur: quia secundùm statum Planetæ, à quo separatur ipse dominus ascenden. vel è contra, sicut dictum est, erit ægritudo vel sanitas, pro quo est quæstio. Locus corrumpens cum Planeta corrũpente naturam morbi, & fundamentum ægritudinis patefacit. Vt verbi gratia: si Planeta corrumpens sit in ascenden. morbum, seu ægritudinem designat esse in capite; si in secunda domo, in collo:
& si

& si in tertia, denotat in humeris, & in brachiis: si in quarta, denotat in pectore, & in stomacho. Si in quinta domo, denotat in hepate, vel in lumbis superioribus. Si in sexta, erit in corde vel prope cor in pelliculis, vel intestinis in parte inferiori ventris. & quandoque sunt ægritudines, totum corpus occupantes: quia sexta domus est domus propria ægritudinum. Si in septima, erit in inguinibus, vbi sæpe accidit bonum proueniens ex expulsione hepatis. Si octaua, erit infirmitas in membris pudendis. Si in nona, erit in coxis. Si in decima domo sit Planeta corrumpens, erit infirmitas in genibus. Si in vndecima, erit in tibiis. Si in duodecima domo, erit in pedibus.

Item aliter inuestigatur particula patientis. Vide dominum sextæ domus, si sit infortunatus in Ariete, erit infirmitas in capite: &

ſic conſequenter ſicut declaratum fuit de Planeta corrumpente per ordinem domorum. Et circa hoc nota, ſi Planeta corruptor vel dominus ſextæ infortunatus fuerit ſupra terram, erit infirmitas in dextra parte corporis: ſi ſubtus terrã fuerit corruptor, vel dominus ſextæ corruptus, erit infirmitas in parte ſiniſtra corporis. Si in ſignis diurnis, erit infirmitas in parte anteriori corporis, ſi in nocturnis, erit in parte poſteriori corporis. Vnde Aries eſt ſignum diurnum, Taurus nocturnum, Gemini diurnum, Cancer nocturnum: & ſic de ſingulis. Viſa quæſtionis figura, & quibuſdam notatis perquirendus eſt, vt dictum eſt, dominus aſcenden. qui Almuten Arabicè dicitur, quo inuento, & ſimiliter conſiderato, à quo ipſe ſeparatur, vel qui ab eo ſeparatur: quia ſecundùm ejus ſtatum erit ægritudo, vel ſani-

tas

tas illius, pro quo fit quæstio. In hac igitur figura Venus est Almuten ascend. quamuis Iupiter principali dominio domus potiatur: attamen Venus ibi habet plura testimonia exaltationem, & triplicitatem, & ipsum ascendens prospicit efficacius, quàm Iupiter: & cum hoc etiam digniorem locum cœli occupat: quia igitur Venus, vt dictum est, erit Almuten ascendẽtis. Responsum est, personam, de qua quæsitum est, mulierẽ esse, vel saltem muliebris complexionis seu naturæ: & quia Iupiter habet dominium naturale in ascendente, scil. dominium domus. & est Iupiter Almuten quintæ domus: quia habet ibi exaltationem, & terminum: & quia ibì est inuentus q̃stionis hora in 25. grad. Cancri, quæ inuẽtio Planetæ in loco addit fortitudinẽ ejus super illo loco: & q̃a domus quinta in ordine domo-

rum de membris corporis humani ſignificat hepar. Videtur in diſpoſitione perſonæ, pro qua facta eſt quæſtio, hepar eſſe generatum, & ſanguinem phlegmaticum, ibi abundare phlegma ratione Cancri, & ſanguinem ratione Iouis: & perſonam eſſe ægram propter Martem corrumpentem Almuten, ſcilicet, Venerem dominum aſcendentis, quia domina aſcendentis ſeparatur à Marte. Et quia Mars corruptor fortius ex malo loco aſpicit ex domibus ſuis Arietem, quàm Scorpionem, ſignificat calorem & ſiccitatem eſſe cauſam ægritudinis ipſius capitis. Et quia Mars corruptor occupat domum quartam, quæ habet pectus atque pulmonem, ſignificat perſonam pati circa pulmonẽ. Et quia Martis eſt ſignificare rupturas venarum, & ſanguinis effuſionem, dicitur patientem ſpuere ſanguinẽ:

& ſi

& si dominus ascendentis solus incedat sine aspectu & separatione alterius Planetæ : ipse tunc naturam morbi ostendet cum loco, & domo, in quo loco inuentus fuerit quæstionis hora, vel in principio euasionis ægritudinis.

Et nota circa hoc, quòd Planetæ corrumpentes sunt Saturnus, & Mars, & dominus octauæ, & maximè si dominus octauæ fuerit impeditus, seu infortunatus, & habent corrumpere alios, cum quibus habent affinitatem, scil. per separationem, applicationem, conjunctionem, vel aspectum. In hac figura cœli, Venus erat in 28. Sagittarii in medio cœli : sed corruptor Mars inuentus est in 27. Geminorum in quarta domo, in mala domo ad factum ægritudinis. & Venus separabatur de vno gradu à Marte corruptore, ꝙ fuit fundamentum cognitionis ægritudinis. *Planetæ corrumpentes.*

Cęterum ad malum ęgri inuenta est Venus Almuten ascendentis ingredi radios Solis, & comburi à Sole, & distare à Sole per 2. grad. Sagitta. & per 8. grad. Capricorn. duo grad. signi Sagittarij bicorporei significant duos menses, & octo grad. signi mobil. Capricorn. significant octo dies. dubitandum est de morte ægri ad duos menses & octo dies à quæstione facta, sicut Deus voluit ordinare, sic punctualiter accidit nutu Dei. Cuius solius est languores curare, mortuos suscitare, & terrena corpora per cœlestia corpora moderare, ac inferiora per media dispensare, ipsi gloria, Amen.

Nota circa dictam figurã, quòd Saturnus inuentus est in 8. domo, & in 15. gradu Scorpionis, & tota illa domus de se ratione finis Libræ, & signi Scorpionis erat infortunata : & cum hoc ratione præsen-

ſentiæ Saturni: & quia, vt dictum eſt, Saturnus & Mars ſunt infortunia Planetarum finis, ſcilic. Libræ, & ſignum Scorpionis infortunia ſignorum: & ſemper quando veniant talia in judicijs infirmitatum in aſcenden. vel in 8. domo, vel in 6. vel in 4. domo cœli, præſumendum eſt de malo.

Circa teſtimonia boni, quæ fuerunt in iſta figura cœli: Sol in 10. domo cœli. & pars fortunæ in aſcendente: iſta duo teſtimonia modicum potuerunt juuare ad oppoſitum tantorum teſtimoniorum mali.

DE COMBINATIONE PLAnetarum, & aſſociatione cum domino aſcendentis, ſeu alterius domus cœli, & de acceſſu & receſſu eorundem inter ſe.

CAP. VII.

IN omni quęſtione & figura cœli, ſemper eſt quærendus dominus ſigni aſcendentis, & Luna, & ſuſcipe alterum eorum de directo magis aſpicientem aſcendens, & illum fac principalem. Si ambo aſpiciant æqualiter aſcendens, ſuſcipe alterum eorum habentē plures fortitudines in ſuo loco: tam ratione domorum, quàm Solis, vel ſuæ poteſtatis. Si ambo pares in omnibus, ſuſcipe dominū aſcendentis, & Lunam cum eo aſſocia. In omni igitur quæſtione reſpice ſemper dominum aſcendentis, ſi ipſe aſpiciat aſcendens, ipſe erit ſignificator principalis rei quæſitæ, ſiue ſit de infirmo, ſiue de re alia: quia ſecundum ipſum principalius eſt diſpenſandum iudicium: & ſi non aſpiciat, & dominus honoris, id eſt, exaltationis aſpiciat ſignum illud aſcendens, quod eſt ſignum [illegible] honoris, accipe

cipe dominum honoris pro significatore, & relinque dominum domus: quia ipse dominus honoris est significator propter defectū domini ascendentis, non aspicientis ascendens. Vt exempli gratia, posito, quòd Aries ascendit: & ꝙ Mars in tali figura non aspiceret ascendens, scil. Arietem, eò, quòd esset vel in 2. vel in 6. vel in 8. vel 12. domo, & Sol aspiceret aliquo aspectu Arietem ascenden. tunc recipiendus esset Sol eò, quòd Sol exaltatur in Ariete, relicto Marte domino ascendentis, & sic de aliis, quia aspectus Planetarum, & loca Planetarum fortificant domos, & è contra. Quòd si non aspiciat dominus honoris signum ascendens, ꝙ est suæ exaltationis, eò, quòd non aspiciat, vel eò, quòd illud signum non est exaltatio alicuius, recipe dominum triplicitatis, aut termini post triplicitatem, si aspi-

ciat ſuam dignitatem triplicitatis, aut termini poſt triplicitatem, ipſe eſt tunc ſignificator quæſtionis: & ſemper aſpice illum, qui fuerit dominus horæ in omnibus quæſtionibus: quia magna fortitudo eſt ei, maximè ſi habeat dignitatem in grad. aſcenden.

Vnde nota hoc de domino horæ, quòd fortitudo eius in omni re eſt, ſicut fortitudo domini aſcēden. niſi ipſe dominus horæ fuerit quomodolibet impeditus, ſcilicet aut retrogradus, aut combuſtus, & ſic de aliis. Non enim tantùm dominus aſcendentis illis impeditis impeditur de magna parte, ſicut dominus horæ. aut ſic inueſtiga ſignificatorem, reſpice Planetam plures habētem dignitates in 5. lòcis. quia ipſe erit ſignificator, & ſi dederit vim Planetæ ſuperiori, qui ſuperior retineat fortitudinem. ſuperior tunc erit ſignificator.

tor. Respice Luuã, & locum eius, à quo separatur Planeta, conjunctione, vel aspectu, quoniã vis magna inest ei. & similiter partẽ fortunæ: & si Planeta fuerit in angulo ascendentis, magna virtus inest ei. & si fuerit in suis dignitatibus, habet etiam magnam virtutem cœli: aut sic inuestigetur significator: si dominus rei quæsitæ aspiciat dominum ascendentis, ipse erit significator: & cum his duobus fiet iudicium: qui si non aspiciant, vide, si dominus exaltationis & dominus rei quæsitæ se aspiciant, cum his fiet iudicium. Si autem nõ sit aspectus inter istos, considera Lunam & dominum rei quæsitæ.

Significator autẽ specialiter infirmi, sic secundũ Haly Abenragel inuestigari potest: aspice Almuten super ascendens, & super Solem, & super Lunã, & super dominum partis fortunæ, ac dominum horæ: *Significator infirmi.*

ræ: & ille eſt, qui eſt fortior in figura inter illos, videlicet 5. & ſecundùm illum ſignificatorem infirmi poteris inueſtigare, hoc modo particulam patientem. Pro declaratione ſupradictorum: aſpice Almuten infirmi, & vbi ille eſt infortunatus, ibi eſt ægritudo: & ſi ipſe fuerit infortunatus ſupra terram, erit infirmitas in parte dextra: & ſi ſit infortunatus ſub terra, erit in parte ſiniſtra: Et ſi fuerit infortunatus in ſigno multarum aſcenſionum, vt in Geminis, in Cancro, in Leone, & in Virgine infirmitas occupabit totum corpus: & ſi in ſigno paucarum aſcenſionum, vt in Capricorno, Aquario, Piſcibus, & Sagittario, tunc eſt diminutio membri: & ſi in ſigno æqualium aſcenſionum, vt in Ariete, Libra, Tauro, & Scorpione: tunc eſt in corde. aliter etiam penes partem loci infirmitatis poteris particulã patien-

patientem inueſtigare: quæ pars loci infirmitatis ſecundùm eundem Haly, accipitur à gradu domini horę in gradum Solis:& projicitur ab initio ſigni Arietis, dando cuilibet ſigno 30. gradus: & vbi numerus finitur, in illo membro eſt infirmitas, dando caput Arieti. & ſic de aliis. Aut ſic inueſtigetur particula patiens: Reſpiciatur, quis ſit dominus ſextæ domus, & videatur, in qua domo ſit. Si ſit in aſcendente, erit infirmitas in capite, ſi in ſecunda in collo. etiam ſi ſit in Ariete, eſt in capite infirmitas: & ſi in Tauro in collo:& ſic de ſingulis. Iuxta hoc diligenter conſidera, quòd duplex eſt via inter cæteras perquirendi particulã patientem. Vna, quòd capiatur dominus ſextæ, ſi ſit corruptor, & tunc eſt videndus ordo ſignorum, vtputa ſi ſit in Ariete, eſt ægritudo in capite, & ſic de aliis. Alter modus &

dus & exquisitior : videatur, quis malorum Planetarum malo aspectu corrumpat dominum ascendentis, quia ille est corruptor, & secundùm illum attendendus est ordo domorum, quòd si sit in ascendente, erit ægritudo in capite, si in secunda domo, in collo erit ægritudo: & sic de alijs.

Nota hîc, quòd corruptor dicitur esse Planeta malus, siue sit malus per naturã, vt Saturnus, Mars; siue sit bonus. Planeta aliundè impeditus: vt si esset retrogradus, vel combustus: & inspice, si fuerit conjunctio, vel aspectus inter dominum ascendentem, aut Lunam, & dominum sextæ, & diem separationis à conjunctione partium, id est, radiorum, quoniam quantùm durat lumen domini sextæ cum altero duorum significatorum, tantùm morbus: & quando fiet separatio luminis eorum,

rum, incipiet morbus ſeparari ab infirmo.

Quando Planeta domino aſcendentis aſſocientur.

Planetæ aſſociantur domino aſcendentis, qñ dominus aſcenden. eſt fortis, & aſpicit aſcendens, & fortius, quando eſt in aſcendente: & quantò propinquior eſt angulo aſcendentis, id eſt, primo gradui, tantò fortior eſt. Et ponatur, gratia exempli, quòd Iupiter ſit in aſcendente prope angulum, fortis propter aliquam dignitatem eſſentialem: & Venus ſit in medio cœli fortis, & Luna ſit in aliqua parte cœli ſibi conuenienti, reſpiciens aſcenden. dominium cœli, & fortitudo aſſignabitur principaliter Ioui, & ſibi aſſociabuntur in dominio Venus & Luna, & erit influentia amicabilis, humida tamẽ. & maximè ſi iſti tres Planetæ, vel ſaltem aliqui eorum ſint in ſignis humidis, & hoc poteſt applicari infirmitatibus: quia ſecundùm

dictam constellationem, infirmitates prouenientes erunt multùm
2. humidæ. Alio modo poteſt fieri combinatio,& aſſociatio Planetarum cum domino aſcendentis, vt ſi Mars eſſet fortis, & eſſet in ſeptima domo,& Iupiter eſſet in aſcendente fortis, & potens, vt dictum eſt. Mars propter aſpectum oppoſitum illarum domorũ, & propter fortitudines, quas habent illi duo Planetæ aſſociantur: & iſta aſſociatio Martis cum Ioue non eſſet ad augmentum virtutis Iouis, ſed potius ad nocumentum bonæ influentiæ: quia inter ſe inimicantur & natura, & proprietate, cuius oppoſitum fuit de tribus Planetis antedictis. etiam inimicantur propter oppoſitionem ſitus
3. cœli. Alio modo Planetæ inter ſe aſſociantur, in quacunq; domo ſint cœli,& hoc per aſpectum, quẽ habent inter ſe, & per conuenientiam

tiam locorum, in quibus ſunt ipſi Planetæ,& vnus dat fortitudinem ſuam alteri,& alter recipit,& operatur pro eo fortitudinem: & ſuperior eſt receptor diſpoſitionis: & leuior pulſat & mittit ſuam diſpoſitionem ponderoſiori. Vnde omnis Planeta ſuperior dicitur eſſe inferiori grauior, tardior, & ponderoſior. Et ad propoſitum, tale datur exemplum; detur, quòd Venus ſit in tertio gradu Virginis, & Mercurius in ſecundo Cancri, vel in ſecundo gradu Scorpionis, aſpiciens Venerem aſpectu ſextili, Mercurius cõmittit fortitudinem ſuæ domus, & ſui termini ipſi Veneri,& Venus recipit,& retinet: & fortius retinet Venus iſtam fortitudinem, quando eſt in angulo, quàm in aliis locis cœli: & ita Venus poteſt adhuc conſequenter committere virtutem ſuam altiori ſe, ſi Venus ipſum ſuperiorem exiſten-

istentem in dignitatibus essentialib⁹ ipsius Veneris aspiciat aliquo aspectu, tunc cōsequenter Venus cōmittit dispositionem suam ipsi superiori, vtputa Ioui. Si Iupiter esset in Tauro, vel in Libra, & in terminis Veneris: & quantò inferior est debilior, tantò illa receptio virtutis ipsius superioris est fortior. Et secundùm hunc modū donationis & commissionis virtutis inuestigari potest significator principalis cœli. Sic posito, quòd aliquis inferior Planeta sit repertus dominus ascēdentis ratione multitudinis dignitatum essentialium, & quòd ille committat secundùm modum dictum virtutem suā ipsi superiori existenti, scilicet, in dignitatibus essentialibus inferioris: & se aspiciant aliquo aspectu: tunc ille superior, si aspiciat ascendens, erit principalis significator.

Et in hoc capitulo, similiter nota de

ta de accessu, seu applicatione, & separatione Planetarum ad inuicem, quòd Planeta dicitur applicari alteri, seu ad eum accedere, quando radij sui illi alteri conjunguntur, siue hoc fiat per conjunctionem, vel per aspectum. Sed separari dicitur per oppositum, quã do videlic. ille Planeta, qui applicuerit ab illo, cui applicuit, recedit. & est applicatio siue accessus fortior quã separatio. Accessus namq; Planetæ futura denũtiat. Recessus autem ipsius prętерita repręsentat. Et nota hîc, quòd quinq; gradus vltimi domus duodecimę propinquiores angulo ascendentis sapiũt naturam ascendentis. & ita generaliter de duodecim domibus, quinque gradus vltimi domorum sapiunt naturã domus immediatè sequentis, cujus causa dicta est *in cap. pracedenti*: sed fortius 5. gradus vltimi, 12. domus sapiunt naturam ascen-

Planetarum accessus seu applicatio.

Separatio.

aſcendentis, pluſquam quinque gradus vltimi aſcendentis ſapiunt naturam domus ſecundæ, quæ dicitur domus ſubſtantiæ.

Et nota circa hoc ad propoſitum, quòd ſi malus Planeta, vtputa Saturnus, vel Mars, vel Planeta, qui eſt dominus octauæ domus, ſit prope aſcendens in illis quinq; vltimis grad. domus 12. malum ſignificat, & præcipuè ſi fuerit ad 2. grad. prope aſcendens, vel ad vnũ grad. prope aſcendens, mortem ſignificat, & habet ibi infortunare totum aſcendens, quod eſt domus vitæ, & iſtud trahitur ad judicia infirmitatum.

QVAR-

DIFFERENTIA QVARTA.

DE MODIS CONSERVANDI sanitatem, & obuiandi periculis, & de ingenio expellendi morbos de corporibus humanis, quantum erit possibile artifici, seu ministro naturæ. Et de modo medendi, & conficiendi medicinas, & confortandi eas per influentiam cœli, & præcipuè per inuocationem nominis DEI supra totam influentiam cœli.

QVALITER QVATVOR VIRtutes corporis humani sint confortandæ, & iuuandæ, regnante consimili constellatione in cœlo.

CAP. I.

QVONIAM in titulo istius capituli, mentio fit de quatuor

Q

tuor virtutibus, quæ propriè dicuntur administrantes, eò, quòd sint quædam instrumenta virtutum principalium: ideo prænotãda est hîc distinctio virtutum. Virtutum igitur quædam sunt principales, quædam minus principales, seu administrantes virtutes principales. Et sunt duplices, vna, quæ est ad conseruationem speciei, quæ residet in membris generatiuis. & regitur principaliter per influentiam Veneris. aliæ sunt ad conseruationem indiuidui, & sunt tres:

Virtutum differentia.

1. Prima est vitalis, & residet in corde: & regitur principaliter per influentiã Solis.

2. Alia est *naturalis*, & residet in hepate, in quo generant quatuor humores sanguinis, cholera, phlegma, & melancholia, & secundùm diuersitatem illorum quatuor humorum, regũtur principaliter, à quatuor Planetis. Iupiter enim super sanguinem, qui est

cali-

calidus, & humidus influit. Mars supra cholerã. Luna super phlegma. Saturnus super melancholiã. Mercurio autẽ non applicatur aliquod super antedictas virtutes speciale dominium: eò quòd est Planeta quodammodo neutralis influentiæ: eò, quòd potius virtutem suam aliis Planetis associat, quàm quod secundùm se influat. Hoc tamen iuxta nunc dicta considera, quòd Luna inter supradictos Planetas validiorem influendi vim habet, quã aliquis aliorum: quod persuaderi potest dupliciter. Primò Physicè, & Astrologicè: secundò medicinaliter. Primo quidem modo, quia Luna omnium humiditatum, tam macrocosmi, id est, maioris mundi, velut *supra* declaratum est, quàm microcosmi, id est, minoris mundi, scil. hominis, est domina propter hoc existens nobis secundùm

Lunam habere validiorem influentiæ vim.

ſitum vicinior, vt miſtura entium inferiorum, quæ maximè fit ratione humidi, cùm hoc maximè miſcibile ſit, ſecundùm ſententiam Philoſophorum regulat, & diſponit humores noſtri corporis ſupra explicatos, moderet, & influenter regat & diſponat. Secundò & medicinaliter præſupponendo, vt *ſupra* tactum eſt, quòd influentialem virtutem habeat ſupra phlegma, phlegma autem ſecundùm Medicorum ſententiam eſt ſanguis diminutè coctus, quare virtus eius reciprocatur ſuper ſanguinis natura: qui quidem ſanguis eſt omnium humorum principalis aliis humoribus non exiſten. niſi ſuperfluitatibus quibuſdam ipſius ſanguinis. Cholera nempe eſt ipſius ſanguinis ſpumoſa ſuperfluitas. phlegma verò aquoſa, & melan-
23. cholia, fæcalis, & terrea. Tertia virtus principalis eſt animalis, quæ [illegible] bipar-

Digitized by Google

bipartita est in intellectiuam & sensitiuam: Intellectiua residet in cerebro, & principaliter est quadripartita in virtutem imaginatiuam, & phantasticam residentem in prora cerebri: in discretiuam, quæ residet in media cellula cerebri: & in memoratiuam, quæ residet in occipite. Prima viget per calidum & humidum. Secunda per frigidum & humidum. Tertia per calidum & siccum. Et quarta per frigidum & siccum. Hæ virtutes secundùm omnem naturã sui, scilic. secundùm eorum essentias, & præsertim discretiua, non sunt subiectæ virtutibus influentialibus Planetarum, & cæterorũ corporum supracœlestium, vt trahi potest *ex verbo* 1. *Centiloquii* Ptolemæi *superius* declarato: subiectæ attamen sunt cõsideratæ secundùm earum esse. esse, inquam, existentiæ, prout organo, videlicet cere- *Intellectiua.*

bro alligatæ ſunt. Cerebri tamen complexio influentię Lunę & Veneris ratione cōplexionalis ſymboli dicitur ſubjacere. Et hæ virtutes, & præſertim diſcretiuæ, omnium virtutum noſtri corporis ſunt dominæ, & regulatrices. Sen-

Senſitiua.

ſitiua bipartita eſt in ſenſum communem & particularem. Senſus communis quodammodo naturæ eſt mediæ inter virtutem intellectiuam, & ſenſitiuā particularem. & ob hoc medium ſitum inter ipſas à Philoſophis deprehenſum eſt eam obtinere. Senſitiua particularis diuiditur in quinque, ſecundùm quinq; ſenſus, ſcilicet in viſum, auditum, olfactum, guſtum & tactum. Virtus viſiua reſidet in occulto, & propriè in humore criſtallino. virtus auditiua in auribus, & fit propriè adminiculo aëris generalis exiſtentis poſt pelliculam auris, vt ajunt Philoſophi, pariter & Me-

& Medici. Virtus olfactiua in naso, & propriè in duobus foruncu-lis, qui sunt partes medullares, & cerebrales affixę cerebro ex opposito duarũ narium. Virt⁹ gustatiua in lingua, & propriè in radice eius. Virtus autẽ tactiua non est speciali organo deputata: sed est toti corpori in modum retis coexpansa, vt dicitur 2. *de Anima*. Primus illorum sensuum viget frigiditate, & humiditate. Secundus frigiditate & siccitate. Tertius caliditate & siccitate. Et quartus caliditate, & humiditate. Quintus verò temperie viget omnium quatuor qualitatum primarum, temperie autem iusticiali, vt dicunt Medici. volunt namq́ue tam Physici, quàm Medici, quòd tactus sit verus iudex qualitatum tangibilium, scilicet calidi, frigidi, humidi, & sicci. Si enim sola caliditate vigeret, de illius qualitatis opposito, puta frigi-

ditate, verus iudex non esset: & sic suo modo deduci potest in aliis qualitatibus.

Virtutes ministrantes.

Virtutes quoque ministrantes sunt quatuor, scilicet attractiua, digestiua, retentiua, & expulsiua.

1. *Attractiua* viget caliditate & siccitate: caliditate tanquam qualitate actiua & principali: & siccitate velut passiua & minus principali. Et ait Auicen. *fen. prima primi cap. doctrina sexta de virtutibus.* Quòd attractio fit, aut ratione calidi, aut ratione vacui: Exemplum, primi patet de calore ignis, Solis, vel membrorum nostri corporis: Exemplum secundi patet de ventosa.

2. *Digestiua* viget caliditate & humiditate: quia illa inter administrantes virtutes est principalissima: qa humido radicali, & nostris membris simillima. In calido nempe, & humido nostra consistit vita, viget, inquam, caliditate, velut qualitate

litate actiua,& principali humiditate, velut passiua, & minus principali. *Retentiua* viget frigiditate 3.
& siccitate: Frigiditate tanquam actiua & principali: siccitate autem velut passiua,& minus principali, frigiditatis namque est comprimere,& siccitatis cõpressa benè retinere. *Expulsiua* autem viget fri- 4.
giditate & humiditate: frigiditate velut actiua & principali; humiditate velut passiua,& minus principali. Frigiditas namque superfluitates cõprimit, humiditas ipsas superfluitates pariter, & membra ad labilitatem disponit: ideo sic causatur expulsio. Attractiua, vt volunt Medici, viget per villos lõgitudinales,& retentiua per villos latitudinales,& expulsiua per trãsuersales. Digestiua autem, quæ est illarum virtutum principalis, vt dictum est, his villis sic particulariter non eget. Sed aliæ ipsa suis vil-

aſcendentis, pluſquam quinque gradus vltimi aſcendentis ſapiunt naturam domus ſecundæ, quæ dicitur domus ſubſtantiæ.

Et nota circa hoc ad propoſitum, quòd ſi malus Planeta, vtputa Saturnus, vel Mars, vel Planeta, qui eſt dominus octauæ domus, ſit prope aſcendens in illis quinq; vltimis grad. domus 12. malum ſignificat, & præcipuè ſi fuerit ad 2. grad. prope aſcendens, vel ad vnũ grad. prope aſcendens, mortem ſignificat, & habet ibi infortunare totum aſcendens, quod eſt domus vitæ, & iſtud trahitur ad judicia infirmitatum.

QVAR-

DIFFERENTIA QVARTA.

DE MODIS CONSERVANDI sanitatem, & obuiandi periculis, & de ingenio expellendi morbos de corporibus humanis, quantum erit possibile artifici, seu ministro naturæ. Et de modo medendi, & conficiendi medicinas, & confortandi eas per influentiam cœli, & præcipuè per inuocationem nominis DEI supra totam influentiam cœli.

QVALITER QVATVOR VIRtutes corporis humani sint confortandæ, & iuuandæ, regnante consimili constellatione in cœlo.

CAP. I.

QVONIAM in titulo istius capituli, mentio fit de qua-

tuor virtutibus, quæ propriè dicuntur administrantes, eò, quòd sint quædam instrumenta virtutum principalium: ideo prænotãda est hîc distinctio virtutum. Virtutum igitur quædam sunt principales, quædam minus principales, seu administrantes virtutes principales. Et sunt duplices, vna, quæ est ad conseruationem speciei, quæ residet in membris generatiuis. & regitur principaliter per influentiam Veneris. aliæ sunt ad conseruationem indiuidui, & sunt tres:

Virtutum differentia.

1. Prima est vitalis, & residet in corde: & regitur principaliter per influentiã Solis.
2. Alia est *naturalis*, & residet in hepate, in quo generant quatuor humores sanguinis, cholera, phlegma, & melancholia, & secundùm diuersitatem illorum quatuor humorum, regũtur principaliter, à quatuor Planetis. Iupiter enim super sanguinem, qui est

cali-

calidus, & humidus influit. Mars supra cholerã. Luna super phlegma. Saturnus super melancholiã. Mercurio autẽ non applicatur aliquod super antedictas virtutes speciale dominium: eò quòd est Planeta quodammodo neutralis influentiæ: eò, quòd potius virtutem suam aliis Planetis associat, quàm quod secundùm se influat. Hoc tamen iuxta nunc dicta considera, quòd Luna inter supradictos Planetas validiorem influendi vim habet, quã aliquis aliorum: quod persuaderi potest dupliciter. Primò Physicè, & Astrologicè: secundò medicinaliter. Primo quidem modo, quia Luna omnium humiditatum, tam macrocosmi, id est, maioris mundi, velut *supra* declaratum est, quàm microcosmi, id est, minoris mundi, scil. hominis, est domina propter hoc existens nobis secundùm

Lunam habere validiorem influentiæ vim.

situm vicinior, vt mistura entium inferiorum, quæ maximè fit ratione humidi, cùm hoc maximè miscibile sit, secundùm sententiam Philosophorum regulat, & disponit humores nostri corporis supra explicatos, moderet, & influenter regat & disponat. Secundò & medicinaliter præsupponendo, vt *supra* tactum est, quòd influentialem virtutem habeat supra phlegma, phlegma autem secundùm Medicorum sententiam est sanguis diminutè coctus, quare virtus eius reciprocatur super sanguinis natura: qui quidem sanguis est omnium humorum principalis aliis humoribus non existen. nisi superfluitatibus quibusdam ipsius sanguinis. Cholera nempe est ipsius sanguinis spumosa superfluitas. phlegma verò aquosa, & melan-
23. cholia, fæcalis, & terrea. Tertia virtus principalis est animalis, quæ [illegible] bipar-

bipartita est in intellectiuam & sensitiuam: Intellectiua residet in cerebro, & principaliter est quadripartita in virtutem imaginatiuam, & phantasticam residentem in prora cerebri: in discretiuam, quæ residet in media cellula cerebri: & in memoratiuam, quæ residet in occipite. Prima viget per calidum & humidum. Secunda per frigidum & humidum. Tertia per calidum & siccum. Et quarta per frigidum & siccum. Hæ virtutes secundùm omnem naturã sui, scilic. secundùm eorum essentias, & præsertim discretiua, non sunt subiectæ virtutibus influentialibus Planetarum, & cæterorũ corporum supracœlestium, vt trahi potest *ex verbo* 1. *Centiloquii* Ptolemæi *superius* declarato: subiectæ attamen sunt cõsideratæ secundùm earum esse. esse, inquam, existentiæ, prout organo, videlicet cere- *Intellectiua.*

bro alligatæ ſunt. Cerebri tamen complexio influentię Lunę & Veneris ratione cõplexionalis ſymboli dicitur ſubjacere. Et hæ virtutes, & præſertim diſcretiuæ, omnium virtutum noſtri corporis ſunt dominæ, & regulatrices. Senſitiua bipartita eſt in ſenſum communem & particularem. Senſus communis quodammodo naturæ eſt mediæ inter virtutem intellectiuam, & ſenſitiuã particularem. & ob hoc medium ſitum inter ipſas à Philoſophis deprehenſum eſt eam obtinere. Senſitiua particularis diuiditur in quinque, ſecundùm quinq; ſenſus, ſcilicet in viſum, auditum, olfactum, guſtum & tactum. Virtus viſiua reſidet in occulto, & propriè in humore criſtallino. virtus auditiua in auribus, & fit propriè adminiculo aëris generalis exiſtentis poſt pelliculam auris, vt ajunt Philoſophi, pariter & Me-

Senſitiua.

& Medici. Virtus olfactiua in naso, & propriè in duobus foruncu-lis, qui ſunt partes medullares, & cerebrales affixę cerebro ex oppoſito duarũ narium. Virt⁹ guſtatiua in lingua, & propriè in radice eius. Virtus autẽ tactiua non eſt ſpeciali organo deputata: ſed eſt toti corpori in modum retis coexpanſa, vt dicitur 2. *de Anima*. Primus illorum ſenſuum viget frigiditate, & humiditate. Secundus frigiditate & ſiccitate. Tertius caliditate & ſiccitate. Et quartus caliditate, & humiditate. Quintus verò temperie viget omnium quatuor qualitatum primarum, temperie autem iuſticiali, vt dicunt Medici. volunt namque tam Phyſici, quàm Medici, quòd tactus ſit verus iudex qualitatum tangibilium, ſcilicet calidi, frigidi, humidi, & ſicci. Si enim ſola caliditate vigeret, de illius qualitatis oppoſito, puta frigi-

ditate, verus iudex non esset: & sic suo modo deduci potest in aliis qualitatibus.

Virtutes ministrantes. Virtutes quoque ministrantes sunt quatuor, scilicet attractiua, digestiua, retentiua, & expulsiua.

1. *Attractiua* viget caliditate & siccitate: caliditate tanquam qualitate actiua & principali: & siccitate velut passiua & minus principali. Et ait Auicen. *fen. prima primi cap. doctrina sexta de virtutibus.* Quòd attractio fit, aut ratione calidi, aut ratione vacui: Exemplum, primi patet de calore ignis, Solis, vel membrorum nostri corporis: Exemplum secundi patet de ventosa.

2. *Digestiua* viget caliditate & humiditate: quia illa inter administrantes virtutes est principalissima: qa humido radicali, & nostris membris simillima. In calido nempe, & humido nostra consistit vita, viget, inquam, caliditate, velut qualitate

litate actiua, & principali humiditate, velut passiua, & minus principali. *Retentiua* viget frigiditate 3.
& siccitate: Frigiditate tanquam actiua & principali: siccitate autem velut passiua, & minus principali, frigiditatis namque est comprimere, & siccitatis cõpressa benè
retinere. *Expulsiua* autem viget frigiditate & humiditate: frigiditate 4.
velut actiua & principali; humiditate velut passiua, & minus principali. Frigiditas namque superfluitates cõprimit, humiditas ipsas superfluitates pariter, & membra ad labilitatem disponit: ideo sic causatur expulsio. Attractiua, vt volunt Medici, viget per villos lõgitudinales, & retentiua per villos latitudinales, & expulsiua per trãsuersales. Digestiua autem, quæ est illarum virtutum principalis, vt dictum est, his villis sic particulariter non eget. Sed aliæ ipsa suis vil-

lis subseruiunt sufficienter. Attractiua enim digerenda attrahit. Retentiua illud, quod digeritur, quousque digestum sit, retinet: Expulsiua illud, quod ex digestione superfluum est, reiicit & expellit. Hæ virtutes administrantes, velut diligentes famulæ virtutum principalium omnibus membris nostri corporis sunt insitæ ad vitæ nostræ cõtinuationem: & quia quicquid in istis inferioribus est, se habet passiuè & particulariter, & à corporibus cœlestib. est, & dependet actiuè & influenter. Ideò considerandum est, quòd virtus attractiua principaliter per influentiam viget Solis, qui est calidæ, & siccæ influentiæ temperatę, & non Martis, qui corruptiuæ est naturæ. Digestiua virtus viget per influentiam Iouis. Retentiua per influentiam Saturni. Expulsiua per influentiam Lunæ. Et prædictis Planetis asso-

Hæ virtutes per quas influentias vigeant.

aſſociari poſſunt hi Planetæ, qui cum ipſis in altera qualitatum vel ambabus ſymbolizant. Pro declaratione hoc anneđendum eſt, quòd velut in cœlo duo ſunt Planetæ, qui de per ſe ad vitæ productionem, aut eiuſdem cõtinuationem non influunt, Saturnus, videlicet, & Mars. Ita in corpore noſtro ſunt membra, quæ ad vitæ cõtinuationem non deſeruiunt, niſi per accidens, ſcil. ciſtis fellis, quæ eſt ſuperfluæ & nimium cauſticæ choleræ recollectorium: ne ex ipſa membra aut exardeſcant, aut ſaltem febrili calore & ſiccitate nimium infeſtent. Et ſplen, qui eſt torcular ſanguinis, & ſuperfluæ fæcis ſanguinis, puta melancholiæ reconditorium & crater. Primò illorum membrorum pręeſt Mars, & ſecundo Saturnus.

Circa prædictorum de quatuor virtutibus miniſtrantibus declaratio-

tionem. Notandum est primò, circa virtutem attractiuam, quæ viget, vt dictum est, caliditate, & siccitate in corpore misto ex elementis, sic debet confortari, quando viget similis virtus in cœlo: vt qñ Luna est in signo calido, & sicco, vt Ariete & Sagittario: non autem Luna existente in Leone, quia Leo est signum fortissimum, & habet influentiam in corde hominis, & subsequenter in stomacho: virtus eius est adeò fortis, quòd Leo non debet eligi pro operibus Medicinæ, siue Luna sit sub eo, siue sit ascendens, nec pro laxatiua, nec pro phlebotomia, nec pro confectionibus faciendis: & confectiones fiendæ pro attractiua etiã debent fieri Luna existente sub Ariete, vel Sagittario: non autem sub Leone, vt dictum est: & qui est festiuus ad subueniendum virtuti attractiuæ: & non potest expectare Lunam ad Arie-

Arietem, vel Sagittarium, eligat ad minus ascendens cœli Arietem, vel Sagittarium, vt superior radix confortet radicem inferiorem. Similiter qui vult confortare virtutem retentiuam, eligat Lunam esse in signo frigido & sicco: vt in Tauro, vel Virgine, non autem in Capricorno: quia est signum retrogradum, & de confectionibus. Similiter de festinatione intelligendum est, sicut prius suo modo est dictum de iuuamine virtutis attractiuæ. Et qui vult confortare virtutem digestiuã, eligat, quòd Luna sit in signo calido & humido, vt in Geminis, & in prima medietate Libræ, & in Aquario, & de confectionibus similiter, & festinatione intelligendum est suo modo, sicut prius. Similiter qui vult confortare virtutem expulsiuam, eligat Lunam esse in signo frigido & humido, vt in Cancro, Scorpione, &

tuor virtutibus, quæ propriè dicuntur administrantes, eò, quòd sint quædam instrumenta virtutum principalium: ideo prænotāda est hîc distinctio virtutum. Virtutum igitur quædam sunt principales, quædam minus principales, seu administrantes virtutes principales. Et sunt duplices, vna, quæ est ad conseruationem speciei, quæ residet in membris generatiuis. & regitur principaliter per influentiam Veneris. aliæ sunt ad conseruationem indiuidui, & sunt tres:

Virtutum differentia.

1. Prima est vitalis, & residet in corde: & regitur principaliter per influentiā Solis. 2. Alia est *naturalis*, & residet in hepate, in quo generant quatuor humores sanguinis, cholera, phlegma, & melancholia, & secundùm diuersitatem illorum quatuor humorum, regũtur principaliter, à quatuor Planetis. Iupiter enim super sanguinem, qui est

cali-

calidus, & humidus influit. Mars ſupra cholerã. Luna ſuper phlegma. Saturnus ſuper melancholiã. Mercurio autẽ non applicatur aliquod ſuper antedictas virtutes ſpeciale dominium: eò quòd eſt Planeta quodammodo neutralis influentiæ: eò, quòd potius virtutem ſuam aliis Planetis aſſociat, quàm quod ſecundùm ſe influat. Hoc tamen iuxta nunc dicta conſidera, quòd Luna inter ſupradictos Planetas validiorem influendi vim habet, quã aliquis aliorum: quod perſuaderi poteſt dupliciter. Primò Phyſicè, & Aſtrologicè: ſecundò medicinaliter. Primo quidem modo, quia Luna omnium humiditatum, tam macrocoſmi, id eſt, maioris mundi, velut *ſupra* declaratum eſt, quàm microcoſmi, id eſt, minoris mundi, ſcil. hominis, eſt domina propter hoc exiſtens nobis ſecundùm

Lunam habere validiorem influentiæ vim.

situm vicinior, vt mistura entium
inferiorum, quæ maximè fit ratio-
ne humidi, cùm hoc maximè mi-
scibile sit, secundùm sententiam
Philosophorum regulat, & dispo-
nit humores nostri corporis supra
explicatos, moderet, & influenter
regat & disponat. Secundò & me-
dicinaliter præsupponendo, vt *su-
pra* tactum est, quòd influentialem
virtutem habeat supra phlegma,
phlegma autem secundùm Medi-
corum sententiam est sanguis di-
minutè coctus, quare virtus eius
reciprocatur super sanguinis na-
tura: qui quidem sanguis est o-
mnium humorum principalis aliis
humoribus non existen. nisi super-
fluitatibus quibusdam ipsius san-
guinis. Cholera nempe est ipsius
sanguinis spumosa superfluitas.
phlegma verò aquosa, & melan-
33. cholia, fæcalis, & terrea. Tertia
virtus principalis est animalis, quæ
[illegible] bipar-

bipartita est in intellectiuam & sensitiuam: Intellectiua residet in cerebro, & principaliter est quadripartita in virtutem imaginatiuam, & phantasticam residentem in prora cerebri: in discretiuam, quæ residet in media cellula cerebri: & in memoratiuam, quæ residet in occipite. Prima viget per calidum & humidum. Secunda per frigidum & humidum. Tertia per calidum & siccum. Et quarta per frigidum & siccum. Hæ virtutes secundùm omnem naturā sui, scilic. secundùm eorum essentias, & præsertim discretiua, non sunt subiectæ virtutibus influentialibus Planetarum, & cæterorū corporum supracœlestium, vt trahi potest *ex verbo* 1. *Centiloquii* Ptolemæi *superius* declarato: subiectæ attamen sunt cōsideratæ secundùm earum esse. esse, inquam, existentiæ, prout organo, videlicet cere- *Intellectiua.*

bro alligatæ sunt. Cerebri tamen complexio influentię Lunę & Veneris ratione cõplexionalis symboli dicitur subjacere. Et hæ virtutes, & præsertim discretiuæ, omnium virtutum nostri corporis sunt dominæ, & regulatrices. Sensitiua bipartita est in sensum communem & particularem. Sensus communis quodammodo naturæ est mediæ inter virtutem intellectiuam, & sensitiuã particularem. & ob hoc medium situm inter ipsas à Philosophis deprehensum est eam obtinere. Sensitiua particularis diuiditur in quinque, secundùm quinq; sensus, scilicet in visum, auditum, olfactum, gustum & tactum. Virtus visiua residet in occulto, & propriè in humore cristallino, virtus auditiua in auribus, & fit propriè adminiculo aëris generalis existentis post pellìculam auris, vt ajunt Philosophi, pariter & Me-

Sensitiua.

& Medici. Virtus olfactiua in naso, & propriè in duobus forunculis, qui sunt partes medullares, & cerebrales affixę cerebro ex opposito duarũ narium. Virt⁹ gustatiua in lingua, & propriè in radice eius. Virtus autẽ tactiua non est speciali organo deputata: sed est toti corpori in modum retis coexpansa, vt dicitur 2. *de Anima*. Primus illorum sensuum viget frigiditate, & humiditate. Secundus frigiditate & siccitate. Tertius caliditate & siccitate. Et quartus caliditate, & humiditate. Quintus verò temperie viget omnium quatuor qualitatum primarum, temperie autem iusticiali, vt dicunt Medici. volunt namque tam Physici, quàm Medici, quòd tactus sit verus iudex qualitatum tangibilium, scilicet calidi, frigidi, humidi, & sicci. Si enim sola caliditate vigeret, de illius qualitatis opposito, puta frigidita-

ditate, verus iudex non esset: & sic suo modo deduci potest in aliis qualitatibus.

Virtutes ministrantes. Virtutes quoque ministrantes sunt quatuor, scilicet attractiua, digestiua, retentiua, & expulsiua.

1. *Attractiua* viget caliditate & siccitate: caliditate tanquam qualitate actiua & principali: & siccitate velut passiua & minus principali. Et ait Auicen. *fen. prima primi cap. doctrina sexta de virtutibus.* Quòd attractio fit, aut ratione calidi, aut ratione vacui: Exemplum, primi patet de calore ignis, Solis, vel membrorum nostri corporis: Exemplum secundi patet de ventosa.

2. *Digestiua* viget caliditate & humiditate: quia illa inter administrantes virtutes est principalissima: qa humido radicali, & nostris membris simillima. In calido nempe, & humido nostra consistit vita, viget, inquam, caliditate, velut qualitate

litate actiua,& principali humiditate, velut passiua, & minus principali. *Retentiua* viget frigiditate & siccitate: Frigiditate tanquam actiua & principali: siccitate autem velut passiua,& minus principali, frigiditatis namque est comprimere,& siccitatis cōpressa benè retinere. *Expulsiua* autem viget frigiditate & humiditate: frigiditate velut actiua & principali; humiditate velut passiua,& minus principali. Frigiditas namque superfluitates cōprimit, humiditas ipsas superfluitates pariter, & membra ad labilitatem disponit: ideo sic causatur expulsio. Attractiua, vt volunt Medici, viget per villos lōgitudinales,& retentiua per villos latitudinales,& expulsiua per trāsuersales. Digestiua autem,quæ est illarum virtutum principalis, vt dictum est,his villis sic particulariter non eget. Sed aliæ ipsa suis vil-

3.

4.

 lis

lis subseruiunt sufficienter. Attractiua enim digerenda attrahit. Retentiua illud, quod digeritur, quousque digestum sit, retinet: Expulsiua illud, quod ex digestione superfluum est, reiicit & expellit. Hæ virtutes administrantes, velut diligentes famulæ virtutum principalium omnibus membris nostri corporis sunt insitæ ad vitæ nostræ cõtinuationem: & quia quicquid in istis inferioribus est, se habet passiuè & particulariter, & à corporibus cœlestib. est, & dependet actiuè & influenter. Ideò considerandum est, quòd virtus attractiua principaliter per influentiam viget Solis, qui est calidæ, & siccæ influentiæ temperatę, & non Martis, qui corruptiuæ est naturæ. Digestiua virtus viget per influentiam Iouis. Retentiua per influentiam Saturni. Expulsiua per influentiam Lunæ. Et prædictis Planetis asso-

Hæ virtutes per quas influentias vigeant.

aſſociari poſſunt hi Planetæ, qui cum ipſis in altera qualitatum vel ambabus ſymbolizant. Pro declaratione hoc annectendum eſt, quòd velut in cœlo duo ſunt Planetæ, qui de per ſe ad vitæ productionem, aut eiuſdem cõtinuationem non influunt, Saturnus, videlicet, & Mars. Ita in corpore noſtro ſunt membra, quæ ad vitæ cõtinuationem non deſeruiunt, niſi per accidens, ſcil. ciſtis fellis, quæ eſt ſuperfluæ & nimium cauſticæ choleræ recollectorium: ne ex ipſa membra aut exardeſcant, aut ſaltem febrili calore & ſiccitate nimium infeſtent. Et ſplen, qui eſt torcular ſanguinis, & ſuperfluæ fæcis ſanguinis, puta melancholiæ reconditorium & crater. Primò illorum membrorum pręeſt Mars, & ſecundo Saturnus.

Circa prædictorum de quatuor virtutibus miniſtrantibus declaratio-

Arietem, vel Sagittarium, eligat ad minus ascendens cœli Arietem, vel Sagittarium, vt superior radix confortet radicem inferiorem. Similiter qui vult confortare virtutem retentiuam, eligat Lunam esse in signo frigido & sicco: vt in Tauro, vel Virgine, non autem in Capricorno: quia est signum retrogradum, & de confectionibus. Similiter de festinatione intelligendum est, sicut prius suo modo est dictum de iuuamine virtutis attractiuæ. Et qui vult confortare virtutem digestiuã, eligat, quòd Luna sit in signo calido & humido, vt in Geminis, & in prima medietate Libræ, & in Aquario, & de confectionibus similiter, & festinatione intelligendum est suo modo, sicut prius. Similiter qui vult confortare virtutem expulsiuam, eligat Lunam esse in signo frigido & humido, vt in Cancro, Scorpione, &

Piſcibus, & ſimiliter de confectionibus, & feſtinatione ſub propria conſtellatione iuuante. Et operandum eſt per doctum Medicũ: & ſic eſt finis primi capituli quartæ Differentiæ.

QVALITER HVMORES SVperflui & damnoſi corporis humani ſint purgandi per aſpectum ad Planetas influentes ſuper humores, Planetas debilitando, & ſigna fortificando, vt Mars ſuper cholera: Iupiter ſuper ſanguine, & ſic de aliis.

CAP. II.

HVmores ſuperflui corporis humani ſunt humores decidentes à temperamento naturæ, & illi humores inducunt infirmitates, & quandoque mortem: ideò expedit prudenti Medico, purgare exceſſum illorum humorum, & reducere ad debitum temperamen-

mentum. Et nota quoddam capitulum positum *superius*, in quo agitur de septem Planetis influentibus super varios humores, & varias ægritudines.

Notandum igitur ad propositum, quòd Saturnus influit generaliter super melancholiã, & Mars generaliter super choleram: sicut Luna super phlegma. Cùm igitur volueris humorem melancholicum purgare à corpore humano, facias quòd Saturnus sit debilis in cœlo hora illa, qua propinatur medicina, videlicet quòd Saturnus non sit in angulis: quia eius virtus fortificaretur, & retineret illum humorẽ in corpore, & ipsum fortificaret, & per consequens disponit ipsum, vt vincat medicinas, sit itaque Saturnus cadens ab angulis, vt ejus fortitudo debilitet, nec sit hora Saturni: quia ejus virtus augmentaretur, & quando est de-

Tempus euacuandi melancholiam.

est debilis in cœlo, non habebit virtutem retinendi humorem, & citius expelletur, eligas ergo horam Iouis, aut Veneris, quia illi Planetæ sunt oppositarum virtutum, & quòd Iupiter, vel Venus sint fortes in cœlo: & pari forma dicendum est de Marte, qui influit super choleram, cùm volueris purgare choleram, eligas, quòd Mars sit in domo caden. & non sit ejus hora, sed hora alicujus boni Planetæ. Et circa hæc generaliter cõsiderandum, quòd *in omni euacuatione, videlicet cuiuscunq; humoris semper vitandæ sunt horæ maleuolorũ Planetarum, Saturni, videlicet, & Martis.* Et generaliter vitanda est fortitudo eorum in cœlo, in omni opere medicinali laxatiuo, & sic suo modo dicendum est in alijs Planetis super alios humores vim influendi habentibus. Specialius tamen cõsiderandum, quòd quia Saturnus

Choleram.

Quid in omni euacuatione vitandum.

assi-

assimilatur spleni existenti frigidę, & siccæ complexionis in hora ipsius, aut ipso fortificato in cœlo, malum est purgare splenem. Iupiter est calidæ & humidæ complexionis, & assimilatur hepati, & ideò in horis ipsius, & ipso fortificato malum est purgare hepar: sed bonum est purgare splenem. Mars est calidæ & siccæ complexionis, & ei assimilatur fel & renes, & ideò in horis ejus & ipso fortificato in cœlo malum est purgare fel, & renes, habet autem caliditatem & siccitatem destructiuam. Sol est calidæ & siccæ complexionis temperatè, quia habet caliditatem & siccitatem conseruatiuam & nutritiuam, & assimilatur ei cor: & ideò in hora ejus, & ipso in cœlo fortificato, malum est purgare cor: sed alia membra bene possunt purgari.

Et nota hîc, quòd Sole existente in

te in fortitudine virtutis influentiæ, vt in ascendente, vel in angulo medij cœli, vel in angulo terræ, bonum est dare medicinam cordialem cordis confortatiuam: non tamen purgatiuam: & in isto correlario aperitur magna doctrina ministrationis medicinalium, & rerum operabilium, præsupposita scientia astrorum. *Caue etiam in opere relaxatiuo, ne Leo domus Solis sit ascendens, eò quòd moueret medicinam ad nauseam, & vomicam dispositionem.* Venus est humidæ & benignæ cõplexionis: & influit in testiculis: & ideo in hora ej9, & ipso fortificato in cœlo, malum est purgare testiculos. Luna est frigidæ & humidæ influentiæ, & influit super cerebro: & ideo in hora ejus, & ipsa fortificata in cœlo malum est purgare cerebrum. Mercurius est frigidæ & conuertibilis naturæ, & influit super pulmonem; Ideò in hora

hora ejus, & ipso fortificato in cœlo, malum est purgare pulmonem, & incipere applicationem medicinę ad membrum: sed licet quandoque in horis ipsorum, & ipsis fortificatis in cœlo parare, & disponere humorem ad expulsionē, vel etiam parare & disponere ad medicinam, nisi horis Martis, vel Saturni.

Considera autem juxta prædicta, quòd quāuis dictum sit, quòd maleuolorum Planetarum influentia & fortitudo eorum in cœlo vitanda sit. Attamen aduertere debemus sentētiam sapientis Ptolemæi, principis scientię astrorum. Qui fuit in Astronomia, sicut Aristoteles in Philosophia, Hippocrates in medicina, Hector in armis, Salomō in moralibus, volentis, ꝙ considerare debemus infortunā, vtrumne fuerit domina natiuitatis, aut saltem notabile dominium habue-

habuerit super natiuitatem illius, qui recipere debet medicinam. Nam illi talis infortuna, seu maleuolus Planeta prodesse posset: vbi alijs nocumentum inferret. mali enim juuant suos, vt *supra* tactum est. Ait enim Ptolem. *in Centiloquio, verbo* 10. sic ad literam: *Vti oportet infortuniis in electionibus, sicut periti Medici vtuntur venenosis, secundùm cõpetentem quantitatem.* Et vult Haly *in commento*, quòd docti Astrologi non solùm aspiciunt ad fortunas in electionibus: sed primò aspiciunt ad naturam illius, cui eligunt, & rei, pro qua fit electio. & si natiuitas nota fuerit, sufficit illis, & fortem faciunt significatorem, siue fortuna fuerit, siue infortuna. Si verò ignota fuerit natiuitas, inspiciunt ad naturam, & ad mores illius, pro quo eligũt, & fortificant illum Planetam, qui assimilatur illi naturæ, & moribus, siue

ſiue ſit infortuna, ſiue fortuna. Et aſſimilauit Ptolemæus infortunas ſpeciebus acutis, quæ ſunt quaſi venenum, cuiuſmodi ſunt medicinę quarti gradus, vtputa euphorbium, & ſic de alijs. Quibus prudens Phyſicus vtitur in quibuſdã corporibus in competenti quantitate propter virtutem earum penetratiuam ad membra lõginqua purganda, aut alia quauis rationabili occaſione: ſic prudens Aſtrologus vtitur in fortunis ſecundùm quantitatem eſſe earum, dando videlicet eis quantitatem fortitudinis idoneam.

Prædictis generaliter eſt anneƈtendum, quòd Planetæ ſecundùm ſe conſiderati, diuerſimodè influunt ſuper opus laxationis. Saturnus namque impedit operationem medicinæ. Iupiter inducit nauſeam, ſi ſit ſupra terram. Mars quoque ducit vſq; ad emiſſionem

ſſangui-

ſanguinis. Sol quandoque eſt bonus, quandoque malus. Venus eſt amicabilis. Mercurius eſt indifferens. Multum tamen prodeſt Mercurius, ſi ſit ſub terra: trahit enim, & inclinat humores corporis ad deſcenſum. Habent quoque Planetæ influentias ſecundùm earum naturas proprias ſuper ſpecialibus membris & humoribus.

Planetarum influentia ſuper ſpecialibus membris.

Vnde Saturnus habet aurem dextram, ſplenem, veſicam, melancholiam cum participatione phlegmatis acris.

Iupiter habet tactum, pulmonem, coſtas, cartilagines, & ſperma, cum ſanguine.

Mars habet ſiniſtrã aurem cum Ioue participe, choleram, renunculos, venas, teſticulos, &, vt vult Albumazar, hepar cum Ioue.

Sol cerebrum, medullam, viſum, cor, neruos, & in omnibus membris partis dextræ participationem aſſumit.

Venus

Venus habet odoratum & sperma cum Ioue, nucham, spinam, nates, lumbos, pulmonem, matricem, vuluam cum Luna hepar, carnem, pinguedinem.

Mercurius habet locutionem, deliberationem, memoriam, linguam, &, vt vult Ptolemæus, fel, atque nates.

Luna habet gustum, deglutionem, stomachum, ventrem, mulierum pudenda. Participationem in omnibus membris sinistræ partis. Horum Planetarum incommoda, siue morbi in *hoc ipso tractatu, cap. 5. differentia* 3. recitantur.

Habent insuper Planetæ influentiam super specialibus membris ratione existentiæ eorum in signis, vt in Ariete, Saturnus habet pectus, Iupiter ventrem, Mars caput, Sol fæmora, Venus pedes, Mercurius crura, Luna genua.

In Tauro, Saturnus habet ventrem,

trem, Iupiter dorsum, Mars collum, Sol genua, Venus caput, Mercurius pedes, Luna crura.

In Geminis, Saturnus ventrem, Iupiter verenda, & quę succedunt, Mars pectus, Sol crura & cauillas, Venus collum, Mercurius caput, Luna fœmora.

In Cancro, Saturnus virilia, & eis succedentia, Iupiter fæmora, Mars pectus. Sol pedes, Venus brachia & humeros, Mercurius oculos, Luna caput.

In Leone, Saturnus verenda, & eis succedentia, Iupiter fæmora, & genua, Mars ventrem, Sol caput, Venus cor, Mercurius humeros & guttur, Luna collum.

In Virgine, Saturnus pedes, Iupiter genua, & succedentia, Mars ventrem, & verenda, Sol collum, Venus stomachum, & ventrem, Mercurius cor, Luna humeros.

In Libra, Saturnus genua, & succe-

succedentia, Iupiter oculos & succedentia, Mars verenda & succedentia, Sol humeros, Venus caput, Mercurius ventrem, Luna cor.

In Scorpione, Saturnus cauillas, & succedentia, Iupiter pedes & caput, Mars brachia & fæmora, Sol cor, Venus verenda & succedentia, Mercurius dorsum, Luna ventrem.

In Sagittario, Saturnus pedes, Iupiter crura, & caput, Mars pedes & manus. Sol ventrem, Venus fæmora & brachia, Mercurius verenda & cor, Luna dorsum.

In Capricorno, Saturnus caput & pedes, Iupiter genua & oculos, Mars crura & humeros, Sol dorsum, Venus fæmora & cor, Mercurius verenda & succedentia, Luna fæmora, & verendorum succedentia.

In Aquario, Saturnus caput, & collum, Iupiter humeros, pectus

& pedes, Mars cauillas & cor, Sol verenda, & ſuccedentia, Venus genua & ſuccedentia, Mercurius fæmora & cor, Luna verenda.

In Piſcibus, Saturnus, humeros, brachia & collum, Iupiter cor & caput, Mars cauillas & ventrem, Sol fæmora & ſuccedentia, Venus dorſum & collum, Mercurius crura & verenda, Luna fæmora & eorum ſuccedentia.

Iuxta hanc materiam conſideratur, quòd potentior cæteris paribus, eſt influentia Planetarum in ſignis ſupra mẽbra hominis, quàm in domibus: ſed quia nunc dictum eſt in generali de influentiis Planetarum inter ſe conſideratorum, quas habent ſuper opere medicinali laxatiuo, & ſupra membra humana, & ſimiliter dictũ eſt de virtute eorum, quam habent in ſigno ſuper membra humana. Nunc dicendum eſt de influentiis eorum

inſpe-

in ſpeciali, quas habent ſuper eodem opere medicinali laxatiuo. Prout ſibi inuicem coniunguntur, & quas habent exiſtentes ſub diuerſis ſignis. Prænotandum igitur, quòd non ſimiliter ſe habent Planetæ per comparationem ad humores noſtri corporis euacuandum, ſicut & ſigna cœli: nam vt *ſupra* patuit, in euacuando humorem vitanda erat influentia, & fortitudo Planetæ ſymbolum habentis, vel virtutem influendi ſuper talem humorem. Secus autem de ſignis: nam in euacuando humorē aliquē eligendum eſt ſignum ſymbolum habens cum illo humore: ita quòd tale vel ſit aſcendens, vel quod Luna ſit ſub ipſo. Dempto, vt prædictum eſt, Leone, cui annectitur Capricornus: eſt enim, vt ſ. tactum fuit, Capricornus odioſus. Demptis quoque ſignis ruminantibus, cuiuſmodi ſunt Aries, Tau-

rus & Capricornus, & nec ſub ipſis ſimiliter, nec ſub Leone, nec Capricorno ſint Luna, nec etiam dominus aſcendentis dempta rurſus medietate vltima Libræ computando à 19. gradu eius, quæ vocatur via combuſta. Demptis etiam tribus primis gradibus ſigni Scorpionis, quia Luna illic, & maximè in tertio gradu Scorpionis infortunatur, quia eſt caſus eius, quia oppoſitum ſuæ exaltationis, quòd eſt 3. grad. Tauri. Iuxta quod eſt notandum, quòd gradus, qui eſt præciſus caſus alicuius Planetæ, infortunat ſemper gradum præcedentem immediatè: & gradũ immediatè ſequentem, quia illi multum ſapiunt naturam illius, qui eſt caſus: hinc eſt, quòd etiam quartus gradus Scorpionis vitandus eſt. Circa quod conſiderandum eſt, quòd Planeta exiſtens ſub aliquo gradu, ſiue fortunato, ſiue ſub non fortu-

fortunato; sicut tactum est, sapit naturam & illius, qui immediatè præcedit, & illius, qui immediatè sequitur. Plus tamen sapit naturam illius, qui immediatè sequitur, quia ad illum se applicat: & ab illo, qui præcedit, recedit. modò, vt *supra* patuit, applicatio fortior est, quàm recessus. Vnde considera, quòd si esset possibile, oculum esse in centro terræ, videret per cẽtrum corporis Planetæ ad grad. 9. sphæræ, quia isto modo sumuntur nostræ calculationes; similiter & domorum cœli compositiones sumuntur penes nonam sphæram.

Nota quoq; hîc de grad. ascendentis in quocunq; climate, quòd si veniat finis signi, vt supra 30. gradus Aquarij. Ponitur primus gradus Piscis, pro initio ascendentis in faciendo figuram cœli, licet nõ debeat sic fieri, quoad alios gradus cœli. Causa primi est duplex.

Prima est causa, quæ tacta est: quia gradus positus in medio aliquorum, licet sapiat tam præcedentis quàm sequentis naturam, magis tamen sequentis. Secunda, quia si caperetur vltimus gradus Aquarii pro initio Piscium, tunc illud signum Aquarii paucum vigorẽ haberet in illa domo, & tamen oporteret dominum ascendentis sumere penes Aquarium: sed quando initium signi Piscis ponitur pro initio, tunc totum illud signum est vnius, & vniformis dominii, & sic dominus ascendentis & cætera faciliter & vniformiter secundùm ipsum possunt inueniri, ex his faciliter patet causa secundi.

Purgationis cita requisita.

Nota itaque consequenter pro purgatione, quo ad signa, quòd ad citò purgandum ægritudines recentes triplicitas aquea est vtilis, & maximè Luna existente in Piscibus, ad antiquas verò triplicitas

tas terrea est opportuna, dempto semper Capricorno, & plus in hoc valet Taurus, & Luna sub eo: & Luna sit salua ab infortunis, & in aliquo angulorum, vt sit fortior, & caue ab appropinquatione Lunæ cum Saturno, quia significat semper elongationem & tarditatem in rebus. Considerandum igitur specialiter, quòd in figura cœli facta super hora sumptionis ipsius pharmaci, id est, medicinæ laxatiuæ, principaliter considerare debemus duos Planetas, scilicet dominum ascendentis & Lunam: Hoc notat Ptolemæus *in Centiloquio, verbo* 21. sic inquiens: *Purgatorium accipe Luna in Scorpione, vel in Piscibus domino ascendentis coniuncto Planetæ, qui fuerit sub terra laudabili, si verò coniunctus fuerit dominus ascendentis Planetæ existen. in medio cœli, patietur nauseam, & vomet medicinam, nec in ea morabitur.* Et vult Haly

Qui Planetæ in laxatiuis considerandi.

in commento, quòd intelligitur verbum de tota triplicitate aquea, & ibi reddit causam Aphorismi: quia domino ascendentis coniuncto Planetę, qui fuerit sub terra, humiditates superfluę membrorum obstantes fortitudini eorum trahuntur ad inferiores partes corporis, & opposito modo fit, si supra terram sit. Et nota, quòd fortius est in hac re, si dominus ascendentis corporaliter fuerit sub terra pro actu laxatiuo: aut si corporaliter fuerit supra terram pro inductione nauseæ, & dispositionis vomicæ. Item *in eodem Centiloquio, verbo* 19. sic ait Ptolem. *si quis purgatorium acceperit Luna cum Ioue existente, abbreuiatur opus eius, & effectus eius minuetur.* Cujus causam reddit Haly commentator *ibidem in commento* sic: *quia effectus medicinæ non est naturalis corpori, sed attrahit humores superando plures virtutes: cùm igitur natura*

natura fortior fuerit ipsa medicina, prohibebit effectum eius, sed Iupiter confortat naturã coniunctus Lunæ: igitur &c.
Et ampliari potest sententia Ptolemæi, ad existentiam Lunæ cum Venere: quia quando Luna est cũ Venere, etiam non est sumendum pharmacum, licet fortius sit de Ioue. Et ratio vtriusque simul potest esse hæc, quia ex quo Luna est humidæ complexionis: ideo ratione conjunctionis ejus cum Ioue, aut Venere, qui sunt Planetæ humidi, membra nimium humida redduntur, & per consequens ad fluxum nimis excessiuè procliuia. & per consequens medicina maximè ratione humiditatis Veneris nimium duceret. & similiter ratione fortitudinis Iouis, similiter humiditatis ejus, Luna enim conjuncta Ioui adeò naturam confortat, vt quòd medicina non possit vincere naturam: cùm tamen de

ratione medicinæ laxatiuæ fit, q̄ naturam vincat. Consulunt attamen aliqui, quòd Luna existente cum Ioue, non dentur medicinæ laxatiuæ integra dosi. Sed fortasse, si necessitas esset, decima, aut duodecima pars eius, & illud de facto visum est per experientiam in quodam ægro, qui cepit facilem medicinam, aliàs per eundem receptam, & ductus fuit per ipsam vsque ad vltimum ferè potentiæ suæ naturæ, & vsque ad mortis periculum: & hoc est intelligendum, quicquid Haly commentator dicit ad verbum Ptolem. dicitur, quod intelligitur, & effectus eius, scilicet sanitatis minuetur: fortius quoque vitandæ essent dictæ coniunctiones Luna existente recepta à fortuna, & domino ipsius Lunæ respicientis eam à tertio vel sextili: & maximè caue, ne Luna sit in Leone, in dando pharmacum, & ne Leo

ne Leo sit ascendens, & intellige illud, quod dictum est de coniunctione corporali, aut saltem de applicatione ad cōiunctionem corporalem ipsius Lunę ad Iouem vel Venerem, & non de aspectu ipsius Lunæ ad illos duos Planetas, imò aspectus Lunæ ad Iouem, & maximè ad Venerem, est valde bonus ad opus laxationis, & bonum est in opere laxatiuo, quòd sit domin⁹ ascendentis potens fortunatus Orientalis in angulo rectificat⁹. His duobus significatoribus adde cum ipsis fortunas in signo membri, à quo vis euacuare: & fortificetur illud signum, quantùm poterit: & si fortuna posita in illo signo respiciente membrum habeat in tali signo influentiam supra illud mēbrum, erit præstantius, & apta dominū quartæ domus, & pone Lunam vel dominum ascenden. in signo materiæ euacuandæ semp for-

tificando eos: & caue, ne illi duo ſignificatores ſint in aſcendente, nec in ſigno ruminatiuo, quia euomeretur medicina, antequã operaretur: & per conſequens ſi velles facere vomere & purgare partem ſuperiorem ſtomachi, elige alterum ſignificatorum dictorum in aſcendente, vel in ſignis ruminantibus, vel in cœli medio: & caue, in quantum potes, ne iſti ſignificatores ſint cadentes, nec retrogradi, nec combuſti, nec ſub radijs Solis, vel aliàs infortunati, vt pro calida materia euacuanda, pone eam in calido ſigno, & pro humida in humido, & pro melancholia euacuanda applicetur Luna Ioui, pro cholera Veneri, pro phlegmate Soli: nec applicatur Luna, vel dominus aſcendentis Planetæ retrogrado: & ſi medicina eſt potio, melior eſt Scorpio: ſi electuarium, Cancer: ſi pilulæ, Piſces: non ſit

Luna,

Luna vel dominus aſcendentis, vel pars fortunæ in quarta domo, nec in octaua, nec in cadenti, aut infortunati, aut infortuna, niſi, ſicut dictum eſt, illa infortuna ſit dominus natiuitatis: non etiam ſit dominus domus mortis in aliquo angulorum, & præſertim in aſcendente, nec commiſtionem habeat cum aliquo ſignificatorum, nec habeat magnam poteſtatem hora ſumptionis medicinæ.

Quid in medicinis reſtrictiuis obſeruandum.

Et quia dictum eſt de medicinis laxatiuis, videre reſtat de reſtrictiuis: pro quo notanda ſunt ſequentia, quòd videlicet Luna ſit in gradu ſuæ exaltationis iuncta Ioui per corpus, aut applicans ei ex radiis. Sit quoque tam Luna, quàm Planeta, cui ipſa Luna applicat, de tardo curſu, non tamen ſit retrogradus ille Planeta, cui Luna applicat: & ſi iſti duo ſint accedentes ad Septentrionem, præ-

ſtabilius erit: caue à Venere & Marte, & quo ad ſigna, bona eſt triplicitas terrea dempto Capricorno, & vtilior eſt Taurus, & cōpetens eſt Aquarius. Quia ſi medicina debeat ſumi pro vomitu, elige ſigna ruminantia, & Cancrum tam aſcendentia, quàm Luna exiſtente ſub ipſis, & quòd dominus aſcendentis ſit in cœli medio: & ſi iret ad ſuam exaltationem. eſſet præſtabilius: aptaq; ſignum membri. Vnde aptare ſignum, eſt eligere, quòd illud veniat ad bonam domum cœli: & ſi bonus Planeta ſit in illo ſigno, aut domo, aut ſaltem aſpiciens, tantò melius, & ad gargarizandum eligatur aſcendens Aries, vel Cancer, vel Luna ſub aliquo illorum ſignorum, ſit Luna ſalua ab infortuniis.

Quid in clyſteribus.

Sed de clyſteribus conſidera, quòd Luna ſit in prima medietate Libræ, vſque ad decimumnonum gradum

gradum vel in Scorpione, demptis quatuor primis gradibus, & dominus ascendentis non habeat aspectum ad dominum domus sextę, habeat tamen Luna aspectum, vel dominus ascendentis ad Venerem, eam aspiciendo sextili vel trino aspectu, hoc iuuabit, & plus valet aspectus Lunæ ad Venerem, quàm ad Iouem, & elige, si possis in his operationibus, quòd Luna sit recepta à fortuna, aut saltem ab infortunijs libera: non tamen sit conjuncta corporaliter Ioui vel Veneri: quia abbreuiaretur opus Medicinæ cum malo effectu nimis laxando & debilitando corpus, & extrahendo æquè bonos humores à corpore, sicut malos: & ista eadem est causa dictorum de coniunctionibus eorum supra in passu, vbi determinabatur de medicinis laxatiuis.

QVA-

QVALITER TOTVM CORpus humanum corruptibile habeat aſpectum ad cœlum, & qualibet eius pars: & in curis ordinandis poßit conſiderari certa ordinatio cœli, vt facilius cura acquiratur, ſi cura per artem ſit poßibilis.

Cap. III.

Totvm corpus humanum ſubijcitur cœlo, corpus humanum corruptibile ponitur hîc ad differentiam corporum humanorum glorificatorum, qui nullo modo ſubjacent cœlo, nec ſuis influentijs, ſicut ſunt corpora ſanctorum: ſed iſta noſtra corpora, quæ ſunt inferius, ſubijciuntur cœlo, teſte S. Thoma de Aquino, *in ſumma contra gentiles*, ſic dicente: *Corpus humanum ſubiicitur cœlo: intellectus verò noſter ſubiicitur Angelis: voluntas noſtra non ſubiicitur, niſi ſoli Deo: & omnia hac ſubijciuntur* DEO. Nunc

Nunc igitur videndum eſt, qualiter corpus noſtrum, & per quam formam ſubiicitur cœlo: & circa hoc in kalendarijs antiquis ſpeculatiui antiqui depinxerunt hominem nudum, qui ſuper habet Arietē, in collo Taurum, in brachijs duos Geminos: in parte ſuperiori pectoris Cancrum, contra ſtomachum & cor Leonem, in parte ſuperiori ventris ſignum Virginis, in parte inferiori ventris, deſcendendo vſque ad pudenda. ſignum Libræ, in membris generatiuis, ſcilicet in pudendis, Scorpionem, in coxis Sagittarium, in genibus Capricornum, in tibijs Aquarium, in pedibus ſignum Piſcium. Et ratio iſtius eſt, quia ſignum Arietis influit in capite hominis, & omnium animalium, Taurus in collo, & ſic de alijs deſcendendo vſque ad finem ſignorum. Vnde dicit Alkabitius, quòd Aries habet caput & faciem:

faciem; Taurus collum, & gutturis nodum; Gemini humeros & brachia, & manus; Cancer pectus, cor, ſtomachum, coſtas, ſplenem, & pulmonem: Leo ſtomachum, cor, latus & dorſum: Virgo ventrem, anteriora, telas, & inteſtina: Libra lumbos, & inferiora ventris, vmbilicum, pectinem: Scorpio verenda, teſticulos, veſicam, anum: Sagittarius fæmora: Capricornus genua: Aquarius tibias, vſque ad inferiora cauillarum: Piſces pedes. Et idem ordo poteſt directè attendi in infirmitatibus penes domos, dando caput & faciem aſcendenti, & ſic de ſingulis.

Proportionatis itaque cœleſtibus ſignis ad membra noſtri corporis procedendum eſt ad curam ipſorum, & totius humani corporis, aſpice in omni tempore curationis ad locum morbi in corpore. quòd ſi fuerit ægritudo in ali-

quo

quo illorum trium membrorum: puta vel in capite, gutture, aut pectore superiori: cura eam cùm Luna fuerit in vno illorum trium signorum: puta in Ariete, necnon in Tauro, aut Geminis, quæ est pars superior: & si fuerit in parte secunda corporis, scilicet à spatulis vsque ad vmbilicum, cura similiter eam, cùm Luna fuerit in Cancro, vel in Leone, vel in Virgine, & est hæc pars media. Si fuerit ægritudo in parte inferiori corporis, videlicet ab vmbilico vsque ad genua, tam antè, quàm retrò, cura eam etiam, vel Luna existente in Libra, vel in Scorpione, vel in Sagittario: Et si fuerit morbus à genu vsque ad pedes, sit similiter Luna, vel in Capricorno, vel Aquario, vel in Piscibus: & exquisitius esset, si Luna esset in membro respiciente distinctè membrum curandum, vel saltem sit tale

signum.

ſignum aſcendens: vt ſi velis caput curare, ſit Luna in Ariete, vel ſaltem Aries aſcendat: ſed ſicut *ſupra* dictum eſt, non ſit Luna in aſcendente, quoniam ibi infortunatur: & ſcias, quòd omnis ægritudo & dolor exiſtens à capite vſque ad pectinem, debet curari Luna exiſtente inter angulum terrę, & medium cœli, quæ pars dicitur aſcendens, & pars alta cœli: & ſi fuerit à pectine vſque ad inferiorem partem pedis, curabis, cùm Luna fuerit inter decimam domum, & angulum terræ, quæ eſt pars inferior circuli: & ſic in aliis ægritudinibus, & ſit Luna juncta fortunę, aucta lumine & numero, ab infortuniis ſalua, & in angulo pręterquam in aſcendente: & ſic in aſcendente fortuna aſcenden. quia ſignificabit curam. Et caueas in omni curatione ab hora Martis, & ejus influentia, & ne Luna vel dominus aſcen-

ascendentis jungatur ei, & præsertim, ne Luna jungatur ei in signis terreis vel igneis: & ne Luna vel dominus ascendentis aspiciant eã malo aspectu, maximè in cremento Lunæ, & in cura oculorum & capitis, & pone Iouem fortunatũ in ascendente, vel in 11. 10. vel 9. & si vis curare fascinatum, vel maleficiatum, vel dœmoniacum, sit Mercurius in suo termino, vel in aliis dignitatibus: & sic multùm valet, si esset Mercurius in primis septem gradibus Virginis, quia esset in sua domo, & suis terminis. Aliundè tamen non sit impeditus. Intelligendum quoque, quòd melius esset, quòd Luna esset in principio inceptionis curæ in signo mobili, aut communi, quàm fixo: quia si est signum fixum, protendit curæ prolixitatẽ: & inter fixa plus vitandus est Leo, & acceptabilior Taurus, imò, vt *supra* patuit, in ægritudi-

gritudinibus antiquis, & fixè radicatis omnino eligēdus est Taurus. Inter quoque mobilia plus vitandus est Capricornus: & ne mireris, si plus in donationibus laxatiuarum medicinarum, & aliis medicinæ operibus attendamus existentiam Lunæ in cœlo, quàm alterius Planetæ: ipsa enim cœlorum est nuntia. Hîc enim annectendum est, quòd sicut *supra* dictum est, quòd signa cœlestia respiciunt naturali quodam respectu membra nostri corporis: ita eadem signa, & stellæ eis insitæ influunt etiā supra medicinas, tam simplices, quàm cōpositas, illis membris debitas, & ab eisdē euacuatis. Verbi gratia: stellæ, quæ habent influentiā supra caput, collum, & pectus hominis, sicut sunt stellæ Arietis, & Tauri, & Geminorum, influunt singulariter supra hieram picram: ideò ipsa habet vim singularem

Luna cœlorum nuntia.

Quænam signa huic vel illi medicamento influant.

larem imperio creatoris, à capite, collo, & pectore, & non ab inferioribus membris:& hoc exemplũ est pro medicinis cõpositis. Similiter pro capite est dicendum de illa simplici medicina, puta aloë & myrobalanis, & à pectore simili ratione euacuat hoc compositum medicamen, puta diasenæ: & istud simplex, puta agaricus, quia specialem influentiam super compositione & generatione eorum habuerunt stellæ Cancri, Leonis, & Virginis. Pari ratione à stomacho illud euacuat cõpositum medicamen, puta diairis: & istud simplex, scilicet cassia fistula, & similiter myrobalani, scilicet ratione stellarum Cancri, Leonis, & Virginis, simili de causa: similique modo euacuat ab hepate hoc cõpositum medicamen, electuarium de succo rosarum, & illud simplex, scilic. fumus terræ, scilicet ratione

influ-

influentiæ principaliter Virginis, & principii Libræ. eodem etiam modo euacuat à splene illud compositum medicamen, pilulæ Indæ, vel etiam diasenę, & illud simplex, scilicet Senæ, vel etiam fumus terræ, scil. ipse finis Virginis, & principij Libræ. eademque ratione suo modo ipsis renibus appropriatur hoc cōpositum medicamen, puta benedicta, & illud simplex, puta saxifragia, ratione influentiæ Libræ, & Scorpionis. Matrici etiam simili modo appropriatur hoc cōpositum medicamen, scil. benedicta: & illud simplex, puta colocynthis, scilicet Librę, & Scorpionis. Iuncturæ autem simili ratione conuenit hoc medicamen cōpositum, scilicet electuarium de succo rosarum, vel etiam benedicta: & hoc simplex, scilicet hermodactyli, vel etiam colocynthis, colocynthis quoq; & hermodactyli, propter

pter influentiam stellarum constituentium signum Piscium virtutem habent purgandi pedes, & habet supra juncturas maximam influentiam Capricornus, & pòst Aquarius, & pòst Pisces. Considerandum attamen circa nunc dicta, quòd multum conferunt dispositiones qualitatum medicinarum ad opera euacuationum, hinc est, quòd ad euacuandum à juncturis, quæ sunt loca multum remota à stomacho, & aliis principalibus membris, necessariæ sunt medicinæ fortes, vt virtus earum in via ratione caloris naturalis non consumatur, & oportet eas esse subtiles, & acutas, vt virtus earum ad profunda corporum loca queant penetrare, maximè quia loca iuncturalia sunt neruosa, & per consequens densæ compaginis.

Admiratione quoque dignum rationabiliter existit, vnde tam ad-

mirabilis vis existat tam medicinis, quàm stellis: medicinis, scilicet passiuè, & stellis actiuè: sed hæc omni semoto hæsitationis scrutinio, à summo omnium rerum conditore ac creatore ipsiusq́; potenti, & omni perfectione digno Imperio profluit & dependet: & non solùm hæc vis mero subjecta iure naturali: sed & omnium virium, tam sensibilium, quàm intellectualium cunctarumq́; rerum totius naturę subiecta vultui eius ineffabili bonitate dependet multimodè: ordine quoq;, & nexu nobis incomprehensibili extat cõnexura ipsi summo bono, quod Deus existit, velut origini simul, & fini lege innititur naturali. iuxta dictum Boëticum *in de Philosophico consolatu lib. 3. metro. 3. Repetunt proprios quæq; recursus, redituq; suo singula gaudent, nec manet vlli traditus ordo: nisi quòd fini iunxerit ortum, stabilemq; sui se-*

sui fecerit orbem. Et quia *supr.* dictum est, quòd corpus humanũ habeat ordinem ad influentiam signorũ: vt influentia Arietis supra caput: & sic de singulis. prętermittendum non est in præsenti materia, quòd etiam corpus nostrum humanum habet aspectum ad influentiam 12. domorum, vtputa, caput ad ascendentē, collum ad domum secundam: & sic deinceps secundùm ordinem domorum, vt dictum est clarius *superius.* Vnde bene aduertendum est, quòd si curare velis caput, siue per medicinam laxatiuã, siue per alterationem, aut aliud, multùm congruum erit, quòd in domo respiciente caput ponatur fortuna, non aliunde impedita: & præstabilius esset, quòd Aries ascēderet, nisi quòd vitari deberet medicina laxatiua, siue Luna esset sub eo, vel siue Aries ascenderet, quia timor esset de vomitu: & hoc est

ſolùm ratione illius, quòd Aries eſt ſignum ruminatiuum: & ſic de aliis dicendum eſt. Quod ſi velis curare collum, ſit fortuna in ſecunda domo: & præſtabilius eſſet, ſi Taurus conſtitueret domum ſecundam. & ſic videndum eſt conſequenter diſcurrendo per alias domos: Lunam autem ſolùm diſpone in ſuo ſigno, velut *ſupra* tactum eſt. ſi tamen ſignum, in quo eſt Luna, conſtitueret domum reſpicientem membrum, cui membro eſſet medicandum, tantò præſtantius eſſet: ſed tamen benè ſemper conſidera, quòd nullo modo fiat inciſio in membro Luna exiſtente in ſigno hoc membrum reſpiciente. His dictis generaliter annectendum eſt, quòd in omni electione, cuius effectum quis deſiderat, & ad propoſitum intelligimus de medicinali electione, ſeptem ſunt conſideranda. Primum

eſt

est aptare seu fortificare Planetam vincentem in natiuitate, vel saltem naturæ, & moribus eius, cui fit electio conuenientem. Secundum est aptare Planetam, qui fuit dux proximè præteritæ conjunctionis, vel oppositionis luminarium: quia ipse habet significationem super omnes, qui fiunt inter ipsa tempora media. Tertium est aptare gradum ascenden. & ejus dominum. Quartum est aptare gradum vtriusque luminaris & dominum horæ: & si hæc impedita fuerint, nullum erit remedium, vt testatur Haly: sed oportebit electionem differre. Quintum est aptare domũ, & Planetam significantem rem, & genus electionis, ac ipsius Planetæ vltimum receptorem. Sextum est aptare gradum medij cœli. Septimum tandem partem fortunæ, & domum quartam, quæ est finis rei. Vnde nota, quòd aptare domum,

aut Planetam, nihil aliud est, quàm eligere tempus, in quo fuit in dispositione apta, & bona in ipso cœlo.

DE ELECTIONE INFLVENTIÆ cœli, circa curā oculorum, & aurium, & de eius subtili ingenio.

CAP. IV.

QVIA in isto capitulo tractandum est de influentia cœli super oculos corporis humani, & super aures, & de modo medendi, & conseruandi sanitatem talium organorum. Primò videndus est oculus. Oculus est membrum rotundum, radiosum, lucidum, septem tunicis ornatum, & constans ex tribus humoribus, & est ornatam septem tunicis à proprietatib⁹ septem Planetarum: ita quòd quælibet tunica ipsius oculi participat cum certo Planeta, incipiendo à Satur-

Structura oculi.

Saturno, cõsequenter descendendo vsq; ad Lunam. vt potest patêre discursu perspectiuæ Theodosij. Oculus est constans ex tribus humoribus, qui sunt isti: cristallinus, quæ est sedes virtutis visiuę, & participat cum natura aëris: humor citrinus, qui participat cum natura ignis: & humor albugineus, qui participat cum natura aquæ. *Oculi humores.*

Visa consideratione oculi in se, videndũ est de influentia cœli super oculum, & de cura eius: considerandum, vtrum oculus patiatur ratione humoris abundãtis in cerebro descendentis ad oculum; vel quòd sit tela in ipso, vel aliqua macula, vel vesica. Si sit impedimentũ ex parte humoris cerebri, purgandum est cerebrũ ab illo superfluo humore per medicinam cõpetentem Luna existente in Piscibus, vel in Ariete, vel in Tauro: & præstantius est ad hoc signum Arietis: ita

tamen, quòd Aries Luna existente sub eo, non ascendat, hoc est, quod non constituat domum primam ratione infortunij Lunæ in ascendente, & licet ratione ruminositatis Arietis ascenden. nō esset benè eligendum. Tamen minus malum multò esset, quàm si Luna esset sub eo. Propterea considera juxta antè habita, quòd præsentia Lunæ in aliquo signo ad opera medicinalia multò plus valet, & fortior est, quàm quòd signum aliquod nudè ascendat: & sic de aliis bonis Planetis dicendum est suo modo, scilicet de Ioue, Sole, Venere, & Mercurio. Purgato igitur cerebro applicetur aqua, vel alia materia conueniens ad purgandum oculum magis extrinsecè, & ad confortandum ipsum eligenda est Luna in Ariete, dum tamen materia non sit corosiua, tunc enim eligendus esset Taurus. Si verò sit

tela in

tela in ipſo oculo, vel aliqua macula, vel veſica, quare eſſet neceſſe ponere ferrum, vel materiam coroſiuam: videndum eſt cum magna deliberatione, & quandoque per menſem, antequã debeat cura inchoari, vt poſſit haberi competens cœli influentia ad talem operationẽ inchoandam. Et primum quidem eſt conſiderandum, quòd Luna ſit in Ariete, nec Aries aſcendat eò, quòd tangere membrum ferro Luna exiſtente in ſigno talis membri verendum eſt. Secundò conſiderandum, quòd Luna ſit in cremento, & velox in motu. Tertiò, quòd Luna nullam influentiam recipiat à Marte per aſpectũ, vel per coniunctionem: quia magnum damnum Mars influit oculis, & eſt damnator oculorum, & totius capitis, maximè in cremento Lunæ. Quartò perpende, ne cura oculorum inchoetur hora Mar-

tis, vel Saturni, sed peior est influentia Martis. Quintò, ne Mars sit ascendens cœli, vel in ascendente, natiuitatis ægri, qui sciret natiuitatem: quia ascend. habet caput. Si possis vltra prædicta, fac, vt pars fortunæ non sit in quarta domo, octaua nec sexta. & ad bene eligẽdum influentiam cõpetentem sit Luna in Cancro aspiciens Iouem, vel Solem, vel Venerem aspectu amicabili. Luna in Virgine, & in prima parte Libræ, & in Aquario, & secunda parte Piscium, vtilis est post Taurum: nõ tamen sit in fine signorum, quo sunt termini malorum, & deterior esset Luna in fine Piscium propter approximationem ad Arietẽ, quàm in fine aliorum signorum dictorum. Caue etiam in omnib⁹ medicinis tangentibus oculos quacunq; via, ne parentur sub influentia Martis, nec ꝙ plus est vasa vitrea, in quibus medicinæ

dicinæ oculorum recondi debent, in hora Martis nõ mundetur, quia veniret fortaſſe inconueniens, vel fractio, aut inepta conſeruatio medicinæ in eiſdem: & quantò peior eſſet Mars, vt puta retrogradus, combuſtus, tantò eſſet pejus. Multò natura humana ad cuſtodiam oculorum laborat: quia oculi ſunt feneſtræ animæ, per quas feneſtras videt colores & figuras. Et, vt dicit Plato, oculi participant cum cerebro in genere luminis, intellectus recipit lumen ſpirituale, & oculus lumen corporale: & oculus eſt pinguis & lachrymoſus: eſt pinguis, ratione participante cum natura cerebellari, & lachrymoſus, ratione participante cum natura aquæ.

Aures ſunt membra ſeu organa nobiliſſima, tortuoſa, concaua, ex inſtrumentis animæ, quibus ſoni & voces diſcernunt, ſapientiæ, *Structura aurium.*

& scientiæ sunt susceptibilia, dicente Arist. 1. *Metaphys.* Quia animalia auditu carentia sunt indisciplinabilia. circa cuius considerationem medicinalem per influentiam cœli omnia, quæ dicta sunt de adiutorio, & nocumento oculorum, memoranda sunt ad sanationem aurium, excepta ista differentia, quòd oculi requirunt medicinas temperatè frigidas ad eorum conseruationem, nisi in hoc, quòd aqua ardens prodest oculis, dolorem tamen infert: sed aliæ aquæ medicinales appropriatæ oculis temperatæ debent esse in calore & frigiditate, & plus participando naturam calidam, quàm frigidam; oppositum est de auribus, quia aures requirunt aquas, seu medicinas magis tendentes ad calorem, quàm ad frigiditatem pro earum conseruatione, ad curam verò oculorum, vel aurium

istud

istud capitulum simpliciter non sufficit, quo ad cœli influentiam, sed multa sunt cõsideranda de his, quæ *superius* in alijs capitulis sunt declarata, vt verbi gratia: Si tu incipis aliquam curã oculorum, vel aurium circa cõiunctionem Solis & Lunæ, nõnisi malè accideret: & sic de alijs conditionibus tactis.

DE MINERA FEBRIVM, ET de Planetis influentibus in ipsis, & de ingenio procedendi ad curam.

CAP. V.

VT natura febrium, pariter & cœli influentia in cura earum efficacius perscrutari possint, prænotanda est febris definitio, & istarum hæc generalis distinctio. Vnde febris est *calor naturalis mutatus in igneum.* Distinctio quoque generalis earum ex hac descriptione trahi potest, hoc modo. Nam ex *Febris quid.* *Quotuplex.*

quo febris est calor, vt dicit definitio, & ipsius nominis interpretatio. dicitur enim à ferueo, ferucs, vel à φως Græcè, quod est ignis, vel lux Latinè. Ideò secundùm triplicem calorem nostri corporis, triplex est prima diuisio febris. Est enim calor spirituum, calor membrorum & humorum. Febris generata per lapsum caloris spirituum, dicitur ephemera ab ἐφεμέρον, Græcè, quod est nomen cuiusdam piscis solùm viuentis per vnum diem: quia illa febris non durat vt plurimũ vltra spatium vnius diei: non autem durat vltra spatium trium dierum, quoniam in putridam conuertitur: & causatur hæc species à supercalefactione spirituum, & nimio æstu ab interiori, aut exteriori: aut interiori quidẽ, vt ex ira, sumptione cibi, aut potus supercalefacientium: vel ex exteriori quidem, vt ex excessiuo exercitio

Ephemera.

citio, seu nimia mora in Sole, & ex aliis indebitis administrationibus rerum non naturalium supercalefacientium: & sicut hæc febris ex facili plerunque causatur, curatur ita facili, & subito remedio, puta, per simpliciter infrigidantia potest curari. Febris verò generata à supercalefactione membrorum, dicitur hectica, & est illa inter omnes species febrium lentissima, eisque diuturnior. Primum patet eò, quòd ipsa est habitualis facta, & æqualis ferè in gradu ipsi calori membrorum, & per consequens, lentè affligit ipsa membra, & ferè insensibiliter ipsa lædit: cuius causa est, quia dolor est sensus rei cōtrariæ, sensus autem non causatur, nisi per actionem vnius contrariæ qualitatis in alteram, ab ęqualibus autem non fit actio. Sed actio fit à qualitate prædominante: quia igitur innaturalis febris, & calor hecti-

Hectica.

Dolor quid.

hecticæ febris parum dominatur calori membrorũ, sequitur, quòd paucã actionem faciat: quare &c.

Hectica febris species. Procedit tamen hæc febris semper extenuando patientem ipsum, & absumendo membrorum humidum, scilicet rorale, cambiale & glutinosum. & sic tres sunt species

1. ipsius febris hecticæ. Prima, quæ causatur per consumptionem humidi roralis, quòd humidum rorale dicitur resudare à membris

2. arorans ea. Secunda causatur per consumptionem humidi cambialis, quod sic dicitur eò, quòd immediatissimè aptum est ratione assimilationis membrorum, quam iam acquisiuit ratione caloris mẽbrorum: aptum inquam ad hoc, vt in substantiam membrorum con-

3. uertatur. Tertia causatur ex consumptione humidi glutinosi, ꝙ est humidum actu continuans ipsa membra. Ex his prima harum facilio-

cilioris est curæ aliis duabus, difficilioris tamen cognitionis, & secunda difficilis est curæ, facilioris tamen, quàm tertia. Tertia verò difficilimæ est curationis, eò, quòd nimium substantiæ membrorum est inhabituata, & eidem ferè coæqualis facta. & hæc febris, licet hectica à Medicis vocatur febris facta ratione nunc dicta, & eò, quòd nō dependet à continuatione delegationis causarum ipsius ab aliqua minera. Febris autem causata à supercalefactione innaturali humorum dicitur putrida eò, quòd residet in capinosis, id est, fœtidis humorib. delegatis ab aliqua minera ipsius membri. Considerandum attamen, quòd ex quo febris, est prima passio cordis, quòd nulla species febris causatur, nisi cor primò supercalefiat, & sic ipso supercalefacto consequenter alia membra supercalefaciat: & propter hoc *Putrida.*
febris

febris dicitur vniuersalis. Diuersificatur tamen hæc febris, tam quo ad materiam, quàm quo ad mineram; minera in proposito dicitur sedes, seu locus originalis alicuius humoris febrilis: quo ad materiam quidem diuersificatur febris, secundùm diuersitatẽ quatuor humorum. Febris igitur generata ex supercalefactione sanguinis, est duplex: quædã causatur solùm ex minera sanguinis multitudine, & vocatur synocha: alia ex sanguinis putrefactione, & vocatur synochus. Vnde metricè synocha de multo, sed synochus à putrefacto. & eius minera est plerunq; hepar. Febris generata à cholera dicitur generaliter tertiana, eò, quòd affligit de tertio in tertium diem: & sic vocatur interpolata: quandoq; tamen infestat cõtinuè, & sic dicitur continua: & diuersificatur eò, quia quandoq; fit ex pura cholera, & sic

Febris ex febre quotuplex.

Synocha.

Synochus.

Cholerica.

& sic dicitur tertiana vera seu pura; quę fit in vltimo excessu caliditatis, dicitur causon à caumate, quod est incendiū: alio modo fit ex permistione alterius humoris, & præcipuè phlegmatis, & minera eius est cistis fellis, vel etiam hepar.

Febris generata à supercalefactione phlegmatis, dicitur quotidiana, eò, quòd quo licet die affligit, & ejus minera est stomachus, eò, quòd stomachus, vt aiunt Medici, est latrina phlegmatis. *Phlegmatica.*

Febris autem generata ex supercalefactione melancholiæ dicitur quartana, eò, quod affligit de quarto in quartum diem. & diuiditur hæc species febris secundùm diuersitatem melancholiæ. Duplex enim est melancholia, scilicet naturalis & innaturalis. Naturalis est illa, quę à principijs naturæ nostro corpori inest existens naturali residentia, & fæx sanguinis. Alia est innatura- *Melancholica.* *Melancholia quotuplex.*

1\. (à principijs naturæ nostro corpori)

2\. (& fæx sanguinis. Alia est innatura-)

tura-

turalis, & illa generatur ab aduſtione vniuſcuiuſque humoris: & eſt minera quartanæ ipſius ſplen. Et nota circa dicta, quod ægritudines generatæ à duobus calidis humoribus dicuntur acutæ: generatæ verò à frigidis humoribus, & præſertim à melancholia dicuntur chronicæ, id eſt, lōgæ, ſeu prolixæ. Acutæ reguntur motu Lunę in angulis cœli: chronicæ verò reguntur motu Solis in eiſdem cœli angulis, vt vult Ptolemæus *verb. 60. Centiloquii Albaharim ſanè & certè, &c.* In quo verbo ſimiliter *& in cōmento* Haly oſtenditur cauſa mutationis omnium morborum curabilium, tam acutorum, quàm chronicorum. Vt exempli gratia: ponatur, quòd in principio morbi acuti Luna fuerit in principio Arietis, tunc ſeptima dies ab ea eſt critica, cuius cauſa aſtronomica eſt; quia ſeptima die Luna venit ad ſignum

ad signum Cancri, nam Luna mouetur per dies duos, & sex horas, in vno signo, vel circa quod est oppositum in duabus qualitatibus ipsi Arieti, qui Aries est signum calidum & siccum, & Cancer est signum frigidum & humidum, & inter Arietẽ & Cancrum est quarta pars circuli causans primam lineam quadrati cœli. Et si Luna in loco illius quadræ Planetam fortunatum inueniat, siue per cõiunctionem, siue per aspectum, fortius tamen est per cõiunctionem: nam fortificabitur supra morbum, & est signum boni: quòd si Medicus Astrologus præuideret illic illam fortunam, per propitias & faciles medicinas posset infirmum ad sanitatem in septima die deducere. Quòd si non ibi fiat crisis, eò, quòd non reperietur bonus Planeta ille, expectanda est dies 14. à principio morbi, quia tunc Luna

erit in principio Libræ, & concurrunt duę causę crisis: vtputa oppositio cœli, & signorum contrarietas in vna qualitate; Aries enim calidus & siccus est, Libra verò signum calidum & humidum, & si illic reperiatur Planeta fortunat⁹, signum est salutis: si infortunatus, est signum periculi: & sic si tunc non fiat crisis, exspectandum est, quousq; Luna veniat ad sequentē quadram, puta ad principium Capricorni, & erunt 21. dies, & erit tertium latus ipsius quadrati cœli, quòd si similiter non exspectandum est, quousque Luna retrogradietur ad locum initii, scilicet, ad principium Arietis. & sic complebit totam reuolutionem suam, & erunt 28. dies, & erit ibi latus quartum, & erit ibi crisis, si fortuna reperiatur ibi: si infortuna conuertitur ægritudo acuta in chronicā. Inter hos autem dies criticos sunt dies

dies aliqui medii, qui vocantur dies indicatiui à Physicis, eò, quòd indicant signa salutis, aut periculi venturi in die critico proximè subsequenti, sicut dies quarta est indicatiua septimæ, qui dies indicatiui sumuntur per loca circuli signorum intermedia inter duas quadras; quia illa loca semper in aliquo opponuntur ipsi quadræ præcedenti. Nam præsupponendo exemplum positum in quarta die: Luna est in Tauro, modo Taurus est contrarius Arieti in vna qualitate, puta frigiditate, & sic tunc non erit vis humoris, qui moueretur in ægro, sicut fuit in principio morbi: & per consequens natura via deonerationis fortificatur, & sic naturalius operatur, & signum dat Medico bonæ crisis futuræ in sequenti quadra: & sic inuestigati sunt octo anguli circuli signorum, penes quos sumuntur indi-

Dies indicatiui.

Crisis quid. indicia critica. Est enim crisis *velox & vehemens motus morbi, cum infirmus, vel ad sanitatem, vel ad mortem deducitur.* Est autem crisis, *cùm natura à bonis diuidit nociua, & vt ad expellendum faciat apparata.* Verba sunt Galeni 2. *Aphoris. coniunctio, quibus crisis fit &c.* Et dicitur crisis græcè, iudicium Latinè & Alhabarim Arabicè, tantum valet, quantum crisis. *Alhabarim.* Vnde crisis est iudicium, morbus est actor, natura est reus: Medicus iudex: & accidentia sunt testes. *Conditiones bonæ crisis.* Et nota, quòd conditiones bonæ crisis sunt sex, completa, certa, salua, manifesta, indicatiua, & in die critica. Pro quo vlterius notandum, quòd dierum quædam dicitur critica, quædam non critica: quædã dicitur indicatiua, quædam non indicatiua: & quædam intercadens. Vnde dies prima & secunda sunt dies non critici. tertia est intercadens: quarta est indi-

catiua,

catiua, quia mediæ primæ ſeptimanæ ſecũdùm Phyſicum: Quinta propriè intercadens: Sexta non eſt propriè critica: Septima propriè eſt critica: Octaua non eſt critica, quia principium ſecundæ ſeptimanę ſecundùm Phyſicum nona dies eſt intercadens: decima nõ eſt critica: vndecima eſt indicatiua, quia eſt media ſecundæ ſeptimanæ ſecundùm Phyſicum: duodecima nullo modo eſt critica: decimatertia intercadens: decimaquarta propriè critica, quia finis ſecundæ ſeptimanæ, & principium tertiæ: Decimaquinta eſt intercadens: Decimaſexta nullo modo eſt critica: decimaſeptima indicatiua vigeſimæ: decimaoctaua nullo modo eſt critica: decimanona eſt intercadens: vigeſima propriè critica: & finis tertiæ ſeptimanæ ſecundùm manſionem Phyſicorum. Et ſic vlterius vſque ad 30.

T Rede-

Redeundo ad propositum, nota, quòd penes 8. angulos supradictos sumitur secũdùm aliquos aspectus octilis, quia comprehendit octauã partem zodiaci, qui aspectus non valet, nisi Physicis. Et inter hos angulos notantur puncta media, alia, videlicet octo. & sic habentur 16. latera ipsius circuli signorum, & penes illa puncta intermedia Physici sumpserunt dies intercadẽtes. Hanc autem materiam crisium Physici solùm sciunt scientia, quia est non propter quid, quia solùm sciunt longæua experientia edocti: quia viderunt semper sic, & vniformiter in effectu contingere. Sed vt crisis habeatur per viam experimenti, oportet tria scire. Primùm, vt sciatur principium ægritudinis, scil. manifesta læsio operationum & decubitus. Secundum, quòd error non intercadat, scilicet quòd Medicus sit sapiens, patiens, obe-

Quid requiratur, vt crisis habeatur per viam experimenti.

obediens, ministri diligentes extrinseca ad velle infirmi. Tertium, quòd si fuerit per tres dies, cui illorum debet attribui. Et ad hoc sciendum, septem requiruntur, videlicet vt sciantur natura ęgritudinis, natura diei, principium circuitus, principium rei, consumptio & tempus durationis. Vnde principium circuitus appellat, cùm dolores & vigiliæ incipiunt intendi: principium vocatur, cùm materia euacuatur per sudorem, vel per cõsimilia. & consumptio appellatur, cùm materia manifestè euacuata est. Astrologi verò & Ptolemæus *in verbo allegato*, sciunt scientia propter quid, scilicet per causas. Et nota, quòd benè notato principio ægritudinis, & considerato gradu, sub quo tunc est Luna, computandi sunt pro die, & hora critica 9. gradus præcisè, quia tunc fit crisis. & computandi sunt 45. gra-

dus pro die, & hora indicatiua prę-
cisè : & sic suo modo vide de inter-
cadentibus.

Sed peteret aliquis, vtrumne illa regula sit generalis? respondetur, quòd nō, impedientibus duabus de causis. Prima, nam posito, quòd in eadem hora & minuto duo incipiant eadem specie ægritudinis: Verbi gratia: calida, & sicca, de natura, videlicet Martis ægrotare : & vnus illorum duorum sit iuuenis, alter senex : iuuenis mori potest, & senex euadere ratione obtemperationis, complexionis ætatiuæ, ipsius senis per naturam & cōplexionem ipsius Martis. Secunda causa, nam posito casu nunc recitato, si Mars in natiuitate vnius illorum fuerit dominus ascendentis, aut aliàs magis domini in natiuitate eius, ille fortasse euadet altero moriente, quia, vt *supra* dictum est, mali juuant suos :

sed

ſed quia illi duo caſus rarò eueniunt, ideò *ſuperius* dicta ſic generaliter ſunt poſita pro doctrina.

Sciendum circa illam partem circuli, quæ tangit de Planetis influentibus ſuper infirmitates febriles, & ſuper alias quaſcunque ſimilium manerierum:& quòd hîc eſt duplex conſideratio. Prima eſt de motu temporum,& de Planeta cœli menſurante breuitatem, vel prolixitatẽ infirmitatis. & eſt certa periodus natiuitatis, vt exempli gratia: exemplificatum fuit *ſuperius in iſto capitulo*,de menſura temporis motus Lunæ menſurantis tempus infirmitatum acutarum, & Solis menſurantis tempus infirmitatum chronicarum, id eſt, prolixarum, ſicut eſt quartana, quia omnes ægritudines curabiles communiter menſurantur menſura motus Solis. Secunda conſideratio eſt de minera, & de humore peccante.&

illam mineram similiter, & humorem regit aliquis septem Planetarum, vt verbi gratia: mineræ quartanæ humorem peccantem regit Saturnus, Ephemeram regit Mercurius, Synochus, & synocham regit Iupiter. Febres autem ternas, & alias quascunque ratione choleræ corpori inexistentes regit Mars, hecticam regit Sol. Illis itaque Planetis fortificatis in cœlo non debet inchoari cura, nec debet eligi tempus donationis ipsorum, aut tempus inchoationis curæ, aut propinationis medicinæ: & de hac materia, scilicet de debilitatione Planetarum eligenda in curis, *superius* est mentio facta.

DE PHLEBOTOMIA SEcundùm cursum & ordinem dierum lunationis, & secundùm aspectus Lunæ ad Planetas, & ad tempora anni: & ad

& ad dispositionem aëris & personarum.

CAP. VI.

IN phlebotomia triplex radix est attendenda, scilicet infima, media & suprema. Infima est persona phlebotomanda. Attendendum est igitur juxta talem radicem ad complexionem personæ, ætatem ejus, & habitudinem ipsius. *Quid in phlebotomia attendendum.*

1. Quo ad primum complexioni sanguineæ proprijssimè cõuenit phlebotomia, post hæc cholericæ, post hæc phlegmaticæ, & vltimò melancholicæ. Est enim phlebotomia euacuatio massæ sanguinariæ sui quantitate, aut qualitate temperiem naturæ excedente.

2. Quo ad secundum, nimis juuenes, nec nimis antiqui nõ sunt phlebotomãdi, nisi in casu desperato: sicut Auenzoar filium suum duorum annorum (aliàs de vita desperans) phle-

phlebotomauit, qui ſic euaſit.
3. Quo ad tertium, extenuati non ſunt phlebotomandi. Media radix eſt aëris diſpoſitio, quæ vocari poteſt media eò, quòd in quocunque ordine eſt reperire extrema ſimplicia, in illo ordine reperietur medium conſtitutum ex vtriſque extremis. Primo de ſenſu: ſed in ordine naturæ eſt reperire extrema dantia tantùm virtutem influxibilem phlebotomiæ conuenientem, cuiuſmodi ſunt corpora cœleſtia: & eſt reperire recipientia tantùm eadem, cuiuſmodi eſt corpus humanum, & tale remedium eſt aër recipiens à cœlis diſpoſitiones cœli phlebotomales iam exprimendas, dans quoq; & imprimens eaſdem corpori humano: quare &c.

Aer phleboto- miam prohibens. Quæ autem prohibent phlebotomiam, quo ad illam radicem, ſunt ventus nebuloſus, obſcurus, meridionalis, & ventus Occidentalis

talis,& aër calidus,& aër ſiccus, aër pluuioſus frigidus,& humidus,aër fœtidus,aër peſtilentialis.Indicantia ſunt ventus borealis , ventus Orientalis. aër temperatus. aër aromaticus, ſcil. per artem factus.

Quoad radicem ſuperiorẽ, cujuſmodi eſt corpus cœleſte,quamplurima ſunt animaduertenda: quorum quædam ſola experientia à quibuſdã Phyſicis antiquis, puta ex Chaldæis exorta, ſunt proſecuta: non tamen aliqua Aſtronomica. Ratione nobis ſcita & ſtabilita: & ſunt quidam dies vniuſcuiuſque Lunationis, qui hîc nec approbantur, nec reprobantur: ſed duntaxat recitantur. Prima igitur dies Lunationis alicuius competentis ipſi phlebotomiæ ſic ſe debet habere, vtputa, quòd non ſit tempore nimis exceſſiuè calido, ſicut in Iulio & Auguſto, & nimis exceſſiuè frigido , ſicut in corde

Quæ circa corpus cœleſte animaduertenda.

hyemis: illa reddit personam grauem, si fiat, nec est fienda, nisi cum periculo. Secunda dies Lunationis alicujus reddit personam guttosam, & dolentem in juncturis, nec est eligenda. Tertia ministrat dispositionem membrorum, quam consequitur in breui electio mala. Quarta infert mortis timorem: & satis subitò secūdùm illum Planetam tunc dominantem. Quinta annihilat sanguinē modicum reddendo extra, & turbando sanguinem intra. Sexta die phlebotomia non est fienda, & si fiat à mala electione, reddit sanguinem quasi album. Septima reddit personā debilem prę nimio sudore, & inducet periculū infirmitatis. Octaua debilitat personam quasi in omnibus mēbris, & mutat appetitum comedendi. Nona immutat colorē personæ, & guttā disponit venientem infra annum. Decima inter cætera remo-

remouet poteſtatem comedendi; tamen non eſt æquè mala, ſicut nona. Vndecima cõpetens eſt jueni indigenti tamẽ, mutat quandoque colorem per quatuor dies. Duodecima bona eſt, niſi mali aſpectus impediant, & meliorat appetitum comedendi. Decimatertia competens eſt, cui opus eſt: tñ ſine indigentia feſtina nõ eligatur. Decimaquarta grauat pectoralia, & facit perſonã aſthmaticam proceſſu temporis. Decimaquinta periculoſa eſt, quia inducit perſonam ad longam infirmitatem, vel ad ſcabiem. Decimaſexta competens eſt, cui opus eſt: tamen non eligatur, niſi conſtellatio bona faceret aliundè. Decimaſeptima facit ſicut præcedens: & cum hoc niſi eſſet neceſſitas. Decimaoctaua apta eſt, maximè antiquis indigentibus, & cholericis juuenibus. Decimanona mala eſt, & grauat per-

ſonam per 15. dies, & quandoque inducit incurabilem infirmitatẽ. Vigeſima grauat, vt in pluribus per 40. dies, & ſi ſint mali aſpectus, lædit ad mortem. Vigeſimaprima bona eſt, & auget appetitum comedendi cum digeſtione, & reparat ſanitatem. Vigeſimaſecunda melior eſt, & quàmplurimum indigenti reparat ſanitatem, ſi perſona ſit capax. Vigeſimatertia præſtat ſanitatem & fortitudinem, & purgat ſufficienter ſuperfluos humores. Vigeſimaquarta dat leuitatem & lætitiam, & reddit corpus humanum delectabile & temperatum. Vigeſimaquinta bona eſt in omnibus, maximè ſi fieret veſpere pro ſplene, & melancholia. Vigeſimaſexta eſt bona omni hora, & pro omni humore; & liberat à febribus per longum tempus. Vigeſimaſeptima mala eſt, & quandoque infert periculum mortis, & in breui

breui videntur effectus. Vigesimaoctaua, licet non multum laudatur, electio tamen pro fracturis, & verberibus potest fieri operatio. Vigesimanona multipliciter aggrauat personam. Trigesima peior est, quia prope cõiunctionem Solis retinentis fortitudinem Lunæ: & hoc dictum de trigesima bene fundatum est in ratione.

Ista igitur, vt *supra* tactum est, pro maiori parte habuerunt fundamentum à Chaldæis super experientiis longo tempore à sapientibus probatis. procedendo itaq; ad ea, quæ se tenent ex parte radicis superioris approbata ratione Astronomica. Videndum est primò generaliter de temporibus anni: primò vitandi sunt dies caniculares, & anticaniculares, & tota influentia Leonis, tam ex parte Solis, quàm ex parte Lunæ: euitetur incisio venæ à nonis mensis Iulii cõ- *Quando venæ sectio vitanda.*

putando à fine vsq; ad principium kalendarum Septembris: hoc est, à 7. die Iulij, vsque ad 15. Augusti inclusiuè propter influentiam Solis, Leonis, & Canis valide cōcurrentium ad influentiam caloris excessiui: Ver, & Autumnus bonus. Rursus est vidēdum juxta dictum Ptolem. *in Centiloq. verb.* 20. tangere membrum ferro, Luna existente in signo illius membri, verendum est: & propter hoc phlebotomia nō laudatur Luna existente in Geminis, quando fit in brachijs: & sic de alijs signis dominantibus super alijs membris corporis. Considerandum, quòd Luna existente in Ariete phlebotomia est bona, maximè pro euacuatione cholerae, consideratis conditionibus generalibus, *superius* positis, vtputa, quòd Luna non esset in Ariete cum Saturno, vel Marte, vel prope coniunctionem Solis in Ariete, quas

Quando incisiuunda.

te, quas conditiones poteſt prudens per ſe ex ſupradictis recolligere: non tamen tangatur caput ferro: ſecundùm verbum Ptolemæi allegatum, poteſt bene tangi, ſeu phlebotomari vena capitis, quæ eſt in brachio, quæ vocatur cephalica, videlicet Luna exiſtente in Ariete: nec etiam tunc capiti ventoſæ cum ſcarificatione ſunt apponendæ, quibus ventoſis vtimur aliquotiens loco phlebotomiæ. Eſt enim ventoſa vicarius phlebotomiæ, vt ait Arnaldus de Villa Noua *in ſuis ſimplicibus*, Luna exiſtente in Tauro & Geminis ꝓpter brachia, in Leone, & in ſecunda parte Libræ, & in Scorpione mala eſt phlebotomia. non tamen tãtùm eſt nociua in Scorpione, quantùm in Tauro, vel Leone: quia Scorpius eſt dom⁹ Martis. Similiter mala eſt phlebotomia Luna exiſtẽte in Capricorno, & pejor tñ

eſt in

eſt in Piſcibus: competens autem eſt in Cancro, in Virgine, in prima parte Libræ, in Sagittario, & in Aquario.

Præter iſta dicta conſiderandi ſunt Planetæ, qui habent influentiam ſuper quatuor humores corporis humani, vt verbi gratia: Saturnus habet influentiã ſuper humorem melancholicum, Iupiter, Sol, & Venus ſuper ſanguinem: Mars ſuper choleram: Luna ſuper phlegma. Vnde hi Planetæ ſunt debilitandi tempore phlebotomiæ: & ne fiat phlebotomia in horis eorundem: Vt exempli gratia: ſi velis eligere tempus phlebotomiæ ad purgandum choleram, nõ ſit hora Martis: quia Mars auget fortitudinem choleræ in hora ſua, nec ſit Mars fortis in cœlo, vt in aſcendente, vel in aliis angulis: ſed in domibus cadentibus, vel ad minus ſuccedentibus, vt debilitetur

Super quos humores quilibet Planeta habeat influentiam.

eius

eius influentia, & ne retineat superfluam virtutem humoris purgandi in corpore humano: & sicut dicitur de cholera secundùm influentiam Martis, ita dicendum est de aliis, suo modo respectu aliorum humorum ad suos Planetas. Oppositum autem dicitur de signis: Vt verbi gratia: si velis euacuare melācholiam, pone Lunam in Virgine, in signo terreo: & si choleram, pone Lunam in Ariete, vel in Sagittario: vel si velis euacuare sanguinem, pone Lunam in prima medietate Libræ, vel in Aquario: attamen prima pars Libræ aptior est, quàm Aquarius: quia Aquarius est signum fixum, & sunt hæc signa in succedentibus, quod dicitur propter Lunam, quæ non est bona ad phlebotomandum in ascendente, nec in quarta domo. Respiciendæ sunt etiam quadræ Lunationis competentiores, vt secunda,

Quādo quilibet humor purgandus.

In quibus quadris Luna vena sit secanda.

cunda & tertia quadræ sunt cōpetentes, vitando vnum diem antè oppositionē,& vnum post. Et nota hîc, quòd secunda quadra Lunationis vtilior est pro juuenibus, & tertia pro senioribus: quia in secunda quadra sanguis est in augmento, & habet eōsimilitudinem cum juuenibus. tertia cū antiquis, non tamen nimium antiquis.

De aspectibus venæ sectionis aduersis.

Videndum est nunc de aspectibus: Luna vacua cursu, non est bona: aspectus quartus Lunæ ad Solem, est malus. Omnis aspectus Lunæ ad Saturnum est malus,& similiter ad Martē præter quàm trinus: duo dies ante conjunctionem Lunæ cum Sole, & duo post sunt mali. Oppositio Lunæ cum Sole est mala: sed pejor est conjunctio Lunę cum Sole, scilicet durante combustione Lunæ: Luna existente in via combusta, quæ est à 19. grad. Libræ, ad 3. Scorpion. est pessimum.

mum. Bonus autem est aſpectus omnis, & etiam conjunctio Iouis & Lunæ. Similiter valet aſpectus Lunæ ad Venerem, quia Venus est Planeta fortunatus. Et ſimiliter aſpectus ſextilis Lunæ, & aſpectus trinus Lunæ ad Solem ſunt valde boni. Præter prædicta indicantia bonitatem phlebotomiæ ſit Luna, & dominus aſcendentis in ſigno Arietis, ambo fortunati in ſuis luminibus, nec dominus 8. miſceatur cum Luna, aut cum domino aſcendentis, nec ipſe ſit in angulis. Fortuna ſit in medio cœli aſpiciens Lunam, vel dominum aſcendentis. Nunquam ſit Luna in aſcendente mundi. Vnde aſcendens mundi eſt ſignum exiſtens in contactu horizontis mundi omni hora, quòd dicitur aſcendens mũdi ad differentiam aſcendentis natiuitatis hominis, vel alicujus figuræ cœli ſpecialis. Et ſunt quædam indif- *De boni.*

Venæ sectionem indifferenter indicantia.

indifferenter indicantia phlebotomiam, cuiusmodi sunt aspectus sextilis, & trinus ipsius Lunæ ad Mercurium: sed quartus & oppositus sunt mali. Similiter indifferens est conjunctio Lunæ cum capite Draconis: sed coniunctio ipsius cum cauda est mala. Si cum ventosa operandum sit, quæ est vicarius phlebotomiæ, vt *supra* dictũ est, sit Luna post oppositionem in vltima medietate mensis sui aspiciens ad fortunas. Cauendum est à Cancro, Leone, & Capricorno: & maximè à via combusta: signa bicorporea nõ timentur, cùm fuerit fortuna in eis, & sit Luna in prima medietate Libræ, vel in Scorpione, præter tres primos gradus, & non sit Luna iuncta corporaliter Mercurio. Dominus medij cœli sit fortuna, & sit Luna in signis aëreis. Et quia de mulieribus curandis nihil tactum est *supra*, conside-

Quando scarificatio vtilis & quando non.

De curandis mulieribus.

ſiderandum, quòd ſit Luna aucta lumine, & numero fortunata à Ioue, vel à Venere, & non ſit in aliquo aſpectu Martis, ſitque Luna in ſigno fixo, & potiſſimè in Tauro, & conſequenter in Aquario: caue, ne Luna, vel dominus aſcendentis aſpiciant membrum vulnerandum, ſcilicet, per quod eſſent in ſigno reſpiciente membrum vulnerandum, nec ſit Luna in finibus ſignorum, quia ſunt termini malorum, nec ſint illi duo ſignificatores cadẽtes, ſed ſit dominus aſcendentis in cœli medio: & hoc etiam valet in medicaminibus oculorũ, dum tamen ſit bonus Planeta: aptaque Planeta membri pariter, & ſignum membri, & proficiet patienti.

Et pro balneo ſit Luna in ſignis aqueis ſine aſpectu infortunato malorum: & ſi Luna habet bonum aſpectum ad Martem, prodeſt: aut *Quãdo balneandum.*

ſit in

ſit in domo Iouis, non ſit autem in domo Mercurij: & qui citò voluerit exire, ponat Lunam in ſigno mobili: nec intret quis balneum Luna exiſtente in ſigno calido & ſicco, niſi pro ſanando humiditates ſuperfluas, vt de ſpaſmo, de repletione, aut paralyſi: & tunc ſit in domibus Martis: & omnib. ſignis plus valet Aries. Leo autem ſemper euitetur: & tunc expedit, vt ſit Luna applicans Soli, aut Marti de trino vel ſextili aſpectu. Et hæc de hoc capitulo.

DE HORIS CONVENIENTI- *bus ad ſumendum medicinas confortatiuas & cordiales: & ad conſeruandum humidum radicale: & de arte & doctrina conficiendi ad hoc electuaria, vina, aquas, & quadam alia requiſita.*

CAP. VII.

HORÆ

HORÆ conuenientes medicinis cordialibus, & confortatiuis sunt, horæ vel mensura temporis, in qua boni Planetæ habent influentiam, & dominium. Vnde quinque sunt boni Planetæ, Iupiter, Sol, Venus, Mercurius, & Luna, qui boni dicuntur: quia influentia eorum communiter bona est. Si igitur velis sumere, vel alicui ministrare medicinam confortatiuam, sit hoc in hora aliquorum illorum 5. dictorum. Et vt clarius pateat, datur exemplum de Ioue: eligatur hora Iouis, qui Iupiter omni die naturaliter ad minus, habet influentiam horæ, & in die Iouis quater, hoc est, per ordinem Iupiter habet influentiam horæ propè, quam influentiam pro tunc nõ habet Saturnus, nec aliquis aliorũ Planetarum, & cum hora Iouis eligatur, quòd Iupiter sit in bono situ cœli: & cum his aduertendæ *Boni Planetæ.*

sunt

sunt aliæ bonæ conditiones figuræ cœli *superius* enarratæ : & sub tali influentia ministretur medicina cordialis,vt virtus cœli iuuet virtutem inferiorem. Et perpende, quòd si medicina esset de auro, vt puta potabili,vel foliis auri,vel folijs arboris lauri, vtputa, si fieret aqua per destillationem de illis foliis teneris lauri; quia Sol super illa arbore habet influentiam sub propria cōstellatione facta, vtputa Luna existente in Ariete, vel Leone, & non est contradictio superiorum de Leone: quia Leo est domus Solis: & habet influentiā super illa arbore,& isto modo de floribus rorismarini: & est bonum facere similiter, seu quomodolibet componere medicinas cōfortatiuas sub influentiis bonorum Planetarum : & melius quidem est, quòd aptetur influentia secūdùm exigentiam ipsius effectus medi-

cinæ

cinæ confortatiuæ. Verbi gratia: si confortare velis caput, apta Arietem, sitque Luna ibidem iuncta fortunæ, si sit possibile, & sit Luna ab infortunijs libera: & si velis cõfortare cor, apta Solem pariter & Leonem: & sic de alijs suo modo, velut nunc explicatum est de capite: & caue, ne Planeta, quem recipis pro effectu confortationis, sit retrogradus, aut aliter impeditus: & est ordo inter ipsos in valore: Iupiter, Venus, Sol medium: Mercurius, & Luna tenent extrema: nisi in hoc, quòd cõfortando cor, principalius debemus attendere Solem. Et scias, quòd omnes arbores odoriferæ, similiter & herbæ odoriferæ reguntur ab influentia aliquorum istorum quinque Planetarum, & potissimè Iouis, Solis, vel Veneris.

Notandæ sunt *in præsenti capitulo* aliquæ medicinæ cordiales, tam

Medicinæ cordiales simplices calidæ.

simplices, quàm compositæ. Vnde simplices calidæ sunt hæ: *Ambra, acetosa, acetositas citri, agrimonia, ambo been*, & sunt velocis juuamenti, *basilicon, betonia, crocus, cyminum, cortex citri, cinamomum, cubebe, calamentum, cardamomum, carpobalsamum, calamus aromaticus, doronicum Romanũ, enula campana.* & est mirabilis: *foliũ Indum, folia citri, garyophylli*, & sunt mirabiles, *galãga, melissa, muscus, macis, nux muscata, ozymũ garyopllyllatũ, rosmarinus, samsucus*, id est, *maiorana, spica nardi, seta propriè, id est, sericũ crudum, saturegia, saluia, semen acetosæ, semen melissæ, semen citri, myrobalani emblici, xyloaloës, crudum zedoarium.*

Frigidæ.

Et simplices frigidæ sunt hæ: *alauda, scil. caput & caro eius, acetũ optimi vini, blactea bizantia, corallus, cacabræ, camphora, coriandrum siccũ & humidum, lutum sigillatum, margarita, lactuca, nenufar, os de corde cerui, poma, acetosa marina, rosa, spodiũ, sandali, viola.*

Medi-

Medicinæ verò cordiales tẽperatę, vel quæ proximè sunt æqualitati simplices, sunt *aurum*, *topasius*, *smaragdus*, *saphirus*, *iacinthus*, *rubinus*, *argentum purũ*, *buglossa*, *borago*: prædictę medicinę simplices faciunt cor gaudere, repelluntque melancholiam, totum corpus serenant quocunque modo approximentur, siue per odorem, siue per confectionem, siue per potum, siue per epithemata, aut alio modo excogitabili: quia aromaticæ ferè omnes sunt. & non potest aliquis melius eligere in ægritudinibus, quàm cor confortare, & ei cum istis medicaminib. succurrere: maximè melancholicis, pestilenticis, aut venenatis, seu cardiacis, & his qui fastidiosi sunt. Cor enim est corporis principium, & animæ sedes, omnium archa virtutum, & spirituum generator. Confortant generaliter totum corpus medicinæ, quæ

Temperatæ.

Totum corpus confortantes.

bonum ſanguinem generant, & quę ipſum à ſuperfluitatibus mundant, & eum clarificant, & quæ adjuuant ſpiritus, & membra. Medicinæ igitur, quæ confortant alleuiando, & ſanguinem ab humoribus mundando, ſunt iſtæ: *Senna, caßia fiſtula, cuſcuta, folium ſtœchados, yruſcus, peucedanum, aniſum, omnes myrobalani.* & ſunt mirabiles in iſto caſu, *bugloſſa, borago, aurum, ſerum caprinum, fumus terræ, apium, maſtiche, & vinũ aromaticum*: omnia hæc mundificant ſanguinem, & clarificant eum, ac totum corpus confortant. cùm iſtis medicinis cordialibus nunquam deſinat Medicus operari. Virtus enim vitalis gaudet cordialibus. Virtus animalis gaudet delectationibus, ſcilicet ſenſibilibus & odoriferis bonis, pulchris coloribus, delectantibus, ſonis, harmoniis, amœnis, & ſaporibus delectabilibus. Virtus verò natu-

naturalis gaudet calidis & humidis. Sed medicinæ compositæ cordiales sunt electuaria aliqua, vina quædam : & similiter quædam aquæ. Vnde electuaria calida sunt cordialia, *diacameron, diambra, lætitia Galeni, dianthos, & diamargariton.* Frigida sunt *diaborriginaton, diabuglossatum, dianenuferatum, sacch. rosata, sacch. violacea, & triasandali* : & est quoddam electuarium vitæ ab Arnaldo de Villanoua, *in libello suo de retardanda senectute*, descriptum ex quinque generibus myrobalanorum, in via conseruationis sanitatis, & prolongationis vitæ compositum, & est res perfecta & probata : quia non solùm confortat, sed & superfluitates ex nutrimento præterito remanentes purgat, & vsus ejus caniciem retardat, & ad decrepitum peruenire facit : stomachum corroborat, & vsus ejus reddit colorem bonum toti cor-

Cordiales compositæ

Calida.

Frigida.

Electua. Arnaldi Villanouani de quinq; generibus myrobal.

pori, & est descriptio ejus hæc: ℞ *vuarum passularum mundatarũ ab aril. lib. 2. liquiritiæ mundatæ, at contusa, vnciam vnam: ponantur ista in duabus lib. & semis aquæ claræ recentis, & benè coquantur & colentur, & exprimãtur: & in colatura ponantur myrobalanorum ex oßibus enucleatorum: & in mortario excussorum, chebulorum, citrinorum, & Indorum ana vnc. 2. emblicorum, & bellericorum ana ℥. 2. coquantur, & exprimantur, & colentur. Et post addatur sacchari albi, lib. 1. Et cum illa decoquantur vsque ad spißitudinem syrupi. Et in fine addatur cinnamomi electi, ℥ ß. garyophyll. galangæ ana ʒ. ij. nucis muscatæ groß. 2. maratri, anisi, ana ℥ j. fiat electuarium*: & ponatur in pixide ligni competentis complexioni: volentis vti eo, vt pro splene in pixide ligni tamarisci, vel fraxini, aut juniperi pro phlegmaticis: & sic de singulis. In ipso electuario sunt principalium mem-

brorum

brorum medicinæ, ſcilicet cordis, capitis, ſtomachi, hepatis, ſplenis, & generatiuorum. Et eſt primò calidum, poſtea humidum, poſt frigidum, & vltimò ſiccum. Eſt etiam confectio quædam eiuſdem Doctoris. *In eodem libello* memoriam corroborans, cuius deſcriptio eſt: *Recipe piperis longi, cimini, ana partes 2. garyophyll. partem vnam, ſacchari ad quantitatem omnium.* Conſequenter itaque dicendum eſt de vinis eiuſdem Arnaldi de Villanoua, *de quodam ſuo tractatu* intitulato *de vinis artificialibus extractis.* Inter quæ vina vnum eſt contra humores aduſtos pro cholericis, & macris adducens lætitiam. Et deſcriptio ejus eſt: ℞ *radicis bugloſſæ mundatæ* ℔ j. *roſarum, violarum, florum boraginis, & bugloſſæ ana libr. ſem. been albi & rubei. ana vnciam vnam: conquaſſentur & ponãtur in ſacculo: qui ſacculus ponatur in vaſe mundo; continente tres ſarcinatas*

Confectio memoriam roborans.

Vinum pro cholericis.

boni vini, nouiter expreßi albioris, & purioris, quod inueniri poßit: & quòd medietas cum dictis speciebus bulliat. Et sic alia medietas per se, & bene dispumetur: & tunc excoletur, & ponatur in vase, & de alio impleatur, donec recesserit feruor, & bene clarificatum fuerit, & post aßiduetur.

Aliud. Aliud vinum eiusdem Arnaldi *in eodem. In musto nouo pönantur flores boraginis, vsque ad perfectam depurationem, vel aliter, quòd in bono vino de diaboragine, siue de conserua eius, dissoluatur, & vsui reseruetur.*

Aliud. Aliud eiusdem in eodem, quod est ad conseruandum complexionem & iuuentutem. ℞ *Cubebe, garyophyl. nucis moschatæ, passulæ, ana ʒ. iij. positi in sacculo, bulliant in boni vini ℔. iij. vsque dum redeat ad ℔ ij. addatur sacchari, quod sufficit & sumatur serò, & manè, ℥ j. vel plus aut minus*, sicut oportet. Iste etiam potus valde confortat: & præsertim cõualescentes ab ægritudinibus frigidis, & multum consu-

consumit humiditates phlegmaticas superfluas in occultis partibus corporis latentes. Est quoque puluis quidam descriptus ab eodem Arnaldo *in eodem*, conseruans omnia membra principalia: cuius aggregatio hæc est: ℞ *Zinziberis albi mundi*, ℥ ß. *cardamomi*, *doronici*, *ana* ℥ ij. *cinamomi electi*, ℥ j. *croci* ℥ ß. *coriandri præparati* ℥ x. *facchari ad velle*, *fiat puluis*. Comestio insuper passularum enucleatarum ℥ ij. in ieiunio ꝓficit ad viam iuuenescentiæ eò, quòd digestionem efficiant meliorē, & minoratur ex eis phlegma, confortant hepar, & impinguant ipsum, quoniam amici sunt stomachi, & hepatis, & generant sanguinem copiosiorem & spissiorem, & cùm sumuntur post cibum, habilitant, & humectant ventrem. Sequūtur alia vina Arnaldi *in prædicto suo tractatu* descripta. *Vinum buglossatum* valens melancholicis, sic

Puluis conseruans omnia membra principalia.

Vinum buglossatum.

ſic fit : ℞ *Radices bugloſſæ mundatæ, vt decet ſine lotione : ponantur in vino electo, quouſque ſaporem eius ſumat, & aßiduetur.* Aliud vinum, deſtilletur zinziber & cinnamomum cõtra paralyſim : & contra omnem frigidam complexionem, vel paſſionem. Aliud eſt vinum auri. *Extinguatur lamina auri 50. vicibus in vino electißimo claro, & poſt dimittatur clareſcere, & diligenter coletur, & ſeruetur.* Eaque vina, pariter & medicinæ ex Arnaldo ſumptæ poſitæ ſunt hîc ad aliqualiter introductionẽ medicinarum cordialium ipſum potius inſequendo eo, quòd ipſæ cunctis Phyſicis ſui temporis, cujus ſcripta cõmuniter habemus. Fuerat vir magis illuminatus, & elegantioris ingenij. Volens igitur plures, & cordiales, & notabiles medicinas ſcire ad tractatus per ipſum compoſitos recurrat. Circa doctrinã conficiendi aquas ſolemnes:

Auri.

Digitized by Google

nes: ad quas recurrendum est, quādo æger à Physicis derelictus medicinis communibus sanitati nequit restitui, cujusmodi sunt istæ: *Aqua chelidoniæ, & aqua sanguinis humani*: quæ describuntur *in tractatu quintæ essentiæ*, fratris Ioannis de Rupescissa multùm eleganter, licet non commodè ad vsum pauperum. Ideò ad moderandum expensas pariter, & temporis prolixitatem, practicatus est alter modus de facto satis familiaris faciendi aquam chelidoniæ: & est iste: *Colligatur tempore sereno, & propriè circa finem mensis Maij, herba chelidoniæ tota cum radice*, quæ herba multùm similis est complexioni humanæ. Emittit enim de radicibus humiditatem sanguini similem: & de herba humiditatem similem lacti, ob hoc potest dici chelidonia, quasi cœli donū. Est enim isti herbæ cœli virtus mi-

Aquæ cordiales.

Aquæ chelidoniæ præparatio.

ſic fit: ℞ *Radices bugloſſæ mundatæ, vt decet ſine lotione: ponantur in vino electo, quouſque ſaporem eius ſumat, & aſſiduetur.* Aliud vinum, deſtilletur zinziber & cinnamomum cõtra paralyſim: & contra omnem frigidam complexionem, vel paſ-

Auri. ſionem. Aliud eſt vinum auri. *Extinguatur lamina auri* 50. *vicibus in vino electiſsimo claro, & poſt dimittatur clareſcere, & diligenter coletur, & ſeruetur.* Eaque vina, pariter & medicinæ ex Arnaldo ſumptæ poſitæ ſunt hîc ad aliqualiter introductionẽ medicinarum cordialium ipſum potius inſequendo eo, quòd ipſæ cunctis Phyſicis ſui temporis, cujus ſcripta cõmuniter habemus. Fuerat vir magis illuminatus, & elegantioris ingenij. Volens igitur plures, & cordiales, & notabiles medicinas ſcire ad tractatus per ipſum compoſitos recurrat. Circa doctrinã conficiendi aquas ſolemnes:

Digitized by Google

nes: ad quas recurrendum eſt, quādo æger à Phyſicis derelictus medicinis communibus ſanitati nequit reſtitui, cujuſmodi ſunt iſtæ: *Aqua chelidoniæ, & aqua ſanguinis humani:* quæ deſcribuntur *in tractatu quintæ eſſentiæ*, fratris Ioannis de Rupeſciſſa multùm eleganter, licet non commodè ad vſum pauperum. Ideò ad moderandum expenſas pariter, & temporis prolixitatem, practicatus eſt alter modus de facto ſatis familiaris faciendi aquam chelidoniæ: & eſt iſte: *Colligatur tempore ſereno, & propriè circa finem menſis Maij, herba chelidoniæ tota cum radice*, quæ herba multùm ſimilis eſt complexioni humanæ. Emittit enim de radicibus humiditatem ſanguini ſimilem: & de herba humiditatem ſimilem lacti, ob hoc poteſt dici chelidonia, quaſi cœli donū. Eſt enim iſti herbæ cœli virtus

Aquæ cordiales.

Aquæ chelidoniæ præparatio.

mirabilis donata ad humanę complexionis conseruationem, & incommodorum humanæ naturæ euitationem, pariter & etiam ad ægritudinum humano corpori accidentium curam. Flores etiã habet aurei coloris: *Quæ herba tota sine lotione mundetur, videlicet radendo solùm superficiem ipsius radicis, vt à superfluitatibus terreis emundetur. Folia etiam, si qua corrupta sunt, penitus resecentur. Et sit herbæ quantitas ad placitum. secundùm tamen capacitatem vasorum factioni ipsius aquæ subseruientiũ: quæ quantitas ponderetur, quo pondere habito capiatur 60. pars salis communis præparati ad hominum medicinas:* quæ

Præparatio salis.

præparatio sic fit: ℞ *Salis communis quantitatem placitam, & pone in vase terreo: & superasperge aliquantulum aquæ: vt aliqualiter madefiat: & pone in loco frigido & humido: & tunc dissoluatur in aquam. Postea destilla per filtrum incisum in vna parte: Ita vt sint tres,*

aut

aut quatuor partes acutæ procedentes à parte non incisa filtri: aliquantulum magis ampla, quàm sit pars incisa. Et vocatur lingua apud Medicos: cuius pars incisa pendeat extra vas illud, in quo est sal dissolutum: & pars non scissa sit in ipso dissoluto: & inclinetur aliqualiter vas. Et sic eleuabitur purus liquor, & colabitur per filtrum. Colligatur igitur ille humor distillans, qui postea in vase terreo ponatur super fortem ignem, quousque humiditatibus consumptis albescat, & appareat materia congelata alba. hoc sale etiam potentes vti debent in suis ferculis: & est multò fortior, puriorq; & sanior. Sal tamen Burgundiæ satis vicinatur in puritate sali præparato, ad medicinas hominũ: sed non est adeò fortis, sicut marinus. *Et hæc pars 60. salis præparati conteratur cum supradicta herba mundata in mortario mundo, & conterantur hæ duæ materiæ tam diu simul, quousq; sint quasi ad materiã aqueam redactæ. Quæ*

materia ponatur in phiala vitrea ſatis forti impleta vſque ad collum clauſo orificio, cum luto ſapientiæ. Ponatur in fimum equinum calidum, ſepeliendo eam penitus, ita quòd ex omni parte circumcirca vas tam ſubtus, quàm ſupra, quàm etiam ad latera fimus ille calidus circundet vas ad ſpiſsitudinem vndique duorum pedum: & amoueantur lapides & baculi, ne vas deſtruatur, & immutetur fimus ad quatuor aut tres dies. Tentetur attamen phiala, cum manu ſi frigida ſit, aut multum tepida. Stet itaque in illo fimo calido ſpatio ſexaginta dierum: quia in tanto tempore putrefactio exquiſitè completur. Et tunc chelidonia quodammodo eſt ad materiam primam redacta. Poſtea hæc materia putrefacta exiſtens aliquantulum redolens facta chelidonia prius exiſtente. Aliquantulum odoris in vaſe æneo de firmiori materia facto ad modum magni alembici: & ſuper illud vas ponatur cappa vitrea, bene luto ſapientiæ vaſi eam cōnectendo. Et ſupponatur auda-

audacter ignis flammæ ratione fortitudinis vasis, & fortasse post 10. aut 12. horas, exibit aqua clara: quæ est elementũ aquæ chelidoniæ: quæ paucæ est efficaciæ in corpore humano, nisi quòd bona est valdè ipsis oculis. & dum videtur color destillantis liquoris immutari in colorem, videlicet olei oliuæ, magis tamen radiosum. Qui liquor est elementum aëris chelidoniæ: tunc receptorium confestim immutetur, ignis quoque fortificetur, quousque appareat color destillantis liquoris rubeus, qui est elementũ ignis chelidoniæ. Et tunc iterum immutetur receptorium, igne quoq; fortificato continuetur destillatio iterum quòd aliquid illius humoris possit distillari. Et dum nullus liquor amplius exierit, remanet elemẽtum terræ in fundo vasis. Elementum aëris & ignis chelidoniæ mirifici sunt iuuamenti in corpore humano. Multò tamẽ præcellentius est elementum ignis: conjuncta attamen fuerunt de facto à nobis propter paucitatem

tem elementi ignis. Et fuit illud cõmiſtum tantæ virtutis, vt quòd datum de facto tribus perſonis, omninò à Phyſicis derelictis in hora cõpetenti Aſtrologicæ ad quantitatem ſolius cochlearis argenti cum valde pauco aquæ ardentis, fortaſſe vna gutta ad acuendum, & ad viuaciora illa elemẽta reddendum: Illæ perſonæ in valde breui tempore, fortaſſe infra diem naturalem, viribus naturæ reſumptis reuiuiſcerent. quòd ſi hęc elementa velis amplius purificare, & virtuoſa complexioniq; humanæ ſimiliora, ac magis propitia multò reddere: hoc ſcias arcanum, quòd eſt vnum de his, quæ veteres ſocijs nolebant pandere charis. Quod amplius nolo eſſe arcanum, ſicut nec extractionem elementorum à chelidonia, & alijs *infra* ponendis: ideò hîc ponuntur iſta. nam miniſterio eorum corpori humano tam

in con-

in conseruanda sanitate, quàm in morbis ab ipso fugandis multiformia accrescunt commoda. *Recipe itaque elementum terræ chelidoniæ, & pone in poto terreo, de terra alba, qua vtuntur aurifabri: & sit clausus firmißimè cum luto sapientiæ, quod etiam circumdet totum potum ad spißitudinem vnius digiti: & pone in furno reuerberationis ad fortißimum ignem, quousque incinerescat, & albescat.* Et hoc *fortasse sit in spatio trium dierum. In furno autẽ vitriariorũ fieret in spatio vnius diei. Postea de hoc cinere prius puluerizato, pone in alembico vitreo grosso: & imponatur materia ad altitudinem duorum, aut fortè trium digitorum, & superfunde elementum ignis, aut aëris, aut ambo simul commista. & sit semper tertia pars alembici superius vacua, & in omni destillatione, & pone alembicum in vase terreo pleno cineribus cribratis, & destilla: & habebis ipsa multò virtuosiora & nobiliora, fortasse in duplo, aut plus.* Et quan-

Extractum chelidon æ.

quantò pluries destillaueris ea super eadem terra, tantò virtuosiora ipsa reddes. Et in illa destillatione rectificatur, quicquid impuritatis contractum est per destillationem primam, propter naturam ęris, quę multum sulphuris participat. Hocque penitus & omnino consumitur. Quia si adhuc ampliori perfectione illum nobilem liquoré velis perficere, pone ipsum in vase circulationis in fimum equinum spatio dierum 60. Ita quòd tota pars, quæ est vacua, sit in aëre extra fimum. Et animaduerte, quòd cineres elementi terrę, super quos est facta destillatio elementorum aëris, aut ignis, aut amborum, simul est miræ virtutis in ægritudinibus frigidis & humidis. Et sufficit, quòd sola drach. vna misceatur vni libræ medicinarum valentium ægritudinibus frigidis & humidis. Cujusmodi sunt hydropisis, paralysis,

lysis, & sic de alijs. Simili modo extrahuntur quatuor elemẽta à sanguine humano, sed sit sanguis ille hominum bonæ complexionis rejectis superfluitatibus, scil. phlegmatica, cholerica, melancholica, residente puro quoque sanguine post ad Solem aliqualiter desiccato. De foliis quoque lauri etiam elementa extrahantur, sed capiantur folia noua ejusdem anni tenera collecta in Majo, vel in Iunio tempore sereno. Scito tamẽ, quòd elementa sanguinis humani longè præstantiora sunt, quàm elementa chelidoniæ, aut foliorum lauri. Aqua etiam florum rorismarini miræ est virtutis. Nam, vt ait Arnaldus de Villanoua *in de retardanda senectute*, flores rorismarini innouant vitam in modum Aquilæ. Iuxta textum sacræ Scripturæ: *Renouabitur, vt Aquilæ iuuentus tua.* Et sic fit: *Colligantur flores rorismarini in*

Extractio elementorũ à sanguine humano.

De foliis lauri.

Aqua florum rorismarini.

Preparatio.

fine

fine Maij tempore sereno, & bene mundentur & ponantur in amphora vitrea, siue phiala vitrea. Et ponatur super illos flores aqua ardens. ponaturq; illa amphora ad Solem continuando temporibus claris.

Et sic aqua ardens extrahet totã virtutem illorum florum: & est aqua illa coloris citrini: quòd si velis eam dealbare, destilla ipsam per alembicum vitreum, & erit vtilior, plusquam antè.

Hæ autem prædictæ medicinæ cordiales positę sunt in hoc tractatu, vt illis vtendo in debitis constellationibus incommoda plurima naturæ humanæ possint euitari. Nõ autem quis opinetur, quòd per vsum illarum cordialium medicinarum quis valeat perpetuari. Posuit enim Deus ministerio corporum cœlestium terminos, qui præteriri non poterunt; licet præter cœlorum influentiam per DEI infini-

infinitam potentiã abbreuiari possint & prolongari. Visum est enim de facto, quòd elementa aëris & ignis chelidoniæ commista efficaciam curationis non habuerunt in quarta persona, cui offerebantur. Nam mors erat naturaliter illi personæ proueniens cursu naturæ, secundùm motum cæli, vt videbatur. Nam illa persona capiebatur omnino repentinè morbo, & omnes virtutes corporis subitò fuerunt defectæ. Vnde nota, quòd virtutibus vltimatè defectis illæ cordiales medicinæ non haberent operationis efficaciam. Vt itaque natura medicinarum, & cœlorum corporum virtus per infinitam & supernaturalem Dei potentiam ad ægri sanitatem recuperandam dirigatur & juuetur, nomen ejus deuotè inuocetur hoc modo humiliter aliquantulum, antequam medicina propinetur corpori huma-

no,

no, *Domine exaudi orationem meam, &c.* Oremus:

Precatio pro benedictione medicinarum.

Domine IESV *Christe, qui es vera salus omnium, Domine tu es ille, qui in bonitate & sapiētia tua creasti bona valde. Vnde* Domine *tui gratia scio sine te nihil boni esse in seculo.* Quare Domine *Iesu* Christe, *majestatem tuam suppliciter adoro: quia scio, & firmiter credo, nihil boni esse, neque bonum absque tua bonitate; nec magnum absque tua magnitudine; nec durans absque tua duratione æternitatis; nec potens absque tua potentia; nec sapiens absq; tua immensa sapientia; nec diligēs sine tuo amore; nec virtuosum sine tua virtute: nec verum sine tua veritate; nec gloriosum sine tua gloria; nec iustum sine tua iustitia.* Scio etiam Domine, *quòd tu mirabiliter hominem creasti sanum & incolumem, sed sua malitia seipsum damnauit: ad infirmitates quoque & miserias seipsum procliuem effecit.* Et *mirabilius ipsum hominem reformasti redimendo eum sanguine*

proprio

proprio. Tu Domine, qui tanta bona nobis fecisti, & dedisti medicinam ad recuperandum sanitatem humanorum corporum, da benedictionem tuam isti medicinæ, vt omnes virtutes, quas in principio creationis rerum posuisti in ea ad finem optatum perducantur, & in corpore, in quod introierit præsens medicina, sanitatem mentis & corporis consequi mereatur: & ad vitam proficiat sempiternam. Per te Domine Iesu Christe fili Dei, qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per omnia secula seculorum, AMEN.

Componantur igitur, & ministrentur medicinæ cordiales in debitis cōstellationibus *superius in hoc eod. capit.* explicatis, vt virtus ipsarum cordialium medicinarum per influentiā cœli propitiè augmentetur. Talis enim est ordo inferiorum rerum ad superiora, vt per superiora, cuiusmodi sunt cœli, generentur & regulentur. generentur

rentur quidem, dicente Aristot. II. *Physicor. Homo generat hominē & Sol.* Regulentur verò dicente eodem I. *Metaph. Necesse est, hunc mundum esse contiguum lationibus superioribus, vt tota virtus eius inde gubernetur*, de quorum corporum motu, & eorum influentia est ipsa Astronomia existens vna de septem artibus liberalibus, stabilita per rationes summè naturales partim positas à Ptolem. *in quadripartito, & aliis voluminibus eiusdem*, quæ rationes experientiis plerunq; eiusdem Prolem. & aliorum sapientum in scientia Astrolog. & quotidianis meritò approbantur. Quis enim adeò demens esset, quòd cœlum creatum à Deo benedicto diceret expers virtutis influxibilis, & sic mortuum esse: multum hic ipsi DEO summè perfecto effectum valde imperfectum attribueret. Quotidianæ enim experientiæ hoc omninò

mnino contrariaretur, quã videtur ad oculum, mare ſecundùm influentiam Lunæ creſcere & decreſcere. non etiam Aſtrologis ille duntaxat contradiceret: ſed & Philoſophis, vt *ſupra* tactum eſt. pariter & Medicis conſiderantibus penes motum Lunæ, Solis, & aliarũ ſtellarum dies criticos. dicit namque Hippocrates Medicorum ſummus *primo prognoſticorum: eſt etiam quoddam cœleſte, quod non oportet Medicum ignorare. & parte 4. Aphor. Sub cane & ante canem moleſtæ ſunt pharmaciæ.* Ignorantiam quoque ſuam cunctis ſapientibus, qui operam huic ſcientiæ dederunt, is ſuper ferret. Ex quibus colligitur, hanc ſcientiam veram eſſe, & non ſuperſtitioſam: imò in ipſa, & per ipſam artes ſuperſtitioſæ, cujuſmodi ſunt Pyromantia, Geomantia, Hydromantia, & Aremãtia: Similiter & ſphæræ Pictagorę penitus reprobantur, *Aphor. 5.*

 vide-

videlicet *in quadripartito* Ptolem. & si quæ illarum aliquid veritatis aliquotiens participent, Nec ab hac scientia, puta Astronomia sibi accommodant, & vsurpant: vnde habent ipsam Astronomiã deturpare, etiã vt ait Dom. Ioannes Hyspalensis, Episcopus patriæ Hispaniæ, *in prologo Albumazaris: Cùm dicimus, Planetã aliquem malum futurum præsignare, nihil aliud sentimus, nisi quia sui creatoris mandato, vt creaturæ inseruientes eius præscientiam imitãdo hominem ipsum malum nobis ostendunt.*

Quare nullatenus dicendum est, Planetas homini, vt malus sit vim inferre, quemadmodum nec Dei præscientiam. culpando enim Planetarum significata, etiam pro certo diuinam statim culpabunt prouidentiam. Nihil enim aliud Planetæ, quàm quòd Deus præuiderit, aut prædestinauerit, significant. & hujus elegantis scientiæ

inpra-

in præsenti tractatu positæ sunt doctrinæ principaliter corporis humani dispositiones concernentes. Hæc itaque *in hoc tractatu*, qui dici potest directoriũ Astrologiæ Physicatæ, dictatoq; in conuentu fratrum minorum Viennensis ciuitatis, per me fratrem Ioannem Ganiueti fratrem conuentus prędicti, ad requestam, atque instantiã Magistri Henrici Amici in artibus, & medicina Magistri de Bruxella in Brabantia oriundi ob amorem cognominis, cuius præsentem tractatum volui intitulare Amicum Medicorum hujus præsentis tractatus originale scribentis: & ad dictandum eundem juuantis, atq; complentis, anno fluente Domini 1431. mense Septembris 28. die 2. hora Veneris in loco, *vt supra*.

Hæc, inquam, tam Astronomicæ, quàm medicinalis scientiæ dicta sine prejudicio efficaciorum &

meliorum sint dicta, hujus tractatus, si quæ corrigenda sint, corrigantur. quanquam recollectione diligenti dictorum ipsorum famosorum Doctorum vtriusq; scientiæ breuiloquæ sunt inducta ad corporis humani cōseruationem, pariter & morborum ejus curam, vt sic fragilis de se existens humana naturalis conditio, per artificialia adjutoria in cunctipotentis Dei omnis scientiæ, rerumq; oīum conditoris laude, ac in ejusdem de beneficijs ejus sum̄a bonitate eidem conditioni humanę collatis regratiatione aliquandiu valeat conseruari, cui in Trinitate existenti perfecta Patris, & Filij, & Spiritus S. sit benedictio, laus & gloria, ac gratiarum actio, per infinita seculorum secula, AMEN.

Tractatus Magist. Ioannis Ganiueti, ordinis fratrum Minorum, qui intitulatur Amicus Medicorum, finis.

OPV-

OPVSCVLVM, COELI ENARRANT.

COELI ENARRANT GLORIAM DEI.

TRIPLICI *via & modo mirabili cœli enarrant gloriam Dei. Primò ex eorum creatione ab immensa potentia. Secundò ex eorum conseruatione, & manutenentia ab eadem infinita sapientia. Tertiò ex eorum multiplici operatione virtuali eis collata à suprema, & independenti clementia.*

Circa primum, cœlorum creatio pandit, & enarrat gloriam Dei: quia tanta & talis operatio, quæ est de nihilo ad esse productio, non potuit fieri ab aliqua intelligentia, cùm ad hoc requiratur potentia infinita, quæ potentia repugnat intelligentiæ, & Angelo: ideo suo modo

cœli pandunt, & enarrant gloriam Dei ex parte eorum creationis. Circa secundum, cœlorum manutenentia, & eorum conseruatio, quæ immediatè à Deo pendet, etiã enarrat, declarat, & manifestat gloriam Dei: quia omnis creatura tam spiritualis, quàm corporalis, quantùm est de se, tendit ad non esse: & quantò perfectior, tantò maiori indiget manuten. Dei. Sicut equus minori indiget manutenentia, quàm Angelus, quia Angelus plures perfectiones habet æquo: & õe esse præter primum esse, quantum est de se, tendit ad non esse, ideo cœli in manutenentia tali tã mirabiliter enarrant gloriam Dei. Circa tertiũ, cœli enarrant gloriam Dei ex eorũ operatione virtuali. Vnde tot variationes & temporũ mutationes, frigora, calores, pluuiæ, & sterilitates, guerrarum abundantia, & pauca pax, & iustitia, & inter homines quandoque infirmitates, & pestes, & inter animalia terræ, & volucres aëris, & viuentia in aquis: talia de communi cursu proueniunt ex influentia

cœli,

cœli, qui enarrant gloriam Dei. & licet Deus aliter posset facere, & faciat quandoque: tamen teste beato Augustino in libro de ciuitate Dei: *Sic Deus condidit res, vt suis motibus sinat eas peragere: agunt causæ secundæ in virtute primæ causæ, & operationes earum, quando placet, suspendit prima causa, concurrens immediatius ad effectum cuiuslibet causæ secundæ, quàm causa vniuersalis secunda. Et de isto cõcursu causarum secundarum aliquid scribetur, de operationibus cœli sequendo scripta Ptolemæi, Almansoris, & aliorum sapientum pro tutiori regimine hominum. Circa quod est notandũ, quòd influentia cœlorũ non operatur necessariò in hominibus, sed contingenter iuxta dictum Ptolem.* in Centiloq. Iudicia, q̃ tibi trado, sunt inter necessariũ & possibile. *Cœli habẽt principiũ creationis, vt tactũ est, & principiũ alicuius termini significatur per istud principium in cœlis in principio signi Arietis, in quo signo Sol exaltatur, & Saturnus*

deprimitur: Sol significat claritatem, Saturnus tenebrositatem. Item in Cancro Iupiter exaltatur, Mars deprimitur. Iupiter significat iustitiam, Mars fraudulentiam, Venus significat cantum & lætitiam, Mercurius Philosophiam, & omnem artem, & scientiam: & sic Planetæ habent suas generales operationes cum signis & stellis, cum quibus habent conuenientiam per coniunctionem, vel per aspectum, seu per separationem.

DE NA-

Digitized by Google

DE NATIVITATIBVS.

CAP. I.

FORTVNÆ largæ ſunt & fides. Infortunæ ſunt Saturnus & Mars: aſpectus Planetarum boni ſunt trinus & ſextilis: mali quartus & oppoſitus. Nō prodeſt aſpectus trinus & ſextilis infortunarū, ſicut non obeſt quartus & oppoſitus fortunarum. Ex multis vitæ ſignificationibus in Hyleg ſignatur lōga vita, & purus intellectus maximus quoque vigor. Cùm fuerit Mercurius in radice natiuitatis in domo Martis, erit malæ ſuſpicionis, & feſtinus in ſuis negotijs. Cū fuerit Mercurius in radice natiuitatis alicuius in domo Saturni, erit natus magni intellectus, longæque cogitationis, ſapiens, & Philoſophus. Nunquam erit pauper, cujus

Aſpectus Planetarum.

natiuitatis dominus fuerit Iupiter. Quandocunq; in aſcendente fuerint infortunæ in natiuitate alicujus, turpem notam in facie patietur. Nō poterunt oculi euadere ab impedimēto graui, in cuius natiuitate fuerint luminaria impedita. Nō amittet ſenſum, in cujus natiuitate Luna ierit ad Mercurium. Cujus fortunæ præfuerint natiuitati, erit natus largus, & diligendus, ſi præfuerint infortunæ, erit abhorrendus. Et ſi fuerit Saturnus, erit ſordidus: ſi Mars, erit fœtidus. In cujuſcunque natiuitate fuerint infortunæ in octaua domo cœli, mala morte morietur: ſi autem ibi fuerint fortunæ, in ſuo lecto morietur. Non congregabit pecuniam, nec theſaurizabit, niſi ille, cujus dominus aſcendentis, & dominus quartæ domus fuerit idem Planeta. Sicut non lucrabitur pecuniam magnam, nec viuet

ſplen-

Digitized by Google

ſplendidè, cujus Planeta è conuerſo ſe habebit. Non poterit eſſe inter duos dilectio, niſi fuerint in radice natiuitatis luminaria cõmutata: ita vt ſit vnum loco alterius in natiuitate ſui ſocij. Venus illius ſigni in natiuitatibus, in quo ipſa fuerit, nato attribuet naturam: vt cùm fuerit in Leone, dabit ei amorem, in Tauro cãtus, in Scorpione coitus. Quàm magnum impedimentum eſt rerum, q̃ ſunt in poteſtate ſigni, in quo fuerit Planeta cadens, vel retrogradus à malo eſſe Solis. Signa ſignificãt corpora, Planetæ verò ſignificant ea, q̃ mouent corpora: loca Planetarum in circulo, eorumq́; ſubſtantias, & loca eorum, à Sole ſignificant opus & deſtructionem. Cùm fuerit Mercurius in 10. domo nõ impeditus, natus erit magnus, ſapiens, magnuſque Philoſophus. Cùm in radice natiuitatis impeditur Luna; ceci-

derintque omnes domini triplicitatum cum Ileg, maximè verò primus dominus triplicitatis aſcend. fueritque in aliquo angulorum fixorum infortuna, iudicabit nato vitæ paucitatem. Cùm ceciderint omnes domini triplicitatum, fueritq; in aliquo angulorũ vna ſtellarum fixarum exaltationis primæ vel ſecundæ, quæ ſit ex natura dominorum triplicitatum, perficietur nutritio, & tranſibit eam. Cùm dominus aſcendentis & Luna fuerint in aſcendente, & duæ fortunæ ſimiliter aſpexerint ſe ad inuicem, erit natus multum fortis & potens, nulluſque præteribit ejus mandatum. A gradu aſcenden. ſumuntur accidentia corporum: à gradu verò partis fortunæ eſſe ſubſtantiæ: à gradu quoque Lunæ eſſe corporis & animæ deprehenduntur à gradu Solis valetudines ejus, à regibus, à gradu autem medij cœli magiſteria, &

ria, & eorum opera agnoſcuntur vnicuique gradui dando annum. Fortunabitur, eritque boni eſſe, & potens ille, cujus annus reuolutionis ſimilis fuerit radici natiuitatis, ſi radix fuerit competens, & cujus circulus cœli in eadem ſimilitudine fuerit, in qua erat in ipſo anno radicis. Impedimentum Mercurij à Saturno debet impedire linguã, quando eſt aſpectus: deterius autem, quando corporaliter coniungitur. Cùm fuerit vnumquodque luminarium in corde gradus ſuæ exaltationis, & in ſuo dominio liberum ab infortuniis, erit natus rex, potens, & magni nominis, & ſemen ipſius hæreditabit terram: obtinebitq; eam multo tempore. Cùm peruenerint infortunę ad locum conuenientẽ, non nocebunt, ſi non fuerit eis ſignificatio in radice natiuitatis: & ſimiliter fortunæ non proderunt; cùm verò fue-

riteis in radice significatio poterit esse. Majus infortunium Saturni est, cùm fuerit in signis fœmininis: Martis verò, cùm fuerit in signis masculinis. Principes, quorum negotia ita fuerint, quòd citò se vindicant, & perficiunt omne, quod desiderant, sunt, quorum ascēdens in principio regni, vel natiuitatis fuerit igneum, & similiter medium cœli, vel alterum fuerit igneum, & alterum aëreum. Causa fortunij ac prosperitatis est, vt sint dominus domus Solis, & dominus domus Lunæ, dominusque ascendentis Orientales, & in angulis, & aspiciant sese ex bonis locis, id est, ex trino vel sextili aspectu. Multum potens erit ille, in cujus natiuitate Sol fuerit in medio cœli, & in signo igneo, & Luna in trino ejus aspectu, in sinistro ejus. In cujuscunque natiuitate fuerit Iupiter receptor fortitudinis omnium Pla-

um Planetarum, & ipse commendauerit eas, & suã Saturno, fueritque receptus ab eo, & vterque Orientalis in angulo, erit natus magni nominis, & potens, & boni esse figet omne nomen suum in orbe. Cùm fuerint anguli ascenden. signa mobilia in natiuitate alicujus, & duæ infortunæ in angulis, misera erit omnis vita ejus. In natiuitatibus & quæstionibus, quando idem Planeta est dominus ascendentis, & dominus rei quæsitæ, effectum absq; dubio sortietur; vt si Aries, vel Libra ascendat, natus erit causa suæ mortis, nisi Iupiter sit in octauo, & si fuerit Virgo, vel Pisces ascendent. occupabitur natus in regijs, honoribus, & viuet absque grandi labore. Et si fuerit ascend. Capricornus, erit natus causa conseruationis pecuniarum suarum: quia idem est dominus ascendentis, & domus secundæ, quæ est

domus

domus substantię: & per hanc formam, considera in omnibus alijs, consideraq; naturam signi, in quo erit Mars vel Saturnus, si sint domini octauæ domus, si sint impediti vel directi, & secundùm hoc judica de morte nati, vel de ejus operibus.

DE BELLIS.

CAP. II.

EVNDO ad bellum sanus vadit, & reuertitur, si Sol, Iupiter, caput draconis, vel Venus fortunata sint in ascendente, aliter non: si autem Saturnus ibidem fuerit, timet nimis, & reperit causam reuertendi, & non percutitur. Quòd si ibi fuerit Mars, vel morietur, vel vulnerabitur ad mortẽ, si in ascendente fuerint Mars & Saturnus, non reuertetur: & si Mars est ibi, & dominus signi est in casu suo, non

reuertetur: & si nullus est in ascendente, respice 8. domum cœli, seu 10. si mali in 8. moritur: si in 10. capitur. In quæstionibus de bellis, si dominus ascendentis est in Oriente, vel boni Planetæ. quærens obtinebit; si mali in ascendente vel dominus ascendentis in casu suo, quærens perdet. ascenden. & decima domus, vndecima, duodecima, & 3. domus cœli, & Planetæ ibidem reperti assignatur aggredienti 7. domus assignatur principaliter defendenti 8.9.6.5.& 4. & Planetæ ibidem reperti. Malus in medio cœli, significat malũ pro quærente, in angulo terræ pro defendente, si diu debeat stare bellum: si ascen. stabile sit, diu stabit: si mobile, parum stabit: si cõmune, mediocriter. Si dominus ascenden. & 7. quæstionis hora fuerint in 4. aspectu, vel in opposito, non venient ad pacem, si in sextili vel trino aspe-

aſpectu, poſſibilis eſt tractatus pacis, & facilis, & poterit tractari pax per homines, qui ſunt de conditione illius Planetæ, qui tunc habet dominium cœli, quæſtionis hora. Si inter dominũ aſcendentem, & 7. non ſit aſpectus, non erit bellum inter partes: & ſi ſit aſpectus bonorum Planetarum, venient ad pacẽ liberè de conſenſu vtriuſq; partis, & firmabitur pax diu duratura. Si defendentes habent victualia, vel theſaurum. Vide octauam domum cœli, quæ eſt ſecunda à ſeptima, & eſt domus ſubſtantiæ ipſorum defendentium illa domus octaua, & Planetæ, quæ in ea ſunt: & dominus ejus oſtendet egeſtatem, vel abundantiam eorum. Si ſint ibi Saturnus, Mars, vel cauda, egent: ſi Iupiter, Venus, caput, vel pars fortunæ, abundãt. & ſecundùm quod plures ſunt ibidem, fortius erit. Et ita conſidera de aggredien. in quæſtio-

ſtionibus de ſecunda domo, quæ eſt domus ſubſtantiæ aggredientis. Si dominus aſcenden. non impeditus eſt in quarta domo, vel habet bonum aſpectum cum domino quartæ domus, quærens in fine finali victoriam obtinebit, vel ſatis de honore, & vtilitate. Si dominus 7. eſt in quarta domo, vel dominus quartæ eſt in ſeptima, bonum eſt pro defendente, hoc eſt, vnum teſtimoniũ ſatis fortè in bellis, & querelis, & vtilius pro defendente, vt ſit dominus 7. in 4. non impeditus, & hoc, quoad finẽ negotij. Non eſt bonum volenti bellare, ꝙ faciat iter domino aſcendẽtis in 8. dato, quòd dominus aſcenden. eſſet in exaltatione ſua. Nõ eſt Sol bonus in aſcẽdente hora belli, nec etiã cum domino aſcenden. Aries, vel Leo, & in ea parte, in qua Sol & Luna fortunabuntur, erit victoria interrogantis. Nihil pro-

prodest prælianti, cùm fuerit dominus ascenden. infortuna, & retrogradus, vel sub radijs Solis: q̃ si ita fuerit de domino 7. defendens vincetur, & obtinebit in bello, qui prius pugnare cœperit. Caue, ne rex exeat ad præliandum domino ascenden. eunte ad dominum 7. Nullus debet expugnare ciuitatẽ, cujus dominus ciuitatis fuerit dominus ascenden. anni mundi, cùm duæ infortunæ conjungentur, & Luna conjungetur Saturno, in altitudine eadem mutabũtur reges, & erit multa sanguinis effusio, & prælia in loco, quæ significatur ab ipso signo.

DE AGGRESSV VIARVM.

CAP. III.

QVI accesserit ad reges, vel ad principem, & Luna sit in Aquario, recipietur, nec aliquo modo cu-

do curabit de eo rex, si accesserit ad eum, & ipsa in Piscibus auertet faciem suam ab eo. Si quis postulauerit aliquid ab aliquo, quod videatur fiendum rationabiliter Capricorno existente in medio cœli cum Ioue, & Luna eunte ad eum, vel si separata ab eo fuerit ad dominum ascenden. vel si dominus ascenden. iuerit ad eum, non præteribit, quin breuiter adipiscatur quæsitum, vel partem quæsiti. Venus significat madefactiones, & pluuias, sicut Mercurius significat itinera parua & mutationes. Venus cùm fuerit in primo gradu Cãcri, in conjunctionibus luminarium, vel in alijs magnas facit pluuias. Cùm volueris alicui eligere, & non poterit differre, si Luna sit impedita ad opus exequendum, apta dominum ascenden. & dominum rei quæsitæ. Non nocet Mars in peregrinationibus terrarum. In

itine-

itineribus signa fixa vituperantur: mobilia verò commendantur, excepto fine Libræ. Luna concordat Soli, cùm fuerit aucta lumine, & numero, omnisque stella luminosa ei cócordat. Cùm recepit infortuna, fortunam, non impedit eam, maximè autem cùm non aspexerit eam ex quarto, vel opposito aspectu, nec fuerit in eodem signo. Maximum est impedimentum Planetarū, cùm fuerint in locis peregrinis, in quibus non habent dignitatem. Cancri significatio est super aquas multùm mobiles: Scorpionis verò super aquas currentes. Riuorum significatio est Piscium. *Omnis res, quæ festinanter fit, & festinanter destruitur*, & quæ reuertitur, est in significatione Martis. *Omne, quod festinanter fit, & subitò destruitur.* permanetq; diu destructum, est ex natura Saturni, & Martis. In itinere terreo non sit Mars in nona, quia signi-

ſignificat latrones, & peior eſt in ſecunda, & quando volueris intrare patriam, ſeu villam, fac, vt dominus ſecundæ domus ſit in loco fortunato, & non ſit in quarta domo, nec in aſcendente. Et caue, quando exibis de loco tuo, ne ſit malus in ſeptima. quia hoc ſignificat malum futurum tibi in patria, ad quam vadis. quòd ſi fuerit in domo ſui honoris, aut in bono aſpectu domini aſcendentis, modicum impedit, ſi dominus nonæ fuerit in aſcendente, faciet iter cum honore & vtilitate. & ſi dominus aſcēdentis dederit vim domino nonæ, faciet iter ad vtilitatem bonam. & hoc de itineribus longinquis.

Aſpice dominum tertiæ in itineribus propinquis, quia ipſe eſt ſignificator viarum paruarum: & aſpice Lunā, quando virtus magna ineſt ei, & fortis eſt in itineribus.

Et

Et nota, quòd in omni refortitudo domini horæ est ſicut fortitudo domini aſcendentis, niſi ſit impeditus ipſe dominus horæ.

Significator nuntiorum & legatorum eſt dominus quintæ, ſicut ſignificator viarum magnarum eſt dominus nonæ. Horæ Martis & Saturni malæ ſunt in ingreſſu villæ. & horæ bonæ ad hoc ſunt luminarium, & aliorum Planetarũ. Cauè in via ab impedimentis Saturni, quæ ſunt multa, & inter cætera, ne ſit Saturnus aſcendens in prima medietate Piſcium, quia ſignat nauem ſubmergi. Et caue in via aquæ aſcendens cœli igneum, quia octaua, quæ eſt domus mortis, eſt ſignũ aqueum, & ne ſit Planeta malus in tertia domo. Si ſit iter ad regem, vel ad principem, pone Solem in loco fortunato, & fac, vt aſcendat Aries, vel Leo, aut Scorpio: alia autem ſigna non ſunt

adeò

Google

adeò bona, & Scorpio est à latere bonus denotans regnum: & caue, ne sit dominus ascenden. combustus, nec aliter impeditus, nec Soli oppositus, nec in quarto aspectu, & ne Luna sit ascendens. Et si fuerit Sol in die in domo sui honoris, & similiter Luna in nocte, tunc est melius, & vnus illorum sit dominus horæ. & si Sol & Luna aspiciant domum 10. tantò melius: & si dederit Sol, vel Luna, vim domino ascenden. bonum est. Si volueris alicui eligere horam, & partem mundi, quæ est ei vtilior, scita natiuitate, vel quæstione: vide, si fortunæ sunt ab ascenden. ad medium cœli conjunctæ, cum domino ascend. pars Orientis est ei vtilior: & tantò melius, si hora quæstionis sit à principio diei, vsque ad meridiem. Si supradictæ fortunæ sunt à septima domo, vsque ad quartam, pars Occidentalis est ei vtilior. &

si quæstio fuerit facta à principio noctis, vsque ad mediam noctem, tantò fortius. Si prædictæ fortunæ fuerunt à quarta domo vsque ad principium Orientis, Septentrionalis, erit ei vtilior: & fortius, si quæstio fuerit facta ab hora mediæ noctis, vsq; ad ortum Solis: & melius, si Planeta horæ illius fuerit fortuna, & dominus ascend. fuerit fortunæ coniunctus.

Si quæstio fuerit de homine, an citò reuerti debeat, respice, si fuerit dominus ascendentis in 10. aut in ascendente vel Luna: aut dominus ascenden. sit retrogradus in aliquo istorum angulorum, citius veniet: & si in signo mobili, prope est, vt veniat, & post citò in signo communi: & si fuerit dominus ascendentis directus, ostendit tarditatem: & similiter, si dederit vim Planetæ existentis in nona domo, vel tertia, & si dominus ascendentis fue-

tis fuerit in ſeptima, dominus horæ habet magnum poſſe, qñ non eſt impeditus: quoniã ſi fuerit in domo decima in ſigno mobili, veniet citò, & nõ moretur diebus, ſed horis. & poſtquàm videris, quòd veniet, inſpice, quot ſunt gradus inter illum Planetã, qui ſignificat reditum & gradum aſcend. & da cuilibet gradui diem vel horam, ſeptimanam, vel menſem, ſecundum quod videbitur. & Luna habet magnum vigorem in tota quæſtione: tamen ſi fuerit in domo ſecunda, ſexta, octaua, vel duodecima, non cures de ea: ſi aſcenden. fuerit Leo, vel Sagittarius, aut Aquarius, parum dubites Lunam: & non eſt ſimiliter de aliis ſignis, & eſt ratio propter proportionem ſuæ domus ad domos nominatas. Item per aliam viam da dominum quintæ domus nuntio & legato. quærenti verò dictum dominũ aſcendentis,

& vide, qualem applicationem habet dominus quintæ, cum domino aſcendentis, & ſecundùm hoc iudica. Si aliqua quæſtio inſeratur cum quæſtione reuerſionis, vt de pecuniis reportandis, vel de honore, vide, qualem applicationem habeat dominus nuntii, ſcil. dominus nuntii quintæ domino ſubſtãtiæ, vel ad dominum honoris, qui eſt dominus 10. & ſecundùm hoc judica: & ſi ſit ſeparatio domini nuntij ab alio domino, eſt factum benè vel malè, ſi ſit applicatio in toto, vel in parte, ſecundùm fortitudinem ſignificatorum. Et nota impedimenta, vel adiutoria ſignificatorum: alio modo de reuerſione, vide, ſi quæſtio ſit hora Lunæ, & ipſa ſit fortis in figura cœli, ipſa erit ſignificatrix reuerſionis viæ, ſi habeat aſpectum ad dominum quintæ, quando perueniet ad radios domini quintæ, vel ad locum,

in quo

in quo erit dominus quintæ quæstionis hora. vel si ipsa Luna aspiciat ascenden. quando perueniet ad locum ascendentis, vel significatoris principalis cœli habentis potestatem super facto viæ, judica reuersionem, si figura ostendat reuersionem breuem.

DE HIS, QVAE DIRIGVNT Astrologum.

CAP. IV.

QVANTVS erit error Astrologi, si septima domus cœli, quauis hora & ejus dominus fuerint impedita, quia ascendens & ejus dominus sunt significatores interrogantis septimæ, & eius dominus sunt significatores rei quæsitæ: cùm igitur infortunati fuerint, significant malitiam & errorem, quem consequetur Astrologus in re illa, pro qua interrogatur,

& ejus intellect⁹ ex influentia cœli obnubilatur : ſuper quo conſueui ego videndo impedimentum in 7. domo, recurrere ſpecialiter ad ſequentem orationem.

Oratio Aſtrologi.

Domine DEVS omnipotens, deprecor te per tuum nomen magnum, & admirabile, quatenus mihi ſeruulo tuo digneris concedere timorem nominis tui, atq; amorem cum humilitate non ficta, qui ſtudia, & conſilia, labores, & opera, ſomnia, & deſideria ſuperborum in propria virtute confidentium, & non in te, infatuas, adnihilas, mutilas, & eclipſas, reprobas, & caſtigas, derides, & mortificas, humilias, & condemnas, reſecas, & paruificas: me paruum non deſpicias, & paruificatũ nutrias, & intellectum meũ ab errore cuſtodias, eum illuminando, voluntatem tuo amore inflammando, ſtabiliendo memoriam ad tuum ſemper beneficium memorandum, Amen.

Datur documentum Aſtrologo, quòd nunquam eligat liberè, & fre-

& frequenter, quia in ſuſcipientibus cœli influentia non operatur æqualiter. Vt verbi gratia: aliqui trāsfretant mare ſub vno & eodem momento temporis, aliqui moriuntur in via, aliqui depauperantur, aliqui ex illis reuertūtur ad domos proprias cum lucro, & ſanitate. Et cauſa iſtorum eſt, quia ad bene judicādum Aſtrologus deberet ſcire horam & figuram natiuitatis: quia aliquando natiuitas propria alicujus, vel reuolutio ſuæ natiuitatis promiſit ſibi aliquod horrendum venturum, quod euenit, & ita fuiſſet in domo, vel in patria, ſi non transfretaſſet mare: quare *electiones Aſtrologorum non debent eſſe, niſi pro magnis hominibus, quorum natiuitates & reuolutiones, vel complexiones ex influentia Planetarum ſciuntur. Aſtrologus bonus multum malū prohibere poterit, quod per ſtellas venturum eſt, cùm eius naturam & influentiam præſciuerit.*

Sic enim præueniet, cui malum futurum est, vt possit illud leuius pati. Vt cui malum venturum est per Martem, per bonum temperamentum aliquorũ impedientium influentiã Martis reducet ad temperamentum: vel si inconueniens sit venturum ex influentia Saturni frigiditate temporis, vel indispositionis personæ, per domum calidam & ignem tempore hyemali, & cibaria competentia impediet in toto, vel in parte: *Noli festinare in iudicando, cùm Planetæ coniungentur ad inuicem, nisi prius consideres naturam signi, in quo coniunguntur.* vtrum sit ex eorum similitudine, vel non. Si enim fuerit ex eorum similitudine, confortabit ipsorum significationem, cùm influentia cœli aliquid tibi ostenderit, quod venturum est à secundis stellarum influentiis, testimonium secundarum stellarum effectus sunt, qui fiunt in aëre, vt sunt

Effectus stellarum secundarum.

ſunt circuli circa corpus Solis & Lunæ, & aliorum Planetarum & ſtellarum, vt ſunt cometæ, & radij plus ſolito ante ſtellas, coloreſque apparentes in aëre, correſpondentes corporibus cœleſtibus. Et de hoc eſt quædam alia ars ſecurior in judicando arte prima: & circa hoc, ſi judicium capitis anni oſtendat infirmitates humidas, juxta ſententiam Aſtrologi. Vnde iuxta ſententiam Medicorum, ſi hyems præterita fuerit pluuioſa, erit adjutoriũ teſtimonij ad judicandum infirmitates humidas & frigidas. Figura circuli in quæſtionibus magnæ ſolicitudinis eſt ad ſimilitudinem animæ ipſius quærentis cum ipſo cœlo. Vniuerſalis quæſtio natiuitati aſſimilatur, reuolue igitur annos eius, & ſuper eos iudica. oportet in omni inceptione aptare circulum cœli ad naturam eius, quod quis incepturus eſt. Non cõmen-

datur yctiſal Lunæ ad Martem, & domibus Veneris, nec ad Iouem & domibus Mercurij, neque ad Solem, & domibus Saturni. Angulus Orientalis ſignificat pueros, & iuuenes cuiuſcunque principij: medium verò cœli Reges & Principes, Legiſtas, & omnes dominos, & iudices, & prȩliorũ rectores, quoq; ſenes atque defunctos, mulieres & inimicos, & omne vetuſtum: angulus autem terræ partes & terras, locum etiam, in quo natus eſt infans, horam quoq; & ſepulchra demõſtrat. Planetæ, qui grandes dant diuitias, ſunt tres: Iupiter, Sol, & Mercurius: accipies ſignificationẽ ſectarum & regnorum ex coniunctione Iouis & Saturni ex mutatione eorum à triplicitate in triplicitatem, & conſidera horã eorum, locum Martis cum duobus ſuperioribus ex ſignis fixis, mobilibus, atque communibus, & mitte: & in hora

Planetæ dãtes diuitias.

hora destructionis rerum, & cùm fuerint mali, vel alter eorum in signo ad imaginem hominis, & junctus fuerit, & alter malus ex conjunctione, aut ex quarto aspectu, vel ex oppositione, erunt in hominibus pestilentiæ. Et si alter malus, vel ambo fuerint retrogradi, erit calidius atq; velocius: & si conjunctio vel aspectus sit ex aliquo angulorum, erit fortius: & si fuerit fortior Mars, erit hoc malum ex bello, vel ex infirmitate calida. Quòd si Saturnus fuerit fortior, erit mors vel malum ex similitudine Saturni.

Colores Planetarum.

Significatio Planetarum super colores. Saturnus significat nigredinem & obscuritatem: Iupiter viriditatem: Mars rubedinē, & quandoque citrinitatem: Sol & Venus albedinem: Mercurius multos colores habet in sua significatione: Luna subalbescit.

DE AEDIFICIIS INCHOandis.

CAP. V.

SI velis ædificare ciuitatem, vel ædificium duraturum, considera in fundatione ciuitatum stellas fixas primario, & conferas eis Planetas beneuolos. In fundatione domorum, cõsidera primò Planetas, & conferas eis naturas signorum & stellarum de natura stabilitatis. Dum Luna fuerit meridionalis descendens in Scorpione, vel in Piscibus: non incipias ædificare, quia citò ruet ædificium. in omni inceptione fundationis melius est, dum Luna est in Aquario, vel sit Luna in loco fortunato, respiciens Aquarium ascenden. & fortunæ aspiciant gradum ascenden. Bona sunt signa firma, vt Leo, & Taurus, Luna existente in eis, vel quòd ista signa ascendant, & quòd

quòd domini aſcendentis non ſint cõbuſti, nec retrogradi, nec in caſu ſuo, nec in malo aſpectu: & ſi poſſit fieri, vt luminaria aſpiciant dominum aſcendentis, vel aſcendens bonum erit. & ſi poteris in fundatione ciuitatum, vel domorũ, pone Saturnum in 12. cadentis, & maximè in 8. Mars, in 3. vel 9. non eſt bonus. Saturnus in 11. bonus eſt de die, & in nocte, in 5. Mars eſt è contra. Caue, ne ponas ſignum mundi 7. ſignũ fundationis, quoniam hoc eſt ſignum inimicorum ſuorum: & pone dominum aſcendentis in loco ſuæ augis, quia ſi deſcendat ab auge, vel ſit in oppoſito augis, malus eſt, quia tunc Planeta eſt retrogradus. Si fuerit malus in domo 10. & non in ſua dignitate, ruet ædificium, & pejor eſt Mars in hoc Saturno. Ciuitas fundata hora, qua Mars eſt in medio cœli, maximè ſi ſit infortunatus, malè erit.

illi ciuitati ex brigis, & multi principes eius morientur gladio. Caue in fundatione domorum, ne sit Luna cum Saturno conjuncta, vel cauda, aut sit Saturnus in ascendente, vel in quarta domo infortunatus: quia hoc significat tarditatẽ & duritiam in opere, & quòd nõ erigetur, vel quòd si erectum fuerit & habitatum, non cessabunt habitatores ejus pati timores & illusiones, & infirmitates, ac latrones, & tribulationes, & fundetur ędificiũ, & forsitan cadet. Et si aspexerit Mars ex malo aspectu, & fuerit in circulo augis, super domum timebitur combustio: & si fuerit in aliqua domo aliqua infestatio phantastica, & volueris remouere eam aliquo ingenio, caue, ne sit Luna in ascendente in aliquo horũ signorum, scil. Cancro, Leone, Scorpione, vel Aquario: sed in cæteris extra hæc separata à malis, & iuncta

fortunijs,& caue,ne prædicta quatuor ſigna aſcendant.

DE MEDICINIS.

CAP. VI.

PERFECTVS Medicus erit, cui Mars & Venus fuerint in radice natiuitatis fortunati in ſexta domo. Non eſt bona ſanguinis minutio, dum Luna fuerit in Geminis, ſicut nec eſt cõueniens, vti ventoſis, dum Luna fuerit in Tauro. Meliora ſigna in accipiendo purgatoria ſunt aquatica, & eorum melius eſt Scorpio, vltimum Cancer. Nõ eſt bona conuerſio Luna exiſtente in Scorpione, ſicut non eſt bonus vomitus, cùm ipſa fuerit in Leone. Saturnus, cùm fuerit in ſignis fixis, facit mortalitatem: hoc autẽ ſapientes longo tempore experti ſunt. Cùm fuerit Mars cum Sole in ſignis Septentrionalibus, erit *Tempus purgandi.*

calor

calor maximus. Similiter cùm Sol ierit in signis meridionalibus, erit frigus maximum. Saturnus Orientalis, Mars Occidentalis ægros minus impediunt. Iupiter in Septentrione, Venus in meridie bonum augent, cùm ipsi fuerint domini ascendentis infirmi quęstionis hora. Detestabilius in significatione ægroti est, vt sit significator interrogationis ingrediens radios, vel pars fortunæ infortunata. Timor magnus est super infirmo, cùm interrogationis hora ambo luminaria fuerint sub terra. Quando Luna vel Planeta, qui est dominus rei quæsitæ, recedit ab infortunio, & vadit ad aliud infortunium per malum aspectum, vel per applicationem corporalem, significat malum effectum, fiendum maximè in infirmitatibus, est signum mortis. Quando malus est dominus octauæ, & eius hora sit quæstio, & bonus

nus Planeta separatur ab eo, qui est dominus infirmitatis, & reperitur in ascendente, maximè in prima medietate quæstionis hora, signum est mortis, quia transfert naturam domini mortis ad domum vitæ, & fortius est, quando dominus 8. est retrogradus, vel aliter impeditus: & tunc infirmus nocet sibiipsi, & est mali regiminis, & deterius est, quando dominus 6. est malus in ascendente. Si frater Germanus quærat, quis prius morietur, vel ipse, vel frater suus, considera dominum tertiæ domus, qui est significator quærentis, quòd si Mars, Saturnus, vel cauda sint in ascendente, vel domini ascendentis, vel dominus ascend. infortunati sit in 8. vel in 4. ipse quærens, vel pro quo est quæstio, prius morietur. Si dominus tertiæ malus sit repertus in domo 8. non quærens, sed frater ille citius morietur. Et

secun-

ſecundùm hoc poteſt conſiderari de morte violenta, vel naturali, vt in natiuitatibus. Et nota circa hoc, quòd ſi dominus aſcendentis ſit bene in aſcendente non infortunatus, bene habebit quærens.

DE ELECTIONIBVS.

CAP. VII.

IN electionibus Regum & Principum commendātur ſigna Planetarum altiorum, ſicut in electionibus cōmunibus & inferioribus commendantur ſigna Planetarum inferiorum. Illa, quæ fortunium alicujus indicant, ſunt Iupiter, pars fortunæ, & pars dominationis domus quoque ſecunda, & quę in ea ſunt eiuſque dominus, & domini triplicitatis luminaris, cuius fuerit autoritatis, & dominus decimæ, & quæ in ea fuerit. Cùm ſignificatio fuerit inter aſcendent. & do-

& domum decimam, erunt dies & horæ. Cùm verò fuerit inter nonam domum, & 7. erunt menses & septimanæ, inter 7. domum, & 4. cùm fuerit significatio, erunt anni. Cùm conjungentur duæ fortunæ, conjungeturque Luna Ioui, in latitudine, erit iustitia, & quies, & terra dirigetur: si autem Veneri coniungatur Luna, erit alacritas, & gaudium inter homines, salusque corporum, atque prosperitas. in magnis & exaltatis rerum diuitiis laudatur, vt sint luminaria in terminis fortunarum sese aspicientium, & vt dñi terminorum sint in natura rei incipiendæ res circuli, q̃ explectuntur. Cùm diuersificantur duo climata, diuersificantur eorum ascensiones, & Planetarum aspectus, & eorum radii. Cùm verò diuersificantur duæ latitudines, diuersificantur circuli ejus, & circuli motus. Cùm fuerit Iupiter in Ariete

riete directus, absq; malo aspectu infortunarum, dabit fortitudinem & bonum regimen, in quo nulla fiet iniustitia. Si quæritur, vtrum impetrare poterit beneficium ecclesiasticum, quod intendit, si prosequatur causam, vel nõ, vide primam domum pro quærente, 9. pro Ecclesia, 2. & 11. pro fortuna rei desideratæ, 10. pro honore, 4. pro fine totius. Si vis scire, qualis erit finis rei inceptæ, bonus, vel è contra, respice dominum quartæ, si fuerit in signis rectis, denotat finẽ bonum, & si in obliquis è contra. & si fuerit fortuna in 4. vel aspiciat 4. aspectu amicitiæ, & maximè si fuerit ei aliqua dignitas, bonum signum est, & è contra, si ibi fuerit malus, & maximè Mars, & respice Lunã, & dominum eius, si fuerit directus, aut sub Sole. Et si quæstio fuerit pro terra, Saturnus non malè stat in 4. nisi aliundè esset impeditus,

quo-

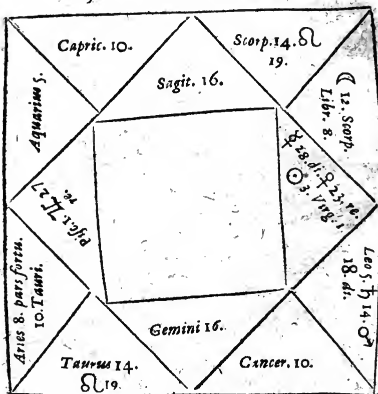
quoniam Saturnus significat terras. Et vt clarius pateat, dabo tibi tale exemplum practicatum de electionibus.

Anno fluente Domini 1417. & die 17. Augusti, completis 6. horis post meridiem, cum 6. grad. cœli. Magister Ioannes Symonis, Magister in artibus, & Licentiatus in Medicina, proposuit quæstionem talem, si in breui aut ante natiuitatem Domini, fiat electio Papæ, & si sit infra quantum tempus, habebitur electio Papæ in consilio generali Constantiæ: cujus incidit talis figura cœli [illegible]-per Viennens.

ASPE-

ASPEXI in hac quæstione ad dominum ascend. & ad Lunam, & ad dominum nonæ: & dedi dñm ascend. & Lunam electoribus, dñm 9. electioni, dñm 7. rectoribus & procuratoribus electionis, & impeditoribus, & considerauj Iouem dñm ascen. retrogradũ, si esset

si esset directus, & velox dicerem, electionem fiendam 17. die à quæstione facta, quia est in ascen. & per tot gradus distat ab ascẽdente: sed quia retrogradus, dico, quòd non fiet electio, donec dirigať, nec dirigetur ante duos menses, cum dimidio. Consideraui insuper, quòd inter Lunam & Iouem non est aspectus, nec inter dominum nonæ, & dñm ascendent. quare videbitur multis tẽpore intermedio existentibus in consilio, quòd electio Papalis ibidem non fiet, nec sequetur ex isto consilio. Præterea consideraui dominum 7. Mercurium separatũ ex opposito à domino ascenden. per hoc mihi videtur judicandum, quòd jam cõclusum est, quòd Cardinales, qui de communi consuetudine habent electionem Papalem, nõ habebunt soli hac vice, imò magnus numerus eligentium Papam ponetur in conclaui, cum Car-

Cardinalibus, quorum voces numerabuntur ęquiualenter vocibus Cardinalium. Et si Iupiter non esset in ascendente, qui est significator Cardinalium, nō iret tam benè negotium Cardinalium. & si soli eligant, quod potest fieri, quia Iupiter est in ascendente, satis laborabunt, tamen potius spero, quòd non, quàm quòd sic. Hic ad propositum est aspectus inter Lunam, & dominū 9. Luna vadit ad quartum aspectum, præcedit iurgium electionem: electio Dei dono satis benè terminabitur, quia Luna hoc ostendit prope 9. domū ad 2. grad. Et quia recipitur à domino 9. imperator, & custodes consilij principes magis fauebunt consiliarijs nationum, quàm Cardinalibus, hoc ostendit Sol in Virgine, in domo clericorum. Sperò electionem fiendam circa 10. Nouembris hujus anni, quia Iupiter dominus a-

scen-

ſcendentis erit in principio dire-ctionis & fortitudinis, vel diſpoſi-tionem ſatis propinquam, & eligetur Cardinalis: quia Iupiter eſt in aſcendente hora quæſtionis, & erit homo audax, rubeus in facie, circumſpectus, ad hoc facit Mars dominus 9. oſtendit cholericum eligendum, & adiuuat caput Draconis in 9. & in domo Martis erit diues, pluſquam credatur, propter partem fortunæ in domo 2. dominium ejus erit nobile, quantumcunque duret propter aſcenden. & domum 10. ſub dominio Iouis: & erit Luna tempore electionis fiendæ in domo diurna Iouis, videlicet in Sagittario: quia queſtio facta eſt de die in domo Iouis domini aſcēden. & ſi tunc non fiat electio, Luna exiſtente in Sagittario, fiet poſt infra 7. dies Luna in Piſcibus, in alia domo Iouis 2. Luna eunte ad cōiunctionem corporalem Iouis,

 & me-

& melius pro electo iudicio meo. tamen potius spero electionem fiendam circa 10. Nouembris, quàm circa 17. quia quæstio fuit facta de die, quia inter Lunam & Iouem non est aspectus, nec inter dominum 9. & dominum ascend. eligetur ex abrupto, & subitò quidam Cardinalis, de quo non sperabatur in principio electionis, nec ipsemet sperabat electionem terminãdam supra se, & cõuenient omnes electores vniformiter in eum conuenientibus illis, de quibus sperabatur, & cum gaudio recipietur ejus electio ab omnibus ibidem in consilio existentibus. Et ita factum est tempore assignato die 11. Decembris, in die S. Martini, ejusdem anni electus fuit Dominus Cardinalis de Colomna Romanus, in summum Pontificẽ electione Cardinalium, & electoribus nationum, conuenientibus vniformiter

in eum:

in eum : & nominatus fuit Martinus quintus, quia in die S. Martini fuit electus.

DE MERCANTIIS, ET SVBtilitatibus inchoandis.

CAP. VIII.

QVI emerit aliquid Luna existente à capite Cancri, vsq; in finem Sagittarij, emet carè, vendet viliter. Ecōtra autem, cùm fuerit à principio Capricorni, vsq; in finem Geminorum. Cùm volueris seruū emere seu concedere, caue ne jungatur Luna malis, aut sit sub terra malus habens dominiū, vel sit Luna in signo mobili, quia significat, quòd seruus ille erit infidelis, & fugitiuus principiū Libræ ad hoc valet. Taurus & Aquarius valent, vt seruus sit patiens, & honorans dominū suum. Luna in Scorpione & Leone cupidus, & latro: & sit Luna

in signis communibus, maximè in prima parte, quia erit laudabile præter Pisces, quia Luna in Piscibus cogitabit seruus in animo suo proditionem contra dominum suum, & detrahet ei, vbi non fuerit. Et caueas conjunctionẽ Lunę cum malis, si volueris librum scribere, vel scientiam addiscere, aut artificium operari, pone Lunã in domo Mercurij, aut Saturni, aut Iouis vtilitate: quia istæ domus sunt aptæ ad ingenia & doctrinas: & caue, ne Mars sit in angulo, & fac semper dominum ascendentis, velocẽ cursu, & latitudo ejus Septentrionalis ascendens ad augem epicicli, & Luna recipiat vim alicujus boni Planetæ existentis in angulo, si fieri possit.

Elige in subtilitatibus operandis & inchoandis Mercurium in ascenden. non impeditum, vel in medio cœli habentem aspectum ad bo-

ad bonos Planetas, & Luna habeat aspectum ad eum. Caue in inchoationibus subtilitatum horam Martis, & ne Mars ascendat in prima domo cœli, vel habeat vim in operatione eadem. Perpende naturam rei in subtilitatibus, ad quam vis operari. Si velis operari opera, quę fiunt ad ignem, & sæpe habent reiterari, aspice, vt sit Luna in signo communi, & melius est signum Sagittarij in hoc, & sit salua ab infortunijs, & similiter dominus ascenden. Si velis operari in auro, apta Solem, quantùm poteris, in argento apta Lunam, & partem fortunæ, & dominum domus 10. maximè ad habendum magisterium de lucro, & diuitijs per viam quæstionis, si dominus 2. sit in 2. domo, aut in ascendente, vel in suis dignitatibus, maximè si fuerit Iupiter, aut Mercurius dominus 2. in domo, & in signo conuenienti, ad hoc iudi-

ca secundum eum, & secundùm partem fortunæ, & secundum dominum, partis fortunæ, & secúndum aspectus, qui sunt inter eos, & q̃ aspiciunt dñm domus secundæ.

DE THESAVRIS ABsconditis.

CAPIT. IX.

CONSIDERATIO de thesauris absc͞oditis pertinet ad quartã domum cœli, & ad dominum ejus, vnà cum domino ascendentis, & si in natiuitate alicujus fuerint dñi istarum domorum fortunati, & Sol & Luna aspiciant ascend. talis erit habilis ad citò reperiendum thesaurum absconditum, in quæstione, si dominus 4. domus fortunatus fuerit in ascend. vel è contra dominus ascend. fortunatus in 4. domo significat rem absconditam posse reperiri, vel in angulis cœli idem. Si in quæstione veniat Saturnus

turnus in ascend. vel Mars, vel cauda, significat laborem quærentium vanum, & illusionem in facto, si boni Planetæ veniant in angulis, significat possibilitatem inuentionis, si sit ibi. Ad sciendum, si sit ibi thesaurus, vel res abscondita valoris, considera angulos cœli præcipuè angulum ascenden. post 4. domus, tertio angulum 10. de 7. modicum cures, si infra hos primos gradus sit bonus Planeta, argumẽtum est, quòd est ibi aliqua res abscondita. Signum 4. domus considera (cõsiderata domo, in qua fertur esse thesaurus secundùm quatuor partes cœli) & si fuerit signum 4. domus terreum tribus partibus abjectis teneas Occidentem: si aquaticum, Septentrionẽ: si igneum, meridiem: si aëreum Orientem iterum partire, donec inueniatur. Signa firma significant, sub terra esse mobilia in tectis: cõ-

Digitized by Google

munia signant in pariete esse rem abſconditam. Significatio Planetarum in locis. Sol ſignificat in loco patenti; Luna prope januam; Saturnus in loco fœtido & humido: Iupiter in loco dominij obſequij; Mars in lare ignis; Venus in loco thalami; Mercurius in teſtudine: & conſidera, vbi ſunt alia teſtimonia: & cujus naturæ ſigna, an Orientalia, vel Occidentalia, Meridionalia, vel Septentrionalia, & in qua parte, dextra vel ſiniſtra. Et ſi dominus aſcendentis eſt in ſuo honore, erit carum: ſi in ſuo caſu, vile. Si dominus aſcendentis eſt Orientalis, erit nouum. Si Occidentalis, erit res antiqua: ſi eſt fortunatus, erit integrum: ſi infortunatus, diminutum, vel immundum. Signa aërea, & ignea ſignificant res magni valoris: ſigna terrea, & aquatica res modici valoris.

DE MA-

DE MATRIMONIIS.

CAP. X.

CONSIDERA ascenden.pro viro, & 7. pro muliere, & in qua parte fuerint boni Planetæ, erit melius pro illo, & caue finem Libræ, & principium Scorpionis pro vtroque. Caue in desponsatione, ne Luna sit prope conjunctionem Solis, quia hoc significat mortem, & ne sit in via combusta Libræ, quia significat finẽ malum. Malum est in matrimonijs, quòd Luna jungatur Saturno, vel Marti: quia non erit pax inter eos, neç amor. Si vis eligere, vt sit abundantia puerorum inter eos, elige, quòd Luna non impedita sit in Cancro, Scorpione, vel Piscibus, & vigent, cùm fuerint in Occidente. & elige in omnibus matrimoniis, quòd Luna sit crescens lumine, & numero, si possit fieri, & quòd non sit

malus aspectus ad Solem, nec ad duos malos.

DE PROGNOSTICATIONE *cogitationum, & aliorum secretorum.*

CAP. XI.

CVM audieris noua, vel de eis erit quæstio, considera ascend. & dominum ejus, & horam. & si in ascenden. fuerit cauda, Saturnus, vel Mars, erit falsum, si in ascend. fuerit Iupiter, vel Sol, est verum. Et si nullus fuerit in ascend. vide 5. domum. & si aliquis de veris in 5. sit, verum est. & si nullus in ascend. vel in 5. vel 11. fuerit, judica secundum dominum horæ, & considera, vtrum sit directus, vel retrogradus, & cum quibus habet aspectum, & in qua domo est hora quęstionis, vel verborum. Pars rumorum accipit in die, & nocte à Mercurio

curio in Lunam, & proijcitur ab ascendente, & hæc pars similis est parti seruorum: quia si fuerit hæc pars in angulo, vel in signo fixo, vel signo directæ ascẽsionis, erunt veri rumores: & si fuerit aliter, erunt falsi. Si dominus 3. domus fuerit in conjunctione bonorum, boni erunt rumores: si malus, mali, & judicabis primario per dominum 3. cum circumstantiis ejus, deinde per dominum 5. si fuerit ascenden. signum fixum, veri erunt rumores de communi cursu. Et si fuerit ascend. signum mobile, & maximè Aries, totum est falsum: si cõmune partim erit verum, & partim erit falsum. & respice locum Lunæ, & accipe testimonia ab ea, secundùm quod fuerat in signo fixo mobili, vel communi: & fortunæ significant verum, si fuerint in angulis: & mali, falsum, nisi fuerit rumor de bellis, aut lite: tunc Mars si fuerit

in vno angulorum, veri erunt rumores: & si Iupiter ibi fuerit, non confides, quoniam hoc est suæ naturæ contrarium. Similiter si Saturnus fuerit in vno angulorum, & sit quæstio de morte, captiuitate, vel morbo, erunt veri rumores, hoc enim est de ejus natura.

Quæstio de nuntio.

Si quæstio fuerit de nuntio, bonum vel malum nuntiante cum litera, aspice illum, qui mittit literā à Planeta, à quo separatur Luna conjunctione, vel aspectu, & à domino ascend. & inspice illum, propter quem scripta est litera, ad quē mittitur nuntius à domino 7. & à Planeta, cui vim dederit, seu cui applicatur, & inspice locum Lunę, & aspectum Planetarum ad eam, si sint fortunæ, aut mali, & locum Mercurij, quia vis ejus est magna in scribendis literis, & tali modo de litera seu epistola judicabis.

Pro inquirendo occulto.

Volens occultum aliquod inquire-

quirere, pone dominum ascenden. in loco, in quo det vim Planetæ, qui est in 10. vel 11. & vt Luna det vim Planetæ, qui sit supra terram, & dominus horæ sit Iupiter non retrogradus, nec infortunatus, aut combustus: caue, ne sit Saturnus in quouis angulo, nec dominus horæ: ad idem de Marte.

Volens scire tempus euadendi carcerem vel captiuitatem ex quæstione, aspice ascend. & dominum ejus, & si inueneris dominum ascend. in quouis angulo, & pejus in 4. tardabitur ejus liberatio. & sit Luna in quouis angulo, & pejus, si dominus 12. est ei conjunctus, vel aspicit eam. & si dominus 12. domus, cum domino ascend. est conjunctus, & est infortuna, scil. Saturnus, vel Mars, deficiet in carcere. Si videris in angulis dominos angulorum, nõ exibit de carcere. Vel si dominus ascend. fuerit combu- *De tempore euadendi ex carcere.*

ſtus, & fuerit receptus à Sole, non morietur illic. Si vis ſcire voluntatem illius, qui incarcerauit eum, aſpice 7. domum, & dñm ejus, aut dominum honoris. ſi nõ aſpexerit dominum domus, & aſpexerit dominum honoris, & ſcias, quales ſunt ipſi ad Lunam, & ſecundùm hoc judica. Signa mobilia ſignificant egreſſum, ſimiliter dominus tertiæ ſi ſit in bono loco, & habeat aſpectum ad aſcenden.

De cogitationibus hominum reuelandis.

De cogitationibus hoīum reuelandis, q̃ proueniunt ab influentia cœli, non de his, q̃ ſubjacent mentibus virorum perfectorum, aſpice dominum aſcend. vbi ſit, & ꝙ nõn retrogradus, nec cõbuſtus in caſu ſuo: quia tunc ſecundùm Lunã, vel dñum horæ eſſet reſpondendum: ſi dominus aſcenden. fuerit in aſcend. de perſona ſua cogitat, ſi in 2. domo fuerit, cogitat de rebus ſuis, aut de acqſitione rerum tempora-

pora-

poralium. Si in prima parte tertiæ domus fuerit, cogitat de via. Si in ſecunda parte, de fratribus, vel propinquis. Si in prima parte quartæ domus fuerit, cogitat de patre, aut de matre, vel parentibus antiquis. Si in ſecunda parte, cogitat de villa, vel domo, vel naue, vel arte. Si in tertia parte, cogitat de ſuo regimine, vel ſuorum amicorum antiquorum. Si in prima parte quintæ domus fuerit, cogitat de filijs, vel nepotibus, vel de ſuis diſcipulis: Si in ſecunda parte, de gaudio, vel ludo. Si in tertia parte de indumẽtis & ornamentis. Si in quarta, de rumoribus, vel de libris, vel de nuntijs. Si in prima parte ſextæ domus fuerit, cogitat de infirmitate. Si in ſecunda, de ſeruis, vel beſtijs. Si in prima parte ſeptimæ fuerit, cogitat de vxore, vel amaſia. Si in ſecunda, de ſocietate. Si in tertia, de fure, vel abigente.

Si in

Si in prima parte octauæ fuerit, cogitat de more, vel timore. Si in secunda, de diuisione possessionum. Si in tertia, de debitis: Si in prima parte nonæ fuerit, cogitat de fide, vel legibus. Si in secunda, de itinere. Si in tertia, de honore. Si in quarta, de somnijs. Si in prima parte decimæ domus fuerit, cogitat de principe, vel potente. Si in prima parte vndecimę domus fuerit, cogitat de mercantijs & mercatoribus. Si in secunda, de diuitijs, vel diuite. Si in tertia, de amico, vel amica. Si in prima parte duodecimæ domus fuerit, cogitat de inimico. Si in secunda, de captione, vel miseria. Si in tertia, de bestia. Quòd si dominus signi ascendentis fuerit combustus, vel in casu suo, seu in signo fœminino: & ipse Planeta fuerit masculus, tunc secundùm Lunam est respondendum, nisi fuerit combusta, vel in casu

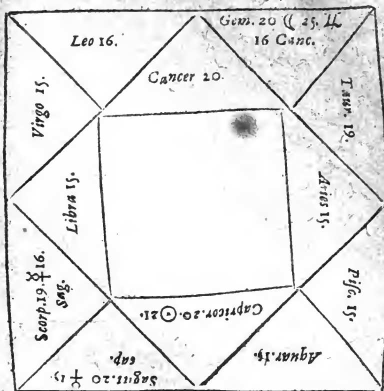
Digitized by Google

casu suo, vel in signo masculino, vel aliter notabiliter impedita, tunc secundùm dominum horæ est respondendum.

Et nota, quòd secundum dominum horæ sæpe dantur responsa veridica p̄mittendo duo, quæ sunt prima in hac materia, videlicet dominum ascendentis & Lunam. Exempli gratia: Si aliquis ad te veniat portando in sinu absconsè hora Saturni, prognosticabis rem illam absconsam esse terram, vel lapidẽ, vel os, vel rem fœtidam, vel aliquã rem, in qua influit Saturnus. Si hora Iouis, dices illam rem esse de natura Iouis, puta stannum, vel herbam virentem, vel odoriferam: Si hora Martis, dices ferrum, vel rem coctam. Si hora Solis, aurum, vel lapidem pretiosum: & sic de alijs horis aliorũ Planetarum. Et scias, quòd in hac materia requiritur significator cogitationis specialis & gene-

generalis, & maximè specialis : & duo sunt significatores speciales cogitationis, videlicet Planeta, à quo separatur dominus ascendentis, & iste est primus, & Planeta, à quo separatur Luna. Generalis autem significator cogitationis est Planeta, qui fortior fuerit in ascenden. in coniunctione luminarium, qui immediatè præcessit quæstionem, vel in oppositione : alter significator generalis est Planeta, qui fortior existit in coniunctione proxima altiorum Planetarum, videlicet Saturni & Iouis. Exemplum tale est. Quidam se præsentauit pro quæstione tacitura, non proferendo verbum in particulari suæ quæstionis : sed generaliter, *quid quæro*, dixit Astrologo, cuius figura cœli hora præsentationis talis fuit.

Digitized by Google

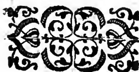
PRIMÒ consideraui dominum ascendentis & ab eo incepi & aspicio, à quo separatur: separatur autem à Sole, qui est dominus 11. & in 4. domo. Scio ergo per hoc, quòd cogitat de aliqua re amata: quæ per quartam signatur, vt de patre, vel de matre:

matre: ſed quia Luna ſeparata eſt à domino 7. quæ eſt domus mulierum, ſcio quòd de matre cogitat: quia verò eſt in domo viæ ipſa Luna, quòd de via matris, & quia eſt juncta Mercurio domino viæ in aliqua domorum viarum, & quia Venus iuncta eſt Ioui, qui Iupiter eſt in domo regia: dico, quòd ad regem tendit mulier: cùm ipſe etiam Iupiter ſit in ſua exaltatione, ſed quia eſt retrogradus, & in oppoſitione Veneris, & Venus in caſu Iouis, rex prima fronte nõ benè eam recipiet: ſed tamen, quia Iupiter eſt fortuna, & in exaltatione ſua, & in angulo cœli liber à malis, rex poſtea exaudiet mulierem: ſed quia Luna eſt recepta à Mercurio, idem ſignificat, quia eſt dominus 12. & eſt de inimicis eò, quia dominus 12. eſt ipſe Mercurius. & oſtendit, quòd prima fronte malè recipietur mulier à rege. Sed quia Virgo eſt

go eſt ſignum humanum, quod eſt domus 12. & dominus 12. ſcil. Mercurius eſt in ſigno humano. rex poſtea mulierem exaudiet.

Iſta collectio aliquarum concluſionum Aſtronomicarum non eſt ordinata ad modum, quo conſueuerunt Aſtrologi per ordinem 12. domorum: ſed per materias & concluſiones breues, quæ poſſunt vocari Aphoriſmi Aſtrologorum, vel à principio ſuæ denominationis poteſt vocari *Cœli enarrant gloriam DEI.*

ET SIC EST FINIS.
LAVS DEO.

LIBER ABRAHAMI AVENEZRÆ,

De diebus criticis.

DOMINVM Deum oro, quãdiu est anima mea in me, in cor meum lumen suum immittat, & veritatem. Multùm enim est delectabile lumen ejus, ac bonum in oculis animæ ad videndum, & nox, sicut dies illuminabitur, nec occultabunt ei nubes. nõ enim est sicut lumen Solis de die, quia non obumbrabitur, neq; sicut Luna per noctem: quia nõ diminuitur, sicut fit diminutio luminis ipsius. Hoc autem lumen separauit à se Deus, & dedit luminaria magna, vt præessent diei, ac nocti. Et à majoris luminaris lumine separauit minus, & de-

& dedit ipsi majori, vt prȩesset diei, & minori, vt praeesset nocti. Cœlorum etiam exercitus, & stellȩ luminosæ, scilicet Planctæ præessent vnà cum lumine minori duorumque luminarium, virtus major est virtute stellarum: & quia Sol terræ propinquior est. Est enim Sol in sphæra secundùm viam virtutis. Item est magnus valde, & Luna propinquior est: sed ejus lumen est ipsummet lumen Solis.

Quoniã autem cœlorum exercitus, id est, stellæ fixæ, sunt in supremo gradu: idcircò nõ mutatur, sed diuersificatur eorum cursus, neque separatur vna ab altera: latitudines enim ipsarũ semper sunt eædem: sed non est ita in stellis luminosis, id est, Planetis. Nam eorum cursus variatur secundùm signorum cingulum. Interdum enim sunt in linea signorum, interdum extra, & quandoque alteri

elon-

elongantur, quandoque approxi-mant, quandoque directè vadunt quandoque retrogradè, quandoq; sinistrè, quandoque dextrè, quandoque coniunctim, quandoq; separatim ad inuicem. Hæc autem ratio est; quia in gradu sunt inferiori vel superiori. Luna sola per se est in gradu inferiori respectu medij sui centri, & ob hoc multos habet motus. Mutatur enim & variatur in longitudine & latitudine: & insuper accidit ei accidẽs, quod non aliis Planetis contingit: quod est, quia lumen ejus crescit & decrescit, & quandoque deficit. Item eclipsatur in vmbra terræ. non tamen eodem modo, quo fit eclipsis Solis. nam ipse Sol in se nunquam eclipsatur: sed ab oculis intuentium occultatur, siue suum lumen vetat. Ac verò sub Luna quodcunque existens, siue plantæ, siue homines, siue vniuersaliter, quæcunque

Motus Lunæ varii.

cunque animalia mutantur multipliciter, siue variantur, & nunquã in eodẽ statu permanent in seipsis, neque in cogitationibus eorum, nec operibus, aut eorum maneriebus propter mutationes motuum ipsorum Planetarum, & hæc quidem sunt in gradu infimo, quo nõ est alter inferior: quoniam Luna in lumine suo, corpori assimilatur, cujus primò virtus crescit, postea diminuitur: ideò significat supra omnem rem generabilem, & supra principium cogitationum & operationum natiuitatum &c.

Virtus Solis.

Virtus verò Solis est, quia causat in opere caliditatem, frigiditatem, æstatem, hyemem, diem, etiam noctem, cùm autem est in domo sui honoris, siue in sua exaltatione, quod est signum Arietis, quia in hoc signo nostris regionibus incipit appropinquare: tunc germinant arbores, & hilarescunt ani-

 malia,

malia & ægritudines creant. Quãdo verò est in suo casu, scil. in Libra, tunc pallescunt folia, & arescunt, & grauantur omnes homines, & augmentantur ægritudines.

Cur ægritudines à media nocte vsque ad meridiem alleuientur.

Item aliud experimentum est, quòd in pluribus hominib⁹ ægrotantibus ægritudines alleuiantur à media nocte, vsq; ad meridiem, eò, quòd tunc est in parte ascendent. circuli, tamen cõtrarium est in descensu. Similiter in cursu Lunæ sunt multæ operationes ex parte in mari, & fluminibus, ac vegetabilibus, & quorum humiditas magna est, vt cucurbitarum, animalium conchilium, & medullarum, ossium humanorum, & aliorum viuentium.

Item semina seminata Luna diminuta lumine, non crescunt, vt dicunt Piscatores, etiam his cõcordant in operibus suis. Astrorũ quidam sapiẽtes experti sunt res multas in

ras in suis virtutibus, quemadmodum scripserunt. Similiter etiam Medici quæsierunt scire causas terminationis ægritudinum, seu causam crisis, quare etiam in 7. 14. 20. seu 21. aut 27. 29. & non potuerant causam inuenire, nisi secundùm viam Lunæ, siquidem perseuerauerunt vsq; ad vnum mensem lunarem, & postea recedit, quæ si non recesserit, respiciunt ad Solem, qui Luna superior est, nõ tamen acquiescat cor tuum in sapientium sermonibus hoc esse propter parem numerum. dies enim 14. potest esse crisis vera, & etiã 20. quæ sunt dies pares, siue numeri pares.

Item in die 7. potest esse crisis vera radix, & causa crisis diei 7. est, quòd Luna tunc est in aspectu 4. ad locum principij ægritudinis, & in 14. die est in aspectu opposito, & in 20. & 21. est in aspectu 4. secundò: sed in 27. aut 28. reuertitur *Dies septimus cur sit critica.* *Cur 14.*

Luna ad locum, in quo fuit in principio ægritudinis, est autem dies 4. similitudo ad diem criticam, eò quòd medietatem quarti aspectus habet secũdũm viam clauium Lunæ, scilicet 11.17.24. & scito, quòd motus Lunę diuersificatur propter distantiam centri circuli ejus à centro terræ adhuc, & per motum epicicli, id est, parui circuli, & hinc est, quòd aliquo die mouetur Luna 15. grad. in alio autem minus 12.

Cùm igitur Luna fuerit velox cursu, perueniet ad 4. aspectum post sex dies. Principio ægritudinis cum horis paucis, & veritas quidem est computare ab hora decubitus ægri super lectum suum vsque ad similem horam sequentis diei in crastino vnam, siue primam diem. à mane diei vsque ad mane diei dictæ siue dominicæ, sunt septem dies perfecti, & si Luna fuerit tarda, non veniet ad quartum

aspe-

aſpectum in 7. die. Adhuc ſecundùm computationem hominum: ſed qua die perueniet Luna ad quartum ejus aſpectum, propter quod dixerunt multi, quòd 9. dies eſſet critica. Si autem Luna fuerit curſu mediocris, tunc perueniet ad quartum aſpectum ante 7. dies perfectos, feret per quinque horas, in die tamen 7. conueniens autem eſt oppoſitum aſpectum eſſe in die 14. ſi tamen Luna fuerit velox curſu, contigit, criſim eſſe 13. die: ſed hoc raro accidit. Similiter propter moram mediocrem contingit criſim eſſe 20. aut 21. & ſimilis ratio eſt de die 27. & 28. Luna namque circulum ſignorum perficit 27. diebus & 8. horis ſecundùm eius motum medium. dies autem 5. interdum eſt dies criſis, cùm in aſpectu ſextili Luna ſit per reſpectum ad locum primum, in quo Luna fuit in principio ægritudinis. Item 12.

dies & 11. quando Luna erit in aſpectu trino, ſi fuerit tarda curſu ſimiliter in die 9. ſi fuerit velox curſu. & ego oſtendo tibi, per quã aduertere poteris, ſi criſis erit in diebus nominatis, aut non. ſi quis quærat, Nunquid febricitans nullã criſim habeat in terna, aut quaterna? Reſpondeo, quòd Luna nõ tollit naturam exterius, ſed auget, vel minuit ſecũdùm fortitudinem illius. Et ſi quærat adhuc, cùm criſis dependeat à motu Lunæ, & aſpectibus Planetarum, & ſtellis fixis 8. ſphęrę, quare eſt, quòd ſi duo homines eadem hora ægrotare incipiunt, tamen criſis vnius nõ erit, ſicut alterius? dicendum eſt, quòd hoc ſit, quia virtus operãtis diuerſificatur propter diuerſitatem virtutis recipientis. Sol enim telam lineam dealbat, & faciem deambulantis denigrat. Vnde ſi alter ægrotantium ſit puer, cujus natura ſit ca-

Cur in diuerſis agris criſis non ſit eadem.

ſit calida & humida: Alter verò juuenis, vel ſenex: ideò diuerſificabitur criſis. Ad hoc etiam operantur tempora anni,& dies: nam ſi in tempore veris hoc fuerit, plus nocet puero, quàm ſeni.

Adhuc ſi in principio ægritudinis Luna fuerit cum Marte, cujus natura eſt calida &ſicca ſecundùm receptionem ſuæ virtutis, fueritq; ægritudo vnius ex caliditate, tunc aggrauatur, vel fortificatur ægritudo illius: & ſi eſt ex frigiditate, non tantùm nocebit. Si autem iterum dicat, ponamus, quòd ætas, aut pars anni vtriuſque ægrorum ſint calidæ, & ſimiliter ægritudo vtriuſque ex caliditate. tamen non erit criſis eorum ſimilis? Reſponſio: hoc poteſt eſſe, quia diuerſa eſt natura,& complexio corporum: vnus autẽ erit calidus, & alter frigidus. Et ſi dicatur, ponatur complexio ſimilis: Reſponſio: eſt impoſ-

ſibile, quin cõplexio vnius aliqualiter diuerſificetur à complexione alterius. Nam quamuis cõplexiones aliquorum ſint eædem in vniuerſali, tamen *particulariter impoßibile eſt duos homines reperiri tales in cõplexione, comeſtionibus, & operationibus, cæteriſq; eorũ negotiationibus.* Amplius, ſi concedamus, poſſe dici, complexiones eorum eſſe tales in caſu ægritudinis, non tamen poſſunt eſſe tales in vtroque penitus. Superueniunt enim res variæ vni, quæ non alteri de die in diem. Inſuper notum, quòd in ſcientia Aſtrologorum omnis ægritudo adueniens homini Luna exiſtente in loco Saturni, vel Martis commiſta malis Planetis in natiuitate ægri grauis erit & periculoſa, quemadmodum judicium locorum, ſic & judicium aſpectuum, aut principii. Et è conuerſo, ſi in loco Iouis aut Veneris ſit Luna, ac verò poſſibile

eſt,

eſt, quòd Iupiter noceat, aut Venus, ſi ſit in domibus malorum dominus natiuitatis. Sicut in cuius natiuitate eſt in 6. domo, aut 8. vel 12. & poſſibile eſt, Lunam habere dominium in natiuitate vnius, & non alterius, & quòd erat ſub radiis Solis, aut ſignum aſcend. in natiuitate erat Leo, vel Sagittarius, aut Aquarius, aut Luna erat cum Saturno: ipſo exiſtente Duce, vel Præſide, ſiue Almuten ſuper natiuitate alterius ægrorum: & nō nocebit vni, ſicut alteri: & hi quidem ſermones menſuram non habent. Rurſus poſſibile eſt, Lunam eſſe in malo aſpectu cum Saturno in natiuitate vnius, & non alterius, & ſic ſatis nocebit vni, & non alteri. Sed ſi fortè quærens dicat, ſi verus eſt ſermo tuus: ergo criſim cum certitudine nunquàm ſcies? Reſpondeo, judicia Aſtrologorum ſunt ſecundùm duos modos: vnus eſt

ſecundùm viam communitatis, & vniuerſalitatis, ſecundùm quod dicimus, quòd Venus ſignificat ſupra mulieres, & Mercurius ſupra ſapientes: Secundus eſt ſecundùm viam particularium, vt cùm dicimus 7. domus ſignificat ſupra mulieres, & 9. ſupra ſapientes: particulare autem non deſtruit vniuerſale. Nam ſi Venerem inueneris in loco malo, & dominum 7. domus in loco bono, veniet nocumentum ex parte mulierum, quãuis per aliquod medium veniat bonum per mulieres: & in electionibus eodem modo per viam vniuerſalitatis Luna eſt præpotens ſuper principium omnis ægritudinis. Attamen verum eſt, ſi natiuitatem ægri ſciuerimus ad ſciendum particularia ægri ſecundùm viam vniuerſalitatis: conueniens enim eſſet ſecundùm veritatem, quòd Medicus ſciret curſum ægri, qualis erat, cùm

cùm ſanus eſſet, & vrinam eius ſimiliter, & modos eius plures.

Si fuerit Luna ſuper quartum aſpectum à loco ejus, in quo fuit in principio ægritudinis, aut in ejus oppoſito in domo quidem ſua, aut exaltatione habuerit dominium, ſignum eſt bonum. & ſi nullæ ſtellæ coniungantur, ſeu Planetæ: nec aſpiciant aliquem, & ſimiliter eſt de Solis manerie, ſi prolongatur ægritudo. è conuerſo autem eſt, ſi ipſe fuerit in caſu ſuo, aut in oppoſito domus ſuæ, & conſimiliter eſt de Luna, ſi fuerit in principio ægritudinis, abſque aſpectu Planetæ, vt in die criſis, ſimiliter neq; bonum eſt ſignum, neque malum: ſed debemus inquirere ad ſciendum diſpoſitionem ægri à ſigno aſcendent. in hora principii ægritudinis, vt ſi fuerit in principio in aliquo aſpectu alicujus Planetæ: in die verò criſis aſpiciat ſtellam

bonam vel malam, renouabitur ſuper ægro res bona vel mala ſecundùm naturam ſtellæ, quæ ignorabatur. Si autem fuerit bona vel mala Luna in principio ægritudinis cum aſpectu Planetæ, aut in cõiunctione cum illo: in die verò criſis ita non fuerit. Accidit ergo accidens tale, quòd erit criſis in die certo, ſiue noto. & ſi in eius principio, quando ipſa fuerit in aſpectu hujus Planetæ: tunc judicabis judicium vltimatum bonum vel malum, ſecundùm quòd alius aſpectus fuerit, prout explanabimus in ſequentibus. Et ſi fuerit Luna in aliquo angulorum ſigni aſcend. in principio ægritudinis ſignificat ſuper certitudinem de bono, vel de malo: & ſi ſucceden. non colligat aſcenden. poteſt eſſe malum, & ſi in alijs eſt ſignum bonum, ſiquidem in cadentibus teſtimonium habuerit, habere per ſe, non eſt

ſtabi-

ſtabile, niſi cum domino aſcendentis.

Si eclipſata fuerit Luna in vmbra terræ, cùm eſt in quarto loco, aut in principio ægritudinis, aut in oppoſito, eſt ſignum malum ſecundùm eſſe, ſeu conditionem eclipſis. Similiter quoque eſt de manerie Solis, quãdo eclipſatur: quia ſecundùm eclipſim eius prolongatur infirmitas, dicit Ptolemæus, *aſpectus quartus ſi fuerit in ſignis breuibus, quando aſcendunt: in cuius loco latitudo eſt magna, erit aſpectus ſextilis.* & verum dicit. Si verò fuerit in ſignis longis, erit ſicut quartus, & quartus ſicut tertius: ſi fuerit Luna in principio ægritudinis in ſigno mobili, ſignificat velocitatem in rebus ægri in bono vel malo. in fixis prolongat ægritudinem, ſed in bicorporeis, de ægritudine in ægritudinem tranſibit.

Si cauſa quidem ægritudinis

Luna ad locum, in quo fuit in principio ægritudinis, eſt autem dies 4. ſimilitudo ad diem criticam, eò quòd medietatem quarti aſpectus habet ſecũdùm viam clauium Lunæ, ſcilicet 11. 17. 24. & ſcito, quòd motus Lunę diuerſificatur propter diſtantiam centri circuli ejus à centro terræ adhuc, & per motum epicicli, id eſt, parui circuli, & hinc eſt, quòd aliquo die mouetur Luna 15. grad. in alio autem minus 12.

Cùm igitur Luna fuerit velox curſu, perueniet ad 4. aſpectum poſt ſex dies. Principio ægritudinis cum horis paucis, & veritas quidem eſt computare ab hora decubitus ægri ſuper lectum ſuum vſque ad ſimilem horam ſequentis diei in craſtino vnam, ſiue primam diem. à mane diei vſque ad mane diei dictæ ſiue dominicæ, ſunt ſeptem dies perfecti, & ſi Luna fuerit tarda, non veniet ad quartum

aſpe-

aſpectum in 7. die. Adhuc ſecundùm computationem hominum: ſed qua die perueniet Luna ad quartum ejus aſpectum, propter quod dixerunt multi, quòd 9. dies eſſet critica. Si autem Luna fuerit curſu mediocris, tunc perueniet ad quartum aſpectum ante 7. dies perfectos, feret per quinque horas, in die tamen 7. conueniens autem eſt oppoſitum aſpectum eſſe in die 14. ſi tamen Luna fuerit velox curſu, contigit, criſim eſſe 13. die: ſed hoc raro accidit. Similiter propter moram mediocrem contingit criſim eſſe 20. aut 21. & ſimilis ratio eſt de die 27. & 28. Luna namque circulum ſignorum perficit 27. diebus & 8. horis ſecundùm eius motum medium. dies autem 5. interdum eſt dies criſis, cùm in aſpectu ſextili Luna ſit per reſpectum ad locum primum, in quo Luna fuit in principio ægritudinis. Item 12.

dies & 11. quando Luna erit in aſpectu trino, ſi fuerit tarda curſu ſimiliter in die 9. ſi fuerit velox curſu. & ego oſtendo tibi, per quã aduertere poteris, ſi criſis erit in diebus nominatis, aut non. ſi quis quærat, Nunquid febricitans nullã criſim habeat in terna, aut quaterna? Reſpondeo, quòd Luna nõ tollit naturam exterius, ſed auget, vel minuit ſecũdùm fortitudinem illius. Et ſi quærat adhuc, cùm criſis dependeat à motu Lunæ, & aſpectibus Planetarum, & ſtellis fixis 8. ſphęrę, quare eſt, quòd ſi duo homines eadem hora ægrotare incipiunt, tamen criſis vnius nõ erit, ſicut alterius? dicendum eſt, quòd hoc ſit, quia virtus operãtis diuerſificatur propter diuerſitatem virtutis recipientis. Sol enim telam lineam dealbat, & faciem deambulantis denigrat. Vnde ſi alter ægrotantium ſit puer, cujus natura ſit ca-

Cur in diuerſis ægris criſis non ſit eadem.

ſit calida & humida: Alter verò juuenis, vel ſenex: ideò diuerſificabitur criſis. Ad hoc etiam operantur tempora anni, & dies: nam ſi in tempore veris hoc fuerit, plus nocet puero, quàm ſeni.

Adhuc ſi in principio ægritudinis Luna fuerit cum Marte, cujus natura eſt calida & ſicca ſecundùm receptionem ſuæ virtutis, fueritq́; ægritudo vnius ex caliditate, tunc aggrauatur, vel fortificatur ægritudo illius: & ſi eſt ex frigiditate, non tantùm nocebit. Si autem iterum dicat, ponamus, quòd ætas, aut pars anni vtriuſque ægrorum ſint calidæ, & ſimiliter ægritudo vtriuſque ex caliditate. tamen non erit criſis eorum ſimilis? Reſponſio: hoc poteſt eſſe, quia diuerſa eſt natura, & complexio corporum: vnus autẽ erit calidus, & alter frigidus. Et ſi dicatur, ponatur complexio ſimilis: Reſponſio: eſt impoſ-

ſibile, quin cõplexio vnius aliqualiter diuerſificetur à complexione alterius. Nam quamuis cõplexiones aliquorum ſint eædem in vniuerſali, tamen *particulariter impoßibile eſt duos homiues reperiri tales in cõplexione, comeſtionibus, & operationibus, cæteriſq; eorũ negotiationibus.* Amplius, ſi concedamus, poſſe dici, complexiones eorum eſſe tales in caſu ægritudinis, non tamen poſſunt eſſe tales in vtroque penitus. Superueniunt enim res variæ vni, quæ non alteri de die in diem. Inſuper notum, quòd in ſcientia Aſtrologorum omnis ægritudo adueniens homini Luna exiſtente in loco Saturni, vel Martis commiſta malis Planetis in natiuitate ægri grauis erit & periculoſa, quemadmodum judicium locorum, ſic & judicium aſpectuum, aut principii. Et è conuerſo, ſi in loco Iouis aut Veneris ſit Luna, ac verò poſſibile

eſt,

eſt, quòd Iupiter noceat, aut Venus, ſi ſit in domibus malorum dominus natiuitatis. Sicut in cuius natiuitate eſt in 6.domo, aut 8. vel 12. & poſſibile eſt, Lunam habere dominium in natiuitate vnius, & non alterius, & quòd erat ſub radiis Solis, aut ſignum aſcend. in natiuitate erat Leo, vel Sagittarius, aut Aquarius, aut Luna erat cum Saturno: ipſo exiſtente Duce, vel Præſide, ſiue Almuten ſuper natiuitate alterius ægrorum: & nō nocebit vni, ſicut alteri: & hi quidem ſermones menſuram non habent. Rurſus poſſibile eſt, Lunam eſſe in malo aſpectu cum Saturno in natiuitate vnius, & non alterius, & ſic ſatis nocebit vni, & non alteri. Sed ſi fortè quærens dicat, ſi verus eſt ſermo tuus: ergo criſim cum certitudine nunquàm ſcies? Reſpondeo, judicia Aſtrologorum ſunt ſecundùm duos modos: vnus eſt

ſecundùm viam communitatis, & vniuerſalitatis, ſecundùm quod dicimus, quòd Venus ſignificat ſupra mulieres, & Mercurius ſupra ſapientes: Secundus eſt ſecundùm viam particularium, vt cùm dicimus 7. domus ſignificat ſupra mulieres, & 9. ſupra ſapientes: particulare autem non deſtruit vniuerſale. Nam ſi Venerem inueneris in loco malo, & dominum 7. domus in loco bono, veniet nocumentum ex parte mulierum, quãuis per aliquod medium veniat bonum per mulieres: & in electionibus eodem modo per viam vniuerſalitatis Luna eſt præpotens ſuper principium omnis ægritudinis. Attamen verum eſt, ſi natiuitatem ægri ſciuerimus ad ſciendum particularia ægri ſecundùm viam vniuerſalitatis: conueniens enim eſſet ſecundùm veritatem, quòd Medicus ſciret curſum ægri, qualis erat,

cùm ſanus eſſet, & vrinam eius ſimiliter, & modos eius plures.

Si fuerit Luna ſuper quartum aſpectum à loco ejus, in quo fuit in principio ægritudinis, aut in ejus oppoſito in domo quidem ſua, aut exaltatione habuerit dominium, ſignum eſt bonum. & ſi nullæ ſtellæ coniungantur, ſeu Planetæ: nec aſpiciant aliquem, & ſimiliter eſt de Solis manerie, ſi prolongatur ægritudo. è conuerſo autem eſt, ſi ipſe fuerit in caſu ſuo, aut in oppoſito domus ſuæ, & conſimiliter eſt de Luna, ſi fuerit in principio ægritudinis, abſque aſpectu Planetæ, vt in die criſis, ſimiliter neq; bonum eſt ſignum, neque malum: ſed debemus inquirere ad ſciendum diſpoſitionem ægri à ſigno aſcendent. in hora principii ægritudinis, vt ſi fuerit in principio in aliquo aſpectu alicujus Planetæ; in die verò criſis aſpiciat ſtellam

 bonam,

bonam vel malam, renouabitur super ægro res bona vel mala secundùm naturam stellæ, quæ ignorabatur. Si autem fuerit bona vel mala Luna in principio ægritudinis cum aspectu Planetæ, aut in cõiunctione cum illo: in die verò crisis ita non fuerit. Accidit ergo accidens tale, quòd erit crisis in die certo, siue noto. & si in eius principio, quando ipsa fuerit in aspectu hujus Planetæ: tunc judicabis judicium vltimatum bonum vel malum, secundùm quòd alius aspectus fuerit, prout explanabimus in sequentibus. Et si fuerit Luna in aliquo angulorum signi ascend. in principio ægritudinis significat super certitudinem de bono, vel de malo: & si succeden. non colligat ascenden. potest esse malum, & si in alijs est signum bonum, siquidem in cadentibus testimonium habuerit, habere per se, non est

ſtabile, niſi cum domino aſcendentis.

Si eclipſata fuerit Luna in vmbra terræ, cùm eſt in quarto loco, aut in principio ægritudinis, aut in oppoſito, eſt ſignum malum ſecundùm eſſe, ſeu conditionem eclipſis. Similiter quoque eſt de manerie Solis, quādo eclipſatur: quia ſecundùm eclipſim eius prolongatur infirmitas, dicit Ptolemæus, *aſpectus quartus ſi fuerit in ſignis breuibus, quando aſcendunt: in cuius loco latitudo eſt magna, erit aſpectus ſextilis.* & verum dicit. Si verò fuerit in ſignis longis, erit ſicut quartus, & quartus ſicut tertius: ſi fuerit Luna in principio ægritudinis in ſigno mobili, ſignificat velocitatem in rebus ægri in bono vel malo. in fixis prolongat ægritudinem, ſed in bicorporeis, de ægritudine in ægritudinem tranſibit.

Si cauſa quidem ægritudinis

fuerit ex abundantia aut repletione in corpore, & lumen Lunæ sit in augmento, hoc est graue: si verò Luna fuerit in diminutione, hoc est valde bonum: si verò causa ægritudinis sit ex inanitione, & Luna sit lumine diminuta, est graue; si aucta, bonum.

Si Luna fuerit in principio ægritudinis in signo qualitatis materiæ peccantis, quæ causat ægritudinem: malum est: contrarium verò bonum. totum verò, quod sum memoratus, verum est, si non sint aspectus: in ipsis enim consistit radix judiciorum, sed conjunctiones in crisibus sunt fortiores.

In conjunctione enim, si neque Lunæ, neque stellæ etiam, cui conjungitur, fuerit latitudo: erit tunc Lunæ testimonium firmum de crisi, & si eorum latitudo parua fuerit, deficiet aliquid de fortitudine judi-

judicij, & ſic in differentijs latitudinum ſuo modo.

Conjunctio Lunæ cum Sole eſt malum valde: ſed eſt pejus, ſi inter Solem & Lunã ſit minus ſex grad. & Luna nondum Solem attigerit. Si autem fuerit inter eos arcus oppoſitionis, neque bonum, neque malum.

Conjunctio Lunæ cum Saturno, malum ſignificat, & longam ægritudinem: quòd ſi Saturnus tardus fuerit motu, augmentat malum; ſi verò velox, diminuit de malo; ſi retrogradus & ante Solis oppoſitum, poſtquam curatus fuerit, recidiuum patietur. Si verò retrogradus fuerit, poſt Solis oppoſitionem, minuetur de malo. quòd ſi Luna velox motu fuerit, ſignificat malum, & prolixitatem, & malum finem. Si verò tarda curſu fuerit, diminuet de malo: ſi autem fuerit Luna cum Saturno aucta lumine, modi-

modicum nocebit Saturnus, & ſi diminuta, malum ſuper malum. Si Saturnus quidem fuerit Orientalis à Sole, & ægritudo fuerit ex frigiditate, minuetur de malo, ſuper quod ſignificauit: & ſi ægritudo fuerit ex caliditate, augebit malum ſupra malum primum. Si fuerit Saturnus in longitudine longiori, aut propè à duabus partibus, & ægritudo fuerit à retentione ſeu reſtrictione, augebitur malum ſupra malum. Si verò in longitudine inferiori, ſeu oppoſito magis propè à duabus partibus, minuetur de malo ejus.

Dixerunt plures, quòd conjunctio Lunę cum Planeta retrogrado ſuper vomitum ſignificat, & ſi Luna fuerit in vna domorum Saturni, minuetur de malo: ſi Luna fuerit ægritudo de tuſſi.

Inſuper multi dixerunt, quòd Saturnus ſenibus nocet, & ſecundùm

dùm meam opinionem eſt è conuerſo. Si Luna fuerit cum Ioue, eſt bonum, & adhuc melius, ſi nõ ſint malæ domus reſpectu ſigni aſcendentis in principio ægritudinis.

Si Luna fuerit cum Marte, malum, & ſi lumine diminuta fuerit, minuetur de malo, & è conuerſo: & cum Venere eſt, ſicut de Ioue: & ſi æger juuenis fuerit, aut mulier, melius eſt, quàm ſi eſſet ſenex. Si autem ægritudo fuerit calida, erit melius Venus, quàm Iupiter, & è contra de frigiditate. Et ſi ægritudo eſt per amorem, magis valebit ei Iupiter: & ſi ægritudo ſit propter Dei ſeruitium, & ſeculi cogitationes, magis valebit Venus Ioue.

Si autem Luna fuerit in Mercurio non exiſtente ſub radijs Solis, aut inter illos ambos, ſiue plus 12. grad. & ipſe ſit Occidentalis, & ſit in domo bonæ ſtellæ ſeu Planetæ, bonum ſignificat, & è contra.

Si au-

Si autem fuerit Luna in oppositione Iouis, valebit quidem, sed nō euadet, nisi Saturnus retrogradus, & Iupiter directus sit. Si autem Iupiter sit in aspectu quarto, debes judicare secundùm fortitudinem eorum: & si in trino, æger euadet. Si Luna fuerit cum Marte, magis valebit aspectus Veneris, quàm Iouis, & si cum Saturno, è conuerso.

Amplius, si in principio ægritudinis Luna fuerit in conjunctione stellarum fixarum, magnarum quidem ordinis primi, aut secundi, qui latitudinis modicum habent, judica super bonum, aut malum secundùm complexionē stellæ: vt stella, quæ dicitur Allan, seu allancis bonum significat eò, quòd contrariæ stellæ est de Venere, & Mercurio, & ego tibi dabo viam generalem.

Si verò Luna in principio ægritudi-

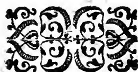
tudinis fuerit cum aſpectu alicujus Planetæ , aut conjuncta cum ipſo, quando perueniet ad locum ſui aſpectus quarti, aut oppoſiti. Si idem Planeta aut ſtella aſpiciatur, aut conjungatur, cũ ipſa ſit in principio, quando erat ſuper aſpectum, erit vna criſis certa & firma in bono vel malo ſecundùm naturam illius ſtellæ, & nõ innouabitur ſuper ægrum res, quæ benè faciat ei, aut malè ſecundùm vnam viam. Si verò eſt ita, quòd illi ſtellæ non conjungatur Luna per aſpectum in die criſis : ſed aſpiciat aliam ſtellam, ſi quidem conjungatur Luna cum iſta, tunc innouabitur res de bono, aut malo, quæ in cor ægri, aut Medici non aſcendebat. Si autem fuerit aſpectus, aut conjunctio cum aliqua de ſtellis ſupremis, non innouabitur res vltra illud, quod vniuerſaliter eſt, quia non mutatur motus ſtellæ fixæ in centum annis, niſi in

nisi in vno minuto: quapropter multò minus in primis diebus, & paucis, & si permanet ægritudo, donec Sol reuertatur ad locum suum, neque habet crisim ad bonum, seu in malum perfectum, considera ad locum in principio ægritudinis, & considera omnes aspicientes, & de Planetis, & de superioribus, id est, fixis, similiter quoque in aspectibus quartis, & quando veniet ad gradus proportionales in circulis, id est, ad illos, qui distant à linea æqualitatis, aut à terminis Septentrionis & Meridiei in tali proportione, quòd æquales sint partes horarum diurnarum vnius cùm partibus horarum alterius nocturnarum, secundùm quod explanatum est *in principio libri initij sapientiæ*, illi namque fortitudinem habent magnam.

Postrema autē regula est, quòd omnia capitula, quæ rememorati sumus,

ſumus, pro Luna illa eadem ſunt pro Sole; & ſi eclipſis eſt: & ſi ſcieris gradus aſcenden. in principio ægritudinis, ſcito reuolutionem anni ſecundi, ſiue ſequentis, addendo octo gradus. & conſidera, qualiter aſpiciant ſtellæ ſignum primum & ſecundum, & quid ſit in hoc radix Solis, nihilominus hæc duo addunt aliquid, aut minuunt: ſic ergo facere debes de anno in annum.

FINIS.

DIRE-

DIRECTORIVM DE FIGVRA COELI, in Amicum Medicorum, per modum Epilogi.

PRo figuræ cœli declaratione, & prognoſticatione vera habenda, de eadem, quæ ſequuntur, maximè ſunt conſideranda. Primò, quòd Planetæ ſituentur in domibus, ſecundùm quod inueniuntur in cœlo: & hoc magis exquiſitè, quàm ſit poſſibile in gradibus, & minutis. Secundò conſiderandę ſunt dignitates Planetarum, ſcilicet eſſentiales, & accidentales, eſſentiales, vt ſint in domo: & habent tunc quinque fortitudines: In exaltatione, & ſic habent quatuor: In triplicitate, & ſic habent tres: In terminis, & ſic habent duas: In facie, &

cie, &

Google

cie, & sic habent fortitudinem vnam. Sed de accidentalibus considera, si sit dominus horæ, & sic habet fortitudinem vnam, vel dominus nouenæ, & sic habet aliam. Alias dignitates accidentales vide *in Amico Medicorum*, *differ*. II. *cap*. 6. & etiam *differ*. III. *cap*. 6. Considera etiam, si Planetæ, dum fuerunt in domo propria, fuerint in domo diurna, vel nocturna applicando horæ quæstionis: vel si sint in domo amici.

Item considera infortunia Planetarum, quæ vide *Differ*. II. *cap*. 7.

Notandum ibidem, quòd finis Libræ, & signũ Scorpionis sunt de infortunantibus signorum & domorum, vt dicitur *cap*. 6. *Differ*. II.

Item considera, si Planetæ sint in gradibus lucidis, tenebrosis, vacuis Azemena, putealibus, vel fortunam augmentantibus: & si sint in gradibus masculinis, vel fœmininis.

minis. Et si sint in grad. terminorum nouenarum, facierum, & reliquarum dignitatum, & infortunarum, quæ omnia vide in tabulis ad hoc factis: quarum declarationem inuenies *in Amico Medicorum cap. 3. differen. 2.* Considera etiam aspectus domorum. Nam ascendens & 10. se aspiciunt quarto aspectu: & sic de aliis. Ascendens & 7. aspectu opposito: & sic de aliis. Ascendens, & 11. aspectu sextili: & sic de aliis. Ascendens & nona aspectu trino: & sic de aliis. Declaratio ex teipso patefiet. Et super hoc considera aspectus Planetarum, quos poteris habere per prædictos.

Item considera, quòd ex domibus domus ascendentis est super omnes alias domos tam in fortitudine, quàm in bonitate priuilegiata. Vnde Sol, Mercurius, & Iupiter in ascendente fortificantur. Luna, Mars, & Iupiter in ascēdente infor-

infortunantur: & infortunantur aſcenden. Venus verò mediocriter ſe habet, quæ vide *cap.6.diff.3.* Item cõſidera, ſi Planeta ſit retrogradus, vel directus: pro cujus declaratione recurre *ad cap.6.differ.3.* Item Planetæ maſculini gaudent in domib. maſculinis, & debilitantur in fœmininis. Planetæ fœminini gaudẽt in fœmininis, & debilitãtur in maſculinis. Item diurni gaudent, quãdo ſunt Orientales à Sole, & nocturni, quando ſunt Occidentales. Item diurni maſculini gaudent in parte cœli maſculina: fœminini in fœminina: & nõ è conuerſo. Item cõſidera Almutanch aſcendentis: & per conſequens totius figuræ. Pro cuius declaratione conſidera *6.& 7.capit.3.differentiæ.*

Itẽ conſidera bene pro veritate quęſtionis habenda, & pro honore Aſtrologi conſeruando 3. *& 4.cap. Differentiæ 3.*

Item notandum, quòd Mercurius gaudet in aſcendente, Luna in tertia, Mars in ſexta, Sol in nona, Iupiter in vndecima, Saturnus in duodecima.

Item Mercurius gaudet, cùm fuerit Orientalis in Geminis, & cùm fuerit Occidentalis in Virgine, & cùm fuerit ſub radijs Solis, non tamen combuſtus, quæ combuſtio vocatur per ſextum gradum antè, & per ſextum retrò.

Item nota, quòd aſpectus durant, quantùm durant orbes luminis. Vnde orbis Solis in 15. grad. antè, & 15. retrò. Orbis Lunæ, 12. antè, & 12. retrò. Orbis Saturni, 9. antè, & 9. retrò. Orbis Iouis, 9. antè, & 9. retrò. Orbis Martis, 8. antè, & 8. retrò. Orbis Veneris, 6. antè, & 6. retrò. Orbis Mercurii, 5. antè, & 5. retrò.

Item fortitudo Planetarum habetur quatuor modis principali-

Digitized by Google

bus, sc. coniunctione, separatione, aspectu, & accessione, quorum declarationem vide *cap. 6. differ. 2.*

Item boni Planetæ infortunantur per cõjunctionem, vel oppositionẽ malorum, & in quarto aspectu, & in terminis malorum. Similiter in eorũ dignitatibus. Item infortunãtur boni inter duos malos, & dicuntur obsessi. Item in combustione Solis. Item quando conjunguntur Planetę retrogrado, vel combusto, vel quando est in casu suo, & in cadenti ab angulo. Item vt sint tres superiores Occidentales à Sole, & tres inferiores Orientales. Vide *cap. 7. differentiæ secundæ.* Item nota, quòd de figura cœli domus prima, & ejus dominus assignatur ægro, secũda Medico, sexta infirmitati, quarta medicinis, & apothecarijs. Et si ascendens habuit bonos Planetas sub se, erit æger boni regiminis. Si cõuerso, contra-

rium eueniet. Si in decima ſit malus vel infortunatus Medicus, non proficiet. Et ſi ſexta ſit de ſigno terreo, morbus eſt de melancholia: & ſic de ſingulis. Et ſi ſignum domus ſextæ ſit retrogradus vel cõbuſtus, vel in domo Martis, conjunctus Marti vel Saturno, & ſine receptione, ſcil. à domino domus mortis, ſignũ mali eſt. Item partes Medicis neceſſariæ ſunt, quæ ſequuntur, ſcil. pars vitæ, pars mortis, pars fortunæ, pars Planetæ interficientis, & pars infirmitatis. Pars vitæ accipitur in die à Ioue in Saturnũ: & in nocte è cõuerſo, & proijcitur ab aſcendente. Pars mortis accipitur in die ac nocte à Luna in gradũ & minutum domus octauæ: & additur deſuper, quos ambulauerunt Saturno de ſigno, in quo eſt: & proijcitur ab initio ſigni Saturni. Pars fortunæ accipitur de die à Sole in Lunam, & de nocte è conuerſo: &

pro-

proijcitur ab aſcendente. Pars Planetæ interficiens accipitur in die à gradu aſcendentis in gradũ Lunæ, & in nocte è cõuerſo: & proijcitur ab aſcendente. Practicam autem iſtarum partium reperies *in Amico Medicorum, differ.3.cap.5.* Pars autem infirmitatis ſecundùm Hermetem accipitur in die à Saturno in Martem: & in nocte è conuerſo, & proijcitur ab aſcendente. Et ſecũdùm quoſdam antiquos accipitur in die ac nocte à Mercurio in Martem, & proijcitur ab aſcendente, *in Amico Medicor. differ. 3. cap. 2.* Autoritate Haly accipitur à gradu dominij horæ in gradu dominij Solis, & proijcitur ab initio ſigni Arietis, dando cuilibet ſigno 30. gradus.

FINIS.

HIPPOCRATES DE SIGNIFICATIONE MORTIS ET VITÆ, Secundùm motum Lunæ, & aſpectus Planetarum, Gulideolo Mordico interprete Priſco.

Præfatio Interpretis.

CAP. I.

HIPPOCRATES optimus medentium dixit, *cuiuſmodi Medicus eſt, qui ignorat Aſtronomiam? nemo debet ſe committere manibus eius, quia non eſt perfectus Medicus.* Noui ergo, quòd opus erat ſcire Aſtronomiam. Ideo inſpexi libros Hippocr. & inueni libellum hunc paruulum, ſed optimum, quem qui benè nouerit, efficietur magnus Medicus. Eſt enim valde neceſſarius Medicis omnibus.

Luna

Luna est luminare minus, domina mundi, homini simillima, ab initio suæ productionis: crescit enim, & minuitur, sicut homo.

DE CONIVNCTIONE ET OPpositione Lunæ in morbis, & valetudine.

CAP. II.

HIPPOCRATES, *aspice Lunã, quando est plena lumine, quia tunc crescit sanguis, & medulla in omni homine, & bestiis omnib⁹, idem fit in mari, & cunctis in reb. mundanis.* Cùm ergo qs inciderit in morbũ, tum necessarium est videre, an Luna è cõbustione exeat, tũ namq; crescit infirmitas, donec venerit ad oppositionis gradũ, & cùm erit in oppositione, videndum erit, an sit cum malo aliquo Planetarum, vel in malo aspectu, & si aspexerit dominũ domus mortis. Nam ex ijs poteris scire, vtrum morietur, vel viuet, vel si diu-

Luna habet significationem magnã in principio generationis hominis circa sanitatem & morbum.

diuturnus erit morbus ejus, vel nõ. Nunc autem videamus naturam omnium ſignorum; vires etiam, vel poſſe Lunæ in eiſdem.

Luna in omnibus partibus Arietis, afficit præcipuè caput: namq; Aries principium habet in capite.

DE LVNA IN ARIETE.

CAP. III.

CVM quis in morbum inciderit, Luna exiſtente in Ariete cum Marte, aut Sole, tum morbus erit in capite propter Solis calorem, vtique & grauis, & dolebunt ei pulſus capitis: febres etiam patitur æſtuoſas, non intermittentes, in præcordijs quoque torquetur, vix loquitur: quia thoracem occepit vehemens calor, & pulmonem, quod & pulſus vehemens oſtendit. Neceſſarium eſt ergo, vt huic ſecetur vena cordis, vtque veſcatur frigi-

Actus curantium.

frigido alimento & potu, & compescentibus calorem, vt morbus is non vertatur in phrenesim. At si cum Luna fuerit Mars, siue Saturnus, ex hoc morbo morietur æger infra diem septimum, à die, quo Luna fuerit cum Sole per quartum aspectum, & hoc intelligitur Luna crescente. Si verò Luna erit in Ariete infortunata, aspexeritq; eam ex quarto, vel ex oppositione Saturnus, morbus is erit in capite, & perducet eum ad alienationẽ mentis, & faciet insanire, variando incrementum & decrementum, eritque morbidus persimilis illi, qui videre non potest. Si verò Astronomiam ignoras, hæc non poteris scire, neque cognoscere ejus morbum. Quòd si fuerit Luna in diminutione graduũ, vel luminis, cùm reuertetur ad primum aspectum Saturni, videlicet, cùm dimiserit eum, & per alium aspectum illum

Iudicium vel prognosticon Luna crescente.

Necessariam Medico Astronomiam esse.

De mutatione morbi in luminis diminutione & gradibus Luna.

aſpexerit, morbus mutabit in bonũ, vel in malum: Nam ſi aſpexerit aliud infortunium, morietur ille: Si autem non aſpexerit, euadet. Sed cùm Luna dimiſerit aſpectus hos, de quibus diximus, morbum ſcias receſſurum. Tñ dum Luna non inuenerit Iouem, aut Venerẽ per aliquem aſpectum, priuſquam venerit Luna ad conjunctionem Solis, morbus nõ recedet, ſed ſtabit, donec Luna venerit in aſpectum, vel ad oppoſitionem Solis, quod ſi dictos etiam non inuenerit Luna, ſed Mercurius occurrerit illi, morietur æger. At ſi Mars inuenerit eam, ſanabitur, dum morbum produxerit pituita. Et quando languidus, primò ſentit morbum, dum Luna addit ſuo lumini, & gradibus, & Mars & Sol fuerit in Ariete, morbus erit in capite, & inſanis, & abſceſſus ex pituita orietur in capite, profluetque illi ſanguis è naribus.

Iudicium & ſalutis, & obitus Luna decreſcente.

Iudicium de perſeueratione & receſſu morbi, in defectu luminis Lunæ.

Morbi ex pituita indicium Luna creſcente.

Methodus curandi.

Opor-

Oportet itaque illum vti frigidis temperatis, indigetque Medicina, qua destruitur abscessus. Cùm verò Luna fuerit cum Mercurio, in loco Solis, euadet infirmus, prius autem erit in magno discrimine: quoniã Mercurius concors fit cum Marte, in eodem negotio. Mars autem nõ facit sic cum Saturno, & morietur æger, cùm Saturnus fuerit in loco Solis. Quòd si fuerit cum Luna Iupiter ibidem, vel Mercurius, aut Venus, varius ejus erit morbus. Quando autem Lunam aspexerit Mars, vel Saturnus aliquo aspectu, opus est ægro leni medicina, & mediocri diæta, demum sedeat quandoque, & iaceat quandoque ille in luminoso loco, vt à longè clarum aërem possit videre, vtatur & balneo, bibatq; aquam frigidam, cùm necessarium fuerit, & regas illum, vt tibi videtur salubrius esse.

Hæc maximè vobis seruanda medentes, nam & pater medentium omnium seruauit, vt scriptis testatur.

Luna in omnibus partibus Tauri eſt regina magni regni, eſtq; vitioſa.

DE LVNA IN TAVRO.

CAP. IV.

QVANDO autem quiſpiā incidit in morbum Luna exiſtente in Tauro, atque eam aſpexerit Mars ex oppoſito, vel aſpectu quarto, morbus eius ꝓductus erit ex ſanguine, is tandem ſentit immenſum calorem, & ſiti torquetur, & quæritur per noctem, nec poteſt dormire, & potum vini appetit. Eſt ergo neceſſarium illi ſecare venā, & exhibere pharmacum, quod refrigeret eum, & humectet: ſin fuerit in ſigno Saturnus cum Luna, aut Venus addens, & non inuenerit fortunam, morietur infra nouem dies à die, quo incidit in languorem, quòd ſi Luna addet ſuo lumini & gradibus, tum demum, atque eam Mars aſpexerit, ex oppoſitione, vel

Præceptum curandi.

Occaſio mortis.

ne, vel quarto aspectu, & Luna venerit ad Saturnum, & erit Mercurius cum ea, morbus ex frigidis succis erit, vel æger totus frigidus & disruptus erit. Ideo vix loquitur, & pauca profert, habet & ventriculum durum, seu crudum adeò, vt excoquere non valeat alimentum, sed interius ardet. Propterea is eget soluenti medicamine, quoniam morbus is magis particeps est bilis, quàm pituitę: aspicies etiam Lunã, quando venerit ad locum oppositum illius, in quo fuerat à primordio morbi, quoniam cùm fuerit ibi, magnum periculum, & labor magnus erit ægro, is ergo morietur, si Luna non inuenerit aliquam fortunam, in eodem signo, quòd si inuenerit fortunam, euadet vsq; ad dies octo. Quum verò quispiam inciderit in morbum Luna peragrante Taurum, & Mars, & Sol erit in eodem signo, noctu languor erit

Causa morbi frigidi, & signa.

Oraculum laboris.

Indicium thoracis aff. ex cursu Lunæ in Tauro.

in thorace, ardebit & lingua, vt combusta, flagrabit ore atque oculis, & egerens rarò per aluum, balbutiet, & febris eius causa erit sanguis, sitietq; vehementer: Indiget tandem sectione venæ, & medicina soluenti. Potus ergo sit frigidus, caueatque à calentibus. Aduertes autem, quãdo Luna fuerit in trino aspectu cum Sole: si morbus decreuerit, viuet ille: sin creuerit, occũbet, quãdo Luna erit in oppositione Solis, quòd si inuenerit Venerem, vel Iouem, non morietur.

Curandi præceptum.

Luna in omnibus partibus Geminorum, est misera malorum, ideo morborum causa, & diuturnorum.

DE LVNA IN GEMINIS.

CAP. V.

SI quis inciderit in ęgritudinem, Luna existente in Geminis, & aspexerit eam Mars, siue Saturnus, ex qua-

ex quadrato, vel oppositione, ægritudo ex amissione somni erit, vel ex aliquo mœrore, vel ex plurimis cogitationibus super aliquo negotio. Ideo vniuerso dolebit corpore, & hæc durabit ægritudo ad minus tribus septenis diebus, (habet autẽ alius textus per decem decies dies) post modum incidet in calorem, is etiam dum recubat noctu, extensiones patitur, & dolorẽ dextri hypochondrij, vel regionis iecinoris. Et si Luna non fuerit cum aliqua ex fortunis, morietur ille spatio dierum triginta. Cùm verò Luna erit in Geminis addens suo lumini, & gradibus, & Mars aspexerit eam ex quarto aspectu, vel ex oppositione, ægritudo hæc proueniet ex bili rubra, febrietque cum vehementia pulsus. Itaque sanguis est minuendus illi, & frigidis alendus edulijs. Quod si fuerit Saturnus in hoc aspectu, & cum Luna

Indicium occubitus & spatiũ temporis.

Indicium morbi ex rubra bile.

Praceptum curandi.

Luna nulla fuerit fortuna, vitam perdet ille, quãdo Luna veniet ad oppositum illius loci, in quo erat, cùm incidit in ægritudinem: dum aliqua fortuna aspexerit eum, recipiet valetudinem, & si magno in periculo occubitus erit. Si Luna tantùm fuerit in Geminis, morbus erit in capite, tum cauendum est à sectione venarum, neque ei offerenda sunt frigida vel humida, sed offerantur temperata. Aduertes etiam, cùm Luna fuerit in oppositione Solis, si qua ex fortunijs bono aspectu aderit, viuet ille, alioquin morietur. Si verò Luna erit in Geminis, & aspexerit eam fortuna bono aspectu, viuet ille, vel ægritudo mutabitur in alium morbum. Sin autem fortuna dimiserit eam, neque inuenerit aliam, donec Luna venerit ad oppositum loci, in quo fuerat à principio, Medicus non potest cognoscere, languidi qui-

Valetudinis prædictio atque occubitus.

Quando cauendum est à sectione venarum.

Effectus bonæ fortunæ in Geminis.

Impedimentum ne mor-

quinam sit morbus, sed tum euadet, cùm Luna erit in prædicta oppositione. Si verò Luna fuerit in Geminis vnà cum Sole, & Marte, hæc erit acutissima ægritudo, lacrymabit ei oculus, peruenietq; in phrenesim, & æger ipse de se ipso tum maximè veretur. Nam apparent ante oculos illi diuersa phantasmata, & imagines horribiles, ejusq; pulsus erit valde profundus, adeò, vt ferè non inuenietur, & capite dolebit. Tum ergo vena non est secanda illi, & alendus erit leui cibo & potu, & stratus jaceat in loco temperato. Respicies etiam, cùm Luna fuerit in quarto aspectu illius loci, in quo fuerat à primordio morbi, (aliàs, quia tunc morietur) quoniam tum morbus mouetur. Sed quando Luna fuerit cum Sole & Marte, & aspexerit eam fortuna bono aspectu, & Luna erit addens lumini & gradibus, euadet, cùm

bus dicernatur à Medico.

Causa acutissima agritudinis.

Cum fugiendum sit ab incisione venarum.

Indicia valetudinis ex aspectibus, & quando.

cùm Luna venerit ad quartũ aſpectũ, in quo ab exordio morbi fuerat. Nec offeres medicam potionẽ illi, ſed præcipies vti leni cibo, & balneo, & in loco altiori ſedere.

In omnibus partibus Cancri Luna eſt regina magna altitudinis & poteſtatis.

DE LVNA IN CANCRO.

CAP. VI.

LVNA ſi fuerit in Cancro, cùm aliquis inciderit in morbum, & eam Saturnus aſpexerit quarto aſpectu, vel oppoſitione, morbus is ex frigidis ſuccis erit ei productus, vel ex balneo, vel de loco humido exeunti, is nullum odorem ſentit, laborat pectore, & tuſſit, difficilem habens anhelitũ & pulſum admodum compreſſum, queritur de affectibus ventriculi, iliorum & renum. Eget ergo medicina lenienti pectus, & tuſſim expugnan-

Morbi frigidi cauſa & ſigna ex aſpectu Saturni.

pugnanti. Si verò Saturnus non fuerit cum Luna, vel eam non aspexerit aliqua fortuna, donec venerit ad quartum aspectum illius loci, in quo fuerat, quando incidit in morbum, is mori debet circa diem decimum. Quod si Lunam aspexerit fortuna, viuet ille cum difficultate & labore. Similiter Luna si fuerit in Cancro, & eam Mars aspexerit aspectu quarto vel opposito, vomitum patietur æger, vel dolorem ventriculi. Is tandem indiget frigenti medicamine, & ventriculum reficienti. Quòd si Lunam non aspexerit aliqua fortuna conueniens, & bona, in eodem loco, occumbet, priusquam veniet Luna ad quartum, vel ad alium aspectum. Sin autem Luna existens in Cancro cursu esset vacua, morbus is productus est ex potu nimio, eiusque turgent venæ, & distenduntur, noctu valde trista-

Indicium periclitationis.

Ex aspectu Martis. Morbi signum.

Præcipiti occasus testimonium.

Neque est Luna cursu vacua in Cancro.

triſtatur, cupitque erectus ſedere in altiori loco, deijcit operimenta, non deſiderat ſermones quoſdam, ſed frigida tangere. Cùm autem Luna venerit ad oppoſitum Cancri, euadet ille, ſi bona fortuna eam aſpexerit. At ſi inuenerit Martem, vel Solem, morbus vertetur ad majorem caliditatem, pulſus ejus non mutatur, quinimò excreſcentias oſtendit, perſeuerat tandem morbus, dum Luna fuerit, vt diximus, in loco quarti aſpectus vel ad oppoſitum venerit aſpectum. Is tandem noctu timet, vt quid horrendum videret, propterea, & vociferat multum laboriosè. Et quādo venerit ad trinum aſpectum, ſanatur. At ſi non inuenerit ibi fortunam bonam, mutatur morbus in aliam ægritudinem. Sed conualeſcit, quando Luna reuertetur ad locum, in quo erat, cùm infirmus cœpit ægrotare, ſed ſi ibi non inuenerit

Cauſa horrendarum noctium.

nerit fortunã, morietur ille. Quòd si fortuna aspexerit eam bono aspectu, vertetur ad pristinam salutem. Cùm Luna fuerit in Cancro, & Saturnus, & Iupiter cum ea, morbus triginta dierum erit ex frigido succo, sed viuet ille. Si verò Luna erit in Cancro cum Saturno, Marte, & Venere, morbus ex lassitudine itineris proueniet, vel ex coitu plurimo, is tandem in strato circumuertitur, & debilis efficitur. Ideo non mittendus sanguis, neque venter ejus est soluendus, sed studendum est edulijs reuocantibus virtutem, vt carnibus pullorum & vitulorũ, testibusque gallorum, & ouis sorbilibus, à frigidis verò fugiendum est. Et cùm Luna recesserit ex signo illo, veneritque ad oppositionem, & nõ inuenerit aliquem Planetarum, verendum est: quòd si inuenerit fortunam, citò restituetur sanitati: quam si non inuenerit,

Mortis causa & vita.

Causa frigidi languoris.

Cum peccatum ex sanguine, vel à cubitu, earumq; indicia.

Quando verendum est, vel non.

morbus

morbus crescet, & morietur. Cùm Luna fuerit in Cancro cum Saturno, Marte, & Mercurio, tum morbus productus erit ex nimio studio legendi, vel scribendi, estque in causa melancholia. Itaque vtendum est medicina bilem atram educenti. Quando autem Luna egressa erit de loco illo, & inuenerit fortunā, restituetur saluti, cùm Luna venerit ad quartū aspectum illius fortunæ: quòd si inuenerit aliquod infortunium, mori debet, quando Luna erit in quarto aspectu illius infortunij: Si verò inuenerit bonum aliquem Planetarum, euadet, cùm Luna venerit ad oppositum loci, in quo fuerat: sed si infortunam inuenerit, morbus fiet magis diuturnus, vel extendetur ad tempus, donec redierit ad locum, in quo fuerat à principio morbi, & restituetur saluti: At si Luna inuenerit infortunium

Morbi indicia ex studio producti.

Fortuna semper laudanda, infortunium verò damnandum.

Per

per malum aſpectum, cùm tendit ad oppoſitionem, demens efficitur languidus. Si verò fortunam inuenerit, mutabit morbum in aliam ægritudinem, tamen reſtituetur ſaluti.

Cauſa dementiæ, & permutationis morbi.

Luna in omnibus partibus Leonis nobilis eſt, tamen à genere non æſtimatur.

DE LVNA IN LEONE.
CAP. VII.

CVM Luna erit in Leone, & Saturnus aſpexerit eã ex quadrato, vel oppoſitione, morbus erit propter lienem, dolebit capite, & vomitum patietur, is tandem deſcendet prope occaſum, & febris eius erit intenſiſſima: languor verò erit magis internus, quàm externus cum defectu lubricitatis ventris. Quòd ſi Luna nullam aſpexerit fortunam, occidet ille, cùm peruenerit Luna ad quartum aſpectum

Ex aſpectu Saturni melancholicus producitur morbus.

Leo-

Et mortis & vitæ signa ex aspectibus.

Leonis. At si fortè fortuna aspexerit eam, salutem recipiet, cùm venerit ad quartum aspectum. Si verò Luna fuerit in Leone, & Mars eam aspexerit ex aspectu quarto vel oppositione, morbus erit ex vbertate sanguinis, is vehementer calefiet, & corripietur duabus febribus. Vtatur ergò frigidis & siccis, tam poculentis, tum esculentis. Si Luna fortunam aspexerit bono aspectu, magnam post defatigationem melius. Quòd si non aspexerit fortunam, deterius erit. Quare si fortunam bono aspectu non aspexerit, certò morietur, quando venerit ad oppositionem loci, in quo fuerat morbus in principio. Si verò prius aspexerit infortunã, quàm venerit Luna ad quartum aspectũ, morietur, Luna etiam existente in Leone, Marsque eam prospexerit, vel Sol quarto aspectu, ardenter visceribus ardet, pectore, & capite dolebit,

Signa aspectuum morbi ex sanguine.

Signum diuturnitatis morbi, atque obitus.

dolebit, & pedes manusque habebit frigidas. Huic tandem necessariò vena secanda erit, dum nõ fuerit Luna in signo, quod impedit sectionem: sin autem fuerit, morandum erit, donec Luna venerit ad medietatem sui luminis, & ilines pedes languentis linimento, quod tollit frigiditatem. Si Mars vel Sol fuerit cum Luna in eodem signo, morbus procedet ex dolore cordis. Quando verò Luna venerit ad quartum aspectum illius loci, in quo fuerat à primordio, valde timendum erit ægro. Cùm autem Luna caruerit dictis aspectibus, & inuenerit Iouem in itinere, aut Venerem, priusquam venerit ad quartum aspectum, tum balneandum suadeo, vel in frigido loco stãdum. Si verò Luna Saturnum inuenerit, morbus is vertetur ad vesicam, sed sanabitur, cùm peruenerit Luna ad locũ, in quo fuerat. Quando Luna

Quando verò vena secanda est necessariò.

Signum Geminorum impedit sectionem venæ.

Signũ morbi ex corde.

Cùm balneis vtendum sit.

inuenerit Solem, aut Martem, & fuerit cum ea Saturnus, vel Mercurius, veniet ad extrema, vt diximus, ex dolore cordis, & erit longæuus morbus, & timendum erit, ne in phthisin vertatur. Vtendum erit rebus temperatis in frigiditate, neque debet jacere in loco lucido. Et erit respiciendum, quando Luna venerit ad quartum aspectum loci illius, in quo erat, cùm incidit in morbum. Nam si morbus creuerit, erit diuturnus, & morietur: sin minuitur, cadet, cùm Luna venerit ad oppositionem. Quòd si Luna inuenerit infortunium, viuet ille, donec Luna peregerit cursum ad locum vsque, in quo fuerat, cùm æger incidit in morbum.

Occasio mortis in diuturno morbo.

Luna in omnibus partibus Virginis tristis est.

DE LVNA IN VIRGINE.

CAP. VIII.

Cùm

CVM fuerit Luna in Virgine, & Saturnus inuenerit eam ex quarto aſpectu, vel eam proſpexerit ex oppoſitione, quia tum inciderit in languorem, ventriculi dolorem patietur, & ventris & inteſtinorum; telæ conieſtum erit apoſtema ex pituita alba. Is quandoque patietur & calorem, erit illi pulſus debilis. Ejus verò morbum nemo poteſt cognoſcere, niſi fuerit Aſtronomus. Vtatur is, rebus frigidis & temperatis. Indiget curatione abſceſſus ſine apertione. Morbus is tandē longæuus futurus eſt. Sin autem Luna aſpexerit fortunā, euadet, ſed poſt multos dies: Quòd ſi infortuniū inſpexerit, occumbet die 40. Cū Luna fuerit in Virgine, eamq; Mars reſpexerit, vel Sol ex quarto, vel ex oppoſitione, morbus pductus erit ex magno interno calore. Huic ſuccedit frequēs aſſellatio, pijcit & ſanguinē,

Quæ medicis occulta ſunt in morbis, Aſtronomis notiſſima ſunt.

Indicium mortis & vitæ.

& venenum, vel humores præferentes aconitum, pulſus eius eſt validus: tamen quandoque non inuenitur. Patitur & cordis languorem, & ventriculo laborat. Medicina illi tãdem potens negatur, ſed ſtypticum medicamen, & ventriculum roborãs detur. Vtatur ergo & alimento, & medicamento leni. Quòd ſi infortuniũ aliquod aſpexerit eam, morietur ille, & breui tempore, ad dies triginta: ſin verò aſpexerit eam aliqua fortuna, viuet ille. Cùm fuerit in Virgine curſu vacua, ęgro ſtomachus erit debilis, & fluxum quandoq; ventris patietur, & lotium dum mingit, veſicam afficit, vexatq; bilis praſina hominem, & cum difficultate mingit. Si fuerit cum ea Mars, vel Mercurius, vel Sol, morbus eius erit grauis, & vix loquitur, & fluxum ventris patitur. Indiget ergo ventrem ſtipantibus. Verendum autem eſt illi, ne

Luna curſu vacua in Virgine mala eſt.

occum-

occumbat, cùm Luna venerit ad oppositionem loci, in quo fuerat ab initio morbi: quam si fortuna aspexerit, viuet ille, sin autem, morietur. Quòd si inueneris Saturnũ cum Luna, vel Mercurium, aut Venerem, seu Iouem, hic morbus erit nimium diuturnus, capitis languorem patietur etiam, neq; liber erit morbo, donec venerit Luna ad locum, in quo fuerat ab initio morbi. ndi.

Luna in omnibus partibus Libræ, disponit mortales eduliis.

DE LVNA IN LIBRA.

CAP. IX.

LVNA cùm fuerit in Libra, & Saturnus eã aspexerit ex quarto aspectu, vel ex oppositione, morbus productus erit ex nimio potu vini, majorq; erit morbus is, cùm Luna fuerit in diminutione luminis & graduum. Is tandem afficitur oculis, dolet temporibus, que-

Decrescendo quo causa morborum.

triſtatur, cupitque erectus ſedere in altiori loco, deijcit operimenta, non deſiderat ſermones quoſdam, ſed frigida tangere. Cùm autem Luna venerit ad oppoſitum Cancri, euadet ille, ſi bona fortuna eam aſpexerit. At ſi inuenerit Martem, vel Solem, morbus vertetur ad majorem caliditatem, pulſus ejus non mutatur, quinimò excreſcentias oſtendit, perſeuerat tandem morbus, dum Luna fuerit, vt diximus, in loco quarti aſpectus vel ad oppoſitum venerit aſpectum. Is tandem noctu timet, vt quid horrendum videret, propterea, & vociferat multum laborioſè. Et quãdo venerit ad trinum aſpectum, ſanatur. At ſi non inuenerit ibi fortunam bonam, mutatur morbus in aliam ægritudinem. Sed conualeſcit, quando Luna reuertetur ad locum, in quo erat, cùm infirmus cœpit ægrotare, ſed ſi ibi non inuenerit

Cauſa horrendarum noctium.

nerit fortunã, morietur ille. Quòd si fortuna aspexerit eam bono aspectu, vertetur ad pristinam salutem. Cùm Luna fuerit in Cancro, & Saturnus, & Iupiter cum ea, morbus triginta dierum erit ex frigido succo, sed viuet ille. Si verò Luna erit in Cancro cum Saturno, Marte, & Venere, morbus ex lassitudine itineris proueniet, vel ex coitu plurimo, is tandem in strato circumuertitur, & debilis efficitur. Ideo non mittendus sanguis, neque venter ejus est soluendus, sed studendum est edulijs reuocantibus virtutem, vt carnibus pullorum & vitulorũ, testibusque gallorum, & ouis sorbilibus, à frigidis verò fugiendum est. Et cùm Luna recesserit ex signo illo, veneritque ad oppositionem, & nõ inuenerit aliquem Planetarum, verendum est: quòd si inuenerit fortunam, citò restituetur sanitati: quam si non inuenerit, morbus

Mortis causa & vita.

Causa frigidi languoris.

Cum peccatum ex sanguine, vel à cubitu, earumq; indicia.

Quando verendum est, vel non.

Morbi indicia ex studio producti.

Fortuna semper laudanda, infortunium verò damnandum.

morbus crescet, & morietur. Cùm Luna fuerit in Cancro cum Saturno, Marte, & Mercurio, tum morbus productus erit ex nimio studio legendi, vel scribendi, estque in causa melancholia. Itaque vtendum est medicina bilem atram educenti. Quando autem Luna egressa erit de loco illo, & inuenerit fortunã, restituetur saluti, cùm Luna venerit ad quartũ aspectum illius fortunæ: quòd si inuenerit aliquod infortunium, mori debet, quando Luna erit in quarto aspectu illius infortunij: Si verò inuenerit bonum aliquem Planetarum, euadet, cùm Luna venerit ad oppositum loci, in quo fuerat: sed si infortunam inuenerit, morbus fiet magis diuturnus, vel extendetur ad tempus, donec redierit ad locum, in quo fuerat à principio morbi, & restituetur saluti: At si Luna inuenerit infortunium

per

per malum aſpectum, cùm tendit ad oppoſitionem, demens efficitur languidus. Si verò fortunam inuenerit, mutabit morbum in aliam ægritudinem, tamen reſtituetur ſaluti.

Cauſa dementiæ, & permutationis morbi.

Luna in omnibus partibus Leonis nobilis eſt, tamen à genere non æſtimatur.

DE LVNA IN LEONE.

CAP. VII.

CVM Luna erit in Leone, & Saturnus aſpexerit eã ex quadrato, vel oppoſitione, morbus erit propter lienem, dolebit capite, & vomitum patietur, is tandem deſcendet prope occaſum, & febris eius erit intenſiſſima: languor verò erit magis internus, quàm externus cum defectu lubricitatis ventris. Quòd ſi Luna nullam aſpexerit fortunam, occidet ille, cùm peruenerit Luna ad quartum aſpectum

Ex aſpectu Saturni melancholicus producitur morbus.

Leo-

Et mortis & vitæ signa ex aspectibus.

Leonis. At si fortè fortuna aspexerit eam, salutem recipiet, cùm venerit ad quartum aspectum. Si verò Luna fuerit in Leone, & Mars eam aspexerit ex aspectu quarto vel oppositione, morbus erit ex vbertate sanguinis, is vehementer calefiet, & corripietur duabus febribus. Vtatur ergò frigidis & siccis, tam poculentis, tum esculentis. Si Luna fortunam aspexerit bono aspectu, magnam post defatigationem melius. Quòd si non aspexerit fortunam, deterius erit. Quare si fortunam bono aspectu non aspexerit, certò morietur, quando venerit ad oppositionem loci, in quo fuerat morbus in principio. Si verò prius aspexerit infortunã, quàm venerit Luna ad quartum aspectũ, morietur, Luna etiam existente in Leone, Marsque eam prospexerit, vel Sol quarto aspectu, ardenter visceribus ardet, pectore, & capite dolebit,

Signa aspectuum morbi ex sanguine.

Signum diuturnitatis morbi, atque obitus.

dolebit, & pedes manuſque habebit frigidas. Huic tandem neceſſariò vena ſecanda erit, dum nõ fuerit Luna in ſigno, quod impedit ſectionem: ſin autem fuerit, morandum erit, donec Luna venerit ad medietatem ſui luminis, & ilines pedes languentis linimento, quod tollit frigiditatem. Si Mars vel Sol fuerit cum Luna in eodem ſigno, morbus procedet ex dolore cordis. Quando verò Luna venerit ad quartum aſpectum illius loci, in quo fuerat à primordio, valde timendum erit ægro. Cùm autem Luna caruerit dictis aſpectibus, & inuenerit Iouem in itinere, aut Venerem, priuſquam venerit ad quartum aſpectum, tum balneandum ſuadeo, vel in frigido loco ſtãdum. Si verò Luna Saturnum inuenerit, morbus is vertetur ad veſicam, ſed ſanabitur, cùm peruenerit Luna ad locũ, in quo fuerat. Quando Luna

Quando vena ſecanda eſt neceſſariò.

Signum Geminorum impedit ſectionem venæ.

Signũ morbi ex corde.

Cùm balneis utendum ſit.

inuenerit Solem, aut Martem, & fuerit cum ea Saturnus, vel Mercurius, veniet ad extrema, vt diximus, ex dolore cordis, & erit longæuus morbus, & timendum erit, ne in phthisin vertatur. Vtendum erit rebus temperatis in frigiditate, neque debet jacere in loco lucido. Et erit respiciendum, quando Luna venerit ad quartum aspectum loci illius, in quo erat, cùm incidit in morbum. Nam si morbus creuerit, erit diuturnus, & morietur: sin minuitur, euadet, cùm Luna venerit ad oppositionem. Quòd si Luna inuenerit infortunium, viuet ille, donec Luna peregerit cursum ad locum vsque, in quo fuerat, cùm æger incidit in morbum.

Occasio mortis in diuturno morbo.

Luna in omnibus partibus Virginis tristis est.

DE LVNA IN VIRGINE.

CAP. VIII.

Cùm

CVM fuerit Luna in Virgine, & Saturnus inuenerit eam ex quarto aspectu, vel eam prospexerit ex oppositione, quia tum inciderit in languorem, ventriculi dolorem patietur, & ventris & intestinorum, telæ coniestum erit apostema ex pituita alba. Is quandoque patietur & calorem, erit illi pulsus debilis. Ejus verò morbum nemo potest cognoscere, nisi fuerit Astronomus. Vtatur is, rebus frigidis & temperatis. Indiget curatione abscessus sine apertione. Morbus is tandẽ longæuus futurus est. Sin autem Luna aspexerit fortunã, euadet, sed post multos dies: Quòd si infortuniũ inspexerit, occumbet die 40. Cũ Luna fuerit in Virgine, eamq; Mars respexerit, vel Sol ex quarto, vel ex oppositione, morbus ꝑductus erit ex magno interno calore. Huic succedit frequẽs assellatio, ꝓijcit & sanguinẽ,

Quæ medicis occulta sunt in morbis, Astronomis notissima sunt.

Indicium mortis & vitæ.

& venenum, vel humores præferentes aconitum, pulsus eius est validus: tamen quandoque non inuenitur. Patitur & cordis languorem, & ventriculo laborat. Medicina illi tādem potens negatur, sed stypticum medicamen, & ventriculum roborās detur. Vtatur ergo & alimento, & medicamento leni. Quòd si infortuniū aliquod aspexerit eam, morietur ille, & breui tempore, ad dies triginta: sin verò aspexerit eam aliqua fortuna, viuet ille. Cùm fuerit in Virgine cursu vacua, ęgro stomachus erit debilis, & fluxum quandoq; ventris patietur, & lotium dum mingit, vesicam afficit, vexatq; bilis prasina hominem, & cum difficultate mingit. Si fuerit cum ea Mars, vel Mercurius, vel Sol, morbus eius erit grauis, & vix loquitur, & fluxum ventris patitur. Indiget ergo ventrem stipantibus. Verendum autem est illi, ne

Luna cursu vacua in Virgine mala est.

occum-

occumbat, cùm Luna venerit ad oppositionem loci, in quo fuerat ab initio morbi: quam si fortuna aspexerit, viuet ille, sin autem, morietur. Quòd si inueneris Saturnũ cum Luna, vel Mercurium, aut Venerem, seu Iouem, hic morbus erit nimium diuturnus, capitis languorem patietur etiam, neq; liber erit morbo, donec venerit Luna ad locum, in quo fuerat ab initio morbi.

Luna in omnibus partibus Libræ, disponit mortales eduliis.

DE LVNA IN LIBRA.

CAP. IX.

LVNA cùm fuerit in Libra, & Saturnus eã aspexerit ex quarto aspectu, vel ex oppositione, morbus productus erit ex nimio potu vini, majorq; erit morbus is, cùm Luna fuerit in diminutione luminis & graduum. Is tandem afficitur oculis, dolet temporibus, que-

Decrescendo quo causa morborum.

queritur pectore, tussis ex pituita in pulmone cōcitatur, illi mouentur & sternutamenta, afficitur & febre quadam leui. Is demum eget medicina temperata, & regimine vitæ vtatur temperato. Sin autem Lunā inspexerit Mars aspectu quarto, vel opposito, morietur ille. Quòd si eam non aspexerit, viuet & liber erit, quando Luna venerit ad oppositionem loci, in quo fuerat à principio languoris. Quum autē Luna fuerit in Libra, eamque aspexerit Mars quarto aspectu, vel Saturnus oppositione, morbus erit ex sanguine, & febris erit vehemens & nocturna, praua occurrent somnia, & si vix poterit dormire, plerunque & apostema congeritur illi ex pituita alba. Is tandem necessariò medendus est temperato medicamine. Cùmque Lunam non inspexerit aliquod infortunium, euadet ille. Sin autem fuerit

Obitus occasio & vita.

Sanguinis indicium.

fuerit oppositum, cùm venerit ad oppositionem morietur spatio 23. dierũ, vel 33. Cùmq; Luna aspexerit aliq̃ fortunarum, sanabitur ille, cùm Luna venerit ad oppositionẽ loci, in quo erat ab initio morbi. Sed cùm Luna in Libra fuerit peregrina, æger pedibus, vel manibus laborat, & febrit, graues oculos, & somnolentes habens, balbutit loquendo. Eget pharmaco, & frigido vitæ regimine, atq; humido. Secanda erit vena illi. Cùm Luna egressa fuerit è loco, in quo erat à principio morbi, & inuenerit fortunam, vel secum erit, recipiet sanitatē, cùm Luna venerit ad oppositionem, sin oppositum acciderit, morietur. Quumq; Luna erit in Libra, Solq; vel Mars erit in oppositione eius, grauis erit morbus in capite. Quòd si fuerit Mercurius cum Luna, idem erit: tamen oculi ejus opplentur lachrymis. Indiget

Luna peregrina quorum morborum causa. Methodus curandi.

Canon non prætermittendus. Seruandus scriptis honorem, spretis verò consequeris nominis labē.

tandem minutione ſanguinis, & ſoluenti medicamine. Tamen ſi Luna inuenerit Iouem ante Venerem, quando egreditur de loco, in quo erat ab initio languoris, ſanabilis erit; ſin vero eſſet oppoſitum, morietur ille.

Luna diſponit mortales ad triſtitias & mœrores in Scorpione.

DE LVNA IN SCORPIONE.

CAP. X.

CVM Luna fuerit in Scorpione, eamque Saturnus aſpexerit aſpectu quarto, vel erit in oppoſitione ſigni illius, in quo quis incidit in morbum, morbus eius erit ex peccato ſanguinis corrupti, vel ex veneno. Quòd ſi Luna erit in diminutione luminis, & non aſpexerit eā fortuna, morietur ille. Cùm autem erit addens lumini & gradibus, & fortuna aſpexerit eam, viuet ille, tamen dum Luna erit in Scorpione,

pione, Marsque eam, & Iupiter inspexerint quarto aspectu. vel oppositione, intensus febrientis erit calor. Is eget temperato pharmaco soluenti: Sed cùm Luna inde recesserit, postmodum jungitur Ioui, valetudinem recipiet ille. Luna etiam existens peregrina in Scorpione, lāguoris pedum est causa, morbusque ab initio leuis est, neque æstimatur. Ideo fouetur, plerunq; & abscessum producit, eiusque & vesica afficitur, inque ejus naturalibus apparent pustulæ. Sed Luna cùm venerit ad trinum aspectum loci, in quo fuerat ab exordio, calidis afficitur febribus. At si Luna venerit ad Solē per quartum aspectum, & fortunam non inuenerit, occumbet ille: si verò inuenerit eā, apparebit apostema in aliquo ex dictis locis, tamen viuet ille. Eget autem is medicamento, vt tumor ille aperiatur in balneo tantùm,

Causa languoris pedum.

Recessus indicium.

quia alius locus nec calidus, neque frigidus conuenit. Cumq; etiam Luna fuerit in Scorpione, eritque cum ea Mars, atq; Saturnus, febriens febriet ardentissimis febribus. Propterea sumat medicamenta, q̃ minuunt pituitam: sed vena non est secanda illi. Cùm Luna egreditur de loco illo, & eam aspexerit fortuna, ad decimam quartã diem, morbus protrahetur. Sin autem nõ aspexerit, durabit morbus vsque ad vigesimum diem.

Cùm vena non est secanda, & quo in morbo.

Indicium temporũ morbi.

Luna in omnib. partibus Sagittarii mortalium hebetat memoriã & intellectũ.

DE LVNA IN SAGIT.

CAP. XI.

CVM Luna fuerit in Sagittario, & eã aspexerit Saturnus quarto aspectu vel oppositione, morb⁹ erit ex phlegmate, vniuersum enim cor afficietur calore: extrema verò frigida erunt, morbusque durabit, donec

donec Luna Saturno jungetur. Quòd si inuenerit fortunam, non procedet vlterius, quatenus Luna venerit ad oppositionem illius loci, in quo fuerat ab initio morbi. Cùm verò existente Luna in Sagittario aspexerit eam Mars quarto aspectu vel oppositione, & addiderit suo lumini, & gradibus, morbum languentis Medicus nequit discernere absq; Astronomia: quoniam modò de capite, modò de vniuerso corpore, mòdo quoque & aliter queritur; quibus ideò afficitur, quia nimium stetit in balneo, & calefactus statim concepit frigus pectore & capite: euomit quoque multùm, atq; deijcit. Eget ergo stipanti medicamine, sed leui: vtatur diæta leui etiam & syrupo sine aceto. Cùm verò Luna exierit de Scorpione, & Saturnum inuenerit, morietur: At si inuenerit fortunam, viuet: sed immensam

En vt Medicus necessariò eget Astronomia de mente Hippocr.

Hæc vtique doctrina non est simplex.

patietur fatigationem. Cùm Luna est in Sagittario cum Ioue, aut Venere, languor erit propter tussim, cum dolore pectoris: sed qñ Luna ex hoc signo egressa erit, & aspexerit eã Saturnus, ad vigesimum quartum extẽdetur morbus, & euadet. Is indiget mollienti medicamine, caueat à balneo, quoniam obest.

Iam hic brunales morbos tangit.

Luna in Capricorno ad ardua laudẽ digna disponit mortales.

DE LVNA IN CAPRIC.

CAP. XII.

LVNA cùm fuerit in Capricorno, eamq; Saturnus aspexerit ex quarto aspectu, vel ex oppositione, & fuerit in diminutione luminis, & graduum, ex nimio labore sudore perfunditur, & frigore corripitur æger, conclusi sunt humores, cõcutiunt & cerebrum sternutamenta fortia, laborat ventriculo & thorace: febrit etiam propter ni-

pter nimium exercitium, vel sanguinem. Curetur is rebus temperatis, vt syrupo tēperato. Tum si Luna aspexerit fortunam, euadet magno tandem cum labore. Si verò fortuna non aspexerit eam, morietur infra triginta dies. Cùm Luna erit in Capricorno, eamq; aspexerit Mars quarto aspectu vel oppositione, morbus erit ex vomitu, atq; intenso calore, patietur ventris solutionem, eius & ventriculus ardebit, & tumefiet, ardenter & febriet, plurimo & sudore perfundetur, ej⁹ pulsus non semper erit æqualis. Is ergo eget refrigeranti medicina. Si Lunam aspexerit fortuna, sanabitur ille: sin minus, occumbet ad 50. vel 60. diem. Cùm Luna erit in Capricorno cum Marte & Sole, morbus erit ex labore facto iuxta ignē, & propter nimiā caliditatem, Ideo febrit propter motum bilis citrinę. Caueat ergo à balneo, & non per-

In hoc signo, diuturnorū languorum Luna est causa.

fundat corpus aqua frigida. Sed quando Luna exierit inde, & venerit ad oppositum aspectum, euadet, & erit dies quartadecima.

In omnibus partibus Aquarij disponit ad venationem homines, & aucupium Luna.

DE LVNA IN AQVAR.

CAP. XIII.

IN Aquario, cùm Luna erit addens lumini & gradibus, eamque aspexerit Saturnus aspectu quarto, vel oppositione, lãguentis morbus erit ex nimio labore, fluit sanguis illi, morbusq; aliquãdo hujus crescit & decrescit. Ideò verendum, ne occumbat in oppositione Lunæ. Quòd si mutatur in melius, viuet ille, fortasse ad diem quartumdecimum: sed morietur die quadragesimoprimo. Cùm verò Luna in Aquario erit peregrina, morbus erit in visceribus, patitur & febres

Indicium & occasus & vita.

bres

bres ardentes diuturnas cum defe-ctu animi: sed quando Luna erit cum Sole, is erit validior. Aspice ergo Lunam, quando egreditur è Sole, si inuenerit fortunam, priusquam venerit ad locum, in quo erat, cùm incidit in morbum, quia euadet: sin autem fortunam non inuenerit, morietur. Cùm verò Luna fuerit in Aquario, & Saturnus secum erit, morbus ex melancholia procedet, & est cholera nigra. Quòd si Luna erit addens lumini & gradibus, eaque fortunam inuenerit, priusquam erit in oppositione loci, in quo ab exordio erat, recipiet valetudinem: At si fortunā non inueniet, occumbet ille.

Neque est etiam Luna peregrina in Aquar.

Melancholia indiciū.

Recessus Solisq; indicium.

Luna in Piscibus vilius efficit genus humanum.

DE LVNA IN PISCIBVS.

CAP. XIV.

Quan-

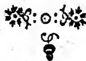
QVANDO Luna erit in Piscibus addens lumini & gradibus, & Saturnus eam aspexerit ex quadrato, vel oppositione, morbus erit ex frigiditate, cum dolore capitis & ventris. Huic ergo danda est medicina calida, quæ frigus expellat. Si Luna aspexerit Solē, viuet: tamen postquam sanitatem recuperauerit, venarum & articulorum patietur affectus: cùm verò Luna fuerit ibidem addens lumini & gradibus, & eam aspexerit Mars aspectu quarto vel oppositione, morbi causa erit nimius potus, & cibus, aucta est ergo bilis cum sanguine. Huic secanda est vena. Is verò magis dolebit in die, quàm noctu. Cum autem fortuna non aspexerit Lunā in loco, in quo cœpit ægrotare, morietur: Sin verò aspexerit eam, sanus erit, cùm Luna venerit ad locum, in quo erat ab initio morbi. Cùmq; Luna stante in Pi-

Morbi causa.

in Piſcibus, Venus & Iupiter erunt in eodẽ ſigno, cùm incidit in morbum, morbus productus erit ex ſudore, vel ex nimio potu aquæ. Is tandem laborat oculis, & febrit cùm frigore. Ab initio, demum ſequitur calor. Is eget medicina ſoluenti, & calorem pellenti. Cùm Luna venerit ad oppoſitum loci, in quo fuerat ab initio morbi, recipiet ſalutem. Cùm Luna erit in Piſcibus cum Marte, nimius calor internus concitauit febrem. Indiget ſectione venæ. Cùm verò fortuna Lunam aſpexerit, viuet ille: ſi verò oppoſitum erit, occumbet.

Diuerſos caſus mortaliũ Luna variat ſemper: opus eſt ergo cœleſti ratione medicinam regere.

FINIS.

INDEX

INDEX CAPITUM ASTRONOMIÆ Hippocratis.

Præfatio interpretis. Cap. I.
De coniunctione, & oppositione Lunæ, & morbis, & valetudine, Cap. II.
De Luna in Ariete. Cap. III.
De Luna in Tauro. Cap. IV.
De Luna in Geminis. Cap. V.
De Luna in Cancro. Cap. VI.
De Luna in Leone. Cap. VII.
De Luna in Virgine. Cap. VIII.
De Luna in Libra. Cap. IX.
De Luna in Scorpione. Cap. X.
De Luna in Sagittario. Cap. XI.
De Luna in Capricorno. Cap. XII.
De Luna in Aquario. Cap. XIII.
De Luna in Piscibus. Cap. XIV.

FINIS.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS EORVM, QVÆ SPARſim in hoc Codice habentur.

ALMVTEN *quid ſit, & quomodo inueniatur*, pag. 327

Angelorũ numerus infinitus, 50

Anacephalæoſis totius operis in modum epilogi, 574

Animalia irrationalia vi quadam diuinãdi prædita, 194

Annus magnus Platonis, 32

Annus ſolaris & biſſextilis, 134

Aqua florum roris marini, 475

Aqua, aër, ignis ſphærica, 27

Aquæ chelidoniæ deſtillandæ ratio, 467

Arim ciuitas in medio terræ, 24

Artes ſuperſtitioſæ aſtronomia cognoſcuntur & damnãtur, 481

Aſpectus Planetarum obſeruandi in vulneribus, 453

Aſpectus octilis vnde ſumatur, 432

Aſpectus Planetarum in balneo obſeruandi, 454

Aſpectus Planetarum obſeruandus in humorum euacuatione, 450

Aſpectuum duratio, 579

Aſtro-

Astrologi duplici via de ægritudinibus iudicãt, vbi hora natiuitatis ignoratur, 235
Astrologum iudiciariũ quæ dirigunt, 481
Astrologus vt benè iudicet, & periculis futuris occurrat, q̃d scire debet, 483
Astrologorum iudicia duobus modis considerãda, 128
Aurium descriptio & cœli influentia in eadem, 419
febr. definitio & diuisio, 421
Authoris præfatio, 20
Auicennæ & Philosophorum opinio de intelligentiis, 47
Azemena & augmentantium fortunam
Azemena, 126

B.

Bellum cui faustum aut infaustum futurum, 469

C.

Causa secunda agit virtute primæ, 487
Calculatio & verificatio motus cœlorũ & stellarum necessaria in Astronomia iudiciaria & speculatiua ac in calendariis, 113
Calculationes Alphonsi Regis ad nonã sphæram reductæ, 85
Cœlum octauũ & nonum, 32
Cœlum decimum seu crystallinum, 34

Cœlum

Cœlum empyreum, 34
Cœlum stellatum mouetur vno gradu versus Orientem *in centum annis,* 113
Cœlum non esse tantæ virtutis hodie,quātæ fuit in principio creationis, 123
Cœlum octauum, & eius motus, 43
*Cœlorum numerus,*30
Cœlorum influentia nō necessariò, sed contingenter agit in homines, 487
Cœli quibus rationibus enarrant gloriā Dei, 485
Cœli stellati in tres partes diuisio, 83
Cœli in quatuor partes diuisio, 106
Cœli pars hemisphæra dextra aut sinistra vocata, 106
Cœli partes masculinæ, & fœmininæ, 98
Cœli pars ascēdens aut descendens dicta, 108
Cœli stellati stellarum imagines instar animaliū sunt quadraginta octo, 111
Cœli stellati motus duplex, 132
Cœlis vim in hæc inferiora tributam à Deo creatore, 480
Cometa non est de numero stellarū, 120
Cognitio rei per formā certior quàm per materiam, 196
Coniunctio Saturni & Iouis, quæ fuit anno 1425. *quid significaue-*

cauerit, 140
Coniunctiones duorum Planetarũ altiorũ consideranda, 213
Cõtrouersia inter Ptolem. & Arnald. de Villanoua, 249
Corpus hum. cœli influentiis subiectum, 400
Corporis humani partes affecta curanda sunt sub signis & Planetis quib. subijciuntur, 402
Corporis humani partes quorum signorũ zodiaci influentiã suscipiant, 401
Crisis variat pro ægrorum & partium temperatura, 559
Crisis differens, morborum etiam qui eadem hora & minuto inceperunt, 435
Crisis cognitio, experientia, 434
Crisis quid & eius conditiones, 432
Crisium ratio ex motu Lunæ aut Solis, 456
Cucurbitula vicaria phlebotomia, 447

D.

DEus quid sit, 37
Deus prima causa, omnia creauit, 50
Dies artificialis 32. horarum tempore Ezechiæ regis, 63
Dies artificialis 28. horarum tempore Iosua Prophetæ, 62
Dies critici, medii, & indicatiui, 431

Diei &

Diei & eius horarum diuisio in quatuor partes, 106
Dierum diuisio in criticos indicatiuos, & intercidentes, 432
Dierum supputatio in crisium inuestigatione, 557
Diuisio totius operis, 1
Differentia inter signũ mali, & mortis, 252
Domorum cœli descriptio & significatio, 254
Domorum cœli declaratio, 246
Domorum cœli bonitas & malitia, 334
Duplex ratio motus cœlorum, 57

E.

Eclipsis Solis & Lunæ effectus, 209
Elemẽta quatuor quare sphærica, 28
Electiones principum & magistratuum, sub quibus Planetis & signis fieri debent, 522
Electuarium vitæ Arnald. de Villanoua, 461
Extractio quatuor elementorum à sanguine humano, 475

F.

Facultatis animalis diuisio, 364
Facultatis intellectiuæ diuisio, 365

Facul-

Facultatis sensitiuæ diuisio, 366

Facultatis naturalis diuisio, 167

Facultas attractrix caliditate & siccitate roboratur, 372

Facultates humanum corpus gubernantes quot sint, & quibus Planetis regantur, 362

Febris putrida quæ, 425

Febris ex sanguine iustò calidiore duplex, 426

Febris à phlegmate aut melancholia generata, 427

Febris hecticæ generatio, 423

Febris hecticæ species tres, 424

Figuræ cœli declaratio, 574

G.

Gades Alexandri, & Herculis, 25

Guido Bonatus Italus Astrolog. 221

Gradus putealis, 131

Gradus fumosi, 132

Gradus masculini, fœminini & lucidi qui sint, 129

H.

Historia ægri morituri intra 24 horas, ex iudicio Ioan. Ganiueti, 269

Hora natiuitatis puerorum indicat quæcunque eis in totam vitã contingere possunt, 233

Humores per imaginationem

tionem corrumpi, 51
Humores *sub quibus signis vacuandi*, 449

I.

IMagines & *stellæ magnæ partis Septentrionalis*, 118
Imaginum & *stellarū magnarum partis meridianæ declaratio*, 114
Influentia *signorum zodiaci in medicamenta*, 406
Influentia *xij. domorum cœli in corpus humanum obseruanda in cur. morb.* 411
Influentia *cœlorum in corpora inferio.* 44
Influentiæ *Planetarum*, 89
Inscriptionis *huius libri ratio, & quo tempore sit scriptus*, 483
In *omni quæstione q̄rendus est dominus signi ascendentis*, 348
In *vsu medicamentorum, septem consideranda sunt*, 411
Inuestigatio *partis affectæ*, 352
Inuestigatio *veri loci Planetarum*, 86
Inuocatio *diuini numinis ante medicamentorum exhibitionem*, 478
Iter *susceptū, cui malè, aut benè succedat*, 500
Iudicium *totius anni à pun-*

pūcto introitus Solis in Arietem capiunt Astrologi, 211

L.

Libellus Arnald. de Villanoua, de vino arte parando, 463
Lunæ ascendentis, aut descendentis virtus, 137
Lunæ motus duplex, 138
Lunæ motus, eclipsis, & influentia, 552
Lunæ sphæra, & eius orbes particulares, 41
Lunæ infortunii decem modi, 178
Lunationis quadræ obseruandæ in humorum eductione, 449

M.

Machina quatuor elementorum non est otiosa cessante etiam motu cœlorum, 59
Matrimonia sub quib. Planetis, & signa contrahenda, 537
Martis, Iouis, & Saturni, sphæra & orbes, 42
Medicamenta & phlebotomia, sub quib. Planetis & signis conueniant, 519
Medicamenta adstringentia, sub quibus Planetis & signis vsurpanda, 397
Medicamenta composita cordialia, 461
Medicamēta simplicia cordialia, 458

Medi-

Medicamenta cordialia sub quibus Planetis & signis componenda & exhibenda, 455
Medico quid in usu & compositione medicamentorum obseruandum, 184
Medicorum prognostica, 196
Melancholia duplex, 427
Mercatura sub quibus Planetis & signis exercenda, 531
Mercurii sphæra, & eius orbes, 40
Morbus an curari possit, quomodo ex Astris cognoscatur, 269
Morbi acuti & chronici, & quibus Planetis & signis regantur, 428
Morbi cursu naturæ, & influentia cœli prouenientes, 264
Morbi ex influeutia Planetarum, 265
Motus cœlorum ex Dei volũtate pendet, 66
Motus accessus & recessus capitis Arietis octauæ sphæræ, 87
Mulier Hispana imaginatione choreæ Aethiopũ picta, cõcepit Aethiopem, 53

N.

NAtiuitatis bona aut mala, Astrorum ratione futura, 489
Nonæ sphæræ ambitus & motus, 85
Nouenarũ tabula, 160

Numerus duodenarius, 102

O.

OCTauum cœlum stellatum, 67

Oculi descriptio & Planetarum, & signorum influentia in eius partes, 414

P.

PArs fortunæ, quomodo perquiratur in cœlo, 280

Pars mortis accipitur à Luna, 287

Pars vitæ à quibus accipiatur, 288

Partes diei, cum quibus anni, & mũdi partibus, hominum ætatibus, & humorum qualitatibus conueniant, 105

Partes anni, ætates, & humores in corpore humano, cum quib. zodiaci signis qualitatibus conueniant, 104. & seq.

Pestis cur potius vno in loco grassatur, quã in aliis, 210

Pestis futuræ præcognitio, 199

Phlebotomia quib. diebus fieri non debeat, 440

Phlebotomia, quo anni tempore non facienda, 445

Phlebotom. quæ signa zodiaci in.p. 446

Phlebot. tribus obseruatis facienda, 439

Phlebotomiã quæ prohibent, 440

Planeta corruptor qs, 353

Planetarũ accessus & recessus inter se, 359
Planetæ & signum Lugduni, & Viennæ ciuitates Allobrogum, 211
Planetæ maleuoli duo, 207
Planetæ quibus modis infortunentur, 174
Planetæ duo considerandi in euacuatione, 391
Planetæ influentes in 4. humores corporis humani, considerandi in phlebotomia, 448
Planetæ dominantes singulis horis diei, 145
Planetæ diuinæ prouidentiæ iudices, 482
Planetæ vario modo nocent, aut iuuant in euacuatione, 381
Planetarum influentia ratione signorum quibus insunt, 383
Planetarum receptio duplex, 168
Planetarum singulorũ domus, in quibus signis zodiaci sint, 147. & seq.
Planetarum maleuolorũ influentia & fortitudo vitanda in omni euacuatione, 376
Planetarum accidentia, 171
Planetarum aspectus quatuor, ibid.
Planetarũ gradus, 172
Planetarum vis augetur ratione domorũ eorum, 357

Planetæ qui duo signa habent, ibid.
Planetarum aspectus, 149
Planetarum dignitates quinque essentiales, 143
Planetarum ascensus & descensus, 136
Planetarum quarta dignitas essentialis, 155
Planetarum quinque latitudo, 138
Planetarum fortitudo IV. modis fit, 172
Planetarum quis fortißimus in virtutibus essentialib. 327
Planetarum virtutes accidentales, 333
Planetarũ significatio super colori. 515
Plan... & signa considerãda in ædificiis inchoandis, 516
Planetarum motus diuersus à motu stellarũ fixarum, 551
Planetarũ motus quadruplex, 133
Planetarum vires accidentales, 165
Planetarum dignitas prima essential. 147
Planetarum fortitudo quibus modis habetur, 578
Planetarũ fortuna aut infortunium, 579
Planetarum II. dignitas essential. 154
Planetarum V. dignitas essentialis, 157
Planetarũ III. dignitas essentialis, 155
Prognosticatio cogitationum & aliorum secre-

secretorum, 538
Puerorum in ventre matrum mora tẽporis triplex, 231
Puluis Arnaldi de Villa noua, membra principalia corroborans, 465

Q.

QValitates quatuor elementorum, 29
Quæstio de curatione ægri medico proposita, 238
Quæstio de electione Papæ in concilio Cõstantiensi, 525
Quæstio proposita de statu cuiusdã qualis esset cœli influentia, 338
Quæstio ignotæ rei Astrologo propos. 546
Quæstio pposita Ioan. Ganiueto, an quidam calculosus curari posset, 318
Quæstio Ioan. Ganiueto proposita de ægritudine Decani Viennens. 324
Quæ mundi pars cui fortunatior, 505

R.

RAdix qradruplex, 190
Radix prima superior, 202
Radix secunda superior, 206
Radix quarta, quæ est secunda infer. 215
Ratio euacuandi humores noxios è corpore humano, ex Planetarum natura, 374

Reuolutio natiuitatis, cuius ignoratur, & hora, & gradus cœli, 228
Reuolutio natiuitatis, & quomodo ab Astrologo intelligatur, 220
Rerum nō naturalium abusus, 216

S.

Salis cōmunis præparatio, 468
Sapiens dominabitur astris, 219
Sextilis aspectus, 102
Signa mortis, ex parte domini dom⁹ mortis, 293
Signa mortis ex parte Lunæ, 296
Signa mali, 305
Signa mali à domino sexta domus, 311
Signa boni, 313
Signa Zodiaci Orientalia, Occidentalia, Meridionalia, Septentrionalia, ignea, terrea, aquatica, 101
Signa zodiaci directa, obliqua, 104
Signa zodiaci nocturna, diuturna, mascula, fœminina, mobilia, fixa, 101
Signa cōcordia in triplicitate, 99
Signa mali, aut mortis, 290
Signi natura, in quo Planetæ cōiunguntur, consideranda in iudicando, 513
Significator infirmi quomodo inuestigatur, 351

Signorum zodiaci diuisio in 30. partes, 103

Situs & ordo Planetarum, 88

Sol Planetarum dominus, origo virtutis vitalis, 284

Sol interdiu, luna noctu potentior, 286

Solis introitus in Arietem considerandus, 207

Solis & Lunæ coniunctiones cōsider. 208

Solis sphæra, & eius orbes, 42

Solis motus & influentia. 553

Somnia vera quæ natura disposita ab influentia cœli fiunt, 192

Somniis mandata Dei inclusa absque cœli influentia, 193

Spiritus vnus omnium diuinationum formas distribuit vt vult, 199

Stellarum Arietis vires, 70. *Tauri vires,* 73. *Geminorū vires, ibid. Piscium vires,* 82. *Cancri vires,* 74. *Leonis vires,* 75. *Virginis vires,* 76. *Libræ vires,* 78. *Scorpionis vires, ibid. Sagittarii vires,* 80. *Capricorni vires, ibid. Aquarij vires,* 81

Stellæ maioris apparentiæ & influentiæ, quæ in vsum Astrologorum veniunt, sunt mille & viginti

viginti duæ, secundùm Ptolem. 110

T.

TAbula graduum masculinorum & fœminorum, 127

Tabula graduum tenebrosorum, lucidorum, fumosorum, & vacuorum, 128

Tabula 28. mansionum Lunæ ad nonam sphæram, 187

Tabulæ terminorũ secundùm Ptolemæum & AEgyptios, 162

Tabula 28. mansionũ Lunæ ad octauam sphæram, 186

Tabula ad sciendum dominiũ horæ, 145

Tabula graduum putealium, 129

Tabula facierum, 164

Tabula terminorum secundùm Alkabitium, 163

Terra sphærica, 24

Tertia radix; quæ est prima inferior, 214

Thesauri abscõditi inuestigatio, sub quibus Planetis & signis fieri debet, 535

Transmutatio metallorum sub quibus Planetis & signis fieri debeat, 531

Trinus aspectus, 102

V.

VEneris sphæra & eius orbes, 41

Vtilitas totius operis, 20

Z.

ZOdiaci signa qualitates quatuor elemen-

elementorum habent, 98

Zodiaci signorum influentia, 116

Zodiaci signa singula diuisa in nouem partes, vocatas novenas, 159

Zodiaci diuisio in quatuor partes, 104

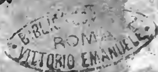
Zodiaci diuisio in duodecim partes, 98

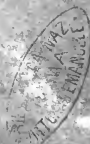
Zodiaci diuisio in duas partes, ibid.

Zodiaci declinatio, 135

FINIS.

Digitized by Google

